

זה השער ליי צדיקים יבאו בו

שאלות

להחכם בהר שאול
הבהן ולהה:
מחל מאת החכם הסולל סר
וגדול בישראל הפילוסוף
האלהי ארון יבחק
אבראכמיאל
זלהה

פיר'קנת פרקים מספר מורה הנבוכים
מירוש כלם ואתקבל וקנת עניינים
מילוסופיים מספר הכוננות ומאגית
אופצרות הדקת מנאריה בלר
סיטב ביאור כסלא נדכרים אחרים
מתוקים מדבש ונמסת נופים נדכסו
על ידי הכהנה וגביר כס'ר
חיים ו' סיווק יכו'

בבית הדפוס של זואן דיגארא עם
אותיות הבומבירני אדר ראשון
הש"לד

פה ויניציאה

שאלות רחבם השלם כהר שאול הבהן זל להחכם המעולה
ובדורו מופלא כהר יצחק אברבנאל זללה:

מעיראומה ודלתיים לחזק את ידי הנחשלים
אחריו כאיש אמונים כוסל יקיומו מלך מלי
תגבור לכד עלאה ממך יתר התקועה לרעת
מה יעשה ישראל ממך יראו כשרון המעשים
וכן יעשו מעטיו האלהים ותורותיו שטים זו
שמענו קודם בשרר ארר היקר דאתה עין
בחינתך וכח כך לעמוד בהיכלי מלך ומרים
בחזרהם ובטירותם : שומע לשונות הגויים
כפודיהם ורעת כחות שפתם גדלת מאד
בטכסיכו נמוכי המלכים מלידה ומבטן
ומהריץ כרעיון סרודך הנפלא לא יכולה
מלא רוח חכמה מריכות לכונן בית והון
עתק יריך החרובות לא אסורות
לעשות בזהב לחשוב מחשבות הונך מחשבות
חרץ לעשות חיל במשפט ובצדקה עשית
לך מס כעס הגדולים המה האיתנים מוסרי
ארץ קודם בטבע כחל כובע מקור
חכמה עיונית הונך והנוחה על מכונית
יזירת הרבבתך האלית זכה וברה להעביר
קול בכל מחנה העברים קול גדול בלסון
למודים דובר טוב לעמו בכל מלאכה ולמוד
תבוני במאמר טבעי ובאלהי אלהי שלח
מלאכה הוא האלהים הרועה אותך רועה
ישראל רועי לא יחסר המזג במסוכת אבן סכלך
היקרה מהגות לבך הגיון פנימי וחיכוך לרצון
לפאן קרטי כל תבונות עיונית וחכמה מחקרית
טבעית גם באצילות והמשכה בכל מעשה
בראשית נמצאה בו בעצמות והיה מה שהוא
נפ וכד בארץ ומלי לרעת חכמי רמה בתנועת
חמה מתנועתו ומכיע ראשון להבין אמרי
אדם וחיה ברמותו וכלמו וכחם עכר לחמו
ומשם להסביל להטיב נדות סכלך הנקי להבין
משל ומליבות הנבואה סכלך הגבוה חזה
הבינו וראה כל מראה עוד תשוב תראה
ח ח ח ח ח

אבי
 חבי רכב המעלות התמוניות
 בזמנות בדמה • הרוכב בשמי
 קדם התהלות הגדולו אשר ראו עיני רעיוןך
 במעלות המחשבות הרדיוניות לה לנסמה
 ההימיה • מבית מלכות ההכמה האיכותית
 חפסית על פי מדותיה היתה שומה • באומץ
 הלב וכל מעשה תוקפו וגבורתו • כריב
 רדיבות יעץ ברוח רדיבותו • יחדיו יהיו תמים
 כל ראשו ראש מור דרור לחפסי חרות על
 הלוחות מעיל מלכות הכבא הזנף והנוסיה
 הכנת הרכבתו על מכונתו • עם גורל הכפס
 על דבר אמת וענותו • ישר דרך יך וישר
 פעלו • אוהב טהור לב דרוך דקות אהב
 דרך יקבאהו לרגלו • חותם תכנית מכלל
 יופי נסכת מלפס מקדמי ארץ • בעל תכונות
 חסודות בפעולות טובות גשגדות כמח דרוך
 גורר פרץ • קודם קרימה מפורסמת ומנית
 בכל מדה יקרה אתה חותם תכנית • קודם
 במעלה עליונה כמסילה העולה בית אל טר
 וגדול בישראל • מרש היחס מבני יהודה יזא
 חוסר מבזעי ימי ומשרטני רבה ופרה • צור
 תעודה חתום תורה • קודם בטבה • ליוכל
 ולבא • תפסות פלוס לראש עם בראש גולים •
 פלא יועץ להחיות ברוח עצתך לב נרכאים •
 ורוח מפלים • דלים המה אך כואלים • מזרע
 היהודים האמללים • רועי רוח עצה וגבורה
 ורופי קדים • כואפים המה מטוב הגאולה
 והתמורה בצור הגלות המר והנמהרי לעניים
 מרורים הביא בית איפל וכלמות • בנה עלימו
 יוסיף ראש ותלאה מדתי אל דתי כעים וכדים •
 והיו למשטח אורמים ומזדים • ויניך ארזני
 תפסום בעד הלב והנשמה • כי היית להם
 לעמוד כרגל ומזמה • והיה דרך ברק הרת
 אזור מתניך • ונאמנה אזור חלכך • צמר
 מעיך

שאלות חשובות

אלרואי • להעלות במרכבה המסנה תשית
לבך בלב אלהים שופטים משפטי דרך לבא
אל המנוחה ואל הנחלה מבורכת בראשונה
ליקרת נוסחה ואם במדרגת הלמידה נוסעת
באחרונה גם מיראת ההיחות בקטרת
קמיהבחינה דקה • את המוכה לזדקה •
בי נסבעתי אשר חכמים יגידו שמעתי ולא
כחדתי ואומרי שלמים וכן רבים כי כל האנשי
הרואים את כבודו והעומדים בסודו וסדר
למודו מתק המה חכמים מחוכמים לו סרו
מהר דקדוקך אלה עצמת בהם מיני הטבת
פרקיו תלא בעלמה הטבת מעיני כל חכמי
לב אשר חזו בו בדורותינו אלה ההולכים
בדרכיו וחוקיו לאט לאט כו לזקן לקו ואתה
בחנת בנת לרעי כוונתיו ולהשיב פרקיו כל
קתום לא עממוך תתן לראשך ראשי הברושי
לדעת חכמה ומוסר השכל הקדמת הפילוסוף
להרים את דגלו ואותותיו במציאות האל
השלים ויתר מעלותיו לסתור הצעות המדבר
בזעקה ובדחיותיו ולבנות פנות כאמנות
לחבר את אהל טס ועצר הסכל והדת שני
המאורות יהיו בידך לאחדים בלתי מתחלקים
אלה שני הנרות שניהם כאחד דולקי מייחך
כר אש דת נתנה בסיני • ושמאל מקהבת
חכמת אדם ודעת קדושים תאיר פניו לפני
אדוני שניהם מלאים סלת הידיעות המזליחו
כתובים על לוח חכם לב יקח מנות משני
עבריו יתלכדו הראשיות עם השרשי והעקרים
ולא יתפרדו כלם נקבצו באו אליך השר יורט
עבר ליקר עליהם אמונת בית ישראל גם האיש
משה עמו המעלם מנבכים המבוכות הציב
גבולות האמונה בימי בחורותיו המה שלמה
עמר עקרי הדת ויסודותיו כונת בהם שלם
החיות רמות לא יערכם גבים וראמות וכל
מלחמות אדוני משה סמת לראש פנה מראש
אמנה תסוד הסודר להביא לאיש האלהים
חכם עדיף מנביא • שמעתי מלחמות האשר
בלחם אבי •

אבי

אבי יבחר שלמותך עמדי שלמות מיוחד
וכולל הלל בן שחר פאר הדור
ופלאו • ממרחק שמעו וער מבואו • והייתי
כאחד האדם העומדים בסוד חבת אהבת
נפטך השלמה והייתי לי בגדול חסדך כאבית
בן ירעה פועל ידי ומעשה אכזבתי אשר
לקחתי מיר האמורי מעט רבש מזמרת הארץ
מעט זרי • להביא תסורה לאדוני כי אמרתי
בלבי גאונני שמועה טובה שמענו מאת אדוני
פעמים שלם מפי מגידו אמת פכמים רשומים
עמדותי לפניו לשרתם ולעבור עבודתם אשר
מכללם היה איש חכם בארץ עוף מלוהבי
תשועתך מבני ארצך ומארץ מולדתך הלא
זה האיש אשר קורא לו בשם החכם השלם
כמהר דודן יחייא תכבדה דבר טוב על אדוני
סבר לי גורל סבחי ואת יקר תפארת גרולתו
וזה בהיותי משתעשע בחברת שלמותו כסבע
שני כבנתה עלי הגזרה אמת לבד ולמוע בעיר
ואם בישראל היא העיר רבה יוסבת בארץ
עוף שמה גלית למקום תורה וחכמה ראיתי
לקחתי מוסרי • ועתה כבואי אל ארצי ואל
מקומי ותקח אדוני סמך דבר להיות אדוני
בכבוד חוכה מעל מחכה פני השדר המעטיר
ירום וכשא הורה זיוה והדרה • וכי היה מינך
כאות לאדנות • ורמה ויטבה ההלכת היקרה
בין נגידים על כן אמרתי אעלה עוד שנית
הפעם על במותי רום תפארת אדם כזר
גלותינו להוביא ממסגר תקותי וחשקי הכמרן
להתקשר במערכות ערנות אהבתך הנשלחה
בעיני אחרי קדמתי בכסף חשקי ימי בחורותי
להשתחוות לאדוני זה לי עמר שנים בהיותך
גבירי קרוב לנו פוער בקורפנו אחר כתלנו
בחדר פרידי ראשי עם היה בתוכם המחוסם
החכם רבי אליעזר אל טנסי ירדי הטוב אשר
פגשתי ואחרי זאת עין בעין באר נדד היטבת
בארץ עוף מזאתיו שמה רופא מוזהה במבא
מלך וסרים אף הוא כאיש נכון וחכם משתבח
בזכרון מעלותך הנשאות והרמות מגיד
תעבדותי

חכם שומע לי עמך הכליחה כי באתי במגלת
ספר כתו עלי בדברי שלום ואמת ראשון לכל
ביתי מקומי וארצי לגדול כספי וזהבי וחכמי
כורע ומסתחיה בברכים כורעות מחוה דעי
בשפתים נעות לבדך את ארזי ברכת אובר
תבאתה לראש כרוך יסוד עולם ומברכתך
יבורך גבר דובר אמריו מתברך בארץ ברשו
הוריו כי תסיתו ברכות מן הברכה העליונה
ערות אבני כאמנה ויהי נא פי שנים ברות
מליכתך אלי מחמרי פי כי רב ועבוס כספי
מהשגתי ידעתי ובינת ברעפי וזאת תשווקתי
היא אשר תהרוס לי המדרגה בעלותי ההרה
להתקשר במערכות פי כסיל מחיתתי עם
יועץ וחכם חרשים הכרתי והכלתי ראש
המליצים תבונת לקח טוב לשמוע בלמודים
בחכמת הטבעים תמים דעים יודע דעת
עליון ודעת קדושים והיה אמונת עתך חסן
ישועות חכמה ודעת הלכות בשם מערכות
משמח אלהים ואנשים במופצות המליכות
וקמה פתיחות חיות רבות ממללות דעת
ספתיך ברור מללו וזאת מך אבני מערכך
אזוב היוכא בקיר עיר קטנה המלח אמרתו
אל הארץ אשר בלבנון העומד לנס עמים
עורמו היום בראש ממלכה ובית מקדש מלך
כאחד השרים סר וגדול אל יסוב דך ככלס
החזק כא בו כל ימות עולם כי ידוע ידע עברך
הדובר באזניך אשר בכל חכמי אומתנו אין
עריך אליך ואף כי עצמת ממנו מאד וכחמו מה
כאמר לפניך וכי נוסף להביט אל היכל הודך
והדרך אביטה במכוני בעיני עיוני כיילר
אני מסכך דל ומך ודעתי כי זאת עמך קראת
ושנית ושלשת תרד מאד ללון בעמקה סל
הלכה ובחכמת הגמר עתים קבעת ושלפלת
ידעתי ארזי ידעתי כי לך יסולס כל כלמות
אימתי משבחה משובי טעם חקרת ראות
וטעמת ולך עשר ידות החמורות בדרושים
וסודות התורה והנבואה וחכמינו הישישים
ובחיים ידות הקדימות לקחת מתנות בפיות
נאמנות

תעצמות ולתתך עליון על כל חכמי הדורות
לסוכו עם סופר מהיר חמרתו מאת ה' היתה
זאת התעצות החזקה עלי להניעני מאז ועד
היום והעירני להתקרב אליך תחכמוני ראש
השלישים ולעברך עבודה שכלב וארץך בשם
למכא חן בעיניך ואהי כמלקט סבלי חומר
ודברים בין העומרים אשר בשדה הנחות
והספרים וחקקה פת לחם אדירים דרך מוכר
די לי אני והיגרים אשר בגילי הנעירים לא
לאדירים עם או עם שרים והב הלסון להם
ועתה תפול נא תחונתי לפניך יושב תהלות
בשבת תחכמוני ולא יכלימני ארזי
בהוד הגיונו ואזוב ערה את אלהים שופטים
בארץ מלאה כל שלמות גדלת בין החכמי בין
רבין דחיקרי מלכי קדם ועם שרים זהב
המליכות הנמרבות ולשונות נבונות להם
וארזי בראש תבחר דרכם טעם ראש דברך
אמת וכחמו מה דכר וחלים נגבר לגבר חכם
יסכיל פינו ממנו עשר ידות אך בזאת נחמתי
על דברתי כי לא הלכתי בה בגדולות לפלות
במסילות העולות בקנה בשם המלות ברות
וזכות מלאות וטובות בשמן משחת הנעימות
כלת חלות בלולות יען וביען אין גם אח באלו
הגלילות מבין עם תלמיד עושה גדולות דובר
מישרים עונה אמרים ברים כספירים במליצי
סרי ספרה המה הסופרים וכל לשון תקום
אתנו כקטון כגדול מן הלסון הפונה נגבה
ובם כחרט כמו בשיו וניבו נבזה ורזה
ומעפר תסח אמרתו וקולו שכל ותפל מבלי
מלח ברית ההספקה ומיני הנחות בללו יופים
אחינו האנדלוסיים ביופי לשונם כי יעלה
לשמים שות הגיונם ירקיבו עם לשחקים
והדברים עתיקי מתוקים מדבם ונפת כופי
אבל אסמים אכחנו גדלנו בלעגי ספה טבענו
ביון מכולת נפלת תהלת טיט היון הרה עמל
הפחיתות הנפשי וילוד חון לא כמו עברך לא
למקטנס ועד גדולת בכלי יקר שפתי דעת
ספה ברורה וספה אחת לכלס אל לזאת גבר
חכם

אל קצה כאשר ארון המחקר יעשה כי היו ככונים מעמי הכנתי לשלשת ימים ככהניס הנגפים לקחת עיון אחתי מופתי משמה אלהים ואנשים יאסף כי הייתי באוכלי שלחןך מלא דגן אחיאל ואוכל בשאר שמנה עם רזה אף דברך שומע פנים אל פני ידעתי כי רב חילי ונקטן זאת בעיניך עין שמע דקדק ומרפא כי אזכרה עת מצוא דודי לי לאב ואני לו לבן חל בן ישמח אב רעיוני שמחים אלי גיל זכרך הטוב שיקפנאו הכל כי אמרתי בלבי הן תאבתי לראו עיך וכבודך ואעבודך שבע שנים ועליהם עוד שלש שנים כשני שטר סכיר מאהב קרמונית מסותרת איך על עפר משלה ולא ידע אנוש המזוי ומדיני ערכה ואר' איך כמוני היום בגלילות הללו יסנוף להבחין ברבר והייתי עד ממחר להודיע ולפרסם לקרוא לעובדי דרך יקר תפארת גדולתך ולא אקוה כשמי פעלי הלא ידעתי את ארזי במס כמלאך האלהים יחקור זאת והוא על נדיבות יקום אבי ושלם גמולי ואכלת מן הרחם אשר עליו רוח עזה וגבור ומפאתי ברעיוני לעיני ככל אשר תאזה הנסמה ההולכת לפני האויז זאת איהב חכמה איהב טהור לב טהור עינים מראות ברוע הבשרי הנסויות מני דרך אמונה ראה ראיתי כי היה העמך גבור החיל במלחמת כל תורה ויד השלמות הכולל חלקת לך בקו ונחלת תדי כא ברית טלומי ביכותינו להודותינו איה העריך ישבן אור יקרות לנו כי מי כמוך מורה מי יבא אחרי המלך כמוך חוקר וממשיך מהמלח העליון הדומי חכם רבני תרנו בפרוע לך הקודות האלהיות במשלי הנבואה בשן מכתובים סכל ובינה מי מנה חקירותיך ועיוניך ורוח חכמ' חכמה אלהי אספת בחפניך בואת התור' מס לפנינו משפ' בחירו בוס עקר שרשויה בש' המשנה לראש פנה כי תאמ' הקרוב נגר מוריו מראש אמנה ללכוד קרית ספר קרית מנה דוד החכמה נגר מכו ותורה נאמ' הנר המערבי הרב

נאמנות להגיד לבני האדם גבורותיך ואנכי הרל באלפי לתכלית בחירתי קסט אמרי אחת הגרתי היום במלולי וקורר סכלי בקולי ארזי המלך אכן תיקר נא נפשי חסוספת בעיניך עין רוחה בנפס יודעת מאד לעמוד ולשרת לפניך ער צבא חכמי אומתנו ולעבוד עבודתך כעבוד אלהים מאהבה רבה אהבתני ומה יתרה נודעת לי אם ברכתני ונתת לי יד וגם טוב מבנים ומבנות אל מולדו לארזי בזוק העתים תנה ירך הטוהרה לי אני עבדך ובכך אני בנפס חפצה להעלותני המרכבה ברוח נדיבה תסמכני לרכוב בעורך שמי הכלחתי לתסוקתי חוסה לעזרתי ברכני גם אני אבי אבי דבר גדול דבר הקטון יהיה לאלף ברכות יעטה מור' עלי כמעיל שלום עוטה אור והשפעה בכל ידעיה כשלמה וכי יפיק רצון טוב מארזי אחננ' לאמי אני אמלך כי יבא דברך האלהי בין עיניו אל פתח עיך מפיק מרגליות בחכמה בתבונה וברעת סתרים חדרים ומלא האל ביתי אורה כהרין אכסדרא דנפיש כהורא ואוכל נא את המגלה ידי עבודה ויעצמה במורא ידי הזרזיות יסרוה וימין הבחינה טפחה מנחה לארזי שלוחה הברכה זאת היא לך אבי תוספת טובה כי תמסני ממס רבים עמוקים מי תהום רבה למאומים בשפון מימי היסוע המה מי המורה לדקדק זכה וזכה משה עמו כי לא איס כמוני אבא עד תכונתו לחמת בנועמו לבקר בהיכל סדורי פקיון לחפוף כסונו ותעלומות בלסתוס עמו גם לא אוכל לשוט לבדי במי בוונותיו במשלי וחירותיו וקסור דבריו ומליכותיו ביתר ראשי עם כי ירא אכסי פן תשבר כדי על מבועס אף אמנה ידעתי אבי ידעתי אשר אם מאכתי חן בעיני להודיעני נא את דרכיך בקשר פקיון וית פרטי דבריו הלא בספרתך או באזכרו זכיר נסמתן הייתי בחור מעם בטוב טעם ודעת חכמה ומוסר הסכל משל ומליכ בחזקת היר בורקת מקצה אל

הרב הגדול איש האלהים הקדוש ברוך הוא ידמו
לכבוד נרות מערכות יסודי חסדיו וחלבו
ואתה ארוננו כאיש חמת וחכם צדיק מכביח
הרימות דגלו להשמיע במרום קולו להרחות
העמים והערים חת יופיו וטובו כי טעמת
דבשוטתית יינו עם חלבו מלאה כביר ירך
הגדולה כי לא יחסר כל בן גס העלית
נרו בבקר בבקר להאיר על עבר פנת יקרת
מוסר וקדו לך האדון מפט הבכורה בחבור
באורי הכנבים ובמוסרים יקרים מכל
אשר גבולו ראשונים בנחלת בית מדרשך
לחס אבירים האכלתנו נחלת אבית ובדרך
כל אמרי פיך לרשת משכנו ההצלחה חסופת
עולמים בדרך הסבירות לבשת וילבשך בדרך
עולמים לבך יהנה חכמה שלמה והנות לבך
תבונות במאג גיא חזיון אחת תחזה מכל
העם מבין עם תלמיד מחזה סדי בדע עליו
ובימי בחורותיך היית ברוך מבני תשית לבך
להשיב עטרה ליושנה לראשי אבילים חכמים
וכבונים במאמץ עטרת פז עטרת זקנים
מרכבותיך יסועה בפסטים חדשים להשמיע
קול האמת במחנה במרכבת המענה אלה
זולתם עשית והחרשתי מזכור אותם כי לא
ראו עיני מכל ספירך ספרי ספי גזרת מלבר
זכא פלא וראש חמה עם נחלת חבות סמו
אותותם אותות חזקות בעט ברזל בחרט
אכוס בעיר רבתי עם האמנם יתר המלאכה
היא לארזי לא תתפסמו אלינו כמראה עיני
אף לא להשמעת אזנים ועתה ממע נא החכם
הכולל להשפיע סמיתם ושם דרך יראנו ביפע
אלהים אמתתם לחזו בנושם יקרתם ולבקר
בהיכל השנת באהבתם כפי היריעה נסגבה
תמיד וכי פתוח תפתח ירך הדיבה
להודיענו דרך זולך בה תיעץ עלינו עיניך
להניח עבמות הנקי בפגום עמיותו הטיפט
במורה בסלימות אולי יעברני זמני לבלתי
ראות פניך כפני חמה אל נא העלם יעברכה
רחק הדרך כי רב המקום בימותינו מעמית
שאלתי

שאלתי זאת ובקשתי לגלות את אורי מכל
דרכיך ועיוניך חרשת ברוח אלהים קריסים
בך יריעה וסבר חרשה בארץ או רוחי בקרבי
הגדלת השמחה לי אני עבדך בן אמתך הן
קנית אותי כהן לעולם משרת מבחורך לחור
ולמנוח חפצך מכל אשר תשאלך כפסך היקר
ויס לא ידי לעשותו יישר בעיני ארזי עין רוח
עין שמש בדיקה ומרפא לעצם מעמתי לתת
רפואו תעלה לחלי ומרה נפשי היא החפץ
החזקה וארוכותה מהרה תבטיח היא הנפת
מה שאיפשר בחקיה ועמך גבור חיל בפועל
וסלמות ומי יודע אם לעת כזאת יישר בעיני
האלהים מכני כל טוב ושם בלב האדון רוח
ענה טוב תבחר ללכת לארץ חפץ ארץ הכני
עבור דרך ארצי עם אניות אבה וראיתי פניך
כראות פני אלהים לשמוע מפיו פנים אלפני
בלמורים החמודים אשר אתך הביתה בתי
הנפט והלחשים וחרושים אספת חכמת אדם
יבין דרכו מכל היהודים ועתה אם נא מלא
עבדך חן בעיניך הודיעני נא את דרכיך
דרבי מנחם האם חפץ תחפץ זכא בך
ההנהגות והסבירות הזמניות לסבת עוד בין
אבילי הארץ וסועיה או כי תעבור במי רועה
ישראל ללכת למשכן הרושים כי זקנת וסבת
תשוב תבנה העבודה המעשית לעבור עבוד
מכלל בעתים נכבדים עת דודים במקום
ספירך מקבל ההשפעה לקבל עליך משם
רועה אבן ישראל עול מלכות השמים והארץ
ואת עפרה תחנך לנשק כפי גבוליה להעלות
משם על גפי מרומי קרת קריה באמנה כאשר
יאות לארזי לשמור ולעשות ואכני עבדך
הדובר מרוב חפצי ועוצם חפצי בהתחלך
האמונה יעבתי זאת אמתתי אזכירה דודי נח
וארמוני גדול מרבה להסכיל להוסיף מלכו כל
טובה ברחבה תזל כול אמתנו בהמאה
וזכירה וסרור כול חרמוני ואכני ילך מסבך רך
וכעיר כמזכיר ומעיר לא כמזהיר אמתתי
העלה אל אבי

שאלות

תשובות

אחת שאלתי מאת אדוני לתת לי בפסטי עני מהלכים בשאלותי אלה נכונותי בהם ימים רבים מעדרי עולה עלה בקולם הידיעות מיום דעתי עד היום הזה לא סרתי מרועה אחריהן יעתי בעצמי למכור דברי חפץ מפי מופרים וספרים ולא מצאתי מנוחה שלימה בארץ הנשמה הלזו איך איש מתחזק עמי דעיוני יפיק רצון בתשובותיהן עכ' אמרתי בלבי חלכס לי אל הגדולים יוסבי על מדין חלכס במנעמיהם אשתחווה להדום רגליהם וחשסבה לרעת ואלו לא ראיתי לי איש אמונים מאסף לכל מחנות הידיעות כמון המר נסיה אלהים אתה בארצות אביא מלך וכהן ואם אמת היה הדבר לא יפנו עיני רעיוני התנשאותך אליהן כי טעל כאוב קול מדרגתן ומראיהן בזה יסועות אמריך הנעימים לאחר מקטני תלמידיו אדוני להטיב אמרים אמת חפכת בטוחות וכאשר עם לבבך תודיע וכי יוטב בעיניך עיני כל ישראל הוול נא להיות המוכיח לאור תעלמויות שאלותי הבן יקיר אחי וראש הו' הנשא וגבה מאד נעלה החכם הכולל ר' יהודה יבוא אל המכא ימכא שמה הוא יהיה לי למטיב נפש בשאלותי ולכלכל את שבתי כי טמעתיו אומרים יהודה יעלה בתחלה על כל חקירה עיונית במסלה העולה בית כתיבות חכמת הפילוסוף ושרשיו ככתבם וכלשונם ופרט גדולת המבאר אמרו עיוני ודרשותיו ואחר הדברים האלה ימשך לו דרך נפלאה המסולאה מפי ההסכלה יביע חירות מני קדש להבין משל ומליכה ביד כל אדם אלהי תורני היתה עלינו יד המסתתם ערוכה בכל ושמורה בפסגו החכמה על פי הנביאים היתה שמה ידעתי כי כל יוכל כאיתחאל ואוכל ולא יבצר ממנו מצימה כללו של דבר רק אתכם ידעתי בשם מאורי אור בשמים כסיל וכימה אור הלכנה ואור החמה ומכל מעשפות הארמה חכמים מחוכמים ומביני מדע ומשכילים בכל חכמה ואין זולתכם גואל לגאול את גאולתי לתת

לתת לי נפטי בשאלתי בתשובתכם הארמה ואתה קדוש אתה עתה ברוך ה' קדוש אבי וכן תחכמוני ויהודה רד עם אל בן חכם יסביל פילכי ועיני מני טורי רמונים טורי אבן יקרה ספיר גזרתם ויהלום והטיבו אתהן בשלום השאלה הא' במורה לכדקה בהקדמה מחמרו והנה נביא פרוקס וכו' עד אמרו במקום הנמשל יראה בתחלת העיון היות זה המאמר כולל משה עמינום יעדנו הרב זל עצמותו אותם בספרו הנכבד ואני בעיני לא ידעתי לסוף דעת דבריו איה מקום תחנותם ומה הנדבס בכל עניין וענין מהם וידעתי היום והסבותי אל לבבי כי איך זולתך גואל טוב קרוב ממך בדורנו זה בדברי הרב להבין אמרי בינתם ועתה הטיבה לי משון ישעך ורוח כדביבתך אל תמנע ממני טובתם כי עבדך ובנך אני ברוח חסדך וישעך אזכירה דודיך אני מכניתם השאלה השנית בפרג' מן החלק הראשון זל אחרי דברו בתבנית כל זה תואר ולזה לא יפילו העברים וכו' והקשה לי הנמצא לחלל בפרק קמא דכתובות בזכות הדרכות בכלל דמות תבניתו וחולי יאמר האומר כי לשון משכה לחוד ולשון מקרא לחוד ועליו כיון הרב זל או יאמר האומר היות הכנוי שב לאדם לא לב רח יתבר' והנה הדבר בלתי מתקבץ עם כל זה ואני ידעתי גואלי חי ויכול להשיע באזנו טעם מקפיק ברוח ככון יחדש בקרבנו:

השאלה הב' בפרק ט' מזה החלק ולא נברא מנבראו עד שיהיה ית וכו' עד אמרו בלא ספק יודיעני נא החכם השלט ה' יתחייב זה אם הנחנו היות זה הכסא דבר חוץ מעצמו או נברא מנבראו ומה הן ההקדמות טיולך מהן זה הבטול המביא אל הספירה שאמר הרב זל ומה היא אותה הספירה כי כך נאמין כל חכמי זרע ומהלל וברחוק הרב הגדול רבנו מהרש"ה היה

היה לברו עד מלא נברא העולם בלעדי המי' כסאו ומעלה במחשב לבראו הו' עס ככאו : כל זה ירחיב לי האדון ברוב חסדו לסמכני ורוח מבינתו יעניני :

השאלה הד' בסוף מאמרו בלה הקדמות אמר ותורף דבריו הרבטנו החמד לא יגיע עצמו בקשתי את פאהבה נפשי יומי יליי וחדשי אלה פנה דודי דור החכמ' לרשמו ולא מצאתי מקומו לרעת משם טוב טעמו :

ועתה המאיר לארץ האירה פניך על עבדך ובאור הקפתך נראה אור יקרות וחן ערכו אז את בך יחידך שלח נא להודו לפניו דרכו :

השאלה החמיסית בחלק ב' פר' טו' אמ' הרב וכבר ידעת תורף דבריו וכו' גם את זה לעומת זה בקשתי בכל כפרי הטוב והאלה' ולא א' מהמפרשי' פשה באור להודיענו אי זה מקומו :

ואקוה שמך וזכרך תאות נפש חסדת תשובתך הרמחה בכת המאמר הזה ותעצמוני כי זה ימים רבים שאלתי שרים רבי' וכסבדים ובכללם איש רמס גבוה מכל העם ומעלה משכמו אשר קורא לו בשם רבי משה ז' חביב ויכ' בלי דבר רחוק מנקודת האמת מסבוב ויאמר אלי כי ראהו בפירוש תמכטיוס ל' שמ' הרחיק ערו וכסה שמי' הודו לא האמנתי אליו מאז ומה גם עתה בראותי הפי' ואין עס הדברים האלה' ואף גם זאת לו הזכית עדיין השאלה במקומה עומדת אלא אם רצה במס הפלסוף לתמכטיוס וגם זה הכל ורעות רוח ועתה כי הסתיר הרב זל פני חכמתו ממנו בזה הלשון המפורסם אכלו לתלמידיו זה ילדו בן ימינו אמרתי בלבי לכם השירי' עלות הרי מרומי ויגיע עד קצה ירכתי כפוני' : גם בפי' אבונכר לזה המשל איחלה לאור דרככם הטוב לשמוע חכמתכם ובינתכם בכוונת הרב בו כנפס האב וכנפס הבן לי המה מי היסועה לרוות תלמידי' למה מקחכם הנרבוני באוריו :

באוריו בכמו אלו הדברים המה רמוני' : לא יתני הטב רוחי :

השאלה השסית בספר הכוונות ל' לאבוחמד בחלק ההגיוניות חת' ומשפט הקודם והנמשך וכו' אשר הרבנו בו כאשר גלוי ונודע בשערים אף כי לסירודים יחידיו כגולו' כמעלתכם היות הקודם והנמשך בהקם התנאי מתחלק חבורו לפי התחברות הסכמתם אל מלטה תמונות כאשר הענין בחבר המשאי לפי התחלפו הסכמת משפטיו ואני בחלפת עיוני וקוצר סכלי מאז הבינותי בספרים לא פתחה אזני לרעת מוסר השכל הגיוני אי זה מהם יככים חבור התמונה הראשונה ואי זה מהם הב' וכן ה' והאם היה מאמ' אבוחמד זה בודק בכל תנאי אם לא זה סכבר ירמה היותו בלתי בודק בכלם' כי אם כן היה מהסתר מאמ' החוקר במלאכ' ההגיון היות סוגי ההקם המתחייב ממנו דבר אחד ג' סוגי' והם המשאי והתנאי והמורכב משניהם והוא החלופי וזה שאם היה סכל תנאי יסוג לבחור משאי איך הנה כי אם פנים אמנם לו היה בודק בקצתם ובקצתם לא האם הטיב הנרבוני במשל טעשה לזה אם לא כי יראה בעיני היות המשל ההוא מהחלק שלא יתכן להשיב אל המשאי ואם כן הדבר נעלם גם כן מזה החכם דבר בזה ולא ארע דרך עמדי לבזר אומ' פוסק האמת בלתי מבוכה מה עדי יבא דברך אלינו ונדעה אותו לכך אוחילה לאל יד חקירתך החזקה לברר וללכץ האב והבן ילכו אל הסבה' עד מקו' שיד חקירתם השלמה בודקת תתירו לפנינו לה הקשרים והסכוכי' טהמה בערכי כפקות עצומות ושאלות חזקו' והיו בעיני שלמותכם טפה אחת ודברים אחרים לסתור ולבנות תשובות קלות אל נא תזחיזחיניו לעד תזיחיניו על דבר כבוד שמך לא למעני כי מיד כל מפרש וזולתך השלם דרום לא אדרסנו' : גם להעדר העזורים באי העזרים האלה' לי הים אמר לבבי כי איך

ב א 1 2 עמדי

שאלות וחשובות

השאלה הט' בחלק הטבעיות מ"ן עיון ג'

אמר החכם המפרט באף דבריו והנביא אמר בעת הטיבו הנפרד וכו' עד אמר כי לו השלמות : גם בזאת החידה לא שת לבי לי דרך אמונה וכו' וכאשר סכלתי הקורמת סכלתי גם זאת סכלות העדרי ואי' מלה בלשוני להגיד לארזי קוצר סכלי-ועיוני מעמוד על פרטי המאמר הזה ומה כונתו בשלמות כי הן ארזי יורע מה בחפוכא ירע מה אתי בבית כפשי בשאלתי טרם אכנה ירעת מבוכתי כלה והטיבני דבר דבור על אופניו כאשר בפך ובלבדך לעשותו הנסכרתו לנו ולבנינו ולאחוזת מריענו אשר כגילנו הלא המה נגלות לארזנו גלוי כולל אמתית מסכי' לאמת לחפוף לנו יערות סודות החידות האמורות להיוות קשובות בתשובות חשובות באזננו : וגם כי הסתרים האלה מרבר גדול דבר הנביא והמה כפשונו של עולם ראויים היותם תחת לבוש מלכות השנתך ירעתי אבי ירעתי כי פתוח תפתח ירך הנריבה לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי כי ליושבים לכני הידיעות ראשונה במלכות הדת השכל וירוע כלכל לא יוכל יהיה סחרם ואתננם לא יעבר ולא יבכר מתך המשיג כל מושג מתת לאחר מבניך תלמידים הגונים לחם אברים מימך כאמנים חלילה לך מקנאת המורים ביודשים בני הנביאים : חלילה לך השופט דרך למנוע ממני טוב אמתית בראותך השלם הרופא לסבורי לב עובס תשוקתי כל ראש לחלי ובידך רשואות תעלה מזור השגת האמת הנכסף ומתוך נפשתי מרשא לעצם שכל נפש ורפא לי :

השאלה העשירית באגרת אפסרנו הדברקות פ' ב' אמור פס' רסד ואזו רוחים הנורות ידרונו : עד אמרו הנורה האחרונה בחומר : אמ' החכם הנרבוני כי ירצה הנורה הנשמית אשר היא המרחקים המשולחים הבלתי מובלג' בעצמם והיא הנורה האחרונה אשר היא בלתי הווה ולא כפסדת : ואכזי הנעיר

עמרי דבר דבור על אופניו חפלה אל אבי :

השאלה הז' באופן הפרק ב' בדבריו במיני המופתים כי הם ב' אמ' אבל אחד הסני עלולים וכו' עד אמרו עלולי עלה אחת : אלה ארזי-הכרע הכריעני זה המאמר הסתום והחתום חותם בר מכל המפרטים ראיתם ולא יכולתי להבין מה הו' המין הזה מהמופתי הנותנים האמנה מה בררוע המושכל בטבע ומה קשה זה הדבור-עם הקודם לו במלת אבל והנה ראיתי כוסחא אחרת גורסת במקו' כבר יורה לא יורה וזו השקוטה קצת משאון גלי מבוכתי ועכ"ז לא ירעתי מה זה לאבוחמר ומאין יבואו לו כמו אלה התוספו' כי בכל ספר המופת אין בדבר הזה וארזי חכם כמלאך הגואל אותי משחת המבוכות תוציא ממכבר אסיר תקותך ירוע תרע כחלה וכחלה בזכירה וחקירה אחת כוסל יקומון מליך כי תעמוד לקץ ימין הבחיכות לגדולך ירוע תרע פני באכך בכל קצוי ארץ יום רחוקים כל רז לא אכס לך וחכמה כחכמת אהים לא תעקבם כי ישמע קולך :

השאלה הט' בחלק האלהיות מ"ן בדבריו

ברכזן זכר פס' החכם המפרט הנרבוני חרתו ומסליו בחכמ' כדבריו' עזרא סתומים וחתומים בתורה דבריו וזה מאמרו בעניין בבהמה וכו' עד אמרו כי היא הרעת האמתית : הנה כסתמו ממנו מעיינות-חכמתו וקשר דבריו שמעתי ולא אבין ובפרט באמרו כי הוא הרעת האמתית נראה כי סתר דעתו במה שפי' בתורה פר' ל' ח' כי שת הוא הרעת האמתית לא הבל בחפך בא' ובקפך הנפסד דמו ועצמו יכוסה אמתם שת הו' הנפסד והקיי כדריק יסוד עולם ויבואוני חסדך אך הפעם אף מזהב-בדך חן בעיניך וגדל חסדך עמרי תמשוך לנייחן חן הדבורה-הסתום הזה להסכי' הדעות בשבט סופר שבט מישור שבט מלכות עיונך ומשענת-הקפת שכלך שלח אורך ואמתך לכל מראה עיני סכה המה ינחמוני :

דברים טובים בהכמת הנפש במחשבת הסכל
ואופן הדבקות לו עם הפועל בדרך נסתר
מתחלה למה עבארו החכם אכן רעד באגרת
הדבקות אשר חשבו רבים ונכבדים מחוקרי
אומתנו היות עם האמת שאין אחריו מלומה
ואני בארתי כי האמת השלם יורה דרכו ב'
נפשו באור לו שמה הניח דעתו האחרונה
וכללתי עם אלה הדרושים גם זה הדרוש
ונפקתי כפי מה שלמדתי ממי מורי החכם
הזכור זכרנו לברכה וזה מטענות וראיות
חזקות כתבתי בספר קראתי ספר התכלית
חפיתי לעצמי וליודעים חן המאמר המופתי
מן הילדים אשר בגלי להיות לי למזכרת
האמיתיות האלה הנכספת מאד ידעתם לכל
מבקש העיון בדרך שלם מופתי יראנו ביטע
סלים וכלל הספר הוא מההפגות והתשיפות
הקורות באו הדושי ובזולתם לחכם המערס
הרב הרב'וני מאשר בעלם ממנו האמת אשר
נגלת אלינו מדברי החכם ב' והיא לא ידע
ואחס עם היומו תמיד נמשך אחר המבאר
מאהבו וזה לחשיבות הכרת מעלתו מזולתו
בחוקרי דרע היהודים מגבי דבריו ומליכים
עליו ומלעיבים אותו סוף דבר כפי העיון
הגובר לי אז בדברי הפילוסופים והמבאר
הוכחתי כאמנה היות הזורה האחרונה טרמ
עליה הרב ושחזיר פה החכם ב' ודבר בת
הפלוסוף בשביעי למה ס' בפירוש הארוך
היא העצמית הטבעית והי המקובלת ראשונה
לכל הזורות הטבעיו היותר מיוחדות ממנה
בהיולי הראשון באמצעות המרחקים ההם
המפולחים וזאת ואם תקרא צורה גשמית
אינה צורה עצמית ולא הגשם הלכות ממנה
הגשם העצמי שיחלק אל כוז ובלתי כוז
והצורה היא פאמרו עליה הייתה בלתי הווה
ובלתי נפקדת היא התחלה האחת משתי
ההתחלות אשר בעצם רכוני הצוריות כמו
סהיה ההיולי עם מרחקיו הבלתי מוגבלי יחד
ההתחלה האחרת החומרית והעצם המורכב

כ כ כ כ כ

שאלות

ותשובות

מכלל מתיחה הוא העצם המלטי אשר מאלה
זהו באמת הגמט העצמי אמנם הגמט
מבטמה הוא כמיעויין מרחוק הממולח לבדו
מבלתי כושל וזה כפי התפטרות אל ג' כדרי
האמנם לראותי עתה סברות מתחלפו לחכמי
ספרד וזה במאלות מה מאל החכם הממודר
ר' עלי חב'ליו כע' מאת החכם המפורסם גדול
ברורו רבי ט' נ' ויהי החכם המסיב מקיים
במסובותיו היות המרחקים כורה עכמית עם
היות החכם המאל הוא המוכיח בטענותיו
לכד המחייב היות מה מורה עליו מס העצם
מתחלף למה מורה עליו מס הכמה בראיות
כסוכות היות דעת ב' באמר אמרתי ועם כל
זה דחה אותו המסיב בקנה רבון של פרסום
עוד מבתי וראה לחכם שלם ראברהם ביביג'
מאמר קצר בנה ב' ב' הקדמות לחשוב הוא
כמסיב לרבי עלי מס נראה מדבריו היותו
מובר כסברת החכם ב' מס טוב וכמסכים
עם החכם הנרבוני אמרתי לכל אלה הסעיפי
אשר אנכי פוסק עליהם להיותי רך ויחיד בלי
כפי ממלא ומתן עם חבר או מורה דרך יסוב
בהם החטוף מורגל והנכון להב מבואר אלה
לי אל הגדולי לקחת משימו תורה אחת בדברי
דיבות בעפרי ואלה המר וגדול ליהודים תגזר
אומר לזה הדורם וידעתי היום מה עמך גבור
החיל מהטעמי עליו והמכות א לבבי הסכמתך
המלמה ולא אפסח עוד על סעיפים נרפים
ודחופים סעיף ביטא וטעם קבלתי ועיוני עם
הסכמת החכם המפולפל עוקר הרים עמרי
עם היותו הוא במראה פנים לא כמקיים
במוחלט נסעיף מלמת הדופים רועה אכן
ישראל ביד חזקתם הנודעת במערים כי אחרי
דברך המלס לא ימנו עוד מרמי לבבי אכן
אמאלה מאת הארון להודיעני דבר חרם
מאס' תמלא כקן יד חקירתך וביתר הפרטים
רמזותם לארזי מפני הקיבור כי יראתי ען
אסיה על הארון למשא יאריך כל ארזי ביד
מלמותי הטובה עליו בכל אשר תגזר אומר
ורברים

אחדים במפה אחת באר היטב
חשאלה היא טמה באגרת האפטרות במ'
ו' אשר החכם ב' דבר אל והוא
המכלל אמ' סבת מציאותו בנו הטבע והבחינה
ופי' בו החכם הנרבוני מה מסי' ואני לחלמת
עיוני לא מלתי ולא סקטתי עליו להיותו זר
בעיני כונתו נכריה פריסתו ויהי בהיו' עבדיך
בעיר רבה מספר עם החכם המפורסם ר' דוד
פ' ייחוא כע' על אודות האגרת הזאת אשר אלי
כבוד תפארתו כי ים אתו פי' נאה מזה הפי'
להחכם המכלל רבי יוסף פ' ט' נ' וארא אותו
כי טוב הו' בהרחבת לבו ורבו ככלו מחמדי
אכן בזה המקום אחרי המפרט הראשון נמשך
והאמין ומאזוער עתה אם התמוקה כפארה
בלבי ואני תמיד היחלה לאור הודעתך ועיני
מיחלות כמטר לפרוש אלינו הכונה האמתית
בפתים תיבות אל הטבע והבחינה כי עיני
מלמותך הרואות כאורי פני המפרטים הלה
כמו זר נחשבו ולא יבחר כזאת וכזאת מן
המלך

חשאלה היב אחלי לפני ארזי החכם המלס
להודיעני דעתו בהכלחה האחרת
לאדם האם אחת בעינה אות' מסוכר הפילוסוף
בעיני למד' עם אשר יערה בג' לנפס ורמזה
ביב למה מאחר הטבע באור לו או הן פתים
פרדות ואם כן אי זו מתיחה היא האחרונה
במוחלט והיותר מלמה: כל אלה ירחיב לי
הארץ את גבול מכלי כי ידעתיך בשם טוב
ומטיב לכל כוסף דורס ומבקם ובכל דורס
עיוני מרובך כך כסברות במראה ההוכחה
הברורה ולא בחינות: אלה פתים עשרה
מאלות מאל מאל האים הרובר אמריו באוני
ארזי המה אלי אבני זכרון לבני מסכותי
מאשר עלו עתה על זכרונם הכינות לי בעיני
מכל עיוני לדרום ולתור לי מנוח מלמה מארזי
הן הכה היו אבני תהו וחסף ברוח אליהם
מרחפת עליו והמה אבנים מלמות אבני בהו
לפוס ממלל רברבן ימלל גבורות תשובות
אז

שאלות

ותשובות

יא

ורוחני ומאמר קצר גם כן קראתי ויכולתה יקרה בו הארון בעין אהבתו וחמלתו והיה דבר ארוני בזה למנוחה :

נאם הנצי"ד הר"ל באלפי בכל מחלכונא אבי :
חוסק לראותו לעברו מסס אחר על אחי כבנו
העובר אותו הקטן שאל הכהן בן לאמי
אבי החכם ב"ר משה כהן אשר מנע אפס
רד לגלות ירושלם אשר בספרד ויוסף הינו
במורד אי קדריאה ה' לארד פני מסכת פולח
ארוני קורה חלי :

לאו מי ירה אבן פתה יביע אינו קול תהלתן :
זענה אבי רכב ישראל גולת גולת אריאל הואל
נא וקחם נא חלי ועיני עיונך סימה עליהם
להשיב אחת בשלום ובמיסור להשיב אמרים
אחת לסולחך לעות את יעף הנחל למימי
הסנתן חלי אבנה גם אבני ממנה ויען ירע
פכרך אשר בלהג הרבם להעמיד חוון מאותי
הרבתי ויקבלו כחות שלמותך קצת כער
אמרתי אכפרה פני הארון בתנח' היא שלוחה
ההולכת לפני לארני מאמר קצר קראתי עיר
אלהים כי נכבדות מדובר בו במציאות עיר
וקדש כבדל פניו ראשון כל היות מוחם

תשובות להרב החכם השלם כהר יצחק אברבנאל וצ"ל :

ראיתי

והנה מנורה ברה כחמה
מגלת ספר כתוב עלי
בשפה ברורה דרכי דרכי נועם דברי טובים
דברים נחומים הקנטפי מלוח עלי פיה רומה
ימתי למחיה עכסיה ספיר ואכניה סגיא כי
גלגלה המה נפלאו ממני בה' לשון מדברת
גדולו כסף נבחר לשון ברוך מה מתוך מרבם
מליכה בזה ותורת חסד על לשונה דברי
הנביא' פה אחר ולשון חכמים דבר דבור על
אופניו ומהר לדבר כחות : לשון בל יכון בארץ
אמכנו הנור אשר ממנו חובב' ולא בפי רבניה
אם שלמים וכן רבים המה תחת לשונם שחל
ואין ולעג לשון ואין בינה' לא כן נתן לך ה'
לשון למורי דבם וחלב תחת לשונך לפניו תכרע
כל לשון ואני אנה אני בא כי כפר פה וכבר
לשון אבני כי מה מענה לשון וגם ההרגל על
כל דבר שלטון ואבני לא נסיתי ללכת באלה
כי בלעני שפה ובלשון אחרת בהיותי על
ארמתי דברתי בלשוני ולא בקשתי לי כי אם
מחלק לשון נכריה ולשון תפוכות מעט לועז
כסום עגור כן אכפף אף כי היום מוקנתי
ונסבתי ויסחו כל בנות העיר ותתעלפנה
בתולות

בתולות המליכה והמה מתכסיתי הבחורים
אשר רוח ה' דבר בם ואכנה אוכל להשיב
פליחי דבר בלשון רכה ונחות והדבר אין כי
ולשוני מורבק מלקוחי וכל לשון תקום אתך
למשפט תרמיני : והמכתב מכתב אלהים
מעשה ידי אומן אותותיוך יזחירו כוזה
הרריע ומעשה אצבעותיך ככוכבים לנולס
ועד דברי חפץ וכתוב יוסר על ספרך כלס
יכתבו מזה ומזה הם כתובים האותיות שאלוני
מספרך אשר כתבת ספיר גזרתם כמעשה
לבת הספיר וכעבם השמים לטוהר : ואם
אותותיכו לא ראינו הלוח' מעשה אלהים המה
וקסר התור אשר נתן ליהודי' ככתבם וכלמונם
בימים הראשונים היו טובים מאלה תן עתה
הראנו ה' את כבודו ואת גדלו פתמנן כתב
הדת הלא בספרך היה סופר היה סוקל אשר
יעשה כמעט ויראו יושבי קבנות מאותותיך
לא כן אבני עמדי נער הייתי גם זקנתי ואני
כות על הספר בדיו אכן עמי עט סקט סופרים
ומעשה ידי הלא מגלה עפה וכתובת קעקע
הגירו האותיות לאחורי מי יתן בספר ויוחקו
ומה גם עתה שבת בימים יודי כבדו מזוקן
ואב

שאלות תשובות

אמר עיני גס הם איך אחי ואסופר אשר היה לפני פה ויכילא חלק הלך לו לארץ הכבי ומה אוכל עמוהו ואיך איסמתחוק עמי יכתוב ודו לה וזה לך האות תשובתי זאת הלא הי כתובה בכתב אסכמו טלא הורגלתי בו והעלישית פליאה דעת ממני מי הביאך עד הלום בחכמ' בתבונה וברעת בכל מלאכה כי תרכב על ההגיונות אמרתי ימים ידברו ובחרותו מלמד ידיו לקרב למנוע בלמודים וכי חשבת חכמה וטוב בטבעיות דברתי אל לבי היום על חוב הארץ גדולים חקרי לב אשר אתו על הארץ יריקו ועל מרמי מחבב אנושותו איך חקר לתבונתו : אבל בחכמת אלהות טימים ידברו ורוב שנים לו חכמו יסכילו זאת ולא תמכא בבחורים כמו שאמר הפילוסוף מי הגיד לך תעלומה : על כן אמרתי ברוך הזה צולם הפוך ראיתי זקנים חלומות וחלומות ואיך חלום בלתי דברים בטלים ובחוריים חזיונות יראו ומחזה סדי יחזו כי הנה בחור מעם נחמד להסכיל כחן היום דרש דרש מה למצלה ומה למטה וכל רז לא חכם לך ואני בער ולא ארע ויהיו בעיני ענייני החכמה כדברי הספר החתום אחילה לאלהי יעשי כן ירבה וכן יפרוץ יעפוך על רוחך טובה רוח חן ותחנונים רוח חכמה ובינה כחכמת מלאך אלהים יהי נא פי שנים ברוחך את החכמה ואת התבונה יוסיבך בשבת תחכמוני יגדיל תורתך ויאדיר וחפץ ה' בירך וכלל : שמעתי את תפלתך להביא אחי בינה בחכמת רבינו המור' להכנס לפדדו לבא עד תכונתו לגלות עמוקות מני חפץ ומטמוני מסתרים אשר בספרו בגבורים אשר מעולם המעמיקים להסתיר עצה : נכספה וגם כלתה נפשו החשובה לחכמות הרב להבינו אל היכל קדשו בורת הבית ותכונתו ומנחמו ומנחמו ערות יסוד עד כואר כי נכסוף נכספת לאכול לסבעה על שלחנו בשר סגיא ועולות מחים ומוח עמנותיו יפוקה כאריה יכסף לטרף ותפלתך וזה

זכה בי באמת חכמת חכמת לך בתשובה הזאת ועיניך לנכח יביטו בכסף החכמה הזאת כי היא חכמתכם ובינתכם פס יונה את הברכה למן כח ודרשו תורניים מתוקים מרבם ונפת כופים ודברי חכמות מתיחסות : את חטאי אני מזכיר היום בימי חבלי ובחורותי דרשתי אחרי עיוני החכמות טבעיות ואלהיות ואחרי אשר באו ימי הרעה וזקנתי מהיו לאיש דברתי אל לבי למה תתחכם בספרי היונים ובילדי נכדים יותר למה תשומם ויחדתי לעצמי עיון כבר המורה ופרשני כתבי הקדש כי ממנו יבאו כל דרשו חכמת התור' וספיקות הרבה בענייניה וחכמת רבינו בהתירם : לא שאחמין אני כל מה שכתב הרב בהחלט כי את הטוב נקבל ואת הרע לא נקבל אבל שדברי הרב יעוררו להבכות לבקש הטוב והישר וישמע חכם ויוסף לקח עלינו לשבח לרב המורה דרך על אשר הקים סוכת התורה הנפלת בשלשה דרשים בפרט שהם פנותיה ויסודותיה והוא מלא ידו לה' בעד תורתו תורת אלהינו כנגד הפילוסופים בחרום העולם וביריעת האל ובחשגחתו כי עמי בפרץ למלטס מיד צר ומיד עריצים : אמנם בשאר הדרושי' איך ספק שיש דברים יעצור התורני עליהם והמפרש דבוי הרב לכך זכות ישא ברכה מאת ה' וכדקה מאלהי יעשו : ואחת חכם לבב ואחמין כל למה תריפי רע הנה בענייני החכמה וגם בפרס הרב ידעתי כי כל תוכל ולא יבצר ממך מזימה ואם חשקת וכספת לרעת כונת הרב המורה וסתרינו יש לכסף מוצא אם תבקשנה כסף כל דבר לא יבחר ממך לב יקנה נפש קנין כספו בחכמתו ותבונתו אשריו וטוב לו מה לי ולך איס האלים מה מבקש עוד בספר הזה ואת פליית למרס ירדת מפניך הדים כולו ואתה באתה להוסיף לך כהנה וכנהנה עוד החל חת עיוןך בו לילה ויום העב פרחיו זה על זה והיו עיניך רואות את מור' ברקדוק גדול וחקרת ודרשת היטב כי

מאמר קצר בביאור סדר המורה ואופן חבורו חלקיו ודרושו וקשור פרחיו זה עם זה יען וביען את זה בפרט שאלת עתה מאתי אולי ישר בעיניך כיין הטוב ההולך מתאחדות למישרים ואם היה לי כאן סופר מהיר הייתי גם כן מלח אליו פרחים מפורדים מעשיתי לבקשת החברים כאשר שאלוני על דרך ההזדמן:

שאלה אחת קטנה שאלת ממני להודיעך זכרון הספרים אשר חברתי עד הנה ובשתי וגם ככלמתי בבטאי את שמותם על שפתי כי מעט היו וכל המלאכה נמנזה וכמעט היא כפי קוצר המשיג עם היותה מלאכת העם כפי מעלת הנפלא אבל לעשות רבונך ארוני חפצתי ולכן העטתי ככל אשר בוייתי ראשון לבין וקורם במעלה הלא הוא פי התור והוא מלאכה מרובה יקרה הוא מפנינים וים בו יב ידות כייר כל מעייני וידעתי בו:

פי ספר יהושע ופי ספר מופטים ופירוש ספר שמואל וכולם בקובץ אחד והוא בכמו ה' ידות כייר: פי ספר מלכים בקובץ אחד ופה אף נעים בענייניו וגדלו בכמו האחר פירוש ספר ישעיה ופירוש ירמיהו בקובץ אחד והוא בכמו שש ידות פירוש יחזקאל ותרי עשר בקובץ אחד והוא בכמו ששה ידות אלה הם הפירושים:

ומהחבורים ספר מעייני הישועה שהוא בפי רביאל ואין ערך ליופיו בעיני וכפר משמיע ישועה בפירוש מוכרח על דרך הפשט לכל הנבואות שבאו בכל כתבי הקדש שלא מכל לפירוש לא על בית סני ולא בדרך החמי אלא על הגאולה העתידה: וספר ישועות משיחו בפירוש כל המאמרים שבאו בגמרא ובמדרשות שבאו על המשיח ועל הגאולה והם זרים בפשטם וזבאי מן ההיקם: ושלושת החבורים האלה יש בהם כשמונה ידות כייר וקראתי שם הקובץ כלו מגדול ישועות:

חבור עטרת זקנים קטן: ג' החבורים ששם בדפוס בקונטנטינה הנם אתכם. והם ראש אמת

פי גבעת המורה בעמק ויתר תהיה לך על אזניך לבלתי שמוע בדברי הנדבוני והנמשכי אחריו בפירוש דברי הרב כי המה לא דקדקו לסמו כראוי והביאו בדיהם אמונות זרות ורעות ככריות חללים דעים וכאמנים מדוי מדבים הרעים ולמען התלות עצמם באלי גדול ויחסם לרב ויבחרו להם לסוג ערומים מליכות ופסוקים לירות כמו חופל חניהם כמתלהלה היורה זקיס חכים ומת וישארו האמונות ההמה מיוחסות לרב אשר לא זוה ולא עלו על לבו: אשרי מי שבח בכאף ותלמודו בירו יחפשו עולות ממנו חכם מחופש ויפסו טפוט את המורה לזרקה ואפי' בפירוש רחוק כמו שזכרה ותי משכורתם שלמה: מי יתכן טחל לי והיית קרוב לי והיה אם חפצת לרעת דרכי בהבנת הספר העמוק הזה שהם זולת דרכי שאר המפרשים אלהגך ואבואך בחדרי חדרים אסקך מיין הרקח אודיע דברי אותך באב את בן ירצה ובאמת הסכלת עשה מדוע לא הלכת אלי אחרי היותי כאן והיינו אני ואתה פנינו לאחננו בשם ה' מעייני: בספר הזה אשר אחרת קראו וער סופו כאשר עם לבבי וכתבו מלי בביאור נבלה ומתיישב ולא יכאף עוד מליך כי כסדר איש מרעהו ותדע ותשכיל עם זה אמיתית הדיוטים התורניים כל כסף הקדשים: ומי האיש אשר בבחירתו לא ישים לדרך פעמיו וילך למדריקי ארץ שבתים ימים או שלש כשני שכיר לעשות סחורה להרויח בממונו ותעזקיהם כסף ואתה למה תהיה כאיש נדהם וכגבור לא יוכל להאשיע והנה התכמה המפוארה הזאת טוב סחרה מזהב ומזפ: הן אמת שזה לא ימים רבים אחרתי בלבבי לפרש הספר הזה מפני קוצ המפרשי בו אכן ילידי יום אלה יולדו להרפא כל מאשבותי ולא יכלתי עמוהו לבדי גם פרושי הפסוק אשר עשיתי ושאר החיבורים לא יתנוכי העב רוחי: ועתה לתת את פקשתך אם מעט ואם הרבה בנה בניתי בית זבול לך מאמר

שאלות ותשובות

ומי וסנותי בבהלה לעשות עומר וכבוד אחי
וכן אבד העומר ההוא בענין דע וגלה כבוד
מישראל ואחרי האותי נע ונד בארץ ממלכת
אל עם אחר וחסדתי הממין אז דרשתי מעל
ספר ה' כדברי האומר חסדו מחברא והכי
קתני: ואחרי הדברים והאמת האלה הנה
אנכי בא אליך בעב עיוני להשיב אמרים על
מאלותיך הפרטיות אשר גאלת ממני אחת
מפה ואחת מפה ובמקום שאמרו להאריך
אחאחה רשאי להאריך

חשאלה הראשונה בהקדמת המורה
באמרו והנה נביא פרקי וכו'
עד אמרו במקום המסל: ואמרת יראה
בתחלת העיון היות זה המאמ' כולל ענינים
יערנו הרב אל עשותו אותם בספרו היקר ואני
בעניי לא ירדתי לסוף דעת דבריו היה מקושר
תחנות ומה הנדבה בכל ענין וענין מהם
על פי סוגות: אמרתי אין כסף שהנדבוני
וספר המפרש' סתו מיומן לא פרשו בזה דבר
כמו שהיה ראוי ואני אמרתי אספרה כמו אל
תשובתי בקדור כמו שהיתה שאלתך אני
אסבך מלין סהרב לא יעד כאן על טסה
ענינים כמו שדברת חלל על ד' ענינים לבד
ואמר בדרך כלל והנה נביא פרקים בזה
המאמר שלא יהיה בהם זכרון מס מסתתף
וספר זה באמרו אבל יהיה מרחק הנדבה לזולתו
וזו ענין א' או יהיה הפרק ההוא מעורר על
ענין מעניני מס מסתתף איני רוצה לגלות
זכרון המס ההוא במקום ההוא: וזהו הענין
הב' או יהיה הפרק מפרש מסל מהמסלים או
מעיר על ענין אחר שהוא מסל וזהו ענין ג'
כי הנה אף על פי שפעה בו מינים במלת או
אחר הוא הענין בלי ספק או יהיה הכרך כולל
ענינים זרים ממאמינים בהם הפך האמת
מפני שתוף שמות או מפני שאת המסל במקו'
המסל או שאת המסל במקום המסל וזהו
הענין ד' הרי לך כאן ד' ענינים לא בטה
ולכן אמר בכלל ענין מה או שאת יהיה הכרך
כי

שאלות

אמנה זבח פסח כחלת אבות: טמים חרמים
טעמתי להכרית דעת חרופ העולם מעלת
הגממים השממיים ולפניהם נסם בארתי דפ
יט' חב מהמורה שהוא גיוול העיון מאד
ספר מפעלות אלהים בחרום העולם ותשובה
נכחת על כל הטענות שפשו ארסטו ותלמידיו
חריו על קדמותו וסם בארתי עניני יקרים
עד מאד בספר המורה שלא טעמו מהם
הזכרמים: וכפר דרך עילמים שהתחלתי
לחבר בהיותי בגלותם וכאשר באו הזכרמים
בראשונה וסללו את ביתי נאבדו ספרי והספר
ההוא שהיה קונטרסים נסבר או נטבה ולא
ראיתי עד הנה ועתה שבת לעשותו באופן
יותר רחב וכולל בגממרים ועשיתי המאמר
הראשון ממנו בדרך העולם הזה ומטעמו
זרין זה ויהי והמאמר השני שהיה בדרך עולם
הנפשות וג' ע' וגיהנם וכן המאמר ה' שהיה
בדרך עולם התחיות ויום הדין לא עשיתי עד
הנה מפני טורדתי בפירו' הת' והגם התחלתי
לעשות מאמר קראתי להקת הנביאים והוא
בעניני הכבואה סגיה ומיני' ובנבואות מרעה
כפי מה שתגורו התורה והספר המיושרת
ועם הרב המור כתוכחת הרבה בזה הדרוש
וידעת היום סגיהותי בספר התחלתי לתבר
בנבואה ספר מחזה סרי ובכרית הגרוע יבא
מחתי ולא ראיתי עוד על כן אמרתי לעשות
במקומו להקת הנביאים כי נראה לי שכל
מפרש המורה לא ידעו הרביו ולא ירדו
לכוונותיו באחר מכל פרקי הכבואה: ויהיה
בעיני החבור הזה נר אלהים להאיר לבעלי
התורה והחכמי החכמה באומותינו אבל מני
אלה החבורים לא העלמתי עדין אם יספיק ה'
בירי אסלימים ואם לאו כטוב בעיני ועסה
ואתה ידע חכם חרמי' שהפירושים והחבורי'
הזה כלם עשיתי אחר סיכאתי מאריך מולרתי
כי הנה קודם לזה כל הימים שהייתי בחכרות
המלכים וטירותיהם עסקו בעבודתם לא היה
לי פנאי לעיין ולא ידעתי ספר וכליתי בהבל
ומי

כי מאותם הארבעה עניינים היו הפרקי' ההם
 לא עוד; ואמנם אנה מקום תחנונם אולי אני
 טפלה וטלה וטלה וטלה וטלה וטלה וטלה וטלה
 מהענין הראשון כי אותם המטה פרקי' מכתב
 הרב אחרי פרק שלמים חל' בסוף חל' הם
 כלם לרעתי' הבקע לזולתם: והענין השני
 תמצאהו בפרק יז חל' המתחיל לא תחשוב
 מהחכמה האלהית לבד וכו' וכבר הרגישו
 המפרשים מיהיה זה הפר' מעורר על ענין אחר
 מסתוף בזה אמר זכר בפר' הקודם: והענין
 הג' הוא אכלי כמו פ' אולי חל' גם כן המתחיל
 וכבר זכרכו בקצת פרקי' זה המאמר: והענין
 הר' ה' אכלי כמו פ' מ' מזה האל ג' המתחיל
 המלאכים גם כן אינם בעלי גממים: והיה
 די בזה לתשובת מאלתר אכל על דבר שמיר
 אח' אמר שמת עיניך בלשון זה ראוי מתעורר
 אדם בו באים אמר יעור משכנו כי הנה ראוי
 להעיר ראשונה איך לא יער הרב כי אם על
 ארבעת עניינים האלה בכל פרקי' ספרו שאין
 בהם מתונים והנה י' כמה פרקים אחרים
 באי' בהם מתונים ואינם כפי אחד מהעניינים
 האלה כאלו תאמר פרקי' התוארים כלם ופרק
 הקדמו' המדברים וראיותיהם מהביאו לבאר
 מביאות האזהרות וטלילת גממותו וחרום
 העולם מהם כלם פרקי' בחל' ואין בהם מתוף
 שמות וגם אינם משמשים לבורך המתונים
 והממלים אכל הם לבאר דרושים אחרים
 וכן ברוך הקדמות העילובים ומופתיהם
 ופרקי' חרומ העולם וקדמותו ופרקי' הנבואה
 וככה כל פרקי' החלק ג' אין בהם מתוף שמות
 ואינם מכלל ד' העניינים מזכר כאן הרב:
 יום לומר ולהעיר עוד אחריו מפת הפרקים
 מכתב הרב אחר פ' שלמים חל' הצעה לזולתם
 לאי' זה דבר הם הצעה: כי הנה הנדבוני
 ושאר המפרשים כתבו מהיה מל' המתחיל
 דע כי ים למכלל האיצו' הסג' בכחו וכו' הצעה
 למעמד הר סיני מכת' עליו והגבלת את העם
 ואינם נכון כי למה יביא הרב בין מתוף חף
 ובין

וּבֶן מִתּוֹף פָּנִים הַצֵּהָ לַמַּעֲמָה׃ הִרְסִי בִזְלוֹת׃
 מִקוּמוֹ וְאִם כֹּה יֵאָמְרוּ בִּפְלֹא׃ מֵה יֵאָמְרוּ לַמֶּלֶךְ
 הַפְּרָקִים מֵאַחֲרָיו עַד פֶּרֶק לָז׃ מֵאֵיז בְּהֵם גַּם
 כֵּן מִתּוֹף מָמוֹת וְלִמָּה הוֹבֵאוּ מִמָּה וְגַם יֵם
 לַהֲעִיד בְּעֵינָי הַסָּנִי מֵאִם הִיָּה פֶּרֶק יֵאָמְרוּ
 מִבְּאֲרָתִי שָׂרְמוֹ הֶרֶב מִמָּה מִכּוֹר יֵאָמְרוּ גַּם כֵּן
 אֵל הַחוֹמָה לֹא הַגּוֹרֵה תִּסְמָר הַשְּׂמָלָה וְלִמָּה לֹא
 רִצָּה הֶרֶב לִבְאֲרוֹ מִמָּה וְמָה תוֹעֵלֶת בְּהַעֲלִמְתּוֹ
 בְּאֹתוֹ מִקּוֹם וּכְמוֹ מֵאֲזַנְבֵּר אַחֲרָיו זֶה׃ וְכֵן
 רָאוּי לַמֶּלֶךְ בְּפֶרֶק מֵו וּבְפֶרֶק מִטָּמִזְכְּרָתִי לַמָּה
 הוֹבֵאוּ מִמָּה מִכְּבִּי מִתּוֹף מָמוֹת וּמִפְנֵי זֶה רָאוּי
 לַהֲאִירִךְ בְּבִיאוֹר מָה מִסְּמָלֶת עָלָיו וְלֹא וְהִיָּה
 עָלֶיךָ לַמַּמָּא וְיֵאָמְרוּ מֵלֹא כִּיֹּן הֶרֶב בְּאֵלָה הֶרֶב
 עֵמִינִים מִכּוֹר מִפְּרָקָיו מִשִּׁפְט כּוֹלֵל לְכָל פְּרָקִי
 מִפְּרָו אֲבָל בְּעִבּוֹר מִכּוֹר בִּיאוֹר הַסְּמוּת
 הַמִּסְמוּתִים וְהַמִּסְמָלִים יַעַד הֶרֶב מִכְּבֵּר יֵבִיא
 רִצָּה לִמֶּלֶךְ בְּתוֹךְ פְּרָקִי הַמִּסְמוּתִים אֲמֵר בְּאֵל
 הַה פְּרָקִים מִכְּבִּי מִתּוֹף מֵם וְהַתְּכַלֵּל הֶרֶב
 מִעֲמוּתוֹ זֶה לְפִי מַעַם הִיָּת מֵאֵיז בְּאֹתֵם
 הַפְּרָקִים מִתּוֹפֵי מָמוֹת הֵנָּה הֵם יֵהִיו עֲמִמִּים
 הַצֵּהָ לַמִּסְמוּתִים הַסְּמוּת מִיָּהִיָּה עֲתִיד לִבְאֲר
 וְהוֹכִרְכּוּ הַפְּרָקִי הֵם לַהֲקִדִּימִיכ בְּרִדֵּךְ הַקִּדְמִי
 וְהַצֵּהָ בְּאֹתֵם הַמִּקּוּמוֹ וּפְעֻמֵּי לֹא יִבְאוּ דֶּרֶךְ
 הַצֵּהָ לַעֲתִיד לֹא בְּרִדֵּךְ תִּסְמָלוֹ לַמָּה מִעֲבֵר לֹא
 לַהֲתִירַת מִמָּה אֲמֵר מִיָּהִיָּה בְּמִתּוֹף מֵם מִכְּבֵּר
 זָכַר וְיֵהִיָּה אֵל הַפְּרָק הַהוּא מִמִּלִּים אֹתוֹ מִתּוֹף
 וּמִתִּיר מִמֶּנּוּ הַמִּסָּךְ וְכֵן בְּשִׁמְרֵי הַעֲמִינִים אֲמֵר
 זָכַר הֵנָּה אֵל אֵיז הַמִּסְמָח הַה כּוֹלֵל לְכָל פְּרָקִי
 הַמִּסָּר כִּי אֵל לִמְלֶכֶךְ הֵא מִמֶּנּוּ וְגַם לֹא לְכוֹלוֹ כִּי
 אֵל לַפְּרָקִי הַמִּסְמָחִים מֵהֵם עַד פִּי חֲמִשִּׁי מֵהוּא
 פִּי הַאֲמוּנָה מֵם הֶרֶב הַתְּכַלֵּלוֹת הֶרֶב לַמָּה
 הַכֵּנִים בְּתוֹךְ פְּרָקִי הַמִּתּוֹף פְּרָקִי אַחֲרִי מֵאֵיז
 בְּהֵם מִתּוֹפִי וְהִתְרָה בִּזָּה הַהֲעִירָה הִזָּה אֲמֵר
 הַעֲרוּתִי׃ וְאַחֲמֵס לַמִּנִּית אֲוִלִּי מִסֵּת פְּרָקִים
 מִבְּאוֹ אַחֲרִי פִּי הֵם כֻּלָּה הַצֵּהָ לַמִּתּוֹף פָּנִים׃
 כִּי מִכְּבִּי מִכְּבֵּר לֹא הִנֵּכִי לִבְיָא מִתּוֹף אֲבָל וּבְאֲר
 מִיֵּאָמְרוּ עַל הַהֲסָנָה הַמִּסְכִּלִית וְהַלִּימוֹד וְהַבִּיָּא
 לָזֶה אֲבָל בְּכִי דַבֵּס כִּי טוֹב וְגוֹמ' רָאִה לִּהְיָא
 אֲדִירוֹ

שאלות

תשובות

אחריו שתוף פנים כדי לבאר מילת פנים על מהות הדבר ושלכן נחמד לא תוכל לראות פני לפי שהטבת מהות הדבר יתבר' ממנעת ופנים כפי דעת אהלן הסבת הסכלים הנכבדים ממנעת מהאדם כמו שאמר ופני לא יראו ולפי מיקמה לדעת הרב איך הזהיר ית' לאמרה שלא ישתדל בהטבתו בהיות ההטבה שלמות האדם ועליה כזה שלמה אכל בני דבם כי טוב הזכר הרב להגיע ולהקדים לשתוף פנים פשת הפרקים האלה לבאר מילת הנה הטבות מותרות וטובות ועליהן כזה שלמה גם כן אכול דבם הרבות לא טוב ואמר דבם מבאת אכול דייך פן תשבעו והקחתו וזה ענין פלא מילת גבול לסכל האנושי כי לא כל האכילה היא טובה ומשובחת ולא כל האכילה ראויה להרחיק אכל ית ממנה אכילה טובה כשהיא כפי גבול הסכל ויש ממנה רעה כשהיא חוץ מגבולו : ובפ' לב' באר ההיזק שימסך לאדם מהעברת הגבול הסכלי בהטבה ופעל זה נחמד אכל דבם הרבות לא טוב ודבם מבאת וכו' ובפרק לב' באר מה היא ההטבה שהיא חוץ מהגבול הסכלי ואמר שהוא כשלא ידע האדם ההקדמות הראויות להקדים אליה ואמר שלכן היא ההתחלה בחכמת האלהות מוקדמת מאד רוצה לומר בהיותה בלא ההקדמות והסיבות עור בפרק לב' לבאר הסבות המונעות הלמוד באלהיות טהחת מהן היא חסרון ההקדמות והאחרת היא עומק המושג והאחרות קוצר המשיג וההכנות הטבעיות לכרכי אשה ובנים שהיו כלם בחינות טבעבורס והיו חונתם ההטבות חוץ מגבול הסכלי ולפי שלא יחשוב אדם שהרחקת ההטבה להיתן דרוש מחכמת האלהות איך ראוי שיתחיל בן הלמוד והוא חוץ מגבול הסכל לכן הביא הרב פ' לה' לבאר שאין בכלל ההטבה הממונה מסכל האדם הרחיקת הנסמות ממנו יתברך ובאר עוד בפ' לו' כמה הפליגה התורה בהרחקת עבודת אלילים ושלא נזכר בפסוק חרון אף הלא על עבודת

אלילים וטאמונת הנסמות בו יתברך יותר רע מן העבודת אלילים ולכן ראוי שילמדו ויחנכו את הנערים בהרחקתו : ואחרי הכעת כל הפרקים האלה טבחו לזה הזוף הביא הרב פר' לו' בשתוף פנים לבאר מילת בכלל ההטבות האלהיות הטבה שהיא מצד עצמה ממנעת לאדם : הנה בארתי באי זה אופן היו הפרקים האלה הכעת לשתוף פנים וזהו הענין הראשון שזכר הרב בזה הלשון אשר טאלת והותרה בזה ההערה הענינית : והענין השני שזכר הרב באמרו אי מיהיה הפרק ההוא מעורר על ענין מעניני מילת מפתח איני רוצה לגלות זכרון הענין ההוא במקום ההוא והמפרש' כולם הסכימו וכן הוא האמת שאמר זה על פרק יז' חל' שאמר טביאר הרב בפרק יז' שתוף פנים כור וטאמ' על ההתחלה הפועלת ונקרא הס' כור הביא אחריו פרק יז' להוריע טבם כן יאמר כור על החומר ויאמר גם כן על הכורה ושהעליו הרב באותו פרק יז' להיות מנהג קדמוני הפילוסופים להסתיר הדברים בהתחלות ולברר בהם בחירות : ועם היות טכבור תורתך לא טאל ממנו דבר מהפרק ההוא ואני לא נקראתי לפרש כאן ספר המורה יען וביען טאלת דבר בעניינו אעיר לך גם כן בזה ספיקות כדי שתבין אמתת הפרק' ההם ולא תכשל בדברי המפרשים שלא ירדו לזכות הרב ממה לא ידעו דרכיו : הספק הא' בפרק יז' טבאר הרב שתוף פנים כור ואמר שהוא גם החר ושהוא פס המקור אשר יחנכו ממנה אבני המקורים וכו' כי הנה טלשת הסתופים האלה א' הם כי תחר והאבן הקמה ומקור הזכרים א' הוא וכן יראה מהפסוקים שהביא הרב עליהם ולמה אם כן טפאס ג' טתופים : הספק השני באמרו ואמר כך טוטאל מזה הענין האחרון זה הטם לשורט כל דבר והתחלתו כי אם המקור הוא אבן הקמה איך לנו כאן ענין ג' ואין כאן אם כן טיקרא הכור ההתחלה הפועלת ולנו אם כן להטאיל טם כור

צור למעל יתברך. הספק הג' למה לא אמר הרב שיאמר גם צור עליו יתברך מפני היותו בורת העולם כמו שהביא פ'ט' ח' והשאל לו גם צור מההתחלה החומרית שלא יפול בו יתברך. הספק הד' למה אמר הרב אחרי שהביא ראיותיו מהביטוי אל צור חובבתם על כן לכו בדרכיו ותאמינו בתורתו כי טוב וכו' והדברים האלה דרך דרש הם ומה צורך להם לענין הדו"ה שהביא. הספק ה' האם היה כוונתו בפרק י' הנזכר לבאר שיאמר גם צור על החומר וכן על הצור' אם לא שאמרו בהעלם למה זה לא זכר אותם גם בפר' ההוא להודיענו בצד מצדיו ההעלם שיאמר צור על החומר ועל הצורה כמנהג הפילוסופים שעם היותם מדברים בחירות היו דומזים למה שירצו אבל הרב לא באר כאן הפתוקה הזו לא בגלוי ולא בהסתר ואם תהא לא זכרו מאין להם למפרטי' טכיון הרב אליו. הספק הו' אף שמורה לרב מראוי להעלים התחלת הדברים הטבעיים בבאר האלהיים ראוי להקשות עליו ובת יתרו מי התירה לך כי אם לא רצית לבאר שיאמר גם צור על החומר ועל הצורה שהם התחלות טבעיות איך בארת שיאמר צור על הפועל ית' שהוא דרוש אלהי מביט אליו יתברך דיו לבא מן הדיו להיות כדרוז ודיו לרברים הטבעיים להיות כאלהיים בענין ההעלמה ואם לא העלים הרב פתוקה צור אל הפועל שהוא דרוש אלהי למה העליוו מהחומר והצורה שהם טבעיים. הספק הז' למה הביא הרב בזה הפרק י' מה הם התחלות ההווים והנפקדים ומה העדר סבה במקרה כי הנה לא היה זה מדרשוו שמה אלא שהיו הפילוסופים מדברים בהתחלות בהעלם וחירות לא זולת זה. הספק הח' למה לא זכר הרב שמה ארבעה סבות הרב' כולם חומר וצור' פועל ותכלית ולמה העמיט כאן הפועל והתכלית שהם סבות עצמיות וזכר ההעדר מה' סבה במקרה' הספק הט' באמרו ואם הם אשר אינן הפסד עליהם

עליהם וכו' כי זה הלשון היה ראוי לאמרו למעלה סמוך למה שזכר ממנהג הפלטון כי הוא דבר מתייחס אליו לא למה שזכר אחרי כן ממספר ההתחלות וטבעי. הספק העשירי באמרו בסוף הדברים כל סכן מראוי לנו אכחנו בעלי הדת שלא נבאר שיק' על ההמוץ וכו' כי אם אמר הרב זה על פתוקה צור מה הוא המכסול שיש להמוץ אם יאמרו אליהם שזכר ואמר על החומר ועל הצורה האם מפני שיאמר צור על השם יתברך הנה כה משפט כל השמו' המשתתפים שכפי להנחה הראשונה יאמרו על הגשם החמרי וברך פתוקה או השאלה יאמרו עליו יתברך ומה לו להמוץ אם יקרא בלשונותינו החומר צור או לא וכל סכן הצורה שאם נקראת צור הוא שמה האמתי. והנה אכי מפרט שני פרקים אלו כדי לבאר כוונת הרב בענין השני הנזכר הנה הרב המורה מפני שבסוף פר' טב או יבב הביא פסוק ונצבת על הצור ובאר אותו עליו יתברך לכן הביא אחריו פר' צור לבאר באי זה אופן נאמר בו יתברך גם צור ושיאמר גם כן על הדבר' אחרים שיזכור ואמר שהיה צור גם משותף כי עם היותו גם נאמר תמיד על האבן הנה הבחין בו הרב ג' בחינות האחד מצד היותו מוכן וכחני לקבל צורה אחרת והביא מזה והכית בצור כי אותו הדר רוצה לומר האבן הגדולה שיקרא הדר היה בדרך גם מוכן להתהוות ממנו מים ומזה הצד היא דומ' לחומר הראשון המוכן תמיד לקבל הצורה ויהיה ענין הכתו שזוה האל יתברך למשה סיכה ויפסיד אותו אבן ויתהווה ממנו מים ולכן לא הביא הרב פסוק הכני עומד לענין גם על הצור בחורב והביא פסוק והכית בצור לרמוז על מה שאמרתי שנאמר גם הצור על החומר הראשון ובחינה שנית באבן מתנגדת לזאת היא היות האבן ההיא קשה וקיימת בצורתה ובלתי נפסדת ממנה והנה יקרה זה לאבן לא מפאת החומר כי הוא תמיד מוכן להיות והפסד אלא מפאת

שאלות

ותשובות

מפאת הצורה שהיא הנותנת מציאות וקיום
לדבר ולכן אמר הרב בבחינה הזאת והוא
שם אכן קשה כמו צור החלומים מרמז בזה
לקיום הצורה והביא מזה גם כן חרבות בור'
שהיו אבנים מחודדים וקשים ככרזל למול
בהם והבחינה הנ' בצור הינה מפאת הכנתה
להסתנות בחמרה ולא מפני קיומה בצורתה
אבל כפי ההמשך והחילול ממנה דברי ר' יוסי
לה בצורתה ומזהה בדרך המקור והמוצל
המוליד הדומה לו והביא על זה הביטוי אל צור
חזבתם שאמר אחרי הביטוי אל אברהם
אביכם הנה אם כן הסתוף האחד בצור הוא
נאמר בבחינת החומר האבניי' וב' על הצורה
האבניית' וב' על המקור בהולדת הזולת'
והיו שלשת המושגים האלה במס' צור לא מפאת
היותו שם נאמר על האבן כלבד' אלא כפי
הבחינות האלה: על החומר ועל הצורה ועל
המוצל ומזה הוליד הרב שאם נאמר צור על
התחלת האבנים והמקור אשר ממנו חובבו
יאמר בדרך השאלה למרס' כל דבר והתחלתו
לא כלבד' על ההתחלה החומרית כי אם על
כל התחלה שתהיה ולכן הושאל שם צור על
הבורא יתברך לפי שהוא התחלת לכל הדברי'
ופועל אותם והותרו עם זה שני הספקות
הראשונים שהרב זכר מ' תוספים במס' צור כפי
שלשת הבחינות שזכרתי ומהיתה ההתחלה
כפי הבחינה השלישית והנה הרב הוכרך
להכריח מן הפסוקים השאלתו רובה לומר
שיאמר צור על התחלת הדבר אף על פי שלא
יתה מקור אבנים והביא ראיה על זה ממה
שאמר הנביא ופיעהו הביטוי אל צור חזבתם
שבאר מיד שהיה אברהם אביכם הביטוי אל
אברהם אביכם ולפי שלא יאמר אומר שהיה
סתר הכמות האחד הביטוי אל צור חזבתם
ומנאמר זה על עפר האדמה ממנו נוצר אדם
הוא והסמי הביטוי אברהם אביכם לא שתהיה
ההבטה האחת פירוש להבטה השנית לכן
הוצרך הרב להכריח מקבוצן השתמה בדברי
הנביא

הנביא מאברהם הוא היה הצור אשר זכר
בראשונה כי מס' נאמר ממנו אלי רודפי דרך
מבקמי ה' הביטוי אל צור חזבתם ובז' הביטוי
אל אברהם אביכם ואל מרה תחוללכם ובג' כי
פחם ה' כיין וגו' יאמר מהרבים לרדוף הדרך
מבקמי ה' ותורתו ראוי ביטוי בצור אשר
תמנו תנבשו להדמות אליו ובאר מה הוא הצור
באחר הביטוי אל אברהם אביכם ויערס
שם יביטו אליו יקרה להם כמו מקרא לו כי
אחד קראתיו רובה לומר עקר היה וכלתי מוליד
בטבע האחד המעפרי שלא יתרבה ועם כל
זה אני בדיקתי אותו והדבריו מר' וכן אעשה
לכם בהיותכם רודפי דרך מבקמי ה' כי עם
היותכם בגלות שנים ג' גרגרים בראש אמיר
ינחם ה' כיין וינחם כל חרבותיה ויברכס
וירבם הנה אם כן המפך הפסוקים מורה
ומכריח פירוש הרב ואמתו ולכן אמר הרב
על כן לבד ברדכיו כאמרו ואם לא היה פירוש
הכתוב כמו שאמרתי לא היה מתחייב טענת
הנביא הנה התבאר מזה שנקרא הבורא ית'
צור להיותו התחלה וסבה פועלת ובאמרו
התחלה רמז הרב שהוא צורת העולם והתחלה
צוריית לכל הדברי' ובאמרו צור וסבה פועלת
רבה שהוא יתברך פועל העולם ומחדשו והוא
גם כן מתמיד וסומר אותו שכל זה נכלל
בסלח המופעת ולפי מכיון הרב לשני דברים
יחד רובה לומר שהוא יתברך הוא צורת העולם
ושהוא פועל העולם לכן הביא על זה פסוקים
רבים מהם מורים על הצורה ומהם מורים
על המופעל כי הנה הצור תמים פעלו פירוש
המופעל וכן צור ילך תמי וגו' כי צורס מכרס
שכל אלה חספר למרס' על המופעל'
אבל ואין צור כאלהינו באמת נאמר על היותו
יתברך צורת העולם והוא שאמר אין קדום כה
כי אין בלתי רובה לומר כדל מהחומריות
ואין צורת פשוטה כאלהינו וכן צור עולמים
ענינו צורת העולמים כלם ומעמירם'
הנה התבאר מהרב במוקדשו במס' צור בפ' י'
העיר

העיר ורמז מיוחד בור על החומר ועל הכורה
ועל הפועל : והותר בזה הספק הג' כי לא
השמיט הרב שתוף הכורה וכן הותר הספק
הד' מוכרח מה שחמד הרב על כן לכו בדרכיו
וכו' וכן הותר הספק ה' שהרב הביא בדרך
רמז והעלתה כל השתופים האלה במס' בור
שיחמד על הכורה ועל החומר ועל הפועל
אבל הרמז וההעלם הזה לא היה בפרק י"ז
כמו שחשבו המפרשים אלא בפרק י"ב בחומת
הבחינות כמו שבארתי : האמכך למה זכר
גם שתופי החומר והכורה בדרך העלם
בבחינת האכנים ולמה לא זכרם בבאור כמו
שזכר בשתוף הפועל שהוא הספק השמיט הנה
להתנכל מזה הביא הרב פרק י"ז באמרו
מהחכמים הקדמונים היה מההגם לרבר
בהתחלות הטבעיות בדרך הפתר והעלם ולא
בבאור וגלוי וזהו נמשך למנהגם ואמנם
למה לא העלים גם כן שתוף הפועל הביא
הרב על זה טענות ראשונה כי אפלטון לא
עשה העלם כי אם בחמד וכורה שהיה קורא
הכורה זכר והחומר נקבה ובפועל לא היה
מעלים דבר ולכן הרב העלים השותפי בחמד
וזכר ולא בפועל עוד עשה על זה טענה אחרת
והיא מהתחלת הדברים ההווים ונפסדים הם
מלמה החומר והכורה והסעדר כמו שהתבאר
בראשון מהפסע והסעדר הו' מבה במקרה
ולא נשאר אף בן התחלות וסבות עצמיות
כפי הטבע אלא החומר והכורה בלבד ולכן
היה אפלטון מעלים בהם הדברי ונמשך הרב
אחריו כי הסעדר לא היה צריך להעלם כי
מבואר בגלגל הוא מהכורה ההווה היא נעדרת
מהתהווה שאם היתה נמשכת עמו לא היה
בכאן הווה ויבא מזה מלא נשאר דבר עצמי
ראוי להעלם לא החומר והכור' ואמנם הפועל
והתכלית למה לא זכרם הרב כאן בזכרון
התחלות שהוא הספק הו' היה לפי שאין
דרשם מחכמת הטבע כי אם מחכמת
האלהות ודברי הרב פה הם מההתחלות
הטבעיות

הטבעיות גם מהפועל והתכלית אינם חלקי הדבר המתהווה ולכן לא נאמ' שהם התחלת הדברים ההווים וכפסדים עם היותם כפותיו לפי שאינם חלקיו ואחרי שבאר הרב מנהג האפלטון בהעלם עם החומר וזכרם והכריחו מדרך הסבבה בהיותו כפי מופע ההתחלות העצמיות החליט הרב מנפשו ואמר ואם הם רוכה לומר הפילוסופים אשר אינ הפסד עליהם בביאור העניינים הדי-מעלימי ומשנים השמות מההתחלות הטבעיות האלה כל שכן הראוי לנו בצלי הדת שלא נבאר ונבנה דבר מיקפה על ההמוץ להבינו מאז ידמה להם אמתת הענין בחילוף מה שהיה כונתנו וכן הו' הענין בכך כי באמרנו מהו ית' הוא פועל את העולם אינ היצק במשך מזה ברצת ההמוץ ובעבור אמ' בביאור מיאח כור עליו ית' אמנם באמרנו מיקר' כור' להיותו ית' כור' העולם אולי יבין ממנו ההמוני שבהיותו צורה יהיה מחוב' לחומר כדון שאר הצורות עש נשואיהם ויהיה הצור' כח בגם הצלילה וכן אמרנו בבאר מל' כור על החומר הראשו ופיה כרמו באמרנו והכי כבור אולי יחשוב הסכל ההמוני שהיה יבית המי מואתו כור בטבע ושהחומר הראשו טהיה באבן ההיה העמים בטבע כור' האבן ובסתנה לקבל צורת המי ומעט כח הנכס היה ובעבור זה גלה הרב שתוף כור על הפועל והעלימו בחומר וכצורה הנה הותר במה ספירטמו' הספק העשירי מההוא ההפסד שהיה אפשר סימנך ל' הקמוץ מהביאור הנז' ואח' הרב בסוף הפרק דרע זה גל' והמפרשים כתבו מר' בזה מיאמר כור על ג' ההתחלות החומר והצורות וההעדר גם כן ולא יאר בעיני כי אינו רואה בדברי הרב בשתוף כור דבר ירמוז על ההעדר והוא גם כן אינה התחלה בעצם ולא חלק מהמתהווה אבל כיוון הרב בזה להעיר המעיין שהביא בשתוף הזה בשם כור לערם הצור מל' בפרט' במלח מההוא החומר הא' ולכן נאמ' הנכס עומד לפניך מש על הצור בחורב והכי' בבור וגם

שאלות

תשובות

וזה כן לפרט הכור מזכר במעשה כי תשא
וגבבת על הכור מנאמר עליו יתברך ואמנם
אמרנו והיה בעבור כבודו ושמתיך בנקרת
הכור וה' נאמר על החומר כלומר שבהפליגו
לעבור חקו להסתכל בכבוד האל וימיהו רוב
לומי ומסכה לו נקרת הכור מהם מקרי החומר
המונעים ההפנה : הנה התבאר הפרקים
הזה מניהם על בוריים ואמתתם ושהיה הפרק
תסלום הפרק הקודם בשתוף נור והוא הענין
השני מזכר הרב בלשון אשר שאלת וכאשר
תספר דרכי בשיחם שני הפרקים האלה
ותענין בדברי המפרשים תדע ותסביל מה
לתבן את הבר' וענין השלישי מזכר הרב
בלשון הזה הוא שיהיה הפ' משל מהמשלים
או מעורר על ענין אחר שהוא משל וכבר
אמרתי שיהיה זה כמו פרק מ' ח"א האמנם למה
בא עם הפרק ההוא ומה הוא המשל שהוא
מפרט או הענין שהוא מעיר שהוא משל שראוי
לבארו וכן למה התחיל הרב בדבריו בזה הפרק
בו וכבר בארנו בקצת פרקי זה המאמר וכן
הנה הוא כמו שאות הנה הרב הביא כל שתופי
השמות עד פרק מ' משתוף שמע וכת' בכוף
הפרק ההוא והנה יבואך באלה ההפלות
והדמיונות מה מיריה במאך וכו' ואמר זה לפי
שהוא כבר הסלים שמה רוב השתופים 'מראה
להביא במאמר הזה והיה למספק שיק' עליו
למה לא זכר ולא באר שתופי שמות האחרים
מלא זכר בהיותם מיוחדים אליו יתברך והם
מורים על השמות כל כך כמו האחרים אשר
זכר והנה השמות מלא זכר הם כמו יד און
אזכב כף פה זרוע ימין שפתיים קול לשון אף
עופפות מעיים ריח מלא זכר הרב השמות
האלה ולא עשה בהם שותפים כאשר עשה
ברגל ויציץ ולב ושאר השמות מזכר שתופיהם
הם נאמר שהשמות אשר זכר ובאר שתופיהם
הם נאמר על דרך משל והשאלה והשמו' מלא
זכר הם כולם בשותפים ולא נאמר בו יתברך
על כד המשל וההשאלה הנה מפני ד' אמ' הרב
מלא

מלא יתמה עליו כי הנה יבואו פרקים מיריו
במאורו והם הפרקים שזכור אחר זה לבאר
אף יאמר עליו יתברך אותם השמות מלא
באר שתופיהם ובעבור זה התחיל פרק מ'
והתחיל וכבר בארנו לרמזו לאותו מאמר בכוף
הפרק הקודם ובאר עם שכל כלי גממי שמכ'
בספרי הכבואה הוא אם כלי תנועה מקומית
להורות על החיים אם יהיה כלי ההרגשה
להורו' על ההשגה או יהיה כלי המעשה להורות
על הפעולה או יהיה כלי הדבור להורות על
השפעת הכבואה ואם כן כשייוחסו לו יתברך
הכלים הגממיים הם כלם על דרך ההמשל
וההשאלה להורות על שלמות הפעולות ההם
כי כאשר רצה הספוק לבאר שהאל יתברך
הוא חי יתואר לו התנועה מקומית וכן הכלים
המיוחדים אליה כרגליים : וכאשר רצה לבאר
שהוא יורע ומשיג מוחם לו הראיות והשמע
והריח וכליהם מהם האון והעין והאף וכאשר
רצה לבאר שהוא משפיע בבניאיו מוחם לו
הדבור והקול וכליו מהם העה והריח וכליהם
והלשון והשפתי' הנה אם כן הוטאלו לו הכלים
ההם להיטיב על השלמות מהם כלם בו הרי
לך שבפרק הזה באר הרב שכל שמות הכלים
הגממיים שהוא לא באר שתופיהם הם כלם
משל בו יתברך ומפני שמאמר הרב בזה כולל
לכל הכלים והחושים הוקמה לו כיון שמשפט
החושים כלם אחר הוא בערכו יתברך למה
בספרי הקדמ' יוחסו לו ג' מהם כראיות והשמע
והריח ולא יחסו לו שני החושים האחרים מהם
הטעם והמסוג' לכן הביא הרב אחרי זה פרק
מ' להתיר הספק הזה ולפי שגם כן יקר' ספק
במה שפירש אבקלוס בענין השמע ולא נאמר
מהראיות אלא בקצת עניינים לכן הביא אחר
זה פרק מ' לתת פבה' בו הרי לך מבואר
שבאו הפרקי' האלה לפרט אותם הכחות מלא
נזכרו שתופיהם בספר הזה מהם כלם משל
והשאלה בו יתברך והיו הענין הג' מזכר הרב
בזה הלשון אשר שאלת : והענין הר' מזכר
הוא

הדבר כן ושאף מלת ויעף חוזרת לה' לא ללמד
שהוא הגלגל למהירות תנועתו והיה אם כן
ויעוף כמשל מורה על מהירות תנועת הגלגל
ואינו משל כאמר על הזכר יחשבו אנשים שפני
סור פני אריה פני נמר הם כזרת המלאכים
ופהם משל והרב יבאר שאינו כן כי יש לו פני
והוא שכלם היו פני אדם אלא שהיו נוטים
לכזרת הבעלי חיים ההשכמו מ'אמר בפרק
ח' ח' וגם פה היה תואר לחיות שהם הנרמז
השממיים לא למלאכי הרי שבאר הרב בפרק
הזה דברים זרים שהיו מאמינים בני אדם
הפך האמת ושהיו זה מפני שתוף שמות ומפני
שאת המשל במקום הנמשל ככנפים או מפני
שאת הנמשל במקום המשל כמו שפירשתי על
ורכב על כרוכ ויעוף ועל פני חיות שאינם
משל ואמר עליו יתברך ועל המלאכי קבל הוא
נמשל כאמר על הגלגלים למהירות תנועתם
וזהו ענין הרביעי שזכר הרב בזה הלשון :

ובזה די לתשובת שאלתך הראשונה :

ח' שאלה השנית בפרק ג' ח' מהמורה
אמרת אמר הרב זל אחרי
דברו בתבנית כל זה תואר ולזה לא יפילו
העברים וכו' והקשה לי הנכבד הנמצא
לחזל בפ' קמא דתקובות בכלל דמות תבניתו
ואולי יאמר האומר כי לשון משנה לחוד ולשון
מקרא לחוד ועליו כיון הרב זל או יאמר ואמר
היות הכנוי שב אל האדם לא לבדו יתברך
והנה הרב בא בלתי מתייבש עם כל זה
בלבי היטב עכ' : אמרתי ברוך ה' יהי
חכמת' לחכימין אשר מלא את לבבך רוח
חכמה ומי החכם שבכל הקרית ספר המורה
שים בה פסדה מקומות מהפיו דק העינים
דרועים לטל חשניהם לא הוקשה בעיניך כי
אם הלשון ההוא חסר טהלת בהיותו יתואר
נקל מבהם ובפרק הראשון בשתוף כלם לא
שאלת דבר אף כי בפרק ב' שהוא בעיני כל
בית בנך עמוק עמוק וייתמכמו : ונחית
וסכלתנו וחכמתה יתירא אשתכח ביה איך
עברת

הוא שיהיה הפך כולל עניינים זרים שמאמינו
בהם הפך האמת מפני שתוף שמות או מפני
שאת המשל במקום הנמשל או שאת הנמשל
במקום המשל וכבר אמרתי שמהו המין היה
פך מ'ט המתחיל המלאכים גם כן אינם בעלי
גשמים : וענין הפך הה' כי מפני שלמעלה
באר הרב בשתוף כנף שיאמר בהפלה עליו
יתברך והיה שמינו זכרון כנפים במלאכים
האם הוא בדרך משל והשפלה כמו שה' נאמר
בבורא יתברך או הם כפשוטם שהמלאכים
בעלי כנפים כנפירים הנהלוח הביא זה הפך
לבאר איך יאמרו הכנפים על המלאכים ואיך
יאמרו על הגלגלים שהוא מפני מהירות
תנועתיהם כמו שאמר ודע כי כל מתנועע
תנועה ממדת יתואר בעופפות להורות על
מהירות התנועה ותמצא שזכר בפרק ההוא
דברים זרים שמאמינים בהם בני אדם הפך
האמת אם פיהו המלאכי בעלי גשמים ולהם
כנפי' ככנפי החסידה מפני שתוף שם כנפים
פיהו אותם כפשוטם ויחשבו שהוא נמשל
והרב יבאר כאן שאין הדבר כן כי כמו שהאל
יתברך אינו גם כן המלאכים והם השכלים
הנבדלים אינם בעלי גשמים והכנפים שזכר
הכתוב בהם הם משל להורות על מהירות
הראותם לנביאים והיה שם כנפים בהם אם
כן משל לא נמשל גם זכר שהיו מאמיני שקכת
המלאכי הם בצורת נעים וקצתם הם בצורת
מראות בעצמם ומראותם מפני שתוף שמות
ממראות זכריה הנביא והרב מבאר שאינו כן
אבל שהי' כל זה במראה הנבואה ולא במציאו
ושיאמרו בדרך משל כדי להיעזר השכל אל
מציאותם ושלא נתייחסן להם ככנפים לא לתת
הכדל בין מציאותם למציאות הבורא יתברך
כאלו היה הוא במדרגת האדם והמלאכים
במדרגת הבעלי חיים המעופפים וכן יחשבו
אנשים שיחס הכתוב העופפות לאל יתברך
ממה שאמר וירכב על כרוכ ויעף ושמלתו ויעף
חוזר לה' והוא משל בחקו והרב מבאר שאין
הדבר

שאלות

ותשובות

עברת עליו מעברה ובאת להקשות בפרק ג' מרמות תבניתו שאמרנו בנמרא ומסך דלגת לפט וירעתי כי מכל בדרך הוא פה הקט מואר אמרתי בהיראן לך סבילי דמור ותבא לסקותי בחרות במאלות קלות אך איני לא עברתי ממכונותיך ולא סכחתי ואסיב על השאלות באמר הוא מס ואומר בענין השאלה הזאת העניתי ' שאין ראוי ספרם נסחת הנמרא שאמרנו בכלל רמות תבניתו שחזר לסט יתב' ציון שאין לו רמות ולא תבנית והו' הפך שרטי הרב כלם והכתוב אומר ויברא אלהים את האדם בצלמו ולא אמר בדמותו גם מהכלל זכר באות ב' בכלמנו והדמו' זכר ב'אף באמרנו בדמותנו ולכן פירש הרב בכלמנו על סכל האדם ' שהוא בכלל אלהים ולא פירש כן בדמותנו וכפי זה יפרש הרב הכתו' כן שאחרי סבבריות הנמחים אמר הכתו' תרמא הארץ ובבריות הבעלי חיים הבלתי מרברים אמר תוצא הארץ כמראה לבדו את האדם משני טבעי' טבע סכלי ומוטפע מן העליונים וטבע גממי' מחומ' הארץ אמר נעשה אדם בצלמנו בדמותנו רוצה לומר איני והארץ הנזכר ועשה אדם מורכב מחלק חומרי ומחלק סכלי והיה גם כן בכלל אלהים בבחינת נפשו וברמות הארציים בבחינת גופו ולכן אמר ויבר' אלהים את האדם בצלמו כי אליו ייוחס הכלל אך הדמות מתייחסת לארץ כי הוא ממקרי הגוף גם אין ראוי לחשוב סיה' דעת הרב שאמרס במטבע הברכה בכלל רמות תבניתו שחזר כולו אל האדם כי מה הוא החדוש מברא את האדם בצורתו והנה הסום והחמור ושאר הנבראים כלם כן נבראו בצורתם ועוד מלא יתייבש על זה מה שאמר עוד בברכה והתקין לו ממנו בגין צור ערי עד אבל אמתת הענין כן הוא לרעתי אתה תראה שאנקלוס תרגם הכלל הנזכר בכתוב תמיד תוכרת ולא סמוך אליו יתברך כי הוא תרגם בכלל אלהים ברא אותו בצלמא ארצי עבריתיה וכן תרגם כי בכלל

בכלל אלהים עשה את האדם בצלמא ארצי עבר ית' אנסא ולזה רמז הרב רבי אברהם פ' עזרא זל במזכר הדעת הנזכר אמנם מה הוא הכלל הנזכר אצל אנקלוס מיינן וארע וחלילה סיהיה דעתו סיהיה הכלל אלהים נברא מהאל יתברך מנבראיו כמו מחשב החכם הנזכר אבל היה הכלל מדבר הוא הציור האלהי סבו ברא את עולמו מכלי כלי גממי חלילה כי כבר התבאר כי מציאות הדבר בציור הפועל קוד' בהכרח למציאות הפעולה ההיא בפועל והכלל הזה בלי כפך הוא עולם הפעירות מזכרו חכמי האמת מהם צויר' אלהים סבהם נברא הפועל ולכן אמרו מהפעירות אינם נבראות אלא נאכלות ושכלם מתאחדות בו יתבר' כי הם ציור חסירותו ורצונו במה מברא וזה היה באמת דעת הצור' הנברלות הכולל' שהניח אפלטון ולא כמו סהבין ממנו ארסטו ומוכל לומר שמה שאמרנו בנמרא בכלל רמות תבניתו היה להמשכס אחר דעת אנקלוס כי הוא אלקידי סל רבי יהוספ וסל חבי אליעזר הגדול ויהיה דמות תבניתו חוזר לכלל ולציור סבו עשה הנה את האדם ואין בזה חס כן סתירה למה סכתב הרב' ובפירוש הפרטה סכתתי איני על דרך הפשט סכלס ורמות סייחס ה' והס סיוות נדרפים מוריס סניהס על ענין א' והער על זה סכאן נאמר ויברא אלהים את האדם האדם בצלמו בכלל אלהים ברא אותו ובתקום אחר נאמר בדמות אלהים עשה אותו ואפשר סיהיה כדמותנו פירוש לכלמנו לבאר שמה שאמר בו יתברך מס כלס באמרנו בצלמנו הוא על הדרך העברה ועניינו סיהיה האדם בבר מה בסכלו והסגתו דומה לו יתב' לא מיעול בבורא יתבר' באמת מס והיה מכלל ההדמות סכמו סהעלה הראסונה יתברך ה' ה' תכלית המציאות כולו כן האדם הוא תכלית ההויות הספלות החמירות כלס ולפי שאין דבר ירמה בסווי אליו יתברך אמר כדמותנו בכף הרמיון ואינם אמרנו ויברא אלהים את האדם

האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו פרשת
 בראשית הכתוב להוריע מעם היות מהקדום
 ברוך הוא זכר ונקבה ברא אותם הנה לא
 נבראו שניהם האדם ואשתו במדרגה אחת
 מהשלמות ולא נאמר על שניהם בצום ויברא
 אלהים את האדם בצלמו כי הנה עם היותם
 יחידים אחד לא היו שניהם בענין הצלם האלשי
 טלם ולזה באר ואמר בצלם אלהים ברא אותו
 זכר ונקבה ברא אותם ריבוי לומר מהאדם
 לברו נברא בצלם אלהים כי הוא היה הכונה
 הראשונה והתכלית העצמי בבריאת העפלים
 אף על פי שלענין השארות המין זכר ונקבה
 ברא אותם ואין הזכרות והנקבות מדרג
 אלהים לא מדרג ההולדה ברומה וזוה השתתפו
 עם שאר העבלי חיים לא בצלם אלהים וכמו
 מהארכתיו בזה במקומו הנה התבאר מדברי
 הרב כנים הם וים עוד לאלוה מלך למפרט
 הכתובים באופנים אחרים ואלו ואלו דברי
 אלהים חיים וזאת היא תשובת שאלתך
 השנית ומה אכי אף לא הקטית בפרק
 הזה דברים אחרים ראוי להתעורר עליהם
 ושאלת הג' היא גם כן בפרק ט' חלל מספר
 המור באמריו ולא נברא מנבראיו
 עד שיהיה יתברך וכו' עד אמרו בלא ספק
 אמרתי ויורעיני נא היאך יתחייב זה אם נחננו
 היות זה הטבא דבר חוץ מעצמו או נברא
 מנבראיו ומה הן ההקדמות מילר מהם זה
 הבטול המביא אל הכפירה שאמר הרב זל
 ומה היא אותה הכפירה כי כך נאמין כל
 חכמי זרע ישראל ובראשם הרב הגדול רסוני
 מהם היה לברו עד לא נברא העולם בלעדי
 המים כסא ומעלה במחשבה לבוראו הוא
 עם כסא כל זה ירחיב לי עד כאן אמרתי
 הנה להשיב על שאלתך די בזה מסרנו
 המפרטים מהרחבה מהרחיב הלסון במאמ'
 כי יד על כס ית' ה' לפי שראת מזה הכתוב
 מסמכע הקדו ברוך ה' בכסא ללחום בעמלק
 לרור ודור והוא זר כי לא תהיה העבועה אלא
 במה

שלמעלה ממנו או למחות בעצמו ואף יהיה
 הקדום ברוך הוא נסמך במים מהם ת
 מנבראיו וכבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה
 מהנסמך במים ובארץ אינו כלום ולכן אמר
 הרב טלא היתה העבועה בכסא שהוא הסמי'
 אבל היה נסמך בעצמו כי כסא הוא מס נאמ'
 על גדולתו ועצמותו וכסא ה' בגדולתו ומעלתו
 לא ברבר חוץ ממנו ומכא הרב סיוע לזה
 מדברי חכמינו זל שאמרו במסכת חולין טהם
 ית מלא חרא והוא כאלו אמר מעלת יה אז
 גדולתו ואלמנא אמרו כי אלא אל ממים יד
 ואמרתי חי אכני לעולם יסבור הרב שאינו
 לסוף עבועה אבל הוא כמו בפירוש רס' ויתרש
 אכקלום ארי אתכנית בממיו בית סכנית
 ואינו לסוף עבועה שהיה נסמך במים וזה
 שאמר הרב אבל מה מהרחיב בו לסוף במאמר
 כי יד על כס ית' ענינו מה סמכר מס היה
 תואר עצמותו וגדולתו מל הקדו ברוך הוא לא
 תואר המים ולא נאמר על המקדש ואמר
 מהגדולה והעצמות ה' בו יתברך חן ברוך
 שידמו מהדבר חוץ מעצמו ולא היה העצמות
 והגדולה ההיא נברא מנבראיו חוץ מעצמו
 יתברך כמו מאמר המים או הארץ עד סנא'
 שיהיה הקדום ברוך הוא נמכא מבלי אותו
 כס קודם הבריה ונמכא עמו אחר הבריה
 כי אחר מהנחנו סמכ יה הוא גדולתו ועצמותו
 אי איפשר שיהיה נברא מנבראיו וזו כפירה
 בלי ספק ל' שיהיה ה' ית' בורא לעצמו ויהיה
 הוא הבורא והנברא יחד וכפירה זו נמסך בלי
 ספק אחר מהנחנו מגדולתו ועצמותו הוא
 דבר חוץ מעצמותו ונברא מנבראיו וכבר פי'
 הכתוב ואמר אתה ה' לעולם תשב כסאך לרור
 ורור ריבוי לומר מזה הפסוק מגלה ומפגם
 מהכסא המיוחד לו ית' ה' עצמותו כי לכאן אמר
 אתה ה' לעולם תשב וכפל המאמר במלות
 סונות ואמר במקום ה' כסאך ובמקום לעולם
 תשב אמר לרור ורור הנה זה תשובה למה
 ששאלת החננס ים להעמיק עוד בזה
 ד ח א 4 י לרעת

שאלות תשובות

לדעת מי הכנים את הרב בזה הדוחק לפרסם כס י' על גדולת השם ועצמותו והי' לו לפרסם על השמים ולומר שלא היה זה לשון טבועה אבל שהוכחו כי אשף אל שמים ידי דשכינתיה על כורסי יקרא כמו שתרגם חנקלוס ולא יהיה בזה טבועה ולא הרחבת לשון ממה שהורגל בשם כסא כי כן הוא דעת הגרבוני שתמיד יאמר כסא על השמים ותמהתי ממך חיך לא מאלת על דברי הגרבוני וחירתו שכתב בסוף זה הפרק ה"ב לאמת דור דור עם המשתף לו יתברך דוכה לומר לאמת דבר כוסף ואם הוא תואר לשם שהוא קל ורחמי כי הוא יתברך אחד פשוט ולולי זה לא יהיה מחוייב המציאות.

וזה הפרק אחד מהפרקים שכוון לבאר שם משותף לא זכרנו ואי זכרתי • • • עכל עיינא בחדתי ותראה מה בעיו • • • וכבוד לענין הפרק כי הנה יקשה עוד שהרב עצמו בפרק כ' ח"ב הביא זה הפסוק אחת ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור ופי' על השמים בגבחותם וכאן פי' הכסא ההוא על גדולת השם ועצמותו והם מאמרי סותרים זה את זה והאפודי תרץ בזה סתירה זה כפי הסבה הטבעית מכבוד הסתירה וכאן היה להסתיר רצה בזה סתירה דעת הרב שהכסא לא נאמר כסא על השמים ושהם היו נכחיים כמו שנזכר שם ושהיו בלתי נבראי ושהרב במקומו הזה חלק כבוד לפרסום והסתיר אמתת הדבר ואמ' שהו תואר עצמותו ושאיך כן לדעתו • הו' אשר דברתי לך שהאכס' האלה לבדם למדע ורוכים ליחס אל הרב המורה המומים מהאמונות הנפסדות שהיו בלבבותם ובעבור זה ראיתי לבאר לך במקום הזה אותו פרק כ' ח"ב המתחיל ראיתי לרבי אליעזר הגדול שהוא יסוד הלשון אשר מאלת ואל תאמר בלבבך שהוא דבר חזוני לשאלה כי הוא פרק יקר ומעולה מאד ומעור בו רבלי המפרשי כלם • וחולס בעבור זאת העמדתך עליו פה בעבור הראותך את כח הרב באמונות מורס הדרוש ובראית הכסא השממי ובעבור הראותך

הראותך את כחי בהבנת והזדקת דברי הרב ואמר שהרב המורה הזכר לפרסם כי י' על כס י' על גדולת ה' ועצמותו מפני שהיה כורך אליו בפירוש דברי רבי אליעזר שאמר שמים מהיכן נבראו מאור לבושם של הקדוש ברוך הוא לקח ופירש כסמלה וכו' הארץ מאי זה מקום נבראת משלב שתחת כסא הכבוד וכו' ותמה הרב מה היה מאמין המכס הזה כי אם האמין שהיה מן השקר סתירה דבר מלא דבר ולזה בקם לשמים וארץ מהיכן נבראו ואי זה דבר הניע מזה המענה כי יתחייב לו ואור לבושם מהיכן נבראו ושלג שתחת כסא הכבוד מהיכן נבראו וכסא הכבוד עצמו מהיכן נבראו ואי זה דבר הניע מזה המענה ואם ידעה באור לבושם דבר בלתי נברא יהיה זה רחוק מאוד וגם מורה בקרמיות העולם לא שהוא לפי דעת אפלטון • אמנם היות כסא הכבוד מן הנבראים החכמים כתבו בזה אבל בפנים זרים אמרו שהוא נברא קודם העולם יתברך עד אלא שאף על פי כן הועילנו בו תועלת גדולה וכו' בלתי חומר הארץ :

עכ' דברי הרב : ומפרשי אפרו כלם פה אחד במנו וגמרו שכסא הכבוד מזכר הרב בזה הפרק הם השמים שנקראו כסא כמו שאמר השמי כסאי ועם זה אמרו שדברי הפ' מבוארי הם ואינו הדבר כן אלא כי רואה אני בדברי הרב כפי פירושם קושיות חזקות • ראשונה איך יאמר הרב שאולי חשב רבי אליעזר שהיה כסא הכבוד בלתי נברא כי הנה הוא אמר בתחלת דבריו אלו שמים מאי זה מקום נבראו ואם כבר עשה מונח שכברא השמים איך יוכל לחשוב שכסא הכבוד שהוא השמים הוא בלתי נברא : ושנית איך יאמר הרב שבראית כסא הכבוד לא נזכרה בכתובים ושהחכמים אמרו שהוא מהנבראים אבל על פנים זרים אמרו שברא קודם העולם כי הנה אם היה כסא הכבוד הוא השמים כבר נזכרה בראיתו בכתובים בלי זרות באמרו בראשית ברא אלהים

אלהים את השמים : טלמית באמרו אמנם הנצחות בו הנה כתוב אתה ה' לעולם תשב כסאך לדור ודור ואיך יפרט הרב הכתוב הזה על השמים בהיות סבבך ט' ח' פירשו על גדולת השם ועצמותו כמו שזכרתי למעלה : הרבועית למה זכר הרב כאן ענין הנצחות והנה איך דרשונו אלא בבקשה לא בנצחיות חמישית באמרו ואם היה רבי אליעזר מחמין קדמו' הכסא יהיה אם כן תואר לשם לא לבוף כבדו ומי הגיד זה לרב ואולי שהיה מחמין ר' אליעזר קדמות השמים שהוא הכסא כפי הנראה מדבריו וכנראה שהבין ממנו הנרדוני ושאר המפרשים ואם לא היה כן מהו הבלבול והזרות שמצא הרב בזה המחמיר : גם שאולי יהיה הכסא הכבוד תואר למלאכים הרוחניים לא לאלוהי יתברך ולא יתחייב עוד כפיקו' אם יתהווה הדבר מהתואר : טעם באמרו ואיך אפשר שיתהווה הדבר מתואר ויותר נפלא מחמרו אור לבושו כי הנה עשה הרב בזה שתי קושיות וכש הנראה אינם אלא אחת כי מחמיר אור לבושו הוא עצמו התואר ואיך בו פלא חמיר כי אם איך יתהווה מהתואר : טביעית באמרו ואמנם זכרתיו לך שלא תטעה בזה ואיך הציגנו הרב מהטעות במה שזכר במחמיר הזה כיון שלא פירש בו דבר אדרבא שהיה יותר טוב לשתוק ממנו ויאמר לא אזכרה ולא אדבר עוד בשמו כדי שלא לבלבל המחמירים : שמיכות מה הו' התועלת הגדולה שהועיל לנו רבי אליעזר באמרו שחומר השמי' בלתי חומר הארץ כי אם היו קדומים מה וסיף ומה יתן שיהיה החומר הקדום אחד בעלונים ובתחתונים או יהיו שנים חומרים נבדלים : אלו הם הספיקות שראיתי בדברי הרב בזה הפרק : ולא ידעתי מי עוד עיני המפרשים שלא הרגישו בהם דבר ויותר קשה מזה שחשבו שהביא הרב הפרק הזה להודיע שאף בין גדולי חכמי ישראל היה ספק רב אם היה העולם קדמון או מחדש : והנה מודיעך בכל

בכל זה הנה הרב הביא מחמיר רבי אליעזר כדי שלא תטעה לחשוב שהיה דעתו כדעת אפלטון בחרום העולם מחומר קדמון והוכיח מכאן דבריו שהשמים והארץ היו מחדש ולא מדבר לא כמו שחשב אפלטון ולכן אמר שאין ראוי לחשוב שהיה דעת רבי אליעזר שלא נתהווה דבר מלא דבר ושלכן בקט' חומר שנתהוו מלמנו השמים וכן הארץ כי אם היתה זאת כוונתו בשלא לא הייתה תשובתו מספיקת כי ישאר עליו המענה שאור לבושו ובב' ובכסא הכבוד אשר עליו שאל מאי זה דבר נבראו כמו ששאל בשמים ובארץ ואם נאמר שהיה דעתו שאור לבושו וכסא הכבוד והוא הדין לשלג אשר תחתיו היו בלתי נבראים ולכן לא על עליהם מהיכן נבראו יקשה משני דרכין הא' שהיו מס' קדומים רבים האל יתברך ואור לבושו וכסא הכבוד שהו' דבר זולת האור בהכרח כיון שקרא האחד בשם כסא והאחר בשם אור והיה האחד חומר העליונים וזהו לומר אור לבושו והא' חומר התחתונים שהוא השלג שתחת הכסא ולא היה אם כן לעולם הא' התחלה אחת אלא התחלות רבות והוא מבונה מאד ואל זה כיוון הרב באמרו יהיה זה רחוק מאד כי הרחקתו היא זאת אשר זכרתי והצר השני מהקושי הוא שיהיה לפי זה רבי אליעזר מורה בקדמות העולם כיון שזורה בקדמו' אור הלבוש וכסא הכבוד והשלג אשר תחתיו והיה זה בלתי אפשר לחשוב על רבי אליעזר לפי שהוא אמר בפרק זה עצמו שמוך לזה המחמיר עד שלא נברא העולם היה הקב"ה ושמו בלבד ועלה במחשבתו לברוא את העולם ואם כן איך יהיו דבריו סותרים זה את זה : גם מרבי אליעזר עצמו כתב ז' דברים נבראו עד שלא נברא העולם ואלו הן תורה וביהמס ובע' וכסא הכבוד ובי' המקדש ותשובה ושמו של משיח וכו' וכיון מרבי אליעזר עצמו אומר שכסא הכבוד הוא מן הנבראים אי אפשר אם כן לומר שהיה הוא מורה בקדמותו ולזה הצד

למתי תקומו הרשומות מלא קרא הרב כסא הכבוד לממים ולא כיון אליו ולא עלה על לבו כי אם למלאכים הרוחניים * וירעת עם זה מעם היות מהמים יקראו בכתוב פעמים בשם כסא הנה לא קראם הכתוב ולא חכמינו ז"ל בשם כסא הכבוד בשום מקו' כי הוא תמיד עם נאמר על האל יתברך גדולתו ועצמותו ואם על מחנה מכונתו המלאכים הרוחניים * וכן כתב רבי אליעזר ד' מחנות המלאכים הסובבים את כסא הכבוד * ומסכים לזה נראה בפרק כ"ח ח"א בשתוף עם רגל מכתב הרב מלא תרגם אנקלום ותחת רגליו ותחת כורסיו יקריה אלל להרחיק ההגשמה וז"ל עם שהוא לא אמר ותחת כורסיה שאם היה מיחס לו הכסא על העניי' המובן תחלה היה מתחייב היותו כסא אל בשם ויתחייב הגשמות ויחס הכסא ליקרא כלומר לשכיפה אשר הוא אור נברא וכן אמר בתרגום כי יד על כס יד רשכיתיה על כרסו יקריה עד כאן * ואין דרך לפרש דברי הרב אלל שאמר שהיה לאנקלום לומר ותחת כורסיה כעבורא דאבן טובא לפי שתחת הגלגל הנקרא כסא יקראו כורסיה היה החומר הראשון שהמטיל בלבנות הספיר ואמר הרב שכיון ששם כורסיה או כסא בלבד נאמר על השמים לא היה לאנקלום לומר כורסו יקריה כי השמים לא יקראו כסא הכבוד כי אם כסא לבד אבל תרגמו כן להרחיק ההגשמה אשר הוא היותו יתברך מניע הגלגל העליון מבלי אימנע ולכן יחס הכסא ליקרא שהוא השכינה רובה לומר אור נברא ולא אמר הרב באותו מקום שכינה ואור נברא על הכסא שהוא הגלגל לא על הנבדלים המכיעים אותו והביא ראיה ממה שתרגם כי יד על כס יד רשכיתיה על כורסו יקריה כי עם אמ' גם כן שכינתיה על הנבדלי' המכיעים וקרא הגלגל כורסו יקריה מפני שהוא מתנועע מהם וכבר בארתי לך במאמר שמים חדשים ענין השכינה והיקרא שם בדברי אנקלום ובדברי

העני מהקושי כיון הרב באמרו אמנם היות כסא הכבוד מן הנבדלי' החכמים כתבו בזה וכו' רמז לרבי אליעז' עצמו ולחכמים מזכרוהו בגמ' ובד' ומזה תרע מקורות דברי המפרשים שאמרו מקרא כאן הרב כסא הכבוד לשמים והו' מקר מבוא' אבל יהיה לדעתו כסא הכבוד עם נאמר על הנבדלים הנבדלים שהם גם כן מהנבדלים והראייה המוכרחת על זה רובה לומר שכסא הכבוד אינו העני' הוא מה מכתב הרב בפרק ל"ז שאמר זה שאמר עם מלא אמר נביא מעולם ולא חכם מכסא הכבוד יפסד ואם היה כסא הכבוד הוא השמים הרי כתוב מלא הוא לפני' הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים המה יאבדו ואתה תעמוד וכו' הנה אם כן בהכרח ראוי לפרש מלא אמר הרב כסא הכבוד על השמים אלל על הנבדלים הנבדלים מלא אמר אדם יפסד * ואין להקשות ממה שאמרו שנברא כסא הכבוד קודם שנברא העולם כי אין הקרימ' היתה זמנית לא קדימת מעלה וטבעו ויורה על זה שאר הדברי' מזכרו עם ולהיות כוננת הרב כן אמר אמנם כתוב הקפרי' לא זכרו בו בריאה לפי שבספור מעש' בראשית לא נזכרה בפירוש בריאת המלאכי' * ומה טוב אמרו בלתי מאמר דוד ה' בשמים הכין כסאו והוא המוכיח והמעיר באמת מלא קרא הרב כאן כסא הכבוד לשמים כי הנה הכתוב אומר בשמי' הכין כסאו מכלל שהכסא הוא זולת השמים והשמים זולת הכסא ואמר מה בשמים מהם הגרמים השמימיים הכין כסאו מהם הנבדלים הנבדלים לשיהיו מניעים אותם * ואפשר לפרש הכסא על גדולת האל ית' ועצמותו שבתוכו השמים יודע ויתפרסם גדולתו ועצמותו כמו שאמר השמים מספרים כבוד אל וזהו שאמר הרב והוא מאמר יסבול הפירוש מאר שאין הפירוש בלבד במלת הכין כמו שחשב הנדבוכי כי אם במלת כסאו שאפט סיפורם על הנבדלים המכיעים ואפט סיפורם על גדולתו ועצמותו יתברך ועם זה תשיב למתי

וכדברי הרב גב' והוא דרש וכבר מאד והיו
 מזה כולו שלא יאמר בשם אופן על השמים
 כסא הכבוד כי אם כסא בלבד אבל כסא הכבוד
 ואמר אותו החכמי אם על המלאכי הרוחני
 שהכבוד הוא מעונם להיותם מוטרלים ונחמ
 או על עצמותו ית' שאינו דבר יוצא מעצמו
 ולא נברא מנבראיו ועל זה הדרך חזל גדולה
 הסודה שמנעת עד כסא הכבוד שגא' טובה
 ישר' ער ה'היך' ואלו הרב עוד אמנם הנכח
 בו הנה כתוב אתה ה' לעולם תשג כסאך לדור
 ודור ולא אמר הרב זה על השמים כי אם על
 כסא הכבוד יהיה מה שיהיה אם מחנה הנברלי
 או גדולת השם ועצמותו ולכן איך כתיב 'מחא
 לאותו פט' אל והותרה בזה הקושיא הפליגית
 והנה הביא הרב בזה הפר ענין הנכחין בכסא
 הכבוד כדי להוכיח שלא היה דעת ר' אליעזר
 כדעת הפלסוף כי הוא הכיח שהיו השמי' הווים
 ונפסדים וצמו שכתב הרב בכתב מלפני זה
 בפירו דעת הפלסוף ואיך יהיה דעתו כדעת
 התורה והוא מאמין. זכר בעליונים והתורה
 האמיתית בהם הנכחיות והותרה בזה הקושיא
 הר' ולפי שזה אפשר לפרש כסא הכבוד
 אם על גדולת השם ועצמותו ואם על הסכלים
 הנברלים ואם על השמי' מהדד שנקראו כסא
 בלבד ואם על בית המקדש שנקרא כסא הכבוד
 מפני השכינה שהיתה בו לכן אמר הרב
 שיתחייב שנאמר שאם היה ר' אליעזר מאמין
 קדמות כסא הכבוד שהיה בהכרח תאר
 לשם יתברך בורא הכל לא לשום נברא אפילו
 מהנברלים וכשם שלא יהיה גוף נברא בשמים
 כי כיון שאין בנמצא כי אם ד' מדרגות שהם
 העולם השפל והעולם השמימי ועולם הסכלי
 והסבה הראשונה ית' והיה עם הכסא נאמר
 בכל אחד מהם וידענו שעם היות שנקרא
 המקדש כסא הכבוד הנה הוא נברא בכלל
 הארץ שאמר ר' אליעזר 'הארץ מאי זה מקו' נברא'
 וכל העולם השמימי שנקרא כסא הוא מורה
 שהיה נברא כמו שאמר שמים מהיכן נבראו
 וכל

וכל הסכלים הנברלים גם הם נבראים כמו
 שאמר החכמי לא נאמר אכ' נצח' ש'אמרנו עליו
 כסא הכבוד ויהיה בלתי נברא אלא הסבה
 הראשונה ית' ולכן אמר הרב שאם יאמין ר' אליעזר
 קדמות הכסא יהיה בהכרח תואר לה' בלו
 שפק ולא הכריע הרב זה באלו לבד ולא בשלב
 לפי שחשב שאור לבדו הוא תואר לה' כמו
 שאמר ה' מלך גאות לבדו השלב כיון שאמר שהיה
 תחת כסא הכבוד הנה ח' כסא הכבוד קודם
 אליו והשלב מאוחר ממנו והוא ח' נברא
 הנה התבאר הזה שברך ומשפט ומשפיר
 אמר הרב שאם יהיה ר' אליעזר מאמין קדמו
 הכסא יהיה תואר לשם ואמר שגם יפרש כסא
 הכבוד על תואר ה' עדיין יאמר שפק איך אפשר
 שיתהוה מתאר כי התאר איך יהיה חומר
 למתהוה ואמר שיהיה יותר נפלא ויותר נעלם
 מאמר ואור לבדו כי האור הוא מקרה בלבד
 והלבד זולת הלבד וחכמינו לו זאך יאות
 זה המעל לתאר ה' שאינו יוצא מעצמו ומזה
 הכר אמר הרב ש'אמר ר' אליעזר יבלבל כל
 בעל דת היוצא מאונתו מאד ר' ש'אפיין קורא
 והבלתי מאמין בחדש לא יבלבלו המחמה
 הזה אבל יקחהו רחיה על הפסד דעתו אמנם
 היודע אמונתו וישיג ומצייר אותם כלומר
 המאמין שהעולם נברא לא מרבר אלא מאמר
 ההעדר המוחלט ברצון הבורא שהוא עצמותו
 יבלבלו מאד המחמ' והוא שיתהוה העולם
 מתאר האל והתאר הוא חומר שממנו
 נהווה הנה הותר בזה הקושיא החמישית
 וסעית' ואמר הרב שלא התבאר לו בזה
 המאמר פי' מספיק אבל שהביאו כאן כדי
 שלא יטעה בו המעיין ורבה בזה שלא יטעה
 בחשבון שהיה רבי אליעזר מאמין בקדמות
 השמים כמו שחשב ממנו הנרבוני כי היה
 כבר ביאר הרב ש'אמר אפשר לחשוב כן על
 דברי רבי אליעזר אלא שהיה כסא הכבוד
 שאמר תאר לשם ית' והותרה בזה הקושיא
 השביעית' ואמנם התועלת ש'אמר הרב
 בדברי

שאלות

תשובות

בדברי ר' אליעזר הוא הפך דעת אפלטון שהיה
אומר שהיה חומר א' לעליונים ולתחתונים ור'
אליעזר אומר שהחומרים מחולפים וא"כ אינם
מסכימים בדעת אחת והותרה בזה הקושיא
העמיתית : הנה בארתי הספק הזה והוכחתי
שלא הביאו הרב להוציא דברי על רבי אליעזר
באמונת חרום העולם חלילה אלא להפריש
פנת החרום ולבאר שהיה מלא דבר אחר
ההפך הנמו ולארחיק דעת הסלסר אליעזר
מדעת אפלטון בדבר הזה והותרו כפי מה
שבארתי כל הספקות אשר הערותי עליו
והארכתי בו כדי להכיל את הרב הקדום מפי
ארייות החושבים עליו מחספת און והרב לא
כן ידמה כי אם לקיים פנת החרום המוחלט
כפי התורה בלי ספק: האמנם מה הית' כוונת
האלהי ר' אליעזר במאמר הזה שלא מלא בו
הרב פי' מספיק כבר בארתי אותו בספר
מעלות אלהים אשר חברתי מנ' פנ' וסס
בארתי מכל הכלכל הזה קרה לרב בזה
המאמר מפני שחשב שהיה שאל ר' אליעזר על
הכבה החומרית שממנה נתהוו השמים ולכן
הוקמה לנאיך יתהווה הדבר המוגשם מתאר
ואין הדבר כן כי הוא לא שאל על הכבה
החומרית ולכן לא אמר שמים מאי זה דבר
נבראו. אלא מאי זה מקום נבראו ואחיה לא
תמכא בדברי הרב פ"ח חא בשתוף עם מקום
שיאמר על החומר אבל היה שאל על הפעל
הקרוי בבריאה וכמו שבארתי עם בארוכה
ואינה מזה המקום : ויכא לנו מכל זה שהרב
הזכר בפט חא לפרט כי יד על כס יד על
גדולת העצמותו מפני שהיה נורך לפי הזה
נשיאמר כסא הכבוד על גדולתו ועצמותו כדי
לפרט מאמר רבי אליעזר זה שהוא תל שנתלוי
עליו אמתת אמונת חרום העולם ולכן קשרתי
מני הפרקיה האלה פט חא עם פרק כ' חא
וזה ענין כוונתו העב פרקיו זה על זה : וזה
מה פראיתי בהתר שאלתך השלישית :
השאלה ה' והשאלה החמישית שתייה
בספר

בספר המורה בחלק ב' ממנו והשאלה ה' י'
הזכרת היא במה מכתב הרב בסוף מאמרו
בכ"ה הקדמות וזל ותורף דברי ארסטו החומר
לא יביע את עצמו והשאלה ה' היא במה מכתב
פרק ט' מאותו חלק ב' וזל וכבר ידעת תורף
דבריו והנה זה אשר איך לנו בהם טענה וכו'
אמרת שבקטת ולא מגדת באי זה מקום יאמר
ארסטו אחד מפני המחמרים האלה : אמרתי
כדאי הוא הרב להאמין בדברו כי בלי ספק
כיון שהוא מצייר שכן דברי ארסטו איך ספק
שהוא כן ולא יאמר הרב כן חלולי ראה אותו
שמה : ואנחנו איך אכלנו בארבות האלה
מכפרו ארסטו בלשוננו עם פי' דמר על המלה
אלא בספר המופת בהגיון ובספר השמע
ובמאמר השלישי מספר הנפס ובמאמר י'
מספר מה שאחר הטבע ולכן אפשר שהמאמר
הראשון יהיה בדברי ארסטו ואנכי לא ידעתי
אבל נראה לי כאן ראוי לספק על זה לפי מה
שארסטו יבאר בשמי' והעולם בדברו בנסודו
וכן בספר הויה והפסד ובמקומות אחרים
שפעל ברא מזד הכור : וההתפעלו' מזד החות'
וא"כ הוא מבואר שהחומר לא יביע עצמו כי
הכורה יביע אותו וא"כ מאי זה חף שלא נראה
בלשון ארסטו הנה הוא יוכ' משרשם ואין ראוי
משני זה לערער עליו : אבל השאלה החמישית
אשר שאלת בלשון האחר ראוי לחקור עליו לפי
שהזר שיאמר אותו ארסטו כפי דעתו בקדמיו'
העולם ולשון ההוא שהביא הרב תמצאהו
כתום בספר הנכוח ומה דברים אשר איך לנו
בהם טענה או הם גדולים אכלנו מאמרינו
בהם מאמרינו אם העולם קדמון או לא וזה
תורף לשונו עם וזרקו בזה דברי הרב :
השאלה ה' בספר הכוונות לאבוחמד
בחלק ההגיוני' באמרו ומספס
הקורס והנמך אמרת שהקורס והנמך
בהקם התנאי חבורו לפי התחלפות הסכמת'
אל ה' תמונות כאשר העניין בחלוק חבור
ההקם הממאי לפי התחלפות הסכמות
משפטיו

מפסטינו וכו' : אמרתי טרצה החכם בזה
 מהתנאי המתדבק אפשר להשיבו להקדמות
 משאיינות והמושל בזה כאשר נאמר אם השמש
 עלה היום נמצא שזה תנאי מתדבק ויתוכל
 להשיבו לתנאי הראשון כשתתא' השמש עולה
 וכאם השמש עולה היום נמצא ח' עתה היום
 נמצ' והיא התמונה הראש' מההקדמה משאיי
 ויתוכל להשיבו לתבנית השני כשתאמר עתה
 השמש עולה ואין בחז' הלילה השמש עולה
 אם כן אין עתה חז' הלילה וכן תוכל להשיבו
 לתבנית הג' ושתאמר עתה השמש עולה עתה
 היום נמצא אם כן קצת ממה שהשמש עולה
 היום נמצא וזה מבואר אמר הנרבוני בפירושו
 לא עשה משלו כי אם להשיב התנאי המתדבק
 לתבנית הראשון מהמשאיי לפי שהוא העקר
 והראשון באמות מההקד' גם שאמר ההקד'
 כלם ישובו אליו ולכן נקרא תבנית ראשון כמו
 שנזכר בספר ההקד' ולכן לא חשש הנרבוני
 להביא משל כי אם עליו בלבד וזה מבואר :

והשאלה הז' באופן ה' פ' בדברו במיני
 המופתים כי הם שנים : אחר
 אבל חזרות השני עלולים וגו' אחרו עלולי
 עלה אחת : אמרת אלה חזרני הכרע הכריעני
 זה המאמר החתום חותם בר מכל המפרשים
 ראיתים ולא יכולתי להבי' מה הוא המין הזה
 מהמופתים הנותנים החממה מה בדרוש
 המוסכל בטבע ומה קשה זה הרבו עם הקודם
 לו במלת אבל והנה ראיתי נוסח אחרת גורס'
 במקום כבר יורה לא יורה וזו השקוטה קצת
 מגלי שאין מבוכתי ועכ' לא ידעתי מה זה
 לאבוח מר ומאין יבואו לו כמו אלה התוספות
 כי בכל ספר המופת אין בדבר הזה עכ' :
 אמרתי מכאשר ביאר איך תורה עלה על
 העול והוראת סבה ומציאות ואיך יורה העול
 על העילה הוראת מציאות בלבד לא הוראת
 סבה ראה להודיע שכבר יורה על העול לא
 העלה בלבד אלא ג' עלול אחר כי כאשר יהיו
 גם שני עלולים מחוייבים עילה אחת שכל א'
 מהם

מהם יורה על מציאות חברו : והמושל בזה אם
 תאמר זה החי הוא מדבר והראיה שה' כוחק
 וכבד הקומה כי הנה היותו מדבר הוא עלם
 לפני העלולים האלה ר' היותו שוחק והיותו
 נכבד הקומה שהם עלולי' באמת מאותה הבה
 וכל א' מהעלולי' ההם יור' ג' על חברו כי הנה
 תאמר ואם הוא כוחק הנה הוא נכבד הקומ' ואם
 הוא נכבד הקומ' הנה הוא שוחק' וארסטו מביא
 על זה משל מהיולדת שאלה תאמר זאת האשה
 ילדה ח' ים לה ולר' ים לה חלב בסרי' שפניה'
 דברים מחוייבים ועלולים מהלירה ומוריס
 עליה וכל א' מהעלולים ההם מורה על חברו
 כי אם ים לה ולר' ים לה חלב בסרי' ואם ים לה
 חלב בסרי' ים לה ולר' והוא מבואר :

והשאלה הז' בחלק האלהיות מ' בדבר
 ברבון זכר גם החכם המפרש
 הנרבוני עם חירתו ומשלנו בחכמה בדברי
 החכם פ' עזרא ז' שתומים וחתימים בתורת ה'
 תמימי' וזה מאמרו ענין כבהמה וכו' ער אמרו
 כי הוא הרעת האמתית : הנה נכתמו ממנו
 מעייני' חכמתו וקשר דבריו שמעתי ולא אבין
 ובפרט באמרו כי הוא הרעת האמתית כראה
 כי סוד דעתו במה שפי' במורה פ' כי שת הוא
 הרעת האמתית לא הכל שבחשך בא ובחשך
 ההפסד דמו ועכמו יבוסה חמם שת הוא
 הנשאר והקיים ככדריך יסוד עולם ע' אמרתי
 מה לי פה לעצבים המעט הלאות אכנס את
 סכלם בהטגת הדרושים הקשים בעכמם כן
 תלאו אות' לחוד חרות הנרבוני אשר הוא כיון
 להעלים ואם הוא לא רצה שיוכנו דבריו מה
 לי ולהם ח' כי מתאנה ולא בא בגבור פסוקי'
 ומליכות אלא בדברים שכתבה כלימה פניו
 מאשר בשם ישראל יכנה לבאר אותם בגלוי
 והוא מ' חשה זונה היה לו אכלה ומחת פיה
 ואמרה לא פעלתי און על כן בכל מקום
 מליכותיו ופסוקיו דבר אל בני ישראל ואמרת
 אליהם דעו נא וראו כי דעה מה מבקש ולכן
 אמרתי לא אזכרהו ולא אדבר בשמו : אכן
 למלאת

למלאכת שאלתך ובקשתך אנודה מה שנראה לי בכוונתו • כאשר שהחכבץ הראשון הגדול ביד נקרא בזה מפני שהוא מקיף ומחזיק מחזיק כל האצבעו ביד וכאלו ענין השם הזה הוא בזה לל שבתותו האצבע הם קטורי ונחשוני כל שאר האצבעות • אמר שכן הוא שם בהמה שעניינו בהמה לל שבה מהות ונורתה מתערב בחומר ולכן תפסד בהפסדו ונמשך מזה לשבח לשוננו הקדוש שהדרושי העמוקים מורים על חמתת שמות הרברים כי הגה הדרוש הזה הרמזו בשם בהמה לל שמהותה ונורתה בה נפסדת בהפסדה יוספק עליו שלמה המלך על באמרו ומי יודע רוח בני האדם העולה הוא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה ופי' הנרבוני שלא היה מסופק שלמה בצורה השכלית אם היא עולה למעלה ורוח הבהמה היורדת למטה או נפסדת בצורת הבהמה אבל היה הספק אצלנו בלדו בני אדם שלא נשתלמו במושכלות כלל אם הפסדו נשתתם כנפש הבהמה או אם נשארו כנפש האדם החכם והשלם ושלכן אמר כי מי יודע רוח בני האדם ולא אמר רוח האדם כלל הילד וחיזוק פירושו באמרו כי הכרוב הוא הצעיר לזמנים מבני אדם והם דברי הרב המור בפי' חג' מאמר שם מזכר יחזקאל במראה הסנית פני אדם ופני אריה ופני שור ופני נמר מזכר במראה הראשונה אבל מזכר במקום פני שור פני כרוב לפי שכרוב הוא הצעיר לזמנים מבני אדם ולכן הברל בפנים שהאחר הוא פני האדם הגדול השלם והשור היה פני הכרוב שהוא הילד הקטן וגלה בזה שהכרוב הצעיר לזמנים מבני אדם ענין השאר הנפש ומעלתו הוא כתבנית שור ואוכל עשב כי פני האדם המושכל מרחוק מפני הבהמה והביא על זה הענין קין והבל לפי שהרב המורה בפ' חב' בסופו כתב וממה שצריך שתדעו גם כן ותתעורר עליו אופני החכמה בקריה בני אדם קין והבל והיות קין הוא היורש להבל בשדה ומנייהם

ומנייהם יחדיו אברו חפץ מהאריך לרובח ולא התקיים העולם אלא לשת • עכ' והנרבוני בצדקתו החזיק שהיה העולם קדמון ולא היה שם אדם הראשון במינו ושהיה הספון הזה כולו מליצה למכע מזיו' בני אדם בעזה שקצתם נוטים לקנייני הדבר החומריים מהמלאכות וכנגדם קרא קין מלסון קניין וקצתם נוטים השכל המעשי וההנהגה החשובה אשר יורה עליה שם הרועה ולפי שגם זה הבל רועה רוח בקשת הפרדות והכבודות נקרא כנגד זה השני הבל וכל א' מהם הביא מנחה כי כל א' מהם יש בו קצת שייכות לשכל ולא שעה אל קין ואל מונחתו כי כולו חומרי חרבי ואל הבל ומנחתו שעה כי הוא דרך ההצלחה האמתית כי שלמות המדות דרך לשלמות ואם פניהם התייחסו אל חוה וקין הרב להבל כי המדת הקניינים יפסיד המדות המשובחות והיה בשדה כי הכבוד והמעלות ינטרף האדם עליהם בקבוצ המדיני אבל בהיותם שם תאבד כל מדה טובה כי האיש בלתי מדיני לא יתנה בצדק ולא ברעש ופני אלו הכחות אברו ומי שרודף אחריהם אחרי העררה והכבוד יאבד ראשונה הכבוד והעררה שהם דמיונות וקנין הממון באחרונה אבל מנייהם יאברו כי אינם התכלית האחרון ולא נתקיים המביאות אלא לשת שהוא השכל העיוני ושלמותו במושכלות וכמו שכתב כל זה הנרבוני בפירושו לפרק ההוא וזכרו בחירות בזה המקור להוסיף מאין ההשאר וההצלחה כי אם בקניין המושכלות ושאיר החיים החומריים של קין וההבלים של הבל המה יאברו כבהמה וככרוב הצעיר לימי מבני אדם • ואמר כאן הנרבוני על הבל כי הוא הרעת האמתית בערבו אל קין אבל כבר זכר שסנייהם אברו וחזק בזה סתירה כי לענין המדיניות הבל הוא הרעת האמתית ולא קין חכם לענין השלמות הנפש האחרונה שהיא לאחר המות מנייהם אברים ולא נתקיים המביאות חלל לשת ועוד אבהר זה בהתיר המאלת

השאלת ה"ב: זו היא כוונת החסיד הזה בפסקיו ונתרנו אל להכחיש מעשה בראשית וחרום העלם ובריותיו ולעשות כדורות בספורו ולהורית אנב גדרה שלמות לסוף הקדש מהדרושים האמתיים נרמזו בשמות: **השאלה** הט' בחלק הטבעיות מביעין ג' את החכם המפרט בסוף דבריו והנביא אשר בעת השינוי הנפרד וכו' עד אשר כילו השלמות: **אמרת** גם בזאת החידה לא שת לבי לי דרך אמונה וכיור וגומר אמרתי יבבר אשר חזל איך תשקיתו של יבבר חלל לקין וחבריו וגם חני כמותם אדברה איך תשקיתו על הנרבוני בפסקיו ומליכותיו חלל כל הרב המורה וחבריו חתה תראה שהרב בפ' טביע חל כתב שאף על פי שהיתה מראת יחזקאל כנחיתת כמו שאמר ותהי עלי יד ה' איך ראוי לחשוב שכל הדברים היו בה גזרות אמתיות ומוחלטות כי איך הדבר כן חלל כמו שהחכם בחקירתו כבר יגזור שהוא אמת מוחלט בלי ספק והוא אשר יבא עליו המופת ועל דבר אשר יגזור על הספק ונחומר כן הוא הנבואה ויבבר זכר הרב שכל מה שדבר חרסנו מתחת הגלגל ולמטה הוא כלו אמת איך ספק בו ואמנם מה שאמר מגלגל הירח ולמעלה הם כלם רמזיים וכן הנביאים היו גוזרים דברים בהחלט מבלי ספק ויחזקאל מפני זה כשדבר באופנים ומה שהורכב מהם לא אשר לסוף דמות חלל גזירה מוחלטת להיותו כולו מרע בלי ספק חלל כאשר דבר בחיו וברקיע ובכסא ובמה שלמעלה מהכסא ואמר בו לסוף דמות כלומר נראה לי שהוא כן לפי מהיה הדבר ההוא מוספק אבלו כי הנה אשר ד' חיות בעבור שהיה חלוקת הגלגלים המסובבים מסופקת אם היו ד' כמו שאמר או ז' ואמר גם כן ודמות על ראשי החיה רקיע לפי שהחכמים קצתם הכיחו הגלגל התשיעי החלק מבלי כסב שהוא המתנועע הראשון וקצתם כיסו מציאותו ואמר מהגלגל הח' מההכוכבים

מההכוכבים הקיימים הוא היה היומי וכן אשר דמות כסא להיות הגלגל העשירי דבר מסיפק מאד וכן אשר שראה על הכסא דמות כמראה אדם לפי שהקדמונים קצתם קיימו וקבלו שהסבה הראשונה יתברך הוא המניע הראשון לגלגל היומי וקצתם אמרו שאין מניע אותו חלל העלול הראשון ולכן אשר הנביא שראה דמות כמראה אדם עליו מלמעלה וכמו שהביא הרב בפרק ההוא ופי' הנרבוני כן ואתה חכם לבב רחמ' גם ראש היוצא לנרבוני מכל זה וגם לרב והוא שהיתה כבואת והשגת יחזקאל שאלה מחקרית ולכן באו שמה דברים שהם בחילוף המציאות כמו שזכרו מהנחת הכסא לכת ומקולות הגלגלי ושבאו גם כן בהשגתו דברים מסופקים כמו שיקרה לארסנו בחקירתו כי היה כל זה כפי שזכר מהבנת כל נביא וחכמתו ועיונו ומפני כן הביא הרב סמוך לזה פירוש כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' ופירשו בו שהיה ענין הנבואה פ' בענין הקשת כי כמו שהיה הקשת מתחרט מלהט השמש כפי הכנת הענין המקבל אותו כן היתה הנבואה וגזירותיה כפי הכנת הנביא וחכמתו מאשר אשר הרב והביטנו דקדק עליו הנרבוני שלא היה דמות נראה לו בנבואה חלל שהנביא דימה זה לבד' אל נבואה ולכן אחר שלעב על דברי חכמים ממה שאמר בקשת נמשך ואמר והנביא בעת השינוי הנפרד אשר דמות כמראה אדם וכו' רוצה לומר והראיה שהיתה הנבואה הזאת בדרך חקירה ועיון ולכן היה מספק בדברים שפסקו הפילוסופים עצמם שהנביא נסתפק אם היה המניע הראשון הסבב הראשונה יתברך אם לא ולכן אשר במניע ומתנועע ההם לסוף דמות להורות על הספק כי שניהם רוצים לומר הכסא שה' המתנועע הראשון ממי יתנועע והאדם שהוא המניע שניהם

שאלות תשובות

מניהם היו בענין אחד מהספק הזה וכבר
באר זה במה שהביא הרב מערכות שרם
ונסא שוכן עליו והוא בפרק שתוף רכב
שאמר שוכן עליו בהיותו נכבד ממנו והוא
מכניסו אל שוכן עמו כורה בגוף ולזה לא אמר
שוכן בו אלא שוכן עליו ואמר אכלו רובה לומר
אכל ערבות ובעבור שבר ימאץ זה כי הוא
יחשוב שהמניע הראשון הוא הסבה הראשונה
ית ושהו' בלול הגלגל ומניעו לכן כת' הנרבוני
באץ' וזהו כמו שאמר בר' מחרשי על רב רבי ב'ס
ל' סזה שאמר היה דעת המפרשים שפיר ב'ס
האחרונים חרשים מקרוב באו שהם חרשו
הרע' וזהו שהמניע הראשון הי' העלול הראשון
לא הסבה הראשונה באמרו סזה היה דעת
ארכטו ואמר וכתנו סבה למה לא יהיה הסבה
הראשונה מניע הראשון באמרו שהנניעו לא
יתהיה לו הגדולה והנבירה וקטפארת אלא
גנאי מאשר הגלגל גסס ואץ' ראוי שהנכבד
הראשון ית' יניעו כשאר השכלים המניעים
ואמ' הנרבוני כי זאת הסבה היא בלתי רבויה
ורמו בזה למה שכתב הרב המורה בפרק כ'
חב' שלא יתכן שיהיה השכל מניע לגלגל עליון
הוא המחוייב המביאות שכבר הסתתף עם
השכלים האחרים בענין אחד והוא הנעת
הגשמים וכבדל האחר מן האחר בענין והיה
כל א' מן העשרה בעל מניעניים אס כן ואי
איפשר מבלתי סבה ראשונה לכל זהו מאמר
ארכטו ודעתו וראיותיו על אלו העניינים
מבוארים כפי סכלם בספר המסכים אחריו
כ' וכתב הנרבוני בפירוט שמה שאין הראיה
הזאת מחוייב כי לא יסתתף הראשון עם שאר
השכלים בהנעה כי הוא כל רכונו וחולתו חלק
הכרמי וכו' וכתב עוד ואמנם מה שהביא הרב
חל כל אלה הדמיונות שאמרתי לך הוא העיון
במקרי ב'ס וחשב שהוא דרך ארכטו ואינו עכ';
זה יבילה לך מה שאמר כאן הנרבוני מחרשים
על רב רבי ב'ס האומרים שהיה ארכטו מזה
הדעת וכתנו סבה במה שמכאן אכלו בלתי
רבויה

רבויה : עוד אמר וכבר אמר הרב בפרק עב'
והמופת יאמת זה אחרי מקבל זה וכו' רכה
בזה למה שכתב הרב המורה באותו פרק עב'
בסוף הפרק שאמר שהמופת יאמת זה רוכה
לומר שהוא יתעלה נכדל מהגלגל וכד' אחר
מקבל וסותר זה כי המופת יעמוד על הפרדו
והבדלו ית' מן העולם והנקיות ממנו ושאינו
כח מעורב בו אלא נכדל ממנו תכלית ההבדל
במציאות וכמהות ועס כל זה מזה המופת
יעמוד על מציאות מעשה הנהגתו והסגחתו
ועל זה אמר הנרבוני פה וכד' אחר מקבל זה
ואס' לך אכחכו בין מני מקבילים ולפי שהרב
המורה אמר בפר הקהל ברברו על זה יסתבח
מי שנכחמו בנעימותו אמר כאן הנרבוני ובכל
השבחים אשר עשה רבינו משה עה ישובו סוד
וכבר ראיתי אל הרב ר'ס טוב זל שבפירוט
המורה בפרק ז' ח' זכר הלשון הזה ולא הבינו
שחשב שהשבחים שעשה רבינו משה זל היו
על ארכטו ואץ' הרבר כן אכל אמרו כנגד
אותו לשון שאמר רבינו משה יסתבח מי
שנכחמו בנעימותו והסוד ה' שהנרבוני יחשוב
שהרב לא האמין היותו יתבר' נכדל מן הגלגל
בהחלט אכל דבק בו תד' זה מדברי הנרבוני
עצמו בפירוטו לאותו פ' עב' באמרו ואי אפשר
לי מבלי שאגלה לך סודו ואמר כי מאמר הרב
ה' רמו על שהתחלה הראשונה נמצאת בכל
דבר והו' מדעת המדברים וכלו לקח זה מהס
וכו' וכן מעשה ההנהגה וההסגחה שהניח הרב
שמה אינה באופן שיסלול האמכעיים וזהו סוד
שאמר הנרבוני שיש בטבח הרב : ואמנם
אמר עוד כאן ולמה נמצא הטבח ההוא ואינו
אכלי טבח רכה בזה שאין ספק שנמצא הטבח
ההוא בו יתברך כי הוא השלם בהחלט ומהולל
בנשבות אכל איך צריך לשבח על הדעות
המקבילות שזכר הרב שם וכן פירש הנרבוני
שמה וזה לשונו אמר משה יסתבח מי שנכחמו
בנעימותו אמת שנכחמו כי לא נסיגו באופן
שהוא יציב עצמו אמנם מזה המפתח איך
נכחו

ממסכים לחלו הדעות ומה שהוא כנגדם הוא
אף איך סתירה בדברי הרב כי הרעת האחר
הוא דעת התורה והוא דעתו באמת והרעת
האחר הוא מזכר ותלמידיו: והנה הארכתיו
בזה אף על פי שאינו מכורך תשובת שאלתך
להיות עקר דבור הנרבוני בדבר הזה ואני
כבר נסאתי על הסתירה הזאת סבדברי הרב
ואנשי לבב ואמר לי מההתר אשר נתתי בה
ככון וקיים:

השאלה העשירית באגרת אפשר הדבקות
כמה שאל' ב'ס' ואנחנו ראינו הכוונ'.

ירדו וכו' עד אמרו הכורה האחרונה בחומה
ואמ' החכם הנרבוני כי ירצה הכורה הגשמית
אשר היא המרחק' המסלולי' הבלתי מוגבלים
בעצמם והיא הכורה האחרונה אשר היא בלתי
הווה ולא נפסדת ושאלתך ובקשתך לרעת מה
היא הכורה הגשמית כי ראית להם עוליס מן
האחר' חכמי הדור מערכה מול מערכה הללו
קיימו ויקבלו דעת ב' והנרבוני שנמשך
אחריו והללו מקשים עלי קושי' חזקו וכספפת
לרעת דעתי ומחשבותי בזה: אמרתי מה לך
פה ומי לך פה באגרת אפשר הדבקות כי
חזבת לך פה דרוש הכורה הגשמית: ואם
מפני שפירשטם הנרבוני הכורה האחרונה
על הכורה הגשמית הנה איך מפני זה מקום
הדרוש באגרת ההיא כי אם בדברי אבוחמד
בתחלת אלהיות באמתת הגמס או בקור
ב' למה שאחר הטבע סם ביתו ומקומו הראוי
לא באפשרות הדבקות אף כי איך אחי פה
ויכ' יאזה האגרת ההיא כי עם כל שאר ספרי
אשר השאר הברר ומלטו מיר מוללים טלחתו
אל שאלו' יקי' בחשבי ללכת כמה מפני כווד
המלחמה ועל כן מאותן סברי לוחות דברים
שנאמרו בזכרונ' מעותות העיון אביא לפניך
מנחה והשגותי לפניך ואחת הבחר ולא אני אי
זה הדרך ישכון אור: הנה לא נמצא להרכבו
מאמר בצורה הגשמית ולא באר מה עניינה
והוא דבר מתמיה מאד אבל מפרטי ספריו
הרבו

נצוח כי איך בהם סתור' וכו' עוד אמר והתהלה
אצלי בגר ב' כי לו הסלמות: ל' שראוי להלל
ולשבח לבר' סכתב מהנבדל הוא כורת הגלגל
ומהמניע הראשון הוא המחוייב המציאות
וממנעה ההנהגה הוא ע' האמצעיים והוא
נגר ב' אשר לו הסלמות: זהו הנראה לי
בכוונת דבריו בפרקים אשר זכרתי ודברי
ה' דבוני בפי' עליה יעירון יגידון שהאמת כמו
טבארתו: אף אמנם בענין הדרוש הזה ראיתי
להגיד לך דבר אחר לא יערכנו זהב וזכויות
והוא שאנחנו נראה סתירה רבה בדברי הרב
המורה בדרוש הזה רובה לומר אם המחוייב
המציאות הוא המניע הראשון אם לא שהוא
במקומו רבים מורה שמניע ראשון ה' הסבה
הראשונה כמו סיראה מרביו ב' טו בשתוף
נכב או יכב שפי' והנה ה' נכב עליו קיים עומד
עליו ובפרק ע' בשתוף רכב על רוכב שמים
בעזרך ולרוכב בערבות פי' הרב מה' הגלגל
העליון המקיף בכל מהסבה הראשונה יתברך
מניעו וז' בן האלוה יתברך שמו הוא מניע
הגלגל העליון אשר בתנועתו יתנועע כל
מתנועע וכו' זה הרעת סגור בדברי הרב:

האמנם בפרק ז' ח' הכ' כתב הרב בחלוק זה
ולא יתכן שיהיה המכל המניע לגלגל העליון
הוא המחוייב המציאות וכו': והוא סתירה
מבוארת: והמפרשים חשבו שהיתה הסתירה
הזאת מהסבה הסבוצית: אבל דעתי בהתר
הספק הזה הוא שהרב דעתו כפי מה שגלה
בפרקי' מהמניע הראשון ה' המחוייב המציאו'
וסדעתו בזה הוא דעת התור' באמת: ואמנם
מה שכתב בחוף פרק ד' ח' לא היה מדעתו
אלא ספור דעת ב'ס' ומפרטי ספריו ומפני זה
אמ' הרב כמה זהו מאמר ארסטו וראיותיו כל
אלו העניינים מבוארים כפי סכלס בספרי
הנמשכים אחריו וגומ' רמז בזה לבר' ותלמידיו
ולפי שאלה היה כן דעת הרב אמר מבוארים
כפי סכלס ל' ולא כפי סכל הרב ובסוף הפרק
ההוא אמ' הנני מבאר לך מה שבתורתנו תמה
ממסכים

שאלות

ותשובות

הרבו בעניינה הדעות וממה שהסכימו בה כלם הוא שהגשמו בדבר אינו החומר הראשון שאם היה הגשמותו ה' עכס ההיולי היה בכחן היולי בפועל ויהיו כל הזורות החלות עליו מקרים עכס ה' טבע כל עכס מבהיותו בפועל יגשמו עליו כל המקרים כלם גם מהגשמות הוא עס לזורה לא לחומר ועוד שהגשם הוא עוב ויכנסו תחתיו מינים וכבר התבאר במה מה שאין ההיולי עוב אס כן אין הגשמו ההיולי ועוד שארענו יבאר שההיולי אינו בלתי מתחלק בפועל כי גם בכח לא יתחלק לפי שאין לו מרחקים ולא חלקים כלל ולכן לא יתחלק בפועל ולא באמצעות הזורות שיחולו בו וזיוון שאין החלוק ההיולי מעד עכמו אס כן אין ההיולי עכס הגשמות אבל יתחבר אליו זורה באמצעותה יקבל הוא החלוקה וכמו שכלם הסכימו שאין הגשמות עכס ההיולי כן נמנו וגמרו שאין הגשמות אחת מהזורות העצמיות המתחרטות במורכב לפי עכמו שהחומר הראשון אינו מתחלק משהת עכמו כן הזירות העצמיות אינם מתחלקות משהת עכמו אבל יהיה החלוק בגשמות שהו' מונוע בין ההיולי הראשון והזורות העצמיות :

הנה אס כן לדעתם כלם הזורה הגשמית היא הראשונה שתחול בהיולי הראשון ימשכו אליה המרחקים בכח לא המרחקים המוגבלים בפועל כי הם כמשכ' אחרי הזורות העצמיות כי בהתחרטו זורת האויר גמים יתרחבו המרחקים ויתוספו על מרחקי המים ובהפך כשיתנו המים מן האויר שיחברו מהמרחקים שהיו באויר : זהו מה שקיימו וקבלו בדרוש הזה האמנם מה היא הזורה הגשמית היא ראיתי למפרטים דעות חלוקות כי הנה כת אחת מהס חשבו כי הזורה הגשמית היא הדבקות ושהמרחקים הם מקרים בוועמה היה אלו אל חגג' יוסף יחיאל הישראלי המערבי ומשך אחריו אבותמר ומפני זה גרר הגשם שהוא שאפשר שיכחו בו שלמה שלוחים

שלוחי נחתכים על זוויות נכבות : ובר הקשת על הדעת הזה שכבר ימצא הגשם מורבק ואחר כך יתפרד ובהסתלק דבקתו והנה המקבל בעצם וזאת ימצא עם המקובל ואלו שהדבקו יקבל הפרוד כי לא יהיו דבק ונפרד יחד אס כן אין הדבקות עכס הגשמות כיוון שכבר יכולת הדבקות וימצא הגשם קיים ויתחייב שיהיה כאן דבר יקבל הדבקו ויקבל הפרוד והוא הגשמות : ועוד הקטנו אחרים שאם היו המרחקים כלם מוגבלים ובלתי מוגבלים מקרים בדברי הדעת הזה איך יהיה הדבקות זורה עצמית שקוה הגשמית כי הנה הדבוק נמצא במרחקים ואלו לזיוון חלל בהם ועוד כי גרר המקרה הוא שירומה היינות ובטולו מבלי היינות נמצאו חו בטולה ואי אופש' שירומה היינות המרחקי והפסדס מבלי היינות או פרוד הדבקות שהוא הגשם וכן בהפך שאם שירומה היינות דבקות הגשם והפסדס מבלי היינות המרחקים והפסדס ויתפך מזה שהמרחקים הם עכס הדבקות ולא מקרה קרה בו כאשר חלרו : וכת סנית תחשוב שאין הזורה הגשמית המרחקים השלשה לא המוגבלים ולא הבלתי מוגבלים בענין כלם אחר הוא והם כלם מקרים ולא עכס חנה גם כן הדבקות אבל היא זורה עצמית תחול בהיולי קורם שיחולו בו המרחקי ופיהם ימרו ויתוספו ויחברו לא הזורה הראשונה ההיא כי היא נכחית ושאניה מזורות היסודות ואלו מהמורכבים מהם (ומזה הדעת הוא היה כן סילא וגם אבובסיר בן הלטופיל מזה הקצת היה אלא שהוסף בעניינה שהזורה הגשמית היתה הווה ונפסדית : והנה בר כת שיתחייבו לרעת כן סילא בגויות מהם שיתחייבו לו שיהיה החומר הראשון נמצא בפועל מבלי מרחקים כיון שכבר היה לו קודם המרחקים הזורה הגשמית שיתן לו מציאות אינם הזורה אשר חלה ראשונה בהיולי ראשון ולא היא מקבלו הקטנו והגרול והכל והחלק ויהיה נכחין בלתי מתחלקות

מתחלקין בהתחלק נשמתם ולא יהיה להם הכף
מתחלק להם בנשמתם וכמו שזכר כל זה בר
במאמרם בעצם הגלגל ומהם שהדבר עומד
בעצמו אינו כריך לא נשאל וחומר טועמרו ואם
היה הגשמות בורה עבדות היה נמצא עומד
בעצמו ולא יהיה לנו הכרח להניח חומ ראשון
סיהיה נשאל הגשמות וכב' יתב' שחין הגשמות
עומד בעצמו לפי שכל מה המרחקים יועמידם
החומר והוא ענין הגשמות וגם מפאת
ההנהיג וההפך יחייב סגנון בנשמת חומרי הוא
בכח לכזור וכת' הג' הו' כו' ע' בר' וענינו כי
באשר מנה הכורות העצמי' יתחלקו ויתחלק
בנשמתם והיה החלוק במהפכה' בעל כמות ידע
שהדבר הראשון בזה הנשאל הוא במרחקים
הג' שיקראו גם ונאמר מנה המרחקים הזה
יפוטנו בהם כל הכורות ותתיחד כורה בורה
וכמות מוגבל' מהם ידע שלא היו המרחקים
בפועל המוגבלים הם לא אחר הגעת הכורות
העצמיות כמו שהיה הענין בשאר המקרים
המכאילים בפועל וכאשר מנה המרחקים
הבלתי מוגבלים משותפים לכל הכורות ידע
שלא יופטו מהם החומר הראשון כי הם
עמם מהם היה נמצא גם מבלי גשם ומרחק
מבלי מרחק והיתה הכור' הגשמית מתהפכת
ובאר בעקב והמרה על העצם הזה בענין
הכורות הגשמי' הנהיג היתה הכור' הגשמית
לרעת בר' היא המרחקים הבלתי מוגבלים שלא
יפוטנו החומר הראשון אבל יפוטנו הגבלתם
ותכליתם הם המרחקים המוגבלים אשר
יתקבצו ויתאחדו אבל לא טועמרו ואמ' המרחקי'
הבלתי מוגבלים מהם בכח מה הם לפי דעת
בר' הם הם בורה עצמית כיוון שבהיה הגשם
גשם הוא הם היא כורה מקרית הטבע לראור
נפי כדוק יהיה משפט דבר' זל שאמר שהי'
מקרה דבק או סגולה בהיולי הראשון כ'
המרחקי' מוגבלים או בלתי מוגבלים יטוערו
בחלק מהם והם בהכרח ממח' הכמה וחיים
עצמיים ואינו לא דחית שאלות ר' עלי חב' ליו
ולא

ולא תשובות הר' שם טוב אשר השיבו והמה
אני ח'ך עלה על לבו של הר' שם טוב שיחשו בר'
שהשערים והכמיות יהיו ממח' העצם ואחת
לא הורעתני הם היה זה מדרך סברתו
בעצם הדורש או מדברי בר' ואנא הם * ואני
אודיעך כי בימי בחרותי בסוד חלום על עיני
לקחתי זה מדברי בר' שכתב מפורש במאמר
בעצם הגלגל זל שמה ואמנם המרחקים
המוחלטים אשר נליץ מהם בגשם המוחלט
הנה לא יפוטנו החומר הראשון כמו שלא יפוטנו
שאר המקרים המשותפים לכל הגשמים
המתהפכים כמו הקפירות טיטוטנו בו האש
והאור הכך רוחה שיקרא בר' למרחקי' הבלתי
מוגבלים מקרה כשח' המקרי' ובספרו האור
והאש : זהו אמת דעת בר' ועם היו כל הבאר'
אחריו תפסו דרכו והכרובי הענדה עטרת
לראשו יראה לי שכבר יטוענו בטולים וספקו
יותר ממה שהשינו לשאר הדעות מזכרתי וכל
ימי פעמתי על הדור' הזה לא יכולתי להלמו
בזה הטענות' ראשונה מהמרחקים הבלתי
מוגבלים חיים נמצאים רק בשכל כי לא ימצא
במציאות שלא יהא מוגבל' ודברים שכלב
חיים דברים כי כמו שהיה הבלתי מוגבל'
אינו בורה זולתיית לחיו המוגבל אשר באיני
המין כן הוא הדבר במרחקי' הבלתי מוגבל'
שאינו דבר לא עצמי ולא מקרי חלל המרחקי'
המוגבלים ואם כן ח'ך לנו כאן בורה גשמית
שתחול באח' ראשון ושלא יפוטנו ממנו כי כלם
הם מרחקים מוגבלים ואין הם דבר אחר חוץ
לגשם חלל הם היה חלל הכור' הגשמית כשאר
הכורות הכבדלות הכוללות שהניח אפלטון
וארסטו יחיים עניי' וכני' שכל באר ארסטו
בעצמים שהפרטים יותר ראויים בשם העצם
מהכללי ושלכך בקראו הפרטי' עצמי' ראשונים
והמינים עצמי' פכים וכן הוא הענין במקרים
שהפרטים מהם יפ' להם יותר מציאו ופעולות
ממה שיש לכוללי' מהם ואין ח'ך יהיו המרחקי'
הבלתי מוגבלים שהם הכוללים עצם וכורה
גשמית

שאלות תשובות

בשמית והפרטים מהם יהיו מקרים גמורים ואם נאמר מהמרחקים הבלתי מוגבלים הם מקרה דבק וסגולה בהיולי ופסה הצורה הנשמית לא דבק ולא בלתי דבק ואפס מכבר נאמר על דרך העברה צורה מקרית הנה לא יקראו המקרי בשם צורה בהחלט מבלי באור שהיא מקרה אך יהיה דבר אחר עצם ומקרה יחד והנשמות הוא צורה והצורה כמו שנזכר בספר הכנסת ובספר השמיעה היא יותר ראויה בשם העצם מן החומר ואף חל יקראו המקרי צורה בשמית בשם מוחלט ופליטת בראשון מהשמיעה התבאר בהתחלות ההויה הם ג' החומר והצורה והקצור ושהשמים מהם ר"ל החומר והצורה הם עצמיות וההעדר הוא סבה במקרה והצורה מזכר שמה היא שנאמר שרצה בה הצורה הנשמית כי לא יפסיד ההיולי והיא נכחית בו יסאף חל שאמר צורה על העצמית המתחדש בהויה ואם היה בכלל צורה בשמית וולתה היו התחלות ההויה ד"ל החומר והנשמות והצורה מתחדשת וההעדר וימשך מזה מהמרחקים הבלתי מוגבלים אינם הצורה הנשמית ורביעית שארסמו אמר מהנשם הוא סוג הסוגים אשר במחל העצם ואם היה הנשמו הוא המרחקים הבלתי מוגבלים והיה מקרה דבק בהיולי או סגולה בו יתחייב שיהיה מקרה סוג הסוגי ממאמר העצם יוכבר השתדלו חכמי המאריך להכיל את כל מהספק הזה באמרים מהנשם אשר הוא סוג הסוגים הוא עצם ואינו נלקח מהצור הנשמית והנשם אשר הוא נלקח מהג' מרחקים הוא ממאמר הכמה אבל זה לא יתכן כי בר"ל לא עשה החלוקה הזו ולא עלה על לבו שיאמר בשם כי אם מהצורה הנשמית שהיא מרחקים הבלתי מוגבלים וכן כתב בו ממה ש"ה שגשם הוא סוג העליון ואינו מורה על החומר אבל על הצורה הנשמית הכוללת החיטית מהנחת ג' מרחקים בלתי מוגבלים הוא דבר קוטר את עצמו כי הרחוב אינו אלא

גבול

גבול העומק והמעט הוא גבול הגוף וגם האורך הוא גבול לרוחב והקו למעט ומפני זה יאמר ארסטו בחימיקי ממה ש"ה מהגבול ש"ה שלטת המרחקי יחד הוא כמה אם הוא מנוער בחלק ממנו ר"ל מוגבל ואחר כך אמר האורך הבת הוא קו והרוחב הבת הוא המעט וכן בעומק הנה הניח הגבולת המרחקים מעצמו הכמה וימשך מזה שחל שיהיו הג' מרחקים מקרה אלא אם כן יהיו מוגבלים והוא בספר כונת בר"ה הגם הלום ראיתי ספקות וטעויות כנגד הרעות האלה ולא זכרתי להאבת הקצור ואחרי ראוי הדעו ההם דקות ופרופות קדים והנה כלם פגרים מתים חסבתי דרכי ואשיבה רבלי אל דעת אחרת אותו ראיתי כדוק לפני ברדוס הזה והוא שהצור הנשמית בכל בשם היא הצור העצמית אשר לו כי הנה צורת היסוד היא אשר תחול ראשונה בהיולי הראשון ומעצמת אותו והיא בהתחברה עמו תתן לו ממשות ועובי במציאות פעליו ואל"ה ימשכו המרחקים המוגבלים כפי צורת היסוד ההוא וזהו הנשמית והמרחקים הנמשכים אחריו סגורה ההיא הם מקרים נמשכים ממנה כפי טבעה כי כאשר תחול צורת האם בחומר הראשון יעשה בו ממשות ועובי מה בכפוניו רב ויטריד מרחקים גדולים מכל צד וכאשר תחול צורת הארץ בחומר ההוא יעשה אותו מקשיי ויטריד מקום יותר קטן ומרחקי יותר מעטים וקטנים הנה חל ההיולי הראשון מכר עצמו הוא כחלי לקבל צורת היסודות ובקבלו אותה יקבל הדבקות החלוקה והפרוד וכל שאר המרחקי הנמשכים אחרי הצור העצמי ההם וכמו שהיולי כחלי לקבל הספוגיות והמקטיות הקלות או הכבדות וסאף המקרי המתחייבים עם צורת היסודות כאשר יתולו בו ולא יבא הכחיות ההוא לפועל ומציאות לא בהתחבר אליו הצורה העצמית המחייב אות' כן הוא בטבעו כחלי לקבל החלוק' והמרחקים בהתחבר אליו הצורה היסודית ההיא ולא

יתחייב

ארכטו י אבל בהיות הגשמו' המרחקו' הכולל' המקרים אי אכס' מיהיו הם סוג הסוגים : הה' מהחלוק' לגשם כפי הרע' הזה לא תהי' להיוול' מזד' עצמו ולא לבורה העצמית מזד' עצמ' לא למחובר מנסיהם יחד ל' ההיוול' וזורת היסוד שתחול בו כי בהתחברם יתחדש הגשמות : הגשמי מכפי זה הרעת ימסכו המרחקים אחרי הכורות העצמיות בהמשך המקרה אחרי העכס ולא נאמר מ'מסכו הכורות אחרי המקרים כדברי ב"י הו' מכפי זה הרעת לא יתחייב מ'יהיה זה ההיוול' קודם טיקבל הכור' היסודי כמצא בפעל בבורה הגשמית מבלי מרחקים מ'גבלים מהטעם בלתי אפשר אבל המרחקים הם מקרים ימסכו אחרי הכורות העצמיות בהמשך השחקן אחרי הדבור והמרחקים הבלתי מוגבלים אינם לא עצם ולא מקרה כי אין להם מביאות חוץ לכפם : והח' מעל כן לא נמנה הכור' הגשמי' בהתחלות ההוייה לפי שאינה דבר זולת הבורה החוכס המנעת : והט' מעל כן נקראת הגשמית בורה אחרונה לפי שהיא הכורה היסודית המנעת בחומר הראשון ואם היה הגשמות בורה חלשה על ההיוול' ואחרים תחול בו הכורה היסודית לא היתה הגשמית אחרונה כי הנה היסודית אחרונה חלשה : והעשרית מלהיות הדבר כן כתב הרב המורה בפ' יט חב'מס יאמר על השמימי והספל בטחוף השם ואם היה ענין הגשם הוא המרחקים הנ'אורך ורחב ועומק מוגבלים או בלתי מוגבלים לא היה הגשמות נאמר עליהם בטחוף כי אם בהכחמה : הלא כתבתי לך עשרת הדברים המור' על אמתת הרעת הזה אשר הגדתי לך פה ואולי מיהיה זה דעת אבובכר' אל טובל' מכתב מהיתה הכורה הגשמית בורה עצמית ומיהיתה הויה ונפסקת כי זה טבע הכורות היסודיות שיחולו בחומר הראשון ולא היה כוונתו מ'יהיה הגשמו' בורה אחרת זולתה כמו שהבינו ממנו : זהו דעתי ומחשבתי בענין הכורה הגשמית : ואחת

ותחייב מזה שתהיינה פעולות עצמיות מונות לבורה עצמית אחת ל' פועל היסוד והגשמו' לפי שתהיה אחת כי הכורה האישית מחלה בהיוול' עשתה הגשמו' האישית והו' המרחקים הם מקרים כממכים מהכורה ההיא : ול' יקשה אבל כפי שנוי הגשמות שתקרא הכורה ההיא כור' יסודית ותקרא גם כן כורה גשמית כי הנה שנוי הגשמות בדבר אחר כבר יהיה בבחינות מונות וזורת האש נקראת בורה אשית כפי פעולתה המיוחדת שתעשה במה שהיא אש ונקראת בורה גשמית כפי פעולתה הכוללת שתעשה במה שהיא אש ונקרא' החומר הראשון והוא העובי והגשמות ולכן נקראת כל בורה מבורות היסודיות בכלל הכורה הגשמית הלא תראה שכן נקראת בורת האש בורה אשית ונקראת גם כן בורה עצמית כפי הבחינות : וכבר יור' על אמתת הרעת הזה דברי עשרה : ה' הנה לא נמצא לארכטו מידבר בבורה הגשמית כלל בהיותה הכורה הראשון שתחול בהיוול' ראשון ואם היתה היא בורה אחרת קודמת לבורות היסוד' היא לא ידבר ממנה גדול החוקרים אינו זה טלא שהיה דעתו מהכורה הגשמית היא עצמה בורת היסודות אשר כבר דבר ממנה : ה' כי הנה בכל בורה מהכורות מצאנו ראינו פועל מיוחד במשך ממנה כאלו תחת' מכורת האש החום המוחלט או הקלות למעלה וכן באשר אמנם בבורה הגשמית לא מצאנו פעולה עצמית וממכת ממנה כי המרחקים המוגבלים הם כממכים אחרי הכורות העצמיות היסודיות לא מהכור' הגשמית והוא המורה שאין עם בורה עצמית זולת בורת היסודות : והכ' טאם היה הכח על החלוקה מטבע ההיוול' הראשון והיה הפועל בה מ'כורה העצמית והיתה הכור' הגשמית אמצעית ביניה' כחומר אחר המפרעי' יתחייב מ'ממכא אמצעי בין הכח ובין הפועל והו' מקרי והד' מכפי זה הרעת יהיה הגשם כוג כולל יבסגו תחתיו היסודיות ומורכביות כדברי ארכטו

שאלות

ותשובות

ואתה תרע טעמי דין יהודה אבראכמי לא היה בארץ הזאת זה טעמים ימים כי היה באפולונוס עם הקאפיטאניו גלדו ועם מלך ספרד שבא שמה ועתה טעמו סתם המלך והסר כבא לארצו ספרד בא בני פה אל ביתי וקראוהו בדרך קרחת חרית ובא חולה וחלש מחב נעם כל חלשתו למלאת רכונך דברתי עמו בדרוש הזה כי הוא בלי ספק מבחר הפילוסופים סבאטליוני בדור הזה ויורני ויחזר לי סהיה דעת בר יותר רב הספיקות והבטולות מכל שאר הדעות ודעתו הוא שהחומר הראשון הוא הנשמות ועשה על זה טענות ומביא ראיות מרברי ארסטו בחמשי ממה שהומאס לא לבי הלך בעצתו לא זכרתי פה כי אם דעתי וכל דרך איש יסר בעיניו ותוכן לכות ה' : זהו מה שראיתי להשיב במלתך זאת שמענה ואתה דע לך :

השאלה היא באפשרות הרבקות כמה שאמ ב' והוא הסכל חסר סבת מציאותו בין הטבע והבחינה וכו' : חמרתי הלא הורעתיך שאין חתי בארץ הזאת האגרת ועל כן לא אוכל לפרסם המחבר הה כי חייני רוצה לא לשון הספר ולא פי הנרביני וחלו היה תוספות או פסקים הייתי מ' חלו בהלכה לאחר מבני הארץ אבל בשכל חיון כחן לא הפשרות ולא רבקות וחלוי היה דבר החכם על פעל ההפסלה והעיון ועליו חזר סבת מציאותו בנו הם שני דברי הטבע ול הסבנה הטבעית וזיכרון הפסל ושלמותו והבחירה לל השתדלות המעיון וסקירתו בחקירה והעיון להשכל אבל ה' שאני אומר ומפרסם הוא כאשר ימנע העור באפילה ועמך הכלימה :

השאלה ה"ב חמרתי חלוי וכו' להודיעני דעתו בהכלת האחרונ' לאדם האם היא אחת בעינה אותה סזכר הפילוסוף בעצמיו למדות עם חקר יעד בג' לנפש ורמוזה גס כן ב"ב ממה שאחר הטבע באור לח' חו' הן שנים פראות ואם כן חו' זו משתיהן היא האחרונה

האחרונה במחלט והיותר שלימה : חמרתי מההכלמה האחרונה והיא חסר תקרא הטוב העליון והיום האמתי והתכלית האחרון אחת היא ולא שנים וממנה דבר הפילוסוף בראשון מספר המדות שאמר שראוי לאדם שיסתדר בידיעתו והכרת הטוב העליון שהוא התכלית האחרון המיוחד לאדם לפי שהידיעה בו מועילה מאוד בנימוס האדם וארחו כי בהיות התכלית נודע וסודרו הפעולות המביאות לו והוא כמו שיקרה למורים בחכים שפאמר יעמידו להם המטרה לחץ לכיוון אליה יפגוש אותה יותר בנקל ולא יחטאה ואמר שם גם כן הכל מודים במציאות הטוב העליון ושהוא ההכלמה אבל יהלכו במהותו כי קצת חסדו שהוא התענוג הגשמי וקצתם חסדו שהוא העושר וקצתם חסדו שהוא החרות והכבוד ועשה ארסטו טענות להוכיח שהן התענוג הגשמי הוא הטוב העליון וכך שאינו העושר ולא הכבוד אבל טוב לאדם והכללתו הוא בפעולות המיוחדות מאשר הוא אדם והוא בכחו המתעורר שממנו עיוני וממנו מעשי ולכן נאמר בגדר ההכלמה שהוא פועל הנפש המתהדרק כפי המעלה : ובעצמיו ח' ככר באר מההכלמה חיונה בפעולות המדות כי הם בעיון והשכלה יען יומאס בו בגולת ההכלמה כלם לל שהיא בנושא היותר נכבד שה' השכל ושהיא יותר מתמדת מכל שאר פעולות הנפש ובעצמיו ימאס התענוג היותר עלם שאפשר ושהוא נאהב מכד עכמו ולא מפני דבר אחר ומכעיון יתרמה האר' לחלוא הנכבד ולמלאכי הרוחניים שאין פעולתם מדית מעשיו כי אם העיון המשובח : ואמר שם שהארץ יבחר בג' בחינות האחת בהבטרוף אל מה שלימה ממנו שהם הבהמות ומזאת הבחינה יחיה החיים הבהמיים וימלאו בו הכחיות והב' בבחינה עכמו ואנחנו חיו ומזאת הבחינה יחיה חיים חנוניים ופעל פעולת המעלה והג' בבחינת למה שלמעלה ממנו ובבחינתה יחיה

כי הנה לא יתחייב מכל מה שדבר ארסטו
במכל האנושי וטובו והשלחתו שהנפס יסחר
אחר המות וזה מה' באר שהישר השלם הוא
העיון מפני שהוא פעל מיוחד לאדם במה שהו'
אדם ותכליתו האמתית ותכלית כל דבר הוא
בפעל המימי' לו וכמו שהמסור השלחתו וטובו
הוא בסיר שהוא הפועל המיוחד לו במה שהוא
מסורר ולא יתחייב מזה היוותו נכחי או נפסד
כך טוב האדם באשר הוא אדם הוא בפועל
המיוחד למכלו שהוא העיון בין שיהיה נכחי או
נפסד כי לא יעשה במהות ההשלמה דבר
מנכחיות או כליון והנה הכבוד הוא יותר
נכבד מכל הדברים הנשמיים ועם כל זה אינו
נשאר נכחי כי אם נפסד כך נאמר שהעיון
עם היוותו היותר נכבד וחשוב מהדברים
ושהוא ההשלמה בהחלט ודומה אל פועל האל
הנכבד ומלאכיו מלא יתחייב שיהיה עניינו
נכחי וכשאר אחר המו' לפי מלא תבחן ההשלם
מכר ההשפאות אלא מכר טבע עצמותה
ומה שכתב ארסטו שהאדם המעיון ידמה לאל
ולשכלים הנבדלים אין הדמיון ההוא בנכחיות
לא באיכות הפעולה מה' העיון הנה התבאר
מלא יתחייב מהיות העיון תכלית כל הדברים
שישאר נכחי אחר המות ולא גם כן שאם אין
למכל רועם בקיץ והגעת הפעולות והקיימי
באלה החיים הנשמיים שתהיה תשוקת החכמה
לבטלה אבל העיון בהפך שתהיה החיים
האלה בעבור ההשלמה ולא ההשלמה בעבור
החיים ולפי זה נוכל לומר עוד שבספר המדות
דבר ארסטו בהשלם במה שהיא הטוב העליון
לאדם המדיני והנכחות אשר לו מהפעולו אשר
לו בחיים הגופניים האלה אבל לא עשר מה
דבר בבחינת ההשפאות והנכחיות כי היה
טוב ההוא נכבד מפאת עצמו יותר מכל
פעולות האדם בחייו אמנם מה שיעד לחקור
בספר הנפס היה בהשלמה ההוא אם אפשר
שיתדבק המכל האנושי במכל הפועל הנבדל
וישיגהו באופן שיתאחד עמו ויהיה מפני זה

חייו חיים אלהיים יעיון ויטכיל המושכלות
וכאלה מאמרים רבים תמצא עם זמנו על זה
היסוד רוצה לומר לבאר מההשלמה תמצא
בעיון וההשלמה אבל כל הביאור ההוא מה
הוא בדרך כלל מהטוב העליון באדם הוא
העיון וההשגה כי הנה לא באר מה מה הוא
העיון וההשגה אשר בו יכלית האדם ואם הוא
בעיון הדברים הטבעיים או בהשגת הגרמים
השמימיים או בדיעת הנבדלים והשגתם לפי
מהביאור הכללי ההוא אשר עשה מה היה
באות למדיני ומועיל בהנהגת המדינה אבל
הלמוד הפרטי לא הי' מתייחס לחכמת המדות
חמס בספר הנפס כאשר באר מהות המכל
האנושי ופועל הנבדל כי יעד ארסטו לחקור
אם היה אפשר שהמכל האנושי ישיג המכל
הנבדל ותתדבק בו השגתו בהיו' המכל בגוף
ולא תמצא זמנו חזות המאמר אשר יעד אולי
שלקוטי החקירה ההיא עזבה וחל זמנה או
שעשה ונשכר או נסבה אין רואה ובא רעהו
וחקרו בר' באגרת הפטרות הדבקות וחקר
אם אפשר שיגיע מדרג' המכל ההיולני להדבק
עם הנבדל ולהשיגו כי הוא תכלית ההשלמה
הנה התבאר מההשלמה אחת היא מה שבר
בספר המדות ומה שיעד בספר הנפס ובמה
שהו' ואין הנדל בין ב' הבאורים אלא שבספר
המדות באר בחור כללי מההשלמה היא
בעיון והשכלה אבל בספר הנפס ובאגרת
ההפטרות יעד ובאר לעומת בדבר פרטי
במושכל פרטי שהוא המכל הנבדל אם אפשר
שיגיע אליו המכל ההיולני וזו תשובת
שאלתך זו : גם חשבתי להשיב על שאלתך
באופן אחר והוא שכבר חשב הרב ורלבג
בסוף המחבר הראשון מספר המלחמות אשר
לו מהתשוקה הנמשחת בנו על העיון והנכחיות
על המושכלות היא רחיה על השפאות הנפס
אחר המות שאם לא היה כן היתה התשוקה
לבטלה כיון שאין בחכמה תועלת אחר זולת
בחיים הגופניים האלו : ובאמת אין הדבר כן

שארות

תשובות

קיים וכחיו נכסא ר' אחר המות הנה א"כ במני
המקומות האלה ר' רש"י דרש מההכללה המוני'
היה א"כ בבחינות פונות כי בפפר המדות
דבר במה שהיה הנבחרת מהפעולו האנושיות
באלה החיים הנמשכים ו' ובפפר הנפס יעד
לדרוש בענין נכחיותו ואין ספק א"כ שפא
ארכטו רב ממנו הדרך ולא מבא מענה
להוכיח השארות הנפס מזד התפלספותו
ועינו ולכן חדל מהדרוש ההוא ואנחנו עם
לחי אברהם באמר שהשארות נכחיות הנפס
נקבה באמצעות העיון והמעשים א"כ שאין
הם כי אם בערת ה' ואינם מעשים ופעולות
כפי הסכל לא המצוות א"כ כוה ה' וסבה הכלה
והמעשים האלה נכבא ההכללה האחרונה
ותשאר עמה הנפס לבכח נכחים ועל זה אמר
ארכינו משה ע"ה בסוף מירת האינוני עימו
לבבכם לכל הרבדים אשר אנכי מעיר בכם
היום כי לא דבר רק הוא מכס כי הוא חייסם
ובדבר הזה תארכינו ימים על הארמה רוכה
לומר כי בו נקבה החיים האמתיים הנקראים
חיים בהחלט מהם חיי הנפס וגם בעולם
הנשמות הזה בשמירת התורה יארכינו ימים
על הארמה שהוא בחיים : אלה הם מועדי
ודרכי מחשבותי בתשובת שאלותיך ה"ב

למספר בני ישראל : ואתה חכם כמלאך
אלהים תבחין בבחינת שכלך ודעתך המבנה
הנפס בלפני עולה ומה שגיתי תתקנהו תמים
העקוב למישור וכל המלאכה נמבזה ומס
אותה תחרים כי אתה תבחר ולא אני דרך
ישר לפני אים : תפקדני אל הישים החכם
הכולל אביך קניך כי ידעתי כי איש חכם הוא
וכל יקר ראתה עיני : ומה אוסיף עוד לדרב
כי אם להודיעך שאני הנה בריתי אתך ברית
עולם כל יסע לנכח וכל חבלי בל ינתקו כל
עוד נשמתי בי וכל המקום אשר אזכיר את
שמי ברך אברכך ברכות שמים מעל ברכות
תהום רובצת תחת כאוס הגבר ראה עני
הגרום וזרות השמדות עליו על כוארי הכסלו
בחיזה שמי לעלם יצחק בן לארנוני אבי ארז
יהודה אברבנאל :

**מאמר קצר בביאור סוד חמורה ואופן חבורו חלקיו ודרושו וקשרו
פרקיו זה עם זה כאשר יעזרי למעלה :**

הנה רבינו המורה חלק ספרו לנ'
חלקים ובהא' שם ע"ה פרקים
ובח"ב ס' מ"ח פרקים ובח"ג ר"ן פרקים והח'
כלש קצ' וסימנס ג' ע"ן ואמנס דרשניהם
הם רבים א"כ בכלל אומר שחלק הראשון
חקר ראשונה מהשמות המשותפים והמוטלים
ודברים המתייחסים אליהם והיה זה בפרקים
מ"ט הראשונים ממנו ומשם עד פ"ע שהם כ"א
פרקים דבר בתוארים שיוחסו לבורא ומשם
עד

הנה

עד סוף החלק שם ו' פרקים דבר מהחכמות
הרבות שהיו באמתיו ושהנמצא בכלל כאים
אחר ומהקדמות המדברים ומופתיהם על
הבקשות הד' היקרות שהם מציאות השם
יתברך ואחרותיו ושאינו גשם וחרוש העולם
וכזה חתם החלק ראשון : החלק השני
הביא בתחלתו זכרון ההקדמות הפילוסופיות
ואחריהם בפרק ראשון דרכי המופתים שפעו
הפילוסופים בבאור שלם המציאות היקרות
הראשונות

ודרשונו זה עס זה : השני מי הביא הרב
 לייחס הדרושים האלה מזכרתי בחלקים
 שייחסם גם ולמה לא יהיו התנאים מדרשו
 החלק השני או הא' וכן בממות המשותפים
 וכן חרוש העולם והנבואה למה לא יהיו מחא
 או מחא וככה במאר הדרושים שבחלק ג' :
 ה' למה זה הביא הרב דרוש התנאים קודם
 ביאור מציאות השם ואחרתו וסלילת גשמותו
 כי הנה קדר הלמוד היה סיבאר ראשונה שהו'
 יתבר' כמציאות אחד ובלי גשם ואחר כך יבאר
 ענין תוארו . וכן עשה אבוהמר בספרו :
 ה' מה ראה הרב לדרוש ולחקור בר' שאלות
 היקרות ההם יחד ולא ברק שאלה אחרת לא
 מן הנבואה ולא מן ההשגחה והיריעה ולא
 משאר הדרושים האלהיים ומהו היחס שיש לר'
 השאלות האלה זו עם זו שבעבורי נתקשרו
 כלם : ה' מה ראה הרב לדרב בר' השאלות
 היקרות ההם ברלוגים כי הוא הביא בקוף
 החלק הראשון הקדמות המדבר' ומופתיהם
 עליהם . ובחחלת חב' הביא הקדמות ארסטו
 ומופתיו על ג' מהם והיה ראוי שיתמבר הכל
 אס בחא אס בחב' ה' למה הביא הרב אחד
 זה אותם העשרה פרקים מדרושי המלאכים
 והגלגלים המיוחס' למעשה מרכבה בתחלת
 החלק הב' ויותר ראוי היה שיוכרס בחב' שייחד
 לדרוש המרכבה ואס עמא להעלים למה זה
 הניחם במקום שהם בו ולא במקום אחר :
 ה' למה זה הביא הרב דרוש הנבואה בכלל
 בחב' ודרוש נבואת יחזקאל בפרט בחב' פי
 הנה בהיות הפרט מטבע הכולל היה מן
 הראוי שיהיו שניהם במקום אחר ל' הנבואה
 בכלל ונבואת יחזקאל בפרט אס שניהם יחד
 בחלק שני או שניהם יחד בחלק ג' : ה' למה
 זה הביא הרב המורה דרוש הידיעה וההשגח'
 בחב' ודרוש הנבואה קודם לזה בחב' כי הנה
 כפי קדר הלמוד ראשונה ראוי שנרע שאל
 יתב' ירע עניני בני אדם ופרטיהם ומשמגית
 בהם ואחר כך נרע סיבא אותם כי הנבואה
 היא

הראשונה מציאות האל ואחרתו וסלילת
 גשמותו ומהמופת שבחר הרב לעשות עליהם
 ומס' עד פ'ב מהם עשרה פרקים וזכר הרב
 ענינים מפורדים מהמלאכי והגלגלים ממה
 שסיכמו עליו דעות הפילוסופים עם מאמרי
 התורה והנביאים וכתבו מפרשי ספרו מבאו
 הפרקים ההמה דרך הצעה למעשה מרכבה
 ומס' עד פרק לב' מהם יט' פרקים חקר הרב
 בדרוש חרוש העולם והתוכח עם כת ארסטו
 המקיימים קדמותו ובאר מעשה בראשית
 ומס' עד סוף החלק ההוא מהם יז' פרקים
 דבר הרב מהנבואה ואחרם החלק השלמי
 מתחלתו עד סוף פרק ז' דבר הרב ממעשה
 המרכבה ומתחלת פרק ח' עד פרק יז' מהם ח'
 פרקים הביא ענינים מפורדים מההפסד
 והרע או מזכר החומר ושהחומר מתיבה גרולה
 מהסגת הסכל הקדר ושהמדברים לא ידמו
 העדר לא ההעדר הגמור ושהרעות הגדולות
 הנופלות בין בני אדם נמשכות לסכלותם
 ושהרבה פעמים יעלה על לב ההמונ שהרעות
 בעולם יותר מן הטובות ואס ראוי לבקש
 תכלית למציאות הזה בכללו אס לא וסלא
 יטעה עמנו אדם בהגדיל נפשו כסידע שעורי
 הגלגלים וסלמנע טבע קיים ומס' עד פרק
 כה מהם תעשה פרקים דבר בדרושי הידיעה
 וההשגחה והנסיון ומס' ואילך עד פרק כ'
 מהם כה פרקים דבר מטעמי המכוונות ומס'
 עד סוף הספר דבר גם כן בעניני מפורדים
 אס מסופרי התורה מהיו כלם לכורך ותועלת
 ואס מעבודת האדם משיג האמתיות ואס
 באזהרת חיק יתדבק לבוראו ואס בפירוש ג'
 סמות מהם חסד ומעטפס וכדקה וחסת ספרו
 בפרק החכמה : וכבר יפלו על זה שאלות
 או קשיוני יא' האחד למה זה עשה הרב המאמר
 הזה מחלק לב' חלקים ולמה לא יהיו שניהם
 ב' בר' או ד' או יותר : או היה יותר טוב מבלי
 חלק חלקים כי כן קראו הרב עמנו תמיד
 מאמר להורות על אחרתו והקמר חלקיו
 ודרושו

מאמר קצר בביאור סוד המורה

דבר לא הכינו הרב המורה אבל חלופו : ואין
 ספק שלא נכנס הר"ן לעניות גבולי החלקים לא
 מפני שדחקוהו ספקות דוח' מהערותי אני :
 ואם לפי שפעה החלק ב' שממנו יתב' טבעי
 מהעולם השפל ולא ידעתי מאין לו זה כי הנה
 בחב' דבר מחירוש העולם שהוא כולל לשמים
 ולארץ ומהנבואה שהיא שפע בתחתוני' ואיך
 יאמר אם כן שיוחד החלק ההוא בענייני
 השמים כי הוא באמת רבוב או כלו טבעי גם
 התקשרות החלקי והפירי' כדי שיהיה המעש
 אחד לא בארו ומי יתן ידעתי ואמכאחי
 על כן אמרתי כי דעתי בזה בלתי נכון
 ואמנם דעתי באמתת הדבר הזה והתר
 השאלות כלם הוא כפי מה שאמר לך הנה
 הרב המורה כמו שידעת עשה פירוש המסנה
 בבחרותו כי הוא התחילו בקורט' בא' בהיותו
 בן כג' שנים והסלימו במכרים בהיותו בן
 שלשים שנה וכמו שהעיד הוא בעצמו בסוף
 הפירוש ההוא וידעת שבמסכת סנהדרין
 בפרק חלק על אותו' מסנה ראשונה כל
 ישראל יש להם חלק לעולם הבא הביא הרב
 זכרון העקרים והיבדיות שהיו לכל אשר
 בשם ישראל יכנה שואמין אותם במה שהוא
 בעל תורה לשוכה לחיי העולם הבא והם
 לפי דרכו יב' עקרים הא' מציאות האל השני
 אחרותי' השלישי שאינו גשם ולא כח בגשם
 הרביעי שהוא לברו קרמוז וכל' זולתו איך
 קרמוז כי אם מחודש' ה' שראוי לעוברו
 ולא למלאך וגלגל ולשום דבר אחר
 ה' שהוא יבבא לבני אדם בהיותם נכונים
 חליו' ה' נבבואת משה גדולה למעלה
 ממדרגת שאר הנביאים כלם' ה'
 התורה שהיא בידנו היא אלהית נתנה על
 ידי משה' ה' שהיא נכחית לא תשתנה
 לעולם' ולא תומר בזולתה' ה' שהאלית'
 יודע ענייני בני אדם ופריטיהם' האחר עשר
 שיש סכר טוב לכדיקים ועונם לרשעים שהוא
 עניין השגחתו' ה' ביארת משיחמו סיבא
 במו

היא ידיעה והשגה משובחת : ה' למה זה
 זכר אותם העניינים המפורדי' בחב' מהרעות
 הנמשכות מהחיות ומדעת המדברים בהערר
 ושהרעו בעולם אינם יתור מהטוב ומבקשת
 תכלית העולם ומשעורוי הגלגלי' וגדלם טבע
 קיים כי הם דברים בלתי מתחילים סמה :
 העשירי למה זה זכר הרב טעמי המכות בחב'
 כי בהיות המכות מכלל התור' והתורה מסוג
 הנבואה היה ראוי שבמקום שביאר עניין
 הנבוא' בכלל נבואת משה ותורתו וכחיותה
 יזכור גם כן טעמי המכות שבאו בה לא בחב'
 בסוף הספר : ה' למה זה הביא הרב
 המור' בסוף ספרו אותם ה' פריקים שזכרתי
 מספורי התורה ועבודת משיג האמיתיות
 וההגות המתבודד ופירש שמות חסר משפט
 זכרקה והחכמה ואיך התייחסו הענייני' ההם
 למקום ההוא בסוף ספרו : אלה הם מועדי
 שאלתי ובקשתי בסדר ספר המור' וברדשו :
 והנה לא ראיתי לאחד מהמפרשי' שהתעוררו
 על זה דבר לבד זה ראיתי בשם הר"ן שכתב
 בהגהה אחת וז' דע כי הרב חלק ספרו ל'
 חלקים הא' אלהי והב' שממנו והב' טבעי כי
 עניינו בחב' הוא באל יתב' ובמלאכיו ותואריו
 ואחרותיו ושלילת גשמותו וסוף חלק זה בפרק
 יב' מחלק שני המתחיל מבואר שכל מחודש
 יס' סבה מועלת ופריקים אלו סהם בפנות
 מציאות האל יתברך הם תכלית כל מושג
 ובחלק ב' מתחיל בפרק הנזכר ומשך עד ג'
 ה' מחב' המתחיל כל הגשמי' ההווים ונפחדים
 כי כל מה שהוא מעולם הגלגלים הוא מחלק
 ב' ומשך עד סוף הספר הוא מחכמת הטבע
 וכיון לזה כי ג' עולמות משתלשלים מאחד
 ומתערב כאחד באחד כן רצה הרב לקשר
 ולערב שלמה חלקי' ספרו למען יהיה משכן
 אחד : עכ' ואין דבריו בהנכונים אכלי'
 אם לפי שהוא עשה גבול החלקים בזולת מה
 שהגבילם הרב המורה באמרו שהאל סופו
 בפרק יב' מחב' וחב' סופו בשם מחלק יב' זה
 דבר

בכלל אחד סכר ועונש כי הם חלקי מהשגחתו
העליון אבל מאס והניחם לרוב עקרי בפני
עצמם כדי להשריש בלב ההמוני כי היו
העקרים והיסודות מזכרם לא לבד לחכמים
שבאומה כי הם לכל ערת ישר כקטון כגדול
וכאשר העיר האת רוח רבונו המורה לחבר
הספ הנכבד הזה מלאו לבו לבא אות העקרי
אשר כבר זכר בפ המטנה עד ההנהגה הנכונה
בלבד ולחקו בעניינם כפי העיון ויוע הסברא
וערות כתובי התורה בספר הזה בביאור טלס
ולכן עשה התחלות חקירתו ועיונו בעלמם
השאלות היקרות שהם מביאותו ית' ואחרות
וסלילת בממותיו להיותם העקרים הראשונים
הנחלים בעמנו ית' ובעבור מאנשים פתאים
ספקו עליהם אם מפאת פשוטי התור המטים
ל הגשמות ואל הרבו והפנו והפעלות בו ית'
ואם מפאת התארים שהיו מתארי אותם בהם
שהיו מביאים אל הגשמות והעניינים לכן בחא
באר השמונה השמות המשותפים והמושאלים
מאמרו בו יתברך ואחרונים הביא דרוש
התארים באותם העקרים מזכרתי למעלה
וכבר ביאר הרב מרדכי ביואר השמונה בהקדמת
ספרו ובפר' אחר ממנו בעתוף כלס וכן מרדכי
המאמר בתוארי בייאורו בפ' הוא פירק האמונ'
ואחר זה התחמץ הרב לעשות ראיו ומוכחים
לבאור ג' השאלות היקרות ההם ולכן הביע
ראשונה בפרק ע' דע כי החכמות הרבות
באומתינו באמתת אלן הענייני אברו באורך
הזמן וכו' לבאר שם ענין המדברים ומאין
היתה התחלתם וסמך לזה פ' ע' לבא' שהנחמ'
בכללו כאיש ח' לפי שמה יטעון על המדברים
ששמו הקדמותיהם מבטלות טבע המציאות
וזכר אחר זה הקדמות המדברים על השאל'
הר' מהם ומפתייהם יטעון עליהם להיותם
בעיניו הקדמות לא כלולים ונהנה שם
בסוף ח' לטתי סבוא לפי שהחלק הקוץ יתיר
להתווכח עם בעלי הדת התורני ולכן הביא
מה השמות המשותפים והתארים שהם
נלקחים

כמו מעירו הנביאים ה'ג סלקן הימים יחיו
המתים אשר מתו כבר : אלה הם העקרים
שהניח הרב שמה אבל זכרם והניחם שמה
על כד ההנחה והפסוד ובקוצר גדול :
ואני במאמר ראש אמונה אשר עצמתי בעקרי
האמונה ושרטיה בארתי בפרק י' ממנו
סבירנו וסוכלתנו וחכמה יתירה השתכחת
ברבנו המורה במספר העקרי ההם וסדרם
ומכלל החכמות מזכרתי שם טכיון בהם
הרב שבחמין בתורה האלהית לא כמלט
אמונתו משתהיה או אם נתלת בו יתברך
או שתהיה נתלת בפעולותיו כי אין במצא
זולת האל ומעשיו וכמו מזכר הרב עצמו
אמנם האמונה בו יתברך היא מציאותו
המשוכם שהוא מחוייב המציאות מדר עצמו
ואם בשווא אחר שהם לא היה כן לא היה
מחוייב המציאות ואם במאיון גסם ולא
כן בגסם לפי שאם היה גסם היה מתחלק
ולא היה אם כן אחריהנה אם כן ג' העקרים
האלה הם אמונה בשם יתברך מדר עצמו
ואמנם האמונה מדר פעולותיו יס' ממנו
בפעולותיו שצברו בזמן שצבר ומה המין
הוא חרוש העולם עם היונו ככלל בעקר
הר' שהוא היותו יתברך קדמון לבד
נעבא הנה העלמים מבני אדם כמו שהעידו
עליו הכתובים וסבבאות משה עה במדרגה
עליונה מכלל וסנתן לו תורה משמים ושהיא
נכחית בלתי משתנה כי הנה ה' העקרים
האלה הם מסוג האמונה בפעולותיו יתברך
שעברו ויס' מהאמונה גם כן בפעולות האל
יתברך הכוללות האמתיות בכל זמן עבר
והווה ועתיד ומה המין הם הידיעה וההבנה
שהוא המכר והעונם ויס' מהאמונה גם כן
בפעולות האלהיות העתידות והם ביאת
המשיח ותחיית המתים ואמנם בעקר
האחר שהוא ראוי לעבור היא תכלית כל
העקרים כמו שיתבאר ואין ספק שערך
ביאת המשיח ותחיית המתים כי הם נכללים
בכלל

מאמר קצר בביאור סוד המורה

ללקחים מכתבי הקדש וזרף אליהם דרכי המדברים שהיו גם כן אנשי הדעות ונמשכים אחר התור וכל איך מחלוקת עמהם באמתת הדרוש אלף באופני הראייה שעשו עליו ועל זה אמר הרב בפרק ע חא המתחיל דע כי החכמות הרבות: ואל ואם תחיה ממי סקפיק לו במה שאמרו המדברים אני אוהב זה וכו' כי הנה אמר זה להיות מקוּפּי עמנו באמתת הדרושה: אם כן הביא הקדמותיה ודרכיה בלחל לפי שהוא החלק שייחד להתוכח עם התורכים: והסבה הסמית היא מפני כהחל ההוא ויחדו הרב להביא בו דעות מי סקדמוהו ולבטלם וכמו שעשה בדרוש השמות והתארי עמה גם כן במופתי שלשת השאלות היקרות שהביאם שם לטעון עליהם ולבטלם: האמנם בחב הביא דעות הפלוסופים והקדמותיהם על אותם השאלות שלשה לפי שדרך הפילוסוף היה בהפך דרך המדברים יען המדברים ביארו מציאות האל מפאת החרוש העולם ולכן עשו ראשונה מלפתייהם על חרוש העולם ומעם הכריחו מציאו מחרש ואמר הפלוסופים ביארו מציאות האל מפאת התנועה השמימית ולכן היה אחת מהקדמותיהם היות התנועה והזמן קדמון ובהיות דרכי המדברי בתכלית ההרחקה מדרכי הפילוסופים שם בחלקים מתחלפים ויש לי עוד בזה סבה אחרת והיא שלמה שהפלוסוף השתמש במופתיו מאותה הקדמה שהכניחו מקדמו העולם והיות כוונת הרב להשיב על מאותה הקדמה ולהכחיל בחלק מכלי לכן הוצרך להכניח באותו חלק הקדמות הפלוסופים ומופתיהם מה שכללו כדי להשיב עליו מיד ולהתוכח עם הפלוסוף בעניינה תראה זה מדברי הרב כמו שכתב בסוף החלק הא' ואל ואחר שהשלמנו תכלית דבריה כתחיל בזכרון הקדמות הפלוסופים וזכרון מופתייהם על מציאו הא' ואחרותיו והמעט היותו גם שם מה שנקבל מהם מקדמות העולם ואעפ' שלא באמיכהו ואחר כך אראך ארכנו אכחנו במה שהישרתנו

שהישרתנו לו אמתת העיון מהשלם המופת על אן ה' פא' ואכנס מיד עם הפלוסופי במה שאמרוהו מקדמו העולם ויהיה זה בחב עכ"ל: הנה בארתי בזה למה יוחד האל באותם הדרושי מוכ' הרב בו ואמנם החב הנה בו כמו שאמרתי בתחלתו הקדמות הפלוסופי ובפא הביא מופתיה' בהכחת שהיה העולם קדמון ובפרק ג' הביא הרב מופת לפי דעתו כולל והחלט על ג' הבקשות ההם מבלי התכוונות אם היה העולם קדמון או מחורש: והנה הביא אחר זה העשרה פרקי מזכרתי מענייני המלאכים והגלגלי לא בלבד להציעם לדרוש המרכבה כמו שחשבו המפרשים אלא מפני שנכרך הרב אליהם אם לענייני הגלגלים דל הנחותיה לענין חרוש העולם כמו שתראה בפרק יט חב שם הכריח הרב דעתו בחרוש התנועות הנרמים השמימיים וענייניהם וכן בפרק כד מזכר בל מענייני התכונה: ואם דרוש המלאכים לפי שכתב חליו אם לעניין חרוש העולם בפרק כב שמתחיל גור' וסוכמת עליה מארסטו: וכן הכטרך למה שבאר בה מענייני המלאכים לדרוש הנבואה וגדרה בל שם ביא שהיא שפע שופע מהשית באמצעות הסכל הפועל וגם כן למה שזכר בפרק מב שכל ראיית מלאך הא' במראה הנבואה וגם כן השתמש ממה שביאר באלה הפרקים משתוקק מלאך למה שביא באותו פרק מב שהגר המצרית לא היתה נביאה ולא מנח ואשתו: הנה אם כן מה שהביא הרב באותם העשרה פרקים נכטרך חליו לדרוש החרוש ולדרוש הנבואה מלבד מה שפועלהו לעניין המרכבה שהוא על הכונה השמית וכב' העיר על זה באותו פרק ג' חב ואל והנה טוב אכלי טאטלים דעות הפלוסופים ואטלים ואבאר מופתייהם במציאות הסכלים הנבדלי ואבאר השתוותו ליסוד תורתנו הקדושה דל מציאות המלאכים וענייני הגלגלים ואטלים זה הענין ואשוב אחר זה למעט שיערתיו מהביא ראיות על

חב' וזל' ודע שהנביאים אמתיים יגיעו להם
המנות עיניו בלא ספק לא יוכל האדם בעיות
לכד להשיג הסבות אשר יתחייב להם הירוש
ההוא וכו' ואמנם החלק הנ' ייחור הרב לביאר
בו העקרונות והאמונות הנחלים בפעולותיו ית'
המתמידות ומכאן תמיד ולכן התחיל בדרו'
מעשה מרכבה לא מזד' שהיא כבואה לא מפני
שהתבאר הנהגותיו ית' בהשגח' כוללת העולם
התחתון באמצעות הגלגלים כי בתנועתם
יגיעו היסודות ויערבום וירכיבום זה בזה
ויחדשו מיני המורכבים וכמו שאמר כי רוח
החיה באופנים כי החיות לרעת הרב הם
הגורמים השמימיים והאופנים הם היסודות
וסהגלגלים יתנועעו מהמניעים הנבדלים
וסהסבה הראשונה מפעלת בהם כח הנעתם
מכל זה הוציא הרב שדרוש המרכבה ב'
פרקים מאותו חלק ולפי שהיה דעתו לשמוך
לזה שדרוש הידיעה ודרוש ההשגחה האלהית
בפרטים שהיא מתן סוד לעובדים ועונם
לרשעים והיה שהרבה מהראשונים כחשו בזה
משאת רוע הסוד מראו ברעות הצדקים
וטובות הרשעים הוצרך הרב להקדי' לדרושי
הידיעה וההשגחה אותם הח' פרקים שבאו
אחרי המרכבה כי להנה בפרק ח' זכר הרב
שהפסד ישיג למורכבי' מזד' החומות לא מזד'
הכורה ובפרק ע' ביאר שהחומר מחיב גרולה
ומסך מונע מהשגת הסכל הנפרד ופי' ביאר
ברעות האדם הם כלם מזד' החומר שלו והם
מזדברים טבעיים ואין ראוי שיתלכז מהם כי
הם מהכרח החומר ומטבע ההערר המחומר
בו ובשר יא' באר שיש גם כן רעות בבני אדם
והם הנפולות מקצתם לקצתם לפי הסוגות
והתאונות והרעות ומהם גם כן נמשכות אחד
ההערר מפני שהם כלם מחייבי' לסכלו' שהיה
הערר החכמה ואין גם כן להתלכז מזה כי
היא משאת האדם וחולת אדם תסלק דרכו'
ובפרק יב' ביאר שגם אותם הרעות שהם
משאת החומר והסכלות הם על המעט לא על
הרוב

על חרומ העולם כי החזקו' שבראיות עליו לא
יתאמתו ולא יתבארו אלא אחר ידיעו מציאות
הסכלים הנבדלים וכו' הנה גם כן בחב' ביאר
הרב בדרך העיון ג' השאלות היקרות מציאו'
האל' ואחרותיו ושלילת גשמותו וגם כן העקר
הר' שהיה ית' קדמון וכל מה שזולתו מחורם
ובאר זה בביטול הכת המנגרת ובעשותו
טענות מכריחות על החרום והעקרו' עם מה
שכתוב בתורה ודברי חכמי' מעט' בראשית
וחתם דבריו בתת העילה בחי' ק' תורת השב'
סבה הסית' לזכרון ולפרסום חיות החרום
ובזה נסלם הדרום ההוא ובאר ארבע העקרי'
מהם הנחלי' בעצמות ית' והמשיך אחריו הדרום
בכבואה וסם ביאר ענין הכבואה בכלל ורעו'
הפלוסופים והתורכיים בה וגדרה ומדרגותיה
וכן ביאר בפרק ט"ל מאותו חלק שלמות משה
רבי' ע"ה בכבואה עד שאמר שלא יאמר סם
כביא עליו ועל שאר הנביאים אלא בשתוף
הסם : וכן פאיתו העקר ביאר עקר התורה
שהיא אלהית שלמה תפלית השלימות ושהיא
כחית לא תתחלק באחרת והנה סמך הרב
דרום הכבואה לדרום חרום העולם לסבות
אם מפני שמזד' הרב רעות בני אדם בכבואה
ברעותיהם בקדמות העולם ואחריו וכמו
מזכר בתחלת פ' לא שמתחיל רעות בני אדם
בכבואה וכו' שמפני ההדמו' ההוא סמך אותם
הדרושים זה לזה ואם מפני שחרום העולם
והכבואה וכבואת משה ושהתורה אלהית
ונכחותה הם ה' טרמים ועקרי' נחלי' בפעולות
האלהיות מהזמן שבעבר' וגם עיון לסבה ג'
בסמיכות דרום הכבואה לדרום החרום והוא
שהכבואה האמת חסונת החרום וכבר העיר
על זה הרב בפרק ט' חז' וזל' ואם לא יתבאר
אסלך במופת חרום העולם אבל תקח' אותנו
מהנביאים בקבלה אין חיזק בזה ולא תאמר
אין תאמת אס העולם קדמון או מחורם עד
שתשמע דבריו בכבואה בזה המאמר ע"כ
מראה הרב בזה להעיר מה שכתב בפרק ח'
חב'

מאמר קצר בביאור סוד המורה

התחיל לדבר בטעמי המצות והוכיח ראשונה
 שיש להם תכלית וזכר כללים נחומים ומעולים
 בעניינם והקדמות מורכבי העצ הקדומות
 והמשך אחריהם טעמי המצות כלם וכל זה
 עד סוף פרק מטו ויהיה זה הדרוש מיוחד לחב
 להיות המצות באומה חלק מההנהגה האלהית
 התמידית בה נמשכות מהיריעה וההשגה
 העליונה בה יועץ נמצא בתור דעות וחומות
 ומצות מעשיות וכפורים אחרים שאין בהם
 לא חומות ולא מצות מעשיות ויהי סכבר
 בתן הרב טעם ובאור למצות המעשיות
 וכסחר עליו לתת טעם לכפורים הפעמים
 להוריע שאינם מותר ודבר בטל אחרי סכבר
 באו בתורה האלהית כמו ספור ואחות לוטן
 תמצע ודומיהם לכן הביא פ' חמשים לבאר בו
 טעם אותם הספורים באו לתועלת ואינם ללא
 צורך : הנה אם כן התבאר שבחלק הה' באר
 הרב עם מה שבאר בהתחלת הכח שלשת
 העקרים הראשונים הנתינים בעצמותו יתבר
 שהם מציאותו ואחרותו ושאינו בשם ובחלק
 הב' בחר האמונות התלויות בפעולותיו שבעדן
 שהם היוותו יתבר לבדו קדמון וכל מה שזולתו
 מחרס ומציאות הנבואה במיוחד מביא אדם
 ומעלת נבואת משה כל כל הנבואה ושתורתו
 היו אלהית וכנשיות : ובחלק הג' הביא
 העקרים ונתלים בפעולתו יתבר המתמיד
 שהם ידיעתו והשגחתו בטלל ובפרט בסכבר
 ועונש אבל עקרי ביאת המשיח ותחיית המתים
 לא הביאם הרב שמה שהם נתלים בפעולותיו
 יתברך העתידו לפני סבות האחת לפי שהם
 מכלל הסכר והעונש וכללים בעקר ההשגחה
 והתבארו בבאורה והשמי מפני ששתי העקרי
 ההם הם כלם : כפי הקבלה ולא יכול הרב
 לבארם על פי העיון כאשר עשה לשאר
 העקרים ולכן בארם באגרות אשר עשה
 עליהם ולא הביאם בספר הזה כשאר העקרי
 שהם כפי העיון והחקירה והנה נבאר מכל
 היג עקרים עיקר ח' מלא נזכר והוא שראוי
 לעבד

הרוב כמו שחשבו אנשים וכיאר עם זה הרע
 סיקרו לאדם לבקשת תמורות כי ההכרחי
 מספיק מאד ולפי שהיו בני חרם מתלוננים
 מהטבע בזה סיקרם רעות אף שהיו מכר
 החומר לחשבם שהיה העולם כולו נכרא
 בשבילם ושהאדם תכלית המציאות בכללו
 הנכרך הרב לבטל הרפת הזה ובעבורו הביא
 פ' ט' שהתחיל הרבה נבוכו השלמים בבקשת
 תכלית זה המציאות שביאר בו שאין לבקש
 תכלית אל קללות העולם אבל שכל דבר
 מהעליונים והתחתונים הוא לתכלית עצמו
 וכדי להורות מלא היה כללות העולם וכל
 העליונים בעבור התחתונים הנזכר להביא
 פ' יב' שהתחיל ממה שצריך גם כן שיתבונן
 בו האדם עד סידע מעלת נפשו ולא יעשה
 בעצמו מה שהתבאר משעורי הגלגלי והכוכבי
 שביאר בו גודלם ועניינם הנפלא והוא המוכיח
 מלא היו בעבור האדם הקטן והצעיר בענייני
 ושבאפס ותהי נחשבו בערכם : וכדי לבאר
 טעם בני חרם בהתלוננם מהרעו' הנמשכות
 מפחת החומר הביא פ' טו' המתחיל לרמז
 טבע קיים לבאר בו שאין אפשר שיהיה בעל
 במר ועצמות מלא יקבל הפסד וכאב ומסוגי
 החומר כי יהיה זה קבוצ' בין שני הפסדים
 שהוא נמנע לכל הדעות ולכן יחוייב סיקרו
 לזרוק רעות רבות מפחת חומר מכלתי
 שיתחד האל יתברך בעול כלל ולא יאמר
 עליו שהוא בלתי חסיד : ואחרי הכעת כל
 הדברים האלה התחיל בפרק יז' לדבר ביריע
 האלהית והמשך הדרוש ביריעה ובהשגחה
 ובבטול מה שפקדו הפלוסופים על העקרים
 הא' ולפי שספר איוב נבנה על דרוש ההשגחה
 הביא עם זה עניינו ודעותיו כדי לקיים
 אמתת העקרים שהם יודע פרטו בני חרם
 ומפנים בהם ובעבור היית קוטר לזה הענין
 הנסיון הביא אחר זה פרק כד' בענין הנסיון
 ובסוף אותו פרק השלים אותם הדרושים
 מהיריעה וההשגחה : ואחר כך בפרק כה'
 התחיל

ובטלילת ההגשמה וכן דרכי המדבר' בביאור השאלות להיותם דרכים משפיעים. כן פה בחב הביא דרכי הפילוסופים והקדמותיהם והמופת פשטה הרב בביאור מביאות האל ואחרותיו ושאנו גשם והמשיך אחריהם המאמר בעקר הד' שה' יתברך קדמון וכל מה שזולתו מחודש ואחריו הביא דרוש הנבואה בכלל ונבואות משה רבינו בפרט ותורה מן השמים ונבחייתה משה כלם שמות העקרים שביאר הרב על פי העיון והתורה האלהית בחלקיהם ומדרגותיהם וכל זה בחב' ואמנם בחלק ג' באר עיקרי הפעולות האלהיות המתמורות והם ההשגחה הכללית בעולם המכל על ידי הגרמים השמימיים בדרוש המרכבה ואש הידיעה בפרטי בני אדם וההשגחה בפרטיהם בנתינת הסדר והעונש כפי המעשים והסרת תלוות כדיוק ורע לו רשע וטוב לו ופירש דעת איוב וחיבריו בענין ההשגחה והנסיון ואחריו טעמי המצות שזה כולו מדרוש ההשגחה האלהית: ושלל זכר ביאת המשיח ותחיית המתים להיותם כללים בעקר ההשגחה והם ממיני הסדר וגם שהעקרים הם לא יתבאר בדרך העיון כי אס בדרך הקבלה: וכלל באותות חלק גם כן העקר התכליתי שראוי לעברו וכמו שביארתי: לג' תאמר שהנה הביא הרב דרוש התארים בחא לפי שלא בא שמה לבאר שיוחסו לאל תארים חובבים אלא להסיר הספק שיוור על הגשמות ועל הרבוי ועל החסרון ולכן היה דינם כדיון השמות המשותפים שהניח בחא: לג' תאמר שהנה הרב הביא ד' השאלות היקרות מקומות כשהצבת קסורה בחלתי לפי שכלם מתחייבו מהיותו יתברך מחוייב המציאות כי לכן מחוייב שהיה אחר ובלתי גשפוקרמון ראשון לכל הנמצאים ושאר העקרים אינם בזאת המדרגה מהקשר: והרב כביאר שהוא קדמון ביאר שכל מה שזולתו היה מחודש כן

לעברו יתברך והניחו הרב עד כה להיותו תכלית העקרים כלם טבעבורם ראוי שיעבור האדם לבוראו ולזה הביא העקר הזה בפרק לא בזה החלק הג' משם באר עבודת משיב האמתות ומהעבודה האלהית יתברך היותר נבחרת היא המכלתו והמכלת מעמיו כפי מה שראוי ובפרק כב' המשיך גם כן הדרוש ההוא בתת ציור לאדם איך יעבר לבוראו ויתברך בו ולפי שלא יחשוב האדם ששלמות המדות בלבד יספיק לעבודתו הביא פרק כב' שביאר בו שלש שמות חסד משפט וזדקת ופרק כד' שביאר בו על כמה פנים יאמר שם המכמה כדי לבאר משם פסוק אל יתהלל חכם בחכמתו וגומר: כי אס בזאת יתהלל המתהלל הסכל וידוע אותו שהוא תכלית העבודה והדבקות בו יתברך: הנה יתבאר מזה קצוה חלקי הספר הנכבד הזה וסדר חלקיו פרקיו ודקויותיהם על מקומן: ואחרי הודיע אליהם חותך את כל זאת תשיב בנקה לכל הקוסיות והשאלות אשר הערותי בתחלת זאת ההקדמה לפי מה שאומר: לא בא תאמר לו שחלק הספר הזה לג' חלקים כדי שבחלק הא' יסיר הספקות שיפלו בשאלות היקרות מפאת השמות ומפאת התארים וגם מפאת ההקדמות והמופתים הבלתי אמתיים שנעשו המדברים: והיה החלק הב' בביאור העקרים התלויים בעצמו יתברך והתלויים בפעולות האלהיות שנעשו בזמן שיעבר מכלם ביאר בחב' יהיה החלק הג' בביאור העקרים התלויים בפעולות האלהיות המתמורות ובעקר שראוי לעברו שזכרו שזכרו בסוף דבריו להיותו במדרגת התכלית לכל: לפני תאמר שביאר הרב הדרושים מיוחדים כפי החלקים כי כמו שבחלק הא' הביא דרוש השמות המשותפים והמושגלים הנאמרים בו יתברך ואחר זה דרוש התארים להסיר הספק הנפל מהשמות והתארים בעקר האחרות ובטלית

מאמר קצר בביאור סוד המורה

מהמלאכי בפרק לו' ובפרק מ' מלבד מציאו
לו מחאז הקדמות לענין המרכבה :

לו' תאמר מלא הכיח הרב דרוסי נבואת
יחזקאל בתחלת החלק ה' במה שהיה נבואה
כי זה כבר ככלל בדרוש הנבואה הכוללת אבל
הביאו כדי לבאר ממנו השגחה העם יתברך
הכוללת בעולם התחתון באמצעות העולם
העליון כמו שבארתי : לח' תאמר שהנה

הביאו הרב דרוס הידיעה וההשגחה בחלק
ג' בהיות ושהביאו דרוס הנבואה קודם לזה
בחלק ב' לפי שהידיעה וההשגחה הם עקרים
תלויים בפעולותיו יתברך ה' המעמדות מלא
יוחדו לחלק ב' כי אם לחלק ג' וכפי העקרים
הניחם במקומותיהם : לט' תאמר שהנה

זכר הרב אותם הענייני המפורדים מהרעות
המשכחות מהחומר :

בהעדרים ומהרעות בעולם הם על המעט
ומתכלית העולם ושעוריו הגלגלים וכלמכסע
טובע קיים לפי מהדברים ההם כולם זכר
אותם שמה להחיר הספק שהוא משאת רוב
הסדר מרעות הכדורים ומטובות הרעשים
וכמו שבארתי בסדרם : לעשירי תאמר

שהנה זכר הרב טעמי המצות בח' בבחינת
היותם השגחה כוללת ממנו יתברך על כללות
האומה וההיותם מורים על המשפט אלהי
כסדר ועונם המיוחד בהם ובבחינת חכמתו

ויריעתו בסדרם והזהרתם : ל"א תאמר

שהנה באר הרב בסוף ספרו אחרי תכלוס
טעמי המצות פרק כ' כדי לתת טעם בספרי
התורה שמשום חושב מהם ללא צורך כי
אחר סנתן טעם במצות התורה ויריעתה
ואמונותיה נתן גם כן טעם לסבת בספריה

ושבס' לא ושאר הפרק' ושאריו ביאר העקר
מלא באר ערכה והוא מראוי לעובדו ולהיר' קול
ברוממותו שסם ביאר איזו היא עבודה שכלל

ואמר שהוא הדבקות וההשכלה התמידית
בו יתברך ומעשיו וסגם במדות המשובחות

יעבור

כן הוא כח זה העקר : לה' תאמר מלא זכר

הרב דרוס הד' מאלות כלו במקום א' או בסוף
החלק א' או כלו בתחלת החלק ב' אבל חלקו

לחכמים לב' סבות ראשונה להיות דרך ה'
המדברים הסך הפילוסופים כי אלה יבארו

מציאות העם משאת חרוס העולם ואלה
יבארוהו משאת קדמותו ולכן הכדיל ביניהם

והעצ דעות המדברים בסוף ח' כמו שהניח
סם השמות המשותפי' שיקחו אותם הפתאים

בזולת אמתתם והתארים שיחכו לאל באופן
מוטעה ומשובש כי היה חלק א' ההוא מיוחד

לרעות הראשונים ובטולם' והניח דרכי
הפילוסופים והקדמותיהם בחלק ב' כמו טעם'

ארכטו שבמאמר ראשון מספר הכפס זכר
דעות הקדמונים ובטלם ובמאמר ב' זכר

בדרוש הקה' עצמן דעותו וטענותיו :

והטני לפי שמופתי הפילוסופים על אותם
המאלות בניינים על קדמות העולם והרב ראה

לחלוק עליו ולבטל טענותיהם בענין הקדמות
ולסכרע דעותו בחרום ולכן זכר בהתחלת

האב הקדמותיהם ומופתיהם ועשה הרב
מופת אחד לדעתו על אותם המאלות כולל

והחלטי לקדמות ולחרום והתחיל מיד להטיב
על דעת הקדמו' ולהכריח דעת החדו' ומאותה

בחינה שהיה הדבס כולו מתאחד ומקושר
הניח הרב הקדמות הפילוסופים ומופתיהם

בתחלת חלק טני אשר יחד לבאר בן פנת
החרום עצם שאר העקרים כמו שזכרתי :

לס' תאמר שהביא העמרה פריקים מהמלאכי'
והגלגלים בחלק ב' קודם דרוס חרוס העולם

והנבואה לפי שהוא יצא מהם בטענותיו אשר
יעשה לקבצי דעת החרום רוב לוח' מתכונ'

הגלגלי' ומספרים והנחותיהם ותכונותיהם
כמו שביאר בפרק י' חלק ב' וגם מהמלאכים

המחכים המכני' אותם יסתייע הרב להכריע
ענייני החרום בפרק כ' מאותו חלק' וגם

כן בדרום הנבואה יבטורך למה שבאר כאן
מהמלאכים

חלוק הספר הזה לב' חלקים: ובטעם ויחוד
דרושיו כאשר הם עם והקשרם זה עם זה ;
והיו הדברים האלה אשר שמתי בפוך לאות
על ירך ולטוטפות בין עיניך כי לא דבר רח
ה' כי הוא חכמתם ובינתם בהבנת כללות
הספר הזה וענייניו וכאשר תחפש אמתחותיו
תמצא שבדרך כלל אחרי פי הלא כה דברי
כאשר וכפטיש יפוצץ סלע : ואחרי פרטיות
כל פרק ופרק מהספר הזה פה אל
פה אדבר בגובה
עתו :

יעבור האדם לבוראו : וראוי היה הדרוש
הזה להיות סוף ותכלית בספר הנכבד הזה ;
כי כמו שהפך הראשון שהתחיל בו הספר
היה בביאור שהאדם בכלל חלשים מפאת
המכלתו אשר בפועל כן חתם ספרו בפרק
החכם להודיע שתכלית האדם הוא בהשגיל
העניינים האלהיים וכמו שאמר אל יתהלל
חכם בחכמתו וגומר כי אם בזאת יתהלל
המתהלל השכל וידוע אותי וכמו שאמר גם ;
סוף דבר הלא כתבתי לך מלישים במועכות
ודעת ובארתני לך דעתי ומחשבותי בטעם
חלוק

באם הגבר ראה עני הגרוש והכרוד מר וכאחז על אברך מולדתו והוא עיף ויגע
כי השקט לא יוכל תבני עם ה' מפזר ומפזר גלות ירושלים אשר
במפרד יבחק בן לאדוני בישראל גדול שמו ארון
יהודה אברכיאל זלל :

רבו ציריו מני ארבת :
ולאין אונים עצמה ירבה :

אל הסופר תן מנוח :
ברוך נותן ליעף כח :

תם ונשלם

אמר הרב זל וכתב בפתיחתו לא תבקש ממני וזלתי ראשי פרקים ואפילו
הראשים אינם מסודרים זה אחר זה אבל מפורים
מתחילים הוא ממה שנבקש לבארו:

חלק ראשון פרק ה' אמר הנה אבאר לך

בקצת פרקי זה המאמר:

חלק ראשון פרק כח:

חלק ב' פרק כו

חלק ג' פרק ד

פרק ט' אמ' כמו שיתבאר בקצת פרקי זה

המאמר: חלק סני פרק ט:

פרק יח והתדרמה והנבואות כמו שיתבאר:

חלק א פרק כא וחלק ב פרק מא

פרק ב הנה יתבאר לך אחר זה:

חלק ראשון פרק כט

פרק קא כמו שיתבאר בקצת פרקי זה

המאמר: חלק ראשון פרק לד

פרק כח תשמע והבקצת פרקי זה המאמר:

חלק סני פרק כו

פרק כט אמ' כמו שיתבאר ושים סס לב:

חלק ראשון פרק לנ

פרק לו אמ' הנה אבאר לך בדברים:

חלק ראשון פרק לד

פרק לח אמ' כמו שיתבאר בקצת פרקי זה

המאמר: חלק ראשון פרק כד

פרק מג אמ' הכני עתיד לבאר בפרק בפני

עבדו: חלק ראשון פרק מט

פרק מך אמ' כמו שיזכר בפרקי יבואו

בהשגחה: חלק ג פרקי יו ופ' יח

פרק מו אמר ואף על פי שסס כפע משותף

כמו שהתבאר: חלק ראשון פ' לא:

פרק מז אמ' על שפע מחלוקת כמו שהתבאר:

חלק ב פרק יב

פרק מו אמ' כי אם הלכ להיותו מס משותף:

חלק ראשון פרק טל

פרק נב אמ' כאשר תבאר במופת המכילה:

חלק סני פרק ב

פרק סג אמ' כמו שיתבאר מופתו:

חלק סני פרק א

פרק סד אמ' והכני אבאר הדברים במתוך

מלאך: חלק סני פרק י'

פרק עב אמ' שיהיה פחות משמונה עשר:

חלק סני פרק ט

פרק זה איך נודע אלא אחר עיון דק:

חלק סני פרק ד

חלק שני

פרק ז אמ' וכבר קדם לנו פרק בביאור

מהמלאכים אינם גופות:

חלק א פרק מט

פרק זה אמ' ותנועת חתון בלעס:

חלק ב פרק מב

ובפרק מח

גס בחלק ג פרק נב

פרק י אמ' המציאו כלו איש אחר כמו שזכרנו

חלק ראשון פרק עב

פרק זה אמ' במציאות בכלל אירע כחות כמו

סביאורנו: חלק ראשון

פרק עב

פרק זה אמ' עוד אשר בו יזכיר כמו סביאורנו

חלק סני פרק ד

פרק זה אמ' זו הפך זו מנוחה כמו שהתבאר:

חלק סני פרק ד

פרק זה אמ' והוא ציור ונוסף למה שיזכיר

כמו שזכרנו: חלק ב פרק ד

פרק זה אמ' והוא הכוסף אליו כמו שזכרנו:

חלק ב פרק ד

פרק זה אמ' וכה הנפש המדברת כמו

סביאורנו: חלק א פרק עב

א א ז י פרק

פרק יב אל' כי פועל הכורה כורה לא' בחמר

כמו שהתבאר : חלק ב פרק ד

פרק זה אל' ומהוא סבתו הפועלת כמו

טביארתו : חלק ראשון פרק כט

פרק זה אל' כאמרו קונה שמים וארץ :

חלק שלישי

פרק ב בעלת ארבע כנפים :

חלק שני פרק י

פרק זה בעלת שתי ידיים :

חלק ראשון

פרק מט

פרק זה הוא רגל פצל :

חלק ראשון פרק מט

פרק יד במעשה לבנת הספיר והבן :

חלק ראשון

פרק כח

פרק טו כי רוח החיה באופנים כוונת הדב

אל כי רוח בכאן מיקום עילה :

ה' יאיר עינינו בתורתו אמן :

אמר משה בן יהודה נגרי

והעירנו החכם המורה עה בספרו
 המור בהסב פרקיו זה על זה ואני
 האדם משה עבד אחר קטן מעבריו הנאמנים
 בכל ביתו ראיתי להסתדרל בהסלי כיווי והוכי
 הערתו מן הכח להפעל להועיל ולרמוז ולגל
 ליחיד סגולה הרודפים בו ושמתי כל מעמתי
 להעריך הפרקים ולהסבסבם בסוג ואף במין
 כפי יכולתי וידיעתי ועיוני בספר המקורם
 המורה הנבוכים ונקרא המאמר הזה מאמר
 במערכת האלים ועריך לנו כל טוב וכל שלמו
 למען חבמתו חמו : בדיוותו ית מיני
 ופועל ויושב בשמי השמי סוף פר' מהחלק ה'
 וקרוי לראש פרק טו ופרק טז בסופו ופרק ע'
 ברכבו וכל קרוב לאמנעו : ובשמים פ' כח
 מחלק ה' : ובשמי השמים פר' מהחלק ב' וראש
 פ' ח' וראש כז : ובדיוות הסלטה עליון
 שמי השמים פ' ח' ופ' ח' ופ' י' ח' :
 בדיוות ית' לז' עולמי וקשרם ומנהיגם בכחו
 המנהיג המעבס פ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ובנגדה התכלית פ' כז : ובדיוות ית' כז
 פ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 בדיוות האלהים יושב עם האדם ושמו בקרב
 הנביא והמלס פ' מ' ח' : ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 הראשון בכללו בטבעו החכ' ובכחותיו ופעליו
 הנמשכים פ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 זכר ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 בראשית החמור והכורי' ובתכליתם וסדרם
 ובריאתם פ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ובהשאלותם ובדבור פתום ומשותף בראש
 פתיחה ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 בראשית וסדרם פ' : ובתכליתם פ' ח' ופ' ח'
 ח' : בקדמותו וית' ובסלמותו וחיובו מכילותו

צונו

והדרשו העולם בכללו פט ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ולא' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ודרך ה' ודרך ו' ודרך ז' מעד ועד ופ' ח'
 והקדמת ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 ית' בהחלט פ' ח' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 ממנו ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 מח' בבחינה מה' ופ' ח' וכל' וכל' וכל' וכל'
 וכל' : בענין בא המול והעונם האלהיים
 והסגנותו וכל עני' הנהיגו מח' י' כבא ורכבו
 הקדום העורך רוב שמים ובנו כח ובמלאך
 עליון מליץ : ובהקדור ובהעלמו והראשו
 ועליותו וגם הנבואה והשלמו חלה מח' ית'
 היושב' בשמים ובכח היות דבריו והשפעתו
 האל ית' על ראש המקבל אזה האלפ' ופ' ח'
 וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל' וכל'
 ומט' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 ובנבואה : והשלמות פ' ח' וכל' ח' ופ' ח'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 במערכתם אלהים חיים וכפי עיונם וענינם
 מנהיג' ומסבחי' עצמם וזולתם : קרוב לראש
 פ' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 בנבואה : מחלק בחלום ארבר בו במלאך
 הכרוב והסתדרלו ופגע לו ח' על מה שהורג
 ביקיכה במעול בנאף ובכפס והיותו ארוך
 ופקיד על הנבוא' במה הוא בלתי התעוררות
 והיותו יושב והולך עם הנביא פ' כז ופ' ח'
 ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח' ופ' ח'
 בענין העין ובהעריך העליוני במשפטו ובהעריך

חקרמות מקצה ביאורי המורה

המפורסם פזמונא ופזם חלף בשכל הפועל
 בעצמותו המעשם ובשמו פסב ופח חלף ור'
 ויב חב: ובדרכו השכל הפועל בנו
 כב חב: בענין היסוד האמיתי הרוחני
 פל חלף ויב חב: בענין היות הרמיון
 יוצר הרע בחומר ובנפש וכל רע הוא מזר
 החומר בפתחת חלק ח' ופ' יב מחב וח' מחב
 ופ' ויב וח' ממנו: בגנש פד חלף ופ' וכו'
 ומט ח' ופ' ט' וכב וכב חב: בהיות יוס
 השבת ליי בבאות הסופת פל חלף:
 בתוארו השלילה המופתת פל חלף ופ' חב:
 בשם מעשה מרכב פל חלף: ובשם מעשה
 בראשית פל חב: בענין הכרובים בראשיות
 פ' מחב וכב חב ומה ממנו: בענין הקרבן
 וכוונתו הנערכת ביחוד פל חלף ופ' ופ' ופ'
 מחלק ג': בתועלת עליוני נערכים פל חב:
 בעקירה ובהאבק המלאך עם יעקב אבינו פ'
 מ' ומ' מחלק: וכר חב: בסולם יעקב אבינו
 בפתחה ופ' טו חלף ופ' וי חב: בנר ה'
 האמיתי מן המנורה פל חב: במספר סבות
 וכפי הגלגל מל חלף: ובפנים פל חלף:
 ובפנים ובכנפים פ' פל חלף ופ' וי חב:
 ובנבואת זכריה וביסודות פי חלף חב:
 בפנים פל חב ובחב ובפני ובירי ובכפי'
 ביסודות פל חב: בטבע ההתחלה
 המתפעלת בפתחה ופ' ופ' חלף ופ' ור' ופ'
 מחב וכו' חלק ב': בתמונת המולות פל חב:
 בחיות הגלגלים משיגים פד ופ' ופ' מחב:
 בעמידת אור השמש בבנין והאיר לישראל
 והחשיך לשונאיהם פל חלף ופ' ופ' מחב:
 בסבת כול המלוקות והספקות על העיני'
 העיוניים הסבלים בכללם פל חלף ופ' ופ' ופ'
 מחב ופ' מחב: בחיי הקדומי וכבן הנרפית
 פ' מחב מחב ומ' מחב: בטבע הכח העיוני
 בהתערבו ובלתי השארו בעכמו פל חלף ופ'
 וכח ופ' ופ' ובדרך ז' מפ' ער מחב ופ' מחב ופ'
 ופ' מחב: בהשארות הרוחני והאחריו
 הכרוני הערכותי פל מחב ופ' ופ' ופ' ופ'
 מפ' פד

בהערך בעת היקפה הם ארונים על הנבוא'
 היקפית והתורפותיית פ' לו' חלף:
 גם הכח המעש' הוא פקיר להסערותו היתיר'
 המהירה ובהגיד ובפוט פל חב:
 והיותו ארון על השאלות והמסלים והסתוף
 פל חב ופ' מה ופ' ופ' ופ' מחב חב:
 בהיות מרעה מעיין בהתוערו ומחשב ברכו
 האלהי הקדום הנערך ואין זולתו בעליות ולא
 בעתיד ולא בעבר והנבוא' ההתורפותית היא
 עיונית באמת והחכמה היא תכלית פל חב:
 וח' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 ולא ומ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 והמעיין קרוב לאלהי ביריעתו האלית ער'
 מופת פ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 בענין אור נברא וזורה נבראת מזר הנבוא'
 אס מחב ופ' ופ' במרמה וגם דבור ופועל נברא
 במרמה פ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 בצורה נבראת במלאך הכרוב פ' מ' חלף
 ומט ופ' ממנו ומ' ומ' ומ' ומ' ומ' ומ' ומ'
 בענין קול ודבור נברא ברוחניות במציאות
 פ' חלף ופ' חלף ופ' חלף ופ' חלף:
 בענין מעמד הר סיני פ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 וכ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 חב ופ' ופ' ממנו: בהיות התורה נבראת
 מאת האלהים אשר שמו בקרב הנבוא' היותר
 מלם וחכם מיהיה ועלמיתה ותועלת ותכליתה
 פ' כ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 ל' ופ' ופ' חלק ח' ופ' ופ' חב:
 וגם בתועלתה פל חב ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 ול' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'
 ומ' ומ' חלק ג' ומ' ומ' ומ' ומ' ומ' ומ'
 ממנו: בלוחות ומכתבם בטבע גם ברכון
 לה גם העתק המכת' מתח' רגלי ככא כבורו
 ית' פ' ופ' מחב: בהשגת אצילי במישראל
 בהיותם גמלים פל ופ' ומ' מחב:
 ובהיות האמונה האמיתית היא היריעה
 המופתית פל חלף: בתבילה פל ופ' ופ'
 ופ' מחב ופ' מחב ופ' ופ' ופ' ופ' ופ' ופ'

מפני מחא וכב וכל מחא : **בזהות** פנמות
ית הרוחני גם הבורוי לא יושג אך יושג פנלי
פנ ורין וכא ולו וכל וכא וכא מחא ו'
מחא : בהשגל ההתאחדות והמגע וקושי
פנ ומח ומחא וכל חב וט מחא :
בזהות לתפועת הגלגלים קילות והכב הוא
חולתי גלגלי : פחויט וכב מחא :
בענין הסוב פנ ועב מחא והקדמת לו
מחא ויממו : **בנחיות** העולם ובקיומו
במס באישיס ובמסו על חו - הארץ פח
מחא וכב וכא וכל וכא וכב מחא :
בזהות הסמיו הנפלא במחא וכרא לעין כל
בראין פכט ולה מחב וכ מחא : **באחרות** ית
הבהרה הקת הנפמות ממנו פח וט ויח ויט
ככ וכא וכב וכא וכא וכא וככל רוב
פרקי השתופים וההשאלות ולה ולו ומ' ומ'
ומח ומחא וכב וכא וכא וכא וכא וכא וכא
ופח : **באחרות** השכל חס בעכס ואס

**פירוש ה"ה הקדמות שחקרים החכם הגדול הפלוסוף
האלהי ז"ל לחלק השני מהמורה :**

השבת
לאל אשר לא סר מזיוותו
האחר אשר לא וכלה טובו
העצמה והחכמה הנכחית. אשר בה תפודר
ידיעת המלך והמלכו' הושכלו לתגבורת טפשו
בזרי ההיות. וכנעו לאימותו רוב מהויות
האפשריות. כראה באורו על הכפשות הטורות
והמכלים הזכים הבהירים והמחשבות הנקיות
ביצירה. והסליך אל התמוק' בהיותו הנלבללות
וכוכביות וכנעשו השפלות. ושם בו פירות
והסגין אחת ידיעתו הלבבות נביכות
והמכלים העליונים השמימיים. למדרגת מזותו
ורבובו מסביר. וכל מתפשט הנה הוא מתפשט
מהתפשטויותו. וכל מלם הנה מלמותו הוא
אחר הבנתו. הנה התחלת העל' משפיע טובו
באורו והרתות. ומצמיח התנועו' המסוכות.

קצת ביאורי מהמורה

אחר : וענינו מהדבר החל בגמט כאמר סודר
 ממנו רועם בגמט אחר יאמר לאותו הדבר
 שהוא כח כמו החום המגיע בגמט : כי הוא
 כאש פגם גמט אחר מוכן לקבלת החום חממו
 ויאמר שהוא כח בבחינת הגעת זה הרועם :
 והוא כח כבר יהיה מקרה בנושא וכבר יהיה
 צורה בהיולי : וההבדל בין שניהם מהמקרה
 עומד במשכנו אשר הוא הנפשו והמשכן
 מעמידו : והצורה בהפך מזה ר"ל שהצורה
 תהיה מעמדת משכנה אשר הוא ההיולי
 והמשכן עומד בה הנזה מהעצמים לא
 מהמקרים ושם הכח יקבצם יחד : ומשל הכח
 אשר יהיה צורה : הצורה האשית והמיומית
 והאורית והאחריות : והצורות הגלגליות והם
 אשר יאמר להם הצור' המיונות כי בהם יהיו
 ההיות מיינס אחר השתוף בהיותם גמטים :
 ואולם הכח המתפעל הוא מליכ' מהתאחד אשר
 בו יהיה הדבר מקבץ לדבר אחר כמו שאמר
 ללחות או היובס שהוא כח מתפעל : כי הוא
 ימים הגמט בצד ילחץ מהדוחה : אם בקלות
 כלחות או בקוים כיובס : הנה הנדחה מחמרו
 שהוא אינו גמט ולא כח בגמט : הוא שהוא
 ית' אינו נמצא בתאחד אשר תארכוהו בענין
 הגמט והכח : והוא מתעלה משיהיה בצד
 והמקום או חל במה שיהיה בצד והמקום :
 ואולם השאלה ה' הנה המכוון ממנה באור
 שהוא ית' אחר ודע שמלת אחר לה עניני רבי' :
 אלא שאנחנו נרצה בזה המקום ג' מהם :
 והראשון שהוא ית' אחר בענין פעמיותו לא
 תקבל החלוק אחר שאין לו חלקים יתקבצו
 ויעמוד בס' פעמיותו לא חלקים כמותיים ולא
 חלקים עניין עזה יהיו כאמר וצורה או
 כסוד והבדל : ובכלל על אופן יהיו חלקי
 המאמר המבאר לענין שמו יורה כל אחר מהם
 על דבר הוא במציאות בלתי האחר : השני
 שהוא יתבר' אחר במינוי ר"ל אין חזרתו מעצת
 לזולתו : ה' שהוא יתבר' אחר בתאב המציאות
 ר"ל אין במציאות נמצ' אחר זולתו היה מחוייב
 לעצמותו

והקדמות : המצטרף אליהם בקיום מציאות
 האל יתבר' והמופת על היותו לא גמט ולא כח
 בגמט ושהוא יתברך שמו אחר חמט ועשרים
 הקדמות כלם מבוארות במופת אין ספק בדבר
 מהם כבר הביא ארסטו ומי שפא אחריו מן
 המשאין מופת על כל אחת מהם : והקדמה
 אחת נורה להם הודא' כי בזה יתבארו במופת
 דרושנו : כאשר : אבאר : ואותה הקדמה היא
 קדמות העולם : הביאור דע שזה הדבור
 רמז אל ביאור שני ענינים : אחד מהם השאלו'
 המכוונות בכוננה הראשונה : והמה המכוון
 והשני החק רות המקבילות להגעה אל אותן
 המכוון והם ההקדמות : וכבר שם ג' שאלות :
 אחת מהמה קיום מציאות האל ית' : וב' קיום
 שהוא אינו גמט ולא כח בגמט : ושליש' מהמה
 היותו אחר : וכבר המליצה באלה השאלות
 ונאמר אולם השאלה הראשונה המכוון ממנה
 קיום נמצא הוא מחוייב המציאות לעצמותו
 א' סיהיה מציאותו מזולתו : אבל כל נמצא
 הוא מושפע מציאותו באמצעי או בבליתי
 אמצעי : ואין מציאותו לזולתו אבל כל נמצא
 הוא לו עד סיהיה הוא התכלית המשולחת
 לנמצאות כלם : והוא המשלים לזולתו המגיע
 כל נמצא אל תכליתו : וימשך זה סיהיה כל
 נמצא משתוקק לו בטבע אחר שהוא המגלה
 למציאותו הנותן לו השלמות וההשפאות :
 זה ביאור שם האל ית' : ואולם השאלה השנית :
 הנה המכוון ממנה ביאור שהוא יתברך אינו
 גמט ולא כח בגמט : וכבר מלת הגמט והכח
 אולם הגמט הוא בהסכמתם מליכה מהעצם
 בעל המקום ר"ל אשר איפשר שיורמז לו בחום
 שהוא הנה או מס' בעצמותו ולא בהמשכו זולתו :
 ואיפשר שנגיח בו מרחקים שלשה חתוכים על
 זנות נכבות והם הקטרים השלשה רכוני
 האורך והרוחב והעומק : ואולם הכח הנה
 הוא מליכה משותפת בין הכח הפועל והכח
 המתפעל : אולם הכח הפועל הוא מליכ' ממנה
 סיהיה התחלה לפני מאחר לאחר מזה שהוא

ועצמותו • אבל ח"א שיהיה נמצא אחר במדרגת
מביאותו והיא מדרגת החיוב • הנה המחוייב
המביא הוא לזולתו וכל אשר זולתו הוא חיפס'
לעצמותו • הנה זה ביאור מופשט המליכ' באלה
הקלות ויגיע אמותם והמופת עליה • אם ירב'
הא' ית' • ואולם ההקדמות החמם ועשירים הם
המביאין אל חמת אלה הדרוסים • וכביא על
ביאורם מופת כי פדרם בעל הספר בכת' • כי
לא היה כוונתו זה לא מה שכווננו ומה שזכרנו
בזה הספר כמו מביא • ואולם ההקדמה השם
ועשרי' והיא נכחות העולם • כבר הורה אותה
להם עד ההנה לא על דרך ההאמכ' לאמתתה •
כדי שיראה המופת על מביאות האל ותארי'
ית' • ואם הנחתו העולם קדום • כי רבים
מהאסטים חושבים שהמאמר בקדמות העולם
נרצה באמתת הדרוסים השלשה • ואין הענין
כאם דמו או חשבו לפי שאנחנו נבאר שהמאמר
בקדמות העולם מאמר בטל ושאיין מופת
לחשבו עליו ומי שחשב מהנמשכ' אין ומבאר
ספריו שהפנים אשר זכרם הם מופתים הוא
טועה • אם לסכלותו בתנאי המופת או בעצב'
עיון אותם התנאים לטוב מחשבתו בהלכטו
סכל אשר אמרו או האמינו הוא מופת • ואינו
כן כי ארבעו הוא אשר למדנו בהביון תנאי
המופת • ואנחנו נראה אותם התנאים חסרים
באופנים אשר זכרם בקיום קדמות העולם •
כמו מביא אחר זה ברצון האל יתברך •
אמר • ההקדמה הראשונה שמביאות גורל
אין תכלית לו סקר • הביאור דע שזאת
ההקדמה כבר הסכימו באמתתה האמתיים
מהחכמים ורוב חכמי הדתות האלהיות •
והחולקין בה כתו' כפירוד סבורותיה בספקותם
בה עם התיסר • ולפני זה ח"א מבלתי באור
המליכה בזאת השאלה • אחכ נעמיד המופת
עליה • וכאם שאמרנו לרבר בשאלה אין תכלית
לויאמר על שני פנים אחד מהם עד שלילה
והשני עד ההכרה • אולם האופן הראשון הוא
שלא יהיה לרבר הענין אשר יביאנו התכלית

וזה הענין הוא הכמה • ונשלול ממנו התכלית
אשר היא סבולת לחיוב שלילת הסבולת ממנה
טיפל ממנו בעל הסבולת • כאשר יאמר הנקוד'
אין תכלית לה ועצמות הבורא או הנפש אין
תכלית להם כי אלה הדברים אין כמה להם •
והתכלית אמנם הוא חתוך כמות הדבר וכאם
אין כמה לו • אין חתוך לו ואין תכלית לו •
ואולם ההפסד הוא שיהיה לרבר כמה אבל
יסולק ממנו התכלית • והוא גם כן על ב פנים
אחד מהם שיהיה מדרכו סיקר לו תכלית אבל
היא בלתי נמצאת בפעל • כמו העבולה כי
היא בעלת כמה ואין לה תכלית • ואין רכוב
בו שטטט העבולה בלתי מוגבל בגבול הוא
המקיף אבל אמנם ארכה בו המקיף עכמו
כי אין בו נקודה בפועל יגיע אלה החוט
העגול אשר הוא מקיף העבולה אבל הוא
מתרבה אין הפרט בו ולא גבול להיותו מדרכו
שהנח בו נקודה תהיה אותה הנקודה גבול
ותכלית לו • והשני שיהיה דבר לו כמה ויהיה
מדרך מינו וטבעו שיהיה לו תכלית אבל אין
מדרכו בעינו שיהיה לו תכלית כמו הקו הבלתי
בעל תכלית לו היה • כי לא יעבור שיהיה
אחד במספר נוסף לתכלית ולהעדר התכלית
אבל טבע הקו מקבל לסייה בעל תכלית
בכלל ואולם הספק יבקו הבלתי ב' • וזה
הענין הוא אשר נרצה שנחקור בזאת החכמ' •
ההקדמה והענין מהיות הקו או המרחק בב' •
הוא שאיזה דבר לוקח ממנו ואי זה משלים
לוקחו ממנו לאותו הדבר יתבאר דבר חוץ ממנו
מבלתי כפלה וכאשר ידעת זה דע שהמופת'
הבחינו' אשר הגיענו לנו ממי שקדמנו ונשעננו
עליהם בזאת ההקדמה • שלם אחד מהם יאמר
לו מופת התרבות • והב' מופת הסכמות •
והג' מופת הבולמי • אולם מופת הדבקות הוא
זה • אלן סיה מרחק מתפשט אל ב' בת בלוי
או רקות • אם היה היה לנו סכנות קנייבא
מהתחלה היו נקודת א' בזה המרחק ההב' •
וילך אל בלתי תכלית ונקראו קו ח"א כמו

קצת ביאורי מהמורה

זה א ג ב ונניח נקודה אחרת

בזה הקו אחר נקודות
א' בסעור אמה והוא נקודת ג' הכה הגיעו פה
מני קוים האחד מהם קו א' והוא מזר א' בעל
תכלית ומזר ב' בלתי בעל תכלית והמני קו
ג' והוא ג' מזר ג' בעל תכלית ומזר ב' בבית
וכאשר הנחנו במחשבתנו דבקות אחד מהם
על האחר מהמני כדדים הבעלי תכלית.

וענין זה הדבקות סנקביל במחשבה החלק
הראשון מקו א' מזר א' בחלק הראשון מקו
ג' במזר ג' והחלק השני בשני והחלק השלישי
בשלישי וכן אל בלתי תכלית הילכו מקבילים
אל מה שאין תכלית לו מבלתי חתוך או יחתך
אחר משניה' והראשון בטל ואם לא היה החסר
כמו הנוסף היה קו א' כנוסף על קו ג' בקו
א' הכה יפאר השני וידוע מהכחך יהיה הוא
הקו החסר ויהיה בעל תכלית והנוסף אימנם
נוסף עליו בסעור בעל תכלית' והוא סעור אמה
הכה יהיה הוא גם כן בעל תכלית ויהיה הקו
המונח בלתי בעל תכלית בעל תכלית מזר ג'
וכבר הנחנוהו בלתי בעל תכלית זה בטל.

וכבר חויב מהנחת מרחק מתפסט אל זולת
תכלית בטל' ויהיה כמעט בטל' הכה כל גודל
הוא בעל תכלית מוגבל וזהו הדרוש' ועליו
ספק והוא שאם שזה המושג לא ישלם בדבקות'
אשר זכרתם אותו והוא לא ישלם אלא בהנחת
תנועת אחד השני קוים באורך להיבדק עם
הקו הא' אבל תנועת הקו הבלתי בעל תכלית
מקד' כל התנועה הארוכה שזה היתה מהנה
הבלתי בעל תכלית או אליו אולם ממנו לסי
מאכל התנועה הוא מבלתי דקות מגיע מהנה
הבלתי בעל תכלית אחר שלוליו היה מגיע
היה מרחק טרוד בקו ויהיה בקו כאשר על
עניינו בלתי מתנועע וכבר הנחנוהו מתנועע
זה חלוק וכאשר נסאר הגיע דק' מזר הבלתי
בעל תכלית הכה זה הקו כחותך בעל תכלית'
וכבר הנחנוהו בבית זה חלוק' ואולם תנועתו
אליו הכה חויב הדקות אליו כי' הדבר אמנם

יתנועע אל כד יהיה דק ממנו וימלאהו
בשיתנועע לו וכאשר היה דק ממנו היה הקו
נחתך תחתיו והיה בעל תכלית וכבר הנחנוהו
בבית זה חלוק' הכה תנועת הקו הבלתי בעל
תכלית בארך מקד' ואם התדבקות אמנם
נתאמת בקוים אשר יהיו בעלי תכלית ותהיה
אמתת הקדמת המופת עומדת על אמתת
הדרוש וא' מבלתי לקיחת הדרוש במופת
והיא מערכ' על הדרוש הראשון ויחוייב הסבוב
והוא בטל' והתרו הוא שאין כורך בנו אל זה
הדבקות אל תנועת הקו ב' חוכה אבל הדבקות'
יכנס אל האופן אשר זכרנוהו במופת והוא
סיונח במחשבה מקביל כל חלק מאחד מהם
לחלק מן האחר מהנה בעל תכלית' ואין בהנה'
המחשבות מקד' אחר כן יפול עליו שם המושג'
כאשר אמרנו שאם הגיעו אלה ההקבלו תמיד
א בעל תכלית היה החסר כמו הנוסף זה מקד'
או יחתך החסר מן הכד האחר ויהיה בעל
תכלית ונוסף עליו הנוסף סעור בעל תכלית
הכה יהיה הכל בעל תכלית וישלם המופת
כאשר זכרנוהו' ואולם מופת הנכחות צורתו
שאנחנו נניח במרחק הבלתי בעל תכלית קו
בבית' והוא קו א' ונניח כדור יושב ממרכזו קו
בעל תכלית נכחי לקו הבלתי בעל תכלית
והוא קו כמו זה א ג הכה כאש התנועע
הכדור עד סר א ג ר' קו ג' מנקחות קו
א' אל נכח א' ראשו הוא מבלתי
סימורט בקו א' נקודה היא
ראשית הנקודות אשר יפלו עליהם הפגישות
נכח ראשו אבל זה בקו הבלתי בת מקד' כי
אין נקודה בו אם לא למעלה ממנו נקוד' אחת
והפגישה נכח ראשו עם הנקודות העליונות
קודם הפגישה עם הנקודות התחתונות' כי
כאשר הגענו קו ג' אל קו א' הכה הזוית אשר
תחורט עם הנקודות העליונות תהיה יותר
חדה מאשר תחורט עם הנקודות התחתונות
והוא נכלה ומן העקר שתהיה עם נקודה היא
ראשית הפגישה אבל היא מחויבת אל סוד
הקו

הקו מהכוחות אל הפנימה והקבוצ בין שני
 אותרי אבל כל אשר הנחנהו בהקדמו מהנחת
 הכדור ותנועתו וכאח קו בעל תכלית ממרכזו
 נכחו לקו האחר אמתתו ידוע בהכרח אם לא
 הנחת הקו הבבית הוא מחוייב לפניה הבטל
 ויהיה בטל: הנה כל גורל ופיצור יחוייב משהיה
 בעל תכלית והוא הדרוש: ועליו ספקו חזקות
 לא זכרום המתאחד והוא שאח' למה אמרתם
 מהכדור כאשר התנועע עד סר הקו מהנחת
 אל הפנימה נכח הראש אין ספק שיחורט
 בקו הבלתי בעל תכלית נקודה היא ראשית
 נקודות הכפגמות נכח הראש וזה מהפנימה
 נכח הראש בן שניהם אמנם תתחרט בתנועה
 והתנועה מהחלקות לעולם בכח הנה יהיה
 סקר הפנימה נכח הראש בקו הבלתי בעל
 תכלית עם סקרה הקו הבעל תכלית המתנועע
 בתנועת הכדור לעולם מתחלק בכח וחי
 איפסר הנחת נקודה מנקודות הפנימה אם
 לא מאפסר הנחת נקודה אחת לפניה אחר
 סכל חלק מחלקי הקו בעל תכלית היה אותו
 הקו בעל תכלית או בלתי בעל תכלית איפס
 שיוכחו בו נקודות בבלתי בעל תכלית בלתי
 כבדכות ולא כמסכות אבל מחוייב משהיה בין
 כל שתיים מאותן הנקודות קו וזה נבנה על
 סלוק החלק ובפרט מזה המופת נכונה משרשו
 על סלוק החלק והוא נבנה למענין בו: הנה
 המגיע מהפנימה וכח הראש אמנם תגיע
 בתנועה והיא מקבלת לחלוקה בבלתי תכלית
 בכח וכח מה שתפגסו מן הקו הנה אל הנחת
 נקודה היא ראשית נקודת הכפגמות בו נכח
 הראש: התשובה היא מהעובלה אשר תרשום
 בתנועת הקו בכדור המונח על שני חלקים
 אחד מהם קשת הפנימה והוא הקשת אשר
 ימשך לקו אל הבלתי בלתי והאחר קשת הנטיה
 והוא הקשת האחר ואין ספק סכל הנקודות
 המונחות בקשת הפנים יחוייב שתהיה מכלל
 נקודות הפנימה כמו שכל הנקודות המונחות
 בקשת הנטיה הם נקודות הנטיה והנקודה

אשר היא קשת קשת הפנים' אחר מהיא נקודה
 בקשת הפנימה יחוייב שתהיה מכלל נקודות
 הפנימה כי כל נקודה בזה הקשת היא נקודת
 הפנימה וכאשר נדבק קשת קו גר על זאת
 הנקד' אל קשת קשת הפנים' נתלס לו הפנימה
 עם נקודה בקו אל הבבית ותהיה אותה נקוד'
 ראשית הנקודות הכפגמות אחר שאין לפניה
 מקשת הפנים' דבר להיותה קשה לה ואי יסלס
 המופת כאש' ספרנוהו: והיה כונת הקודמי'
 בהוראת זה המופ' בהנח' העובלה לא' במופסמ
 הנח' הקיים וזהו ההער' על התר' הספק הנזכ'
 והמתאחדים הפילו בחינת העובלה בו וחשבנו
 מהיה כוספת בו ובכונה על מופסמ הנח' השני
 קיים ובהנחת העובלה תועלת התר' הספק
 הנוכח זה כללי מה שאכלי בפיצור ידיעת זה
 המופת: ולאח' שיאמר מהנקודה מהיה קשה
 קשת הפנימה היא בעינה קשה קשת הנטיה
 לרבקות השתי קשתות והיא הבבול המשותף
 בין שתי הקשתות וכאשר היה כן מבה הנקודה
 אשר כאשר נדבק קשת הקו עליה היה נכוחי
 לקו האחר לא כפגס נכח ראשו ולא נטתה היא
 זאת הנקודה לא זולת כי שאר הנקודות אם
 נקודות הנטיה ואם נקודות הפנימה ואינה
 נקודה הנכחית אלא זאת הנקודה להיותה
 משותפת בין שתי קשתות הנטיה והפנימה
 ויהיה הקו אכל כפילתו קשה על זאת הנקודה
 נכוחי לקו האחר לא כיגסו וזה ספק לא בארו
 התרו ומי ששער על התרו נסלס לו המופת
 כשאל האל מיישרנו בו: ונתחיל עתה בביאור
 מופת הסולמי ונאמר לו היו המרחקים בבית
 איפסר לנו טנכית שתי התפסגות יוכחות
 מהתחלה אחת בתמוז' משולם כאשר המרחק
 בין שניהם נוסף בפיצור א' מהתוספת כמו
 מהמרחק הראשון אם היה אמה היה השני
 אמה וחצי ויוסיף העליש' מכל השני בזה השעור
 גכ': וכך הרביעי על השלישי ויהיה זה השעור
 כשער בזה התוספת וילכז' בלתי תכלית עם
 התוספת הנזכר ויהיה כל מרחק עליון בין

קצת ביאור במורה

מניח מקיף על כל המרחקים אשר תחתיו על כל אופן ואיפשר שימצא מרחק אחר יהיה מקיף על כל אותן המרחקים הבלתי בעלי תכלית במרחק יות' ממה שח' יותר מזה והוא חיותם המרחקי המוביל זה חלוק אבל המאמר שני התפסטה מתרחקים על אותו היין המתוספת אל בעל תכלית איפשר בהכרח הנה מחוייב שימצא או מרחק אחד בין שניה מקיף על כל אותם המרחקים הבלתי בעלי תכלית ויהיה אותו המרחק אם כן בלתי בעל תכלית עם היותו מוקף בין השני מקיפין זה מקריקוים שכל גודל הוא מחוייב שיהיה בעל תכלית והוא הדרוש ועליו פסק והוא שיאמר מהמרחק אשר זכרתי אותו שהוא מקיף המרחקים הבבית על המקום אשר ידרתם אותו ראוי שיהיה סוף המרחקים ואלו לא יהיה מקיף על כל המרחקי הבבית כאשר היה סוף המרחקים היו השני התפסטיית נפסקים אצלו והיו בעלי תכלית וא"כ לא תחלמה אותה הקדמה והיא היות מרחק אחד מקיף על כל המרחקי הבבית אם לא בהנח' השני התפסטיית' הבעלי תכלית וזהו הדרוש מאותו המופת ויחוייב שיהיה חמת המופת עומד על חמת הדרוש והוא פקר' הסיבו ממנו בשזה לא יזיק לנו כי אנחנו כביא המופת על זה האופן וכאמ' המאמר בהיות השתי התפסטיית בלתי בת ויחייב המאמר בהיותם בעל תכלית ויהיה המאמר בהיותם בעלי תכלית וזה בטל.

וממנו אמרנו זה וזה שהוא אם שיהיה עם מרחק אחד מקיף על כל אותם המרחקים הבלתי בעלי תכלית או לא יהיה ואם היה הוא סוף המרחקים ויהיו השני התפסטיית נפסקי' אצלו ויהיו בעל תכלית ואם שח' עם מרחק על התאר הנזכר ואז יהיו המרחקים בעלי תכלית מובלים ואכל זה הגבול יפסקו השתי התפסטיית אכל זה הגבול זה חלוק הנה מחוייב הפסק השתי התפסטיית' אכל זה הגבול ויהיו בעלי תכלית הנה כבר יחוייב המאמר

בהיות שניהם בעלי תכלית על הוראת חיותם בלתי בעלי תכלית והוא פקר' ודע מהחלק השני מזה המליכה משותף בינה ובין המליכה הראשונה ועלו מניעות חזקות והוא שיאמר מה רבון מאמרכם טלא יהיה אפשר שימצא במרחק אחד אמנם הוא מרחקים מובלים כראוי והוא הנבילה ממאמרכם לחייב להם במאז יחוייב שיפסקו השני התפסטיית כי ל' נמצאו אחר זה איפס' שימצא מרחקים נמצאו במרחק אחד יותר ממה שח' יותר מזה והוא אותם המרחקים המובלים זה חלוק והוא נמצא כי לו יחוייב מכזיב אות' ההקדמ' כדק זאת עבר מיהיה הצורך אכל כזבה הוא אמרנו הנמצא במרחק אחד מרחקים מובלים תמיד לא על ההרגש אבל כל אחד ואחד מאלה המרחקים הנמצאים ביניהם מקיף על המרחקים בעלי תכלית הם תחתיו לא אל תכלית בדר לא יגיע אל אחד לא יהיה עליו מה פיקיף על מכפרם בעלי תכלית' עוד יאמר יחוייב חתוך השני התפסטיית' אבל על כל אחד מקיף על מכפרים בעלי תכלית אחד זה דרכו לא אל תכלית' הנה זה מניעה לא ראיתי אחד מהם מגיע לו דחייתה ואיפשר שיוסב ממנו בשיאמר אם לא יבדק אמרנו מקובץ המרחקים הנמצאים בין שניהם נמצא במרחק אחד או אמרנו הקב' המרחקים נמצאים במרחק אחד כראה בלתי השאר' או אמרנו כל כלל מאלה המרחקים נמצאים במרחק אחד בדר יהיו הענינים המקיפים על אותה הכלל מכפר לא אחד ויהיה כל אחד מה מהמרחקים המקיפים על אותו הכלל מקיף על המרחקים בעלי תכלית לא אל תכלית והקפו ביולה החלקים נבילה לא יתחלק מבוחר' אולם החלק הראשון הוא מבוחר ההפכר למע' שהנחיתה בשרם המופ' והשני נפסד פזכרוהו' והשלישי נשאר' ונאמ' מהמקובץ אלה המרחקים הבלתי בעל תכלית כאשר היה כל כלל בעל תכלית ממנו מקיף עליו מרחק אחד בלתי המרחק האל' אשר יהיה

הגיומיים קצתם לקוחו כפי טבע הנח המופס
בראשית יכיר האדם והו' הכח המחשבי אולם
הכח הראשונה הם סברו רקות בבת המפור
וחלקים בו בלתי בעלי תכלי המספ' מתמועני'
באותו הרקות פוגשים זה את זה כל תמועה
ופניסה קדומה בתמועה ופנים' לא אל ראשית'
אמר וכו' יזרמן להם סיפגמו על אופן
ויתקבצו בחדום עולמים בעלי תכלית וחלקיו
מהם מי שאמר אותם החלקים לא יחלקו כלל
לא החלוקה הכרופית ולא החלוקה הפרודית
ומהם מי שאמר מהם יקבלו החלוקה הכרופית
ולא החלוקה הפרודית אחר שהפרודי אכלו
אמנם יהיה בהתרחב הרקות ולא יתרחקו
בעצם אותם החלקים רקות ומאלה מי
פסס עלת זה בשעהויה וההפסס הבלתי
בעל תכלי' כטור אל חומר בלתי בעל תכלית
ולמה הפרדות' אחדות אף ראו לזכרם בזה
התקוב' ואולם הכת' הסגית אם אמרו
כשאמרנו העולם משתנה לאמרנו זה העולם
כי הסגיו ענין חלקי מענין אש' והראשון
כלל מקבל המלאכה על רבים בכד יהיה יחסו
אל כל החלקים המסודרים תחתיו בסגיו ולא
יספט שיהיה הנמצא ממקו מספר מיוחד מעט
או רב אבל הכל איפסר כפי אחתת זה המובן
ואם נמנע רבוי העולמי' הבלתי בעלי תכלית
אם סימנע למהותם למחויביהם והם סקרה
למה שזכרנו סימנס אלכל החלקי' על הסגיו
מבלתי התיחדות במספר זולת מספר או
למקרה כפרד ויעבר סודו ואז יעבר סינישו
עולמים בלתי בעלי תכלית ולפי שהאפסר
בנכחיות מחויב חיוב הגעת העולמים בלתי
בעלי תכלית ואולם הכת' האחרונה הם פסגו
כפי אשר ראו האופים שהדבר אמנס יגיע אל
קצה וקצהו אל קצה דבר אחר ולא ידבק נרה'
ההעדר הגמור' ואף יהיה ואכחנו כדפ
בהכרח שמול כד הדרום כד ממול כד הכפון
ומול המערב ממול המזרח מגלגל מהגלגלים
אשר סמתם אותו סוף העולם או זולתו מן
הגמשים

כלל אחר בעל תכלית מקיף עליו הנה אותם
הכללים המקיפים עליהם מניעים באותם
המרחקים המקיפים אבל המרחקי' המקיפי'
מספר לא הדרג' יהיה העליון מקיף על השאר
להנחה הנזכרת' הנה המרחקים אותם
יעמד מעמדם אחד מהם והוא העליון מהם
ויהיו אותם הכללים המקיפים עליהם מניעים
באחד מהם ויהיה הכל מניע באותו האחד
ויהיה אותו האחד מקיף על כל המרחקי' בבת
והז' יסלם המופת וזו היא התשובה מהמניעה
הנזכרת' הוכחת המופת על כורה אחרת דע
שאכל התר זה המופת בראשית ענינו קדמה
אל סכלי בורתו על אופן אחר לפני אביו מה
שזכרנו ואח' שהתאמת אכלי מה שהביאוו
מכחתיו אולת' מה שקדם אל סכלי' אחד שלא
יפקה עליו מה שפינה על הראשון ויזכרו כי
הוא רק מאד המניע א הדרום מבלתי אריכו'
ולופכו שאכחנוכניח השני התפססיו' היוכחיס
מהם תחלה האחת בכד יתרחקו בפי פערס'
תמיד כמו מה כאשר עינתי אל פניהם על
סיעור מצאתי בין סניה מרחק בסיעור אמה
ואכל היותם סתי' אחות מרחק בסיעור סתי'
אמות וכפ אל בעל תכלית והן הירוע בהכרח
שאין ההמנע בהתרחקס על זה האופן וכאשר
היה המרחק בין פניהם תמיד על סיעור סתי'
ההתפססיות והסתי' התפססיו' נמצאו' בבעלי
תכלית עם ההתרחקות הנזכ' הנה בין פניהם
מרחק בלתי תכלי' בהכרח עם היות המרחק
בין פניהם על סיעוריהם תמיד ויחוייב שיהיה
בין פניהם מרחק בבת עם היותו מוקף בין
השני מקיפים זה סקר וזה הוא המופת אשר
יכוון ליו בזאת ההקדמה' והסבה לא על מה
שהסירנו בטובו אשר אף לו תכלה וסבחנו
בבלתי תכלית' ואולם המקיפיים לסיעוריס
הבלתי בעלי תכלית הם כתות ולמה א קיימם
כפי שרסיהם הנפרדי' טענות קצתם מיוחסו'
לרעות הטבעיות וקצתם מיוחסות לרעות
העלסופיות הראשונה נסמכות אל שרסיים

קצת ביאורי מהמורה

הגשמים והכרת כד' מזה בחוש והרמוז הנה
בהעדר הגמור סקר ומי שפחד על קצה
העולם ופלא ידו חוץ העולם עבר ידו לא עבר
ואם עבר אין ספק שרוחב אמה יותר רחב
מרוחב זרת ושם שצור אם מלא ואם רקות
ואם לא עבר. מס' דבר עומד ומעשהו והמתכבד
לגשם מעבור גשם גם כן וכך ראוי שיהיה כל
שעור בזה אל שצור לא אל קצה' וכב' שמעתי
מקצת ככדרי זמננו מאשר הזקין בחכמות
הפלסופיות ובפרט הלמודיות שאמר שאין
תכלית לשעומם והמרחיק עיניו טבעי ליכירה
האנושיות ושהמביאים ראה על חלופי חולקים
על אמתת הטוב. הנה זה הפרדת הסברות
בקיום מרחקים בבלתי בעלי תכלית על אופן
הקצור ונחל אחר שהתאמת במופ' שהשעור
בעלי תכלית כד' נגלה הפקר חלו הסברות
אבל אנחנו נזכור בספר זה מה שורה על
הפקר אלה הדעות ונאמר לכת הראשון אולם
הדקות הנה נקיים מהקרב בזה הספר
שמציאותו סקר כס' מי שיהיה בלתי בת' וכן
החלקים אשר לא יתחברו חלוקה דרופית
ופרודית ואולם החלקים אשר יקבלו החלוקה
הדרופית בלתי הפרודית סקר' כי אותם
החלקים אצל האומרים בס' מתדמי האמתות
מתחלפי הטוב. וכאשר חלקנו אותם
החלקי במחשבתם בשני תבאי איפשר בין שני
תבאי כל אחד מהם מהפרוד הדוחה לרדיקות
אשר הוא מביע בין שניהם כמו מה שעבר בין
תבאי אח' מהם כי הם טבע אחד אין חלוקה בס'
ואולם ההנה וההפקר הבבית הנה הוא נמנע
סיפול ההיקם על זה אבל למה שיבטורד א' חמר
בבית כי ההויה וההפקר הבבית חמך והיה על
המשך זמן ויעבור שחמשך ההויה וההפקר
הבבית על חומ' מעיני בעל תכלית השיעור בעל
תכלית מהם החלקי' ואולם הכת השבית הנה
טענת חלום אחר שלא יחוייב מה שיהיה למח'
כפי הסכל בכון המשא על רבים בבית שיהיה
אותו נופל או אפשר הנפילה כאישי האדם

סקר

מהכרח לעלה תמציתו : אמנם הוא האופס
לעצמותו : כי למה שהיה יחס המציאו והעדר
ליו על הסויו לא יוכרח המציאות על העדר
ואכל העדר יסאר האופס כעדר : והדבר
אשר יביע מציאותו מציאות דבר אחר עומד
בו ואכל העדר יעדר אותו האחר יקרא עליו
וכסו ויקרא אותו האחר עלול ומסובב : וכאשר
ירעת זה דע מהמכונן מוצת ההקדמה הוא
באור תכלית הסתלשלות העלות והעלולים
והגעתם אל עלה לא תהיה עלולה כלל אבל
תהיה מחוייבת המציאות לעצמו : ואמתת
ההקדמה הראשון המציית לא תהיה מספקת
באמתת זאת ההקדמה כי הדיוע מאלותם הסתם
הקדמות אמנם הוא הגעת תכלית עניני להם
הנחה ומקום והם הגממים : והעלות והעלולים
פעמים לא יהיו גממים אבל יהיו נמצאים
מופגמים מהחמר והגממות בלתי כלה בהם
ויקראו סכלים כמו מציא קיום זה המין
מהמכאז בזה הספ : ולא יחוייב מהגעת תכלית
עניני בעלי הנחה הם גממים הגעת תכלית
ענינים לא יהיו כן : ואם היו קצת המופגמים
אשר עמדו על הגעת תכלית החלק הראשון
איפסר העמדתו בהגעת תכלית החלק השני
והוא מופת הרבקות בלתי הנמארים אבל על
החלק השני מופגמים כפרדים : ולזה גם זאת
החקירה הקדמ כפרדת בעצמות ואמר וראוי
מיהיו העלות והעלולים בעלי תכלית המספר
מגיעים אל קצה יהיה הוא עלה מסובבת ולא
יהיה עלול כלל אבל יהיה מחוייב המציאות
לעצמותו שלא יהיו אותם העלות והעלולים
גממים ולא תכלים גם : אבל סכלים כפרדים
והראיה על אמתת זאת ההקדמה : שהמכאז
אשר יהיה אפסר לעצמותו עלול : ועלתו אם
היתה בזה התאר גם כן : וכן עלת עלתו אל
בלתי תכלית : אז יהיה כבר הגיע מקובץ
עלות ועלולים בבית כל אחר איפסר עלול :
וזה המקובץ מבר הוא מקובץ היה גם כן איפסר
עלול מהמקויים האיפסר העלול יותר ראשון
מיהיה

מקור והוא מיהיו נמצאים יחד : וביאור דע
מהמכונן מההקדמ הראשון אמנם היה ביאור
תכלית הגממים בסיפור : והמכונן מזה באור
תכלית במספר : ומופתו הוא שלו היה הגממי
בלתי בעלי תכלית במספר היו בלתי בעלי
תכלית בסיפור : והספר הנמשך יורה על הספר
הקודם : באור התכאז הוא סכל גם לו סיפור
מה וכאם הוספנו עליו גם אחר היה מקובץ
סיפור שניהם יותר גדול מאשר היה לפני
התוספת : וכן לו הוספנו עליו גם אחר לא
תכלית ויהיה תוספת מספר עצמוי הסעורים
קצתם על קצת מחייב לתוספת הסעור וכאם
היה המספ בלתי בעלי תכלית ותוספת הסעור
כפי זו הסעור גם בלתי בעלי תכלית בהכרח
שהדרגת הגדול בסעור מחוייבו הדרגות
הרבו במספר : ואולם ביאור הספר הנמשך
כבר קדם ממנו באורו בהקדמה הראשונה :
הנה חוייב מיהיו הגממי בעלי תכלית המספר
כמו מהם בעלי תכלית הסעור והוא הדרוש :
אמר ההקדמה הפלסית היא מציאו עלות
ועלולים איך תכלית למספרם מקור ואם לא
יהיו בעלי גדול משל זה מיהיה זה הסכלות
סבתו סכל שני וסבת השני שלישי וכן אל לא
תכלית זה גם כן מבואר הבטל :
וביאור דע מהעלול אם מחוייב לעצמותו או
מכספ לעצמותו או איפס לעצמותו : והמחוייב
לעצמותו הוא הנמצא אשר אי אפסר עצמותו
להיות מקבל להעדר עם הספק העיון מזולתו
אבל יהיה הכרחי המציאו לעצמותו : והנמצא
לעצמותו הוא אשר לא יהיה מקבל למציאות
כלל אבל יהיה הכרחי ההעדר לעצמותו :
והאיפסר לעצמותו הוא אשר יקבל המציאות
וההעדר ולא יהיה הכרחי ההעדר ולא הכרחי
המציאות : ומהירוע בהכרח מהמחוייב
לעצמותו לא יכרך אל עלה תמציתו בי
המציאות לו הכרחי : והנמצא גם לא יוחם
אל הסבה כי הסבה להגעת המציאו והנמצא
אינו מקבל המציאו : הנה מהמבואר הנגלה

קצת ביאורי מחמורה

בארבעה מאמרות במאמר העצם והוא ההויה
זה הפסד ובמאמר הכח והוא הפמיוה והחסרון
ובמאמר האור והוא ההשתנות וימצא במאמר
האנה והוא תנוע' ההעתק ועל זה הסנוי באנה
תאמר התנוע' בפרטו 'הביאור' דע שהסנוי
מליכה מן סיוח' תאמר עצמות מה בתאר אחד
אם בשיחודם בו דבר לא היה בו נמצא וכל
אחד משניהם על פני חלקים כי אותו הסנוי
אם שיהיה פתאום ויהיה חרוש אותו הדבר בו
או סודו ממנו בעת אחת ואם שלא יהיו פתאום
אבל מעט מעט ויהיה חרושו בו או סודו ממנו
באורך הזמן . ועמדה החכמה בזה המקום
כל סנוי יהיה פתאום הכה אנחנו לא נקריח
תנועה אבל התנועה הוא הסנוי הזמני לא
הסנוי אשר בעתה והוא שיבא הדבר מהנח אל
הפעל מעט מעט . וכאשר ידעת זה דע שהוא
זכר בזאת ההקדמה שהסנוי ימצא בארבעה
מאמרות מהמאמרות העשרה אשר גדרום
החכמי' בחכמ' הכוללת מהפילוסופיה הראשונה
ואותם הד' הם העצם והכמה והאור והאנה .
והסנוי אשר יפול בעצם הוא כמו פיסוב המי'
אור' והאור' אס' והאס' ארץ' או בהכך ויקרא זה
הסנוי הויה למין אשר יחורש והפסד למין אשר
כר זה בפסוטיו' . ואולם במורכבי' כמו פיסוב
החטה והרס בסר ועצב ועצם וכמו פיסוב
הנחשת כטיסרף קיר והעצם אשר זה הפסד
היה פתאום וכבר יחשב מקהויה כבר הפול
בהדרגה מעט מעט כמו שיהיה החי מהטפה
ואינו אמת . כי אותו תנועה באור' והוא חרוש
המוצ' עם הנמשכים לו ואין ספק שהם אכיות
עד כאשר נשלם המוצ' בלמשכו פנה תחודם
כפע' החי פתאום מבלתי הדרג' . ומולם הסנוי
בכמה אמנם הוא פיסוב פיעור פגסם יותר
נוסף מאשר היה או יותר חסר מאשר היה וכל
אחד משניהם גם כן על פני חלקים . כי אותו
התוספת והחסרון כבר יהיה בהתחבר גסם
אחר אל בכח טבעי' ויקר' גדול כל כמה כאשר
נוסף פיעורו כטיחוב' אליו מזונ' כח המגדל

וכבר

שהיה איפשר עליו ועלת אותו המקובץ אס'
שהיה עצמו או דבר נכנס בו או דבר חוץ
תמנו' . והחלק הראשון בטל כי העלה קודמת
על העלול והדבר לא יקדם על עצמו' . והחלק
השני גם כן בטל כי אשר הוא נכנס באותו
המקובץ לא יהיה עלם לעצמו ולא לעלתו .
ואם היה יהיה קודם על עצמו ועל זולתו וזה
מקרי' ולא יהיה עלה למקובץ כי עלת המקובץ
תהיה ראשון עלת חלקיו אחר באמצעי חלקיו
והיו עלה למקובץ . ואולם החלק השלישי והוא
שהיה עלת המקובץ דבר חוץ מאותו המקובץ
הנה אותו נשוא חוץ לא יהיה אפשר עלול לפי
פאנחנו בבר קבצנו כל מה שהוא איפשר עלול
באותו ההסתלסלות הנה אשר הוא חוץ מהם
לא יהיה אפשר עלול ואם היה יהיה נכנס בו
והנמצ' אשר לא יהיה אפשר עלול יהיה מחוייב
לעצמותו והיה הסתלסלות העלול' בלה אכלו
ויהיה הוא קבה להם . ולא יהיו אותם העלול'
בלתי בעלי תכלית אבל יהיו בעלי תכלית אל
עלה ראשונה היא עלה למה שאחריו מן העלו'
והוא הדרום . וכבר נראה באלה ההקדמות
השלם' שכל כלל יהיה בין נפרדיו סדור' בהנחה
בגמשים או הדרגה בטבע' כעלות ועלולים .
הנה וחוייב שיהיו בעלי תכלית . הנפרדים
מובלי החלקים ואולם מה שלא יהיה למקובץ
נפרדיו . הדרגה בהנחה או הדרגה בטבע' .
אס' לפי שאין לו מקובץ בתנועות כי חלקי
התנועו' לא יתקבצו קצתם עם קצת עד יגיע
מהם מקובץ או אס' היה לו מקובץ לא יהיה
בין נפרדיו הדרגה בהנחה או בטבע' כנפשות
בני אדם הנפרדות אחר שאינם גמשים כמו
פיראה עד שיהיה להם הדרגה בהנחה ואין
קצתם עלה לקצתם . עד שיהיה בינם הדרגה
בטבע' . הנה לא יעמדו אלה המופתים אשר
זכרנום בזה ההקדמות על חיוב הגעת תכלית
נפרדיו והפסד חסיו' . אבל הענין בו עמד על
ראיה נפרדת בחלק ובקיום והאלהים יודע .
אמר . ההקדמה הרביעית שהסנוי ימצא

זכר הענין הו' הענין משולח עד יקרא כל אדם
זכר היה פתאום או לא היה פתאום הפס
הענין משולח לא ייוחד במאמרות הארבעה
אשר זכרם כי כל מאמר מן המאמרות הפס
הם יחדו בו במעשים ויהיה לכל מאמר שמו
מה אם פתאום אם לא פתאום ולמה זה ייוחד
לזכר המאמרות הד' בלתי שאריתם : תשובתו
משל פנים אחד מהם מהרצין בזה הענין הוא
הענין משולח עד יקרא כל החלקים אשר זכרם
ואמנם ייחד לזכור הלו' הד' כי הענינים הנפלה
באלו הד' להם שמו מיוחדים כמו הענין הנפלה
במאמר העצם יקרא הויה או הפסד והענין
בכמה יקרא גדול או התכה והענין באיך יקרא
הפסדות הענין באכס יקרא העתקה : וחולם
הענינים הנפלהים בשאר המאמרות אין להם
שמות מיוחדים הכי ייחד לזכר אלה הארבעה
להיותו זה פירוש לאלה השמות עד כאשר זכר
בפסד אלה שמות יהיה ענינם ידוע לתלמידים
והאופן הענין הוא שזכרם באלה החכמו' ברוב
הענינים אמנם יהיה לזכור אלה הענינים
הארבעה בלתי שאר הענינים : כי רוב חקירתם
אמנם יהיה בהויה וההשתנות פעם בהפרדה
ביניהם ופעם בדחית הכופרי' להיות וההשתנות
ופעם בביאור מיניהם וחלקיהם : ופעם רבוי
נפילת הנורף אל החקירה מאלה הענינים
ייחדם לזכר בלתי זולתם מהמאמרות : ולא
יאמר הענין במאמר המצב והוא כמו התנועה
הכבובית : נטורך לחקור ממנו באלה החכמות
ויסול הנורף אלינו הריבוי עם פשו' לא יזכרנו
לפי שגאמר התנועה הכבובית : אכלו מין
מהתנועה באכס כאשר יגלה זה בהקדמת יג'
ויהיה זכר סוגה מקיף עליה ואין צורך פה
להכרירה בזכר : ורדוש אחר החכמים
הככימו על שהענין אשר לא יהיה פתאום אבל
יהיה על ההדרגה יקרא תנועה אחר כן אמרו
התנועה אמנם תמצא בד' מאמרות שלם מהם
זכרם המחבר והוא מאמר הכמה והאיך
והאנח והמה באחר מהם לא דבר והוא מאמר

המצב

זכר יהיה בהחבר חלק ממנו ויקרא כלנין
והתכה והו' מקבל הגדול בכמה יחבר מיעורו
בכליך ההתכה : שני אלה החלקים זכרם בכל
הפסד והספיק לו זכר נוכח מיעור הנשע או
יהיה לא בהתחבר חלק אליו או החסרו ממנו
אבל במיעור מן ההויה מיעורו ויחורם בו אם
מיעור יותר גדול מאשר היה : ויקרא ספוגיות
או מיעור יותר קטן מאשר היה ויקרא מקטין
ומשל הכפוגין הוא אם ינפח אדם נוד עור דם
כאשר היה רק ויתפסט האויר הגר בו להכרח
העדר הרקו וכאשר כפה אותו על מים תקמר
אותו האויר עד מיעורו הראשון ולכן יכנס בו
המים עד שאין מקטין המים העלית אבל למה
סגר המכריח מן האויר התקבץ בטבע אל
מיעור עצמו וממסכו אליו המים : וזו הענין
מהיה כפוגיות האויר במצינה : ואלו הענינים
במאמר האיך הכה הוא יקרא שני כמו התאדם
וההתלבן והחלום וההקרה : ואלו הענינים
מ' פול במאמר האלה הוא תנועת ההעתק
ממקום אל מקום : אמר זה הענין יאמר לו
התנועה בפרט אל שהענין הנפלהים בשאר
המאמרות : לא יקראו תנועה אבל תיבת התנועה
מיוחדת בענין השם יהיה במאמר האלה בלתי
בזולתה מהמאמרות : ודע שעל דבור המחבר
ספקו חזקות והוא שיאמר מה הקרבה מהענין
במאמרו שהענין ימצא בד' מאמרו' אם הנרצה
בו הענין פתאום או לא פתאום או הענין
משולח מזה היה פתאום או לא פתאום : ואם
היה רכונן בו הענין פתאום : הכה הפני
בכמה והאיך והאנח לא יהיה פתאום אבל על
ההדרגה : כי הגדול וההתכה וההשתנות
ותנועת ההעתקה יקיימו בקיום הזמן ולא
יהיו פתאום אבל הענין במאמר העצם והוא
ההויה וההפסד יהיה מכסים לו והספיק לו לפי
מההויה וההפסד יהיו פתאום : ואם היה רכונן
בו הענין על ההדרגה הכה הענין בעצם לא
יהיה על ההדרגה' אבל יהיה פתאום אבל שאר
הענינים יהיו מכסחים לזה : ואם היה רכונן

קצת ביאורי מהמורה

כי אמר התנועה שלימות ראשון למה שבכח
מכד מה הוא בכח. וזה כי התנועה ענין
איפסר ההגעה לבגס ויהיה הגביתה לו
שלימות כי התנועה אינה כשאר השלימות כי
שאר השלימות לא יספוט הגעת לבגס מימטר
לו שלמות אחר בכד לא יושכל. אלא היותו
מביא אל שלמות אשר אחריו. והתנועה שלמות
זה דרכו כי התנועה מאשר היא תנועה דרסה
שלמות אחר אחריה. וכאשר היה זה כן הנה
התנועה שלמות ראשון למה שבכח ביחס אל
השלמות אשר אחריו. ומציאותה לו היא
שלמות ראשון למה שבכח אבל לא משולח.
עדי יהיה שלמות ראשון למה שבכח מאשר הוא
בפעל. כמו שארס כאשר התנועה ממקום אל
מקום הנה התנועה שלמו ראשון לו מאס. הוא
אדם כי הוא באס' בפועל לא יתנועע להגיע
לה אבל מאס הוא בכח והוא היותו במקו' אשר
יתנועע אליו הנה התנועה שלמות ראשון למה
שבכח מאשר הוא בכח. והשלישי מה שזכר
גדול החכמים זהו הפלאטן שהתנועה היות
הגסם בכד לא יליח מן העתות אם לא פיהיה
ענינו בעתה אשר יהיה לפניו ואחריו וזה מה
שכתלה בזה והאל המסכי. אמר ההקדמה
השטית היא שהתנועות מהם בפעמות ומהם
במקרה ומהם בהכרח ומהם בחלק. ואלס
אשר בעכמו כהעתק הגסם ממקום למקום:
ואולס אשר במקרה כמו שאמר בשחרות
שהוא בגסם שהו העתק ממקום אל מקום.
ואולס אשר בהכרח כתנועת האבן למעלה
עממפיח יכריחה על זה. ואולס אשר בחלק
כתנועת המסמר בספינה כי כאשר התנועה
הספינה נאמר שכבר התנועה המסמר גל
וכל יחזובר יתנועע בכללו ויאמר שחלקו כבר
התנועע: הביאור דע שמה שיתוא בתנועה
יוט שיהיה היתה התנועה קיימת ועומדת
בו או לא תהיה עומדת במה שחזבר לה:
והשני יאמר לו המתנועע ביקרה והוא על ד'
חלקים כי המתנועע במקרה אם פיהיה חלק
למה

המכב. וסלחו מס התנועה על השנוי באלה
הארבעה ער אמרו שהתנועה בכמה כמיתה
וספוגיות והתכה ומקטיות והתנועה באיך
המתנות. והתנועה באנה העתקה והתנועה
במכב. היא כמו תנועה הסבובית ולמה זה
יחד סבת התנועה בשנוי אשר יהיה במאמר
האנה עם שהסכמת החכמים קטורה על
שלוחה באלה הארבעה כלס תשובתו הוא
שהוא שומר על ההנחה הלסוכית כי בעלי
הלסון לא יסלחו מס התנועה אלא על ההעתק
ממקום אל מקום הנה ידוע שהיא תנועה
באנה. ואולס התנועה ממכב אל מכב לפי
פזאת התנועה ואס לא תהיה תנועה באנה
כפי מלות הגסם המתנועע בעגולה הנה כל
חלק נכחו בו הנה הוא יהיה מועתק ממקום
אל מקום ולזה התנועה הסבובית אכלו נכנס
בתנועה במאמר האנה. ואולס השנוי במאמר
האיך בכדסומיות וההתאחרמות הנה בעלי
הלסון לא יקראוהו תנועה. ואולס השנוי
במאמר הכמה כמיתה וההתכה הנה קרוב
ממקרה תנועה בלסון אבל לא יפנס בחוס
והוא הכומח כח בלתי מתנועע. ולא יבכנהו
ואמנס בחינת מה שהוא נבלה בחוס מפורסם
אלל חכמי הלסון בהמטר בהם בהסגחת
לסונס ולזה ייוחד תיבת התנועה בשנוי
במאמר האנה. אמר ההקדמה החמיסית
סכל תנועה שנוי ויביאה מן הכח אל הפועל:
הביאור דע סכל ביחא כאשר היה בכח
בקבת בשלמיות הנה פזתו מהכח אל הפועל
אס פיהיה פתאום והוא ההויה או על הדרגה
מעט מעט והיא התנועה הנה סכל תנועה הוא
פזת מהכח אל הפועל ולא יתהפך כי ההויה
גס כן פזת מהכח אל הפועל ואינו תנועה אבל
כאשר שמונו ביביאה מהכח אל הפועל תנאי
ההרכבה או מעט מעט ומס שרומה להס או
יתכן פיהיה גדר או רוסס סלס בתנועה וכבר
זכרו בהודעת התנועה אופנים אחר מהס מה
סזכרנוהו. והאח מה שזכרו התלמד הראשון:

למה שהוא מתנועע האמ' או לא יהיה. והשני
חלקים אם מיהיה מדרכו מיקבל התנוע' כפרד
ואם שלא יהיה מדרכו. הנה הגיעו חלקים
ארבעה אחר מהם מיהיה חלק לו ואין מדרכו
קבלתה כפרד. משלו ההיולי והזורה. כי כל
אחד משניהם חלק לבגס ואין מדרך מניהם
קבלת התנועה כפרד וכאשר התנועע הגס
יאמר לכל אחד משניהם מה מתנועע במקרה.
והשני מהם שלא יהי חלק לו ולא מדרכו קבלת
התנועה כפרד המשל הלבן בגס כי כאשר
התנועע הגס יאמר ללבן שהוא מתנועע
במקרה. והשלישי מהם מה מיהיה חלק לו
ומדרכו מיקבלה כפרד משלו הגס המחובר
מהגסמים כנסרי המפורדי בפניו והמסמרי
התקועים בס ואם יניע המניע אמנם יציב כל
מניהם ויתנועעו חלקיהם בהמשך להם ויאמ'
לחלקיהם שהם מתנועעים במקרה. והרביעי
מהם שלא יהיה לו חלק ומדרכו קבלתה כפרד
כשיושב בפניה כי יאמר כאשר התנועע' אמ'
ליושב בה שהוא מתנועע במקרה. ואולם
החלק הראשון והוא שתהיה התנועה אם
עומדת בו הנה הוא על שני חלקים כי סבת
אותה התנועה אם מיהיה דבר חוץ מן הגס
ואם מיהיה דבר יתלה בגס והחלק הראשון
יאמר לו המתנועע בהכרח זהו אם מיהיה
מטיבה למוכרח או רחיה לו. ועל השני חלקים
אם יספיד מן המכריח אחר ההנעה או לא
יפרד ממנו ועל החלקים הארבע הם שתהיה
אותה התנועה ההכרחית מתהפכת לתנועה
הטבעית למוכרח או תהיה יוצאת מתנועתו
הטבעית בלתי מתהפכת. והתנוע' ההכרחית
המתהפכת כמו השלכת האבן אל מעלה
והיובאת מתנועתו הטבעית בלתי מתהפכת
כמו השלכה על כח פני הארץ. ויגיע מהם
מהדיוג אלה החלקים קצתם עם קצת שמו'
חלקים לתנועה ההכרחית ועלך בחינת
הפרדתם בהמשל. ואולם אם היתה סבת
אותה התנועה דבר בפניו אותו הגס הנה

יאמר לו שהוא מתנועע בעצמות. והוא אם
שתהיה מפורדת ממנו בכונה ובחירה והיא
התנועה הרצונית או מבלתי כונה ובחירה
והיא התנועה הנמשכת. ועל השני חלקי' אם
שתהיה מובדלת מהכרח הולכת על פיה אחת
ואם שתהיה מתחלפת הכרדי רבת העצמים.
ואלה הם חלקים אחד מהם מיהי אותו המניע
יניע בבחירה על כד אחד הולך על פיה אחת
והוא הנפש הגלגלית. והשני מיהיה אותו
המניע מניע בבחירה תנוע' מתחלפו הכרדי
והוא הנפש החיונית. והשלישי מיהיה אותו
המניע מניע בהמשך תנועות מתחלפות
מכרדים והוא נפש הזוחלת. והרביעי מיהיה
המניע מניע בהמשך אל כד אחד והוא הטבע
ואלה חלקי התנועע בעצמות. ואתה כאשר
הקיף בזאת החלוקה כבר הקפת בכונה בעל
הספר. אמר. ההקדמה הטבעית הוא סכל
מסת' מתחלק ולזה כל מתנועע מתחלק והוא
גס. להכרח וכל מה שלא יחלק לא יתנועע
ולזה לא יהיה גס כלל. וביאור דע שזאת
ההקדמ' מקפת על טענות ארבע. אחת מהן
סכל משתנה מתחלק. והשנית מהם סכל
מתנועע מתחלק. והשלישי מהם סכל מסת'
או מתנועע גס. והרביעית סכל אשר לא
יחלק ולא יתנועע לא יהיה גס. אולם הטעם
הראשונה והוא אמרו כל משתנה מתחלק הנה
בו ספק וההשקפה הנה הוא אשר יחודם בו
מה שלא היה בו כי אם לא היה דבר משני אלה
העניינים היה אותו הדבר על ענין אחד אלה
קיימו ולזה יהיה המס' זה חלוק. וכאשר היה
זה כן הנה המסת' לא יחוייב מיהיה מתחלקי'
הנפש המורבת כאשר יראה אחרי כן עצם
בלתי מתחלק ויהיו לה מנויים כמו שתהיה
סכלה ותשוב. ידעת ויתחדשו בהזיכור
כוללים קנינים מהשמוס במדומות והמוסות
וכן האיכות הנפשיות כמו התפוקה והחמץ
והשמחה והפחד והכעס וזולתם ואם כן עצם
הנפש מכלל לאלה השמויים עם שהוא בלתי
מתחלק 1 3 א ג

קצת ביאורי מהמורה

מתחלק ואף ידבק שיאמ' כל משתכ' מתחלק' ואלם הטעם הסמי והוא שכל מתנועע מתחלק בדגם כן ספק וזה שהגשם כאשר תנועע הוא יתנועע בתנועתו הטמט וקצהו והוא הקו וקצהו והוא הנקודה בהכרח ואכל תנועת הגשם התנועע הנקודה ג' עם שהיה בלתי מתחלקת' וכן נקודות רבות כמו סכוי קטבי הגלגל המזל' כי הם יתנועעו בתנועת מסוה היום ומרכזי הגלגלים יוצאי המרכז יתנועע בתנועת הדומים ובתנועה הראשונה ג' הנה לא ידבק שיאמר כל מתנועע מתחלק' ואלם הטעם' הנה והוא אמרו והוא גשם בהכרח הנה מלת הוא אם פתחיה חוזרת אל המעצב או אל המתנועע או אל המתחלק ובכל אחד מהם ספק אם מהיה רכונ' בו המעצב או המתנועע הנה הוא סתור בשתי הכוונות הס' הנזכרות כי הגשם המדברת משתנה ואינה גשם והנקודה מתנועעת ואינה גשם' ואם היה רכונ' בו שכל מתחלק גשם הוא סתור בטמט והקו כי כל אחד מהם מתחלק ואינם גשמים' ואלם הטענה הרביעית הנה היא הפך ההקדמה הקודמת והנה לא תחויב אמתה אלא אחר אמתת זו' אבל אמתת זאת הנה לא תחויב אמתת זאת אלא אחר אמתה אבל אמתה בלתי קיימת למה שזכרנו מן הסתירה הנה אמתת זאת בלתי מחויבת האלהים אם לא בראיה גמורה' והתשובה מהספק הראשון שאנחנו נרכה במשתנה הנה המשתנה באיכו הגשמייות כמו החומם וההקרה והוא השתנות והסתירה נפלה באיכות הגשמייות' ואם אמתת כאשר חזקה הסמי באיכות הגשמייות היא המשתנה הוא הגשמי והוא המתחלק בהכרח ואף זה כורך אל שומה מההקדמו' המופרדות אמיתי אין הכרח' במתחלק המתחלק בכח ער תהיה ההקדמה הכרחית אבל הדגן בה המתחלק בפעל ויהיה שיעור זאת ההקדמה בן' המשתנה בהשתנות הגשמייות מתחלק בפעל (אין זאת ההקדמה הכרחית אבל היא

כריכה א' הראיה שהגשם העמוט אחד באמת כמו שהוא אבל החום ואינו מתחלק בפעל אבל בכח לבד' וכאם השתכ' ממס' כמו כיור מים התחמם ממחמם הנה הוא אחר הסמי הוא אותו הפשוט בעינו' ומה המחויב לכא' חלוק מהכח אל הפעל עד אמרו ומה המשתנה באיך כבר חולק בפועל וכטורף א מופת יעמוד על אמתת זאת הטענה' ומופת' מה שאומ' מפועל המס' צדך אשר יפגם המשתנה יותר קודם מפעלו כדך אשר לא יפגשו ואם היה מקיפו הנה פעלו במה שימשך כגלויה יותר קודם מפעלו במה שימשך זולתו הנה בראשית הפעל' יבואך קצת חלקי המשתנה באותו האיכות המגעת מהמשתנה אחר ילך במשאר בחלוק חלקי הגשם באיכו' מחייב חלוקו בפעל בהכרח מהחלק החס' דמ' מהגשם כבר יהיה כבר בפעל מהחלק הקד' והפוסט והגיע החלוק בפעל' הנה כבר נגלה אמתת זאת הטענה הראשונה' ואלם הטענה הסמי דע מהרצון במתנועע המתנועע בעצמות לא המתנועע במקרה ונפלה ממנה הסתירה בנקודה כי הנקודה אחת במקרה התנועע לא בעצמות והראיה על שכל מתנועע בעצמו הוא מתחלק הוא מכרזה בזאת התנוע' אם היה הוא התנוע' באיך והוא ההשתנות הנה כבר התאמת במה שזכרנוהו בטענה הראשונה' ואם היה הרצון בו התנועה בכמה בזמניה והוא התוספת בשיעור היה המתנועע והוא הכומה מתחלק בהכרח וכן הנדך' והמסתעב והמתקפה' ואם היה הרצון בו התנועה במצב והוא כמו התנוע' הסבובית הנה יהיה המתנועע בזאת התנועה גשם' ויהיה מקבל לחלוקה בהכרח אל חלוקה ברופית לא חלוק' ברורית' ואם היה הרצון בו התנועה באינה הנה כל המתנועע בעצמות יהיה לו חלק ימשך למכוון תנועתו וחלק אחר למשך לכד המקביל המכוון בתנועתו והמליע ממנו מהמתנועע נפרד משתני חלקיו בסמי הכרדים ויהיה מתחלק בהכרח וזאת

היא

קצת ביאורי מהמורה

זולתו בסתמנוע הוא גם כן בעצמו כמו אבן
אלמג'יטום כאשר הכיץ הברזל כי הוא אמנם
יניעהו ליחוד בו לא לגסמותו ויניעהו מכלתי
סותמנוע הוא בעצמו ואלו אם הית' הכעתי
לזולתו להיות גם כן הכה אם סיניעהו בסתמנוע
או יניעהו להיותו גם כן לא נגוד והחלק השני
בטל ואם לא היו הגסמים המתחממים מניע
קצתם לקצת תמיד והוא חלוק הנראה ולא
ישאר חלק סיניע זולתו בסתמנוע הכה כל
גסם תניע גם אחר בגסמותו הכה הוא
יתנועע בעצמו במניע מה חיזה מניע הית
אחרי כן יניע זולתו ברמותו וזה הוא הדרוש
מוחת ההקדמה : אמר ההקדמה העשירית
שכל מה שיאמר שהוא בגסם וחלק אל סמ
חלקים אם סיהיה עמידתו בגסם במקרים
או יהיה עמידת הגסם בו בורות הטבעיות
וכל סניהם כח בגסם הביאור דע שכל
סני כמחאים יהיה אחד מהם מיוחד באחד
התאחרות והיה הרצון אל אחד מהם עין הרמז
אל האחר באמת ובשעור אחר כן יהיה אחד
מהם תאר לאחד והאחר מתואר יקרא התואר
מסניהם ענין ומתואר בעל הענין אחר כך
אם סיהיה הענין עומד בבעל הענין והוא
מעמידו ואם סיהיה בעל הענין עומד בענין
והענין מעמידו ואם היה האופן הראשון נקרא
הענין מקרא ובעל הענין כוסא כמו הלובן
בגסם הכה הלובן בגסם מקרה והגסם כוסא
ואם היה על האופן השני נקרא הענין בורה
ובעל הענין היוליאומר כמו טבע האם בגסם
הכה טבע האשוי בורה וגסמות' חמר לה הכה
הענין בסוג תחתיו שני מיכין המקרה והבורה
ובעל הענין בסוג תחתיו שני מינים הנוסא
והחומר ואכל זה נראה שכל כח יחול בגסם
אם סיהיה מקרה אם היה עומד בגסם כחוס
וקור ואם סיהיה בור' בו ואם היה מעמיד לגסם
כבורה הטבעי' דמ' כבור' האשית והאחורית
והמיימת והארכית ובו הכורות המעמידות
לחמרי הגלגלים וכל אחד מהמקרים והכורות

ג ב 3 2 יקרא

היא הטענה השנית וכאמר נראה שכל משתנה
מתנועע מתחלק בכדורים המלם וכל מתחלק
בכדורים המלם גם בהכרח הכה כבר
התאמתה הטענה המלמית ואולם הטענה
הזו היא שכל מה שלא יתחלק לא יתנועע ולא
יהיה גם בהכרח הכה לפי סה' קיי בהקדמה
הסנית שכל מתנועע מתחלק וידוע שכל גסם
מתחלק אם בכח אם בפועל הכה יחוייב בדרך
הכך המותר שאמר לא יתחלק כלל לא יתנועע
ולא יהיה גסם והאל המייסד בטוב :

אמר ההקדמה השמינית שכל מה
מתנועע במקרה יניח בהכרח אחר שאין
תנועתו בעצמותו ולזה לא יתנועע אותה
התנועה המקרית תמיד הביאור כבר
ירעת כמה מקדם ענין התנועה המקרית
והתנועה העצמית ומיניה ולא יעלם עליך
דבון מוחת ההקדמה ואולם קיום אחתה
הכה לא בא עופת אכלי באמתה כי
מהאיסר סיהיה גסם מתנועע תבוצה
מקרית מגסם אחר יהיה הוא המתנועע
בעצמות תמיד התנועה ויהיה השני גסמים
מתחייבים במכיואו והתמיד התנוע המקרית
לגסם המתנועע במקרה כמו כדור האם כי
הוא מתנועע בתנועת הגלגל ובעבור שהיתה
התנועה לגלגל תמיד היתה התנוע המקרית
לכדור האם תמיד גם התנועה היומית
לכדורי המסובבים מקרית ולתפיצי עצמותית
זה היא תמידית להם הכה יחוייב מהיו' התנועה
מקרית סיהיה המתנועע כח על כל פנים
ובכלל יסוב אל זולתו לאחת זאת ההקדמה :

אמר הקדמה התשיעית שכל גסם יניעהו
בסתמנוע הוא גם כן בעת הכעתי
הביאור דע שכל גסם יניע גם אחר אם
יניעהו לפי סה'וא גסם או לפי סה'וא גסם
וזה לפי שהכעתי לו אם לכפע גסמותו או
ליחוד בו ואם היה השלי הכה עלת אותה
הכעתי באמת אמנם הוא אותו היחוד לא
הגסם מוח' הוא גסם ולכן לא יחוייב מהכעתי

קצת ביאורי מהמורה

וקרא כח בו הי' מוכני' לפעל מה בבחי' הגעת
אותו הפעל ממנו ותיבת הכו' תקיף עליהם
יחד ורע מהם זכרו בקיום הכורות הטבעי
ושנויים לאכות המוחסות מאלה הגשמים פני
אחד מהם שהגשמים אחרי שתופס בגשמות
מתחלפים בקבלת התמונ' ומהם מי שיקבלם
בקלות הגשמי' הלתי' ומהם מי שיקבלם בקושי
בגשמים היבשים ומהם אשר לא יקבלם כלל
בגשמי' הגלגלי' ויהיה קצת לה הגשמי' במה
פלו מהתארי' בלתי היקצת אל' שיהיה לגשמות
לפי שהגשמי' משותפי בגשמו' ובלתי משותפו'
באלה התארי' ולא למסכסם כי משכ' הגשמות
הוא ההיולי' והוא המקבלת לזה התארי' ואל'
שתהיה פועלת אותם כי הרבד האחר לא יקבל
הפועל יחד כאשר יבנה אחר זה וכשאר שיהיה
למה שהוא חל בנו והאל' בגשמים אם מקרה
ואם צורה ואם היה מקרה שבה הדריש בסבת
חלוק' הגשמים באותם המקרים ואם היתה
צורה הנה הוא הדריש הנה כבר קיים מחלוק'
הגשמים בקבלת התמונות אמנם הוא בצורה
עצמית חלה בגשמים מבכלת אותם אחר
שתופס בגשמו' ולא יאמר הדריש ערץ עומדת
בהתאחרו כל גשם במין מן הכור' עם השתוף
בגשמו' כי אכחנו כאמר אולם הגשמי' הגלגלי'ם
לפי שתמריהם לא יקבלו אלא אותם הכורות
ואולם התמריים היסודיים לפי שהתיחדו חומה
כל מין מהם בצורתו בעבור הכנה קודמת
אליה בה הניעה לחמר אותה הכורה מהפועל
ואם אמרת הנה תקל אותה ההכנה הקודמת
בהתיחדות הגשם במקרה המונחם
אמרתי ההכרל בין שניהם שהמים דרך משל
כאשר התחממו בהכרח אחר כך נעזבו אל
טבעם טבואל מה שהיו עליו מן הקור ולולי
יהיה להם כח משיבם אל הקור נמנע טובם
אליו אם לא נסבה חרטה' והמים אשר טבו
אורי' במכריח אחר כך מר ממנו המכריח לא
ישוב מים הנה בעת שהכורה המומחית לו לא
תהיה שבה כח אחר בו . והשני מהפגש'

שהאיכות המוחסות מאלה הגשמים כמו החום
והקור מקבלי' התוספת והחסרון והצור' בלתי
מקבלות אותם כי המים יתחזק קרירותם
ויחזק והצורה המימית שמורה' הנה ידענו
שהכורות המיניות לאלו הגשמים בלתי אל'
האיכות המוחסות מהם' והטליש' מהם סכל
גשם כאשר נעזב ל טבעו אל' מבלי' שייוחד
במקו' מיוחד ויתקנעע אליו בטבע אחר שאין
מכריח או כמו נטות האבן ל מטה ונטות האש
ל מעלה ואין זה לגשמו' המשותף בם ומסכסם
למה שבעד הנה הוא לענין חל בו' . בעבורו
היה אותו הגשם כבדל משאר המיני' והוא
אשר יקרא צורות מיניות ויקרא טבע כי הוא
התחלה ראשונה בעצמו לכל שנוי וקיום לאלה
הגשמים הנה דבר בגלה השנוי בין הכורה
והמקרה ושהכח יכללם יחד וזה מה שרבינו
לכארו בזאת ההקדמה : אמר ההקדמה
האחת עשרה שקצת הרברים אשר עמדתם
בגשם כבר יחלק בחלוק' הגשם ויהיה מתחלק
במקרה במראים ושאר הכחות המתפשטות
בכל הגשם וכן קצת המעמירים לגשם וקצת
לא יחלק באופן כפסג' וכסכל' : הביאור רע
שהדברים שלהם החלות בגשם על ב' חלקים
אחד מהם יחוייב מחלוק' הגשם חלוק' והוא כל
מקרה יהיה מתפשט בו בכד' לא יונח לגשם
חלק אל' לא שיהיה בו מאותו המקרה דבר
במרא' בגשם ולזה יחוייב מחלוק' הגשם חלקו'
והשני מהם מה שיעמוד בגשם ולא יחוייב
מחלוק' הגשם חלקו' אל' יהיה מזה קבוצתו
או קור לו בסבת יכונתו בשטח והקור' והקור'
כל המקרים מקרים בגשם ולא יחוייב מחלוק'
הגשם חלקו' . אולם הנקדה הנה מטולה'
אולם הקו' והשטח הנה חלל חלוק' הגשם
מבלתי כד חלקו' . אולם בשטח הנה בגבה
בלתי שני הנשאר' . ואולם הקו' הנה ברוחב
וגבה בלתי הארך וכמו שיקרה לגשם בסבת
קבוצת התמונה שתקרה לו בסבת השטח
ברבוע כי לא יחוייב שיתלק בחלוק' הגשם
חלק

בחלותו והסכל מעמידו במציאות כל עלה
למציאותו וסבות מהות הדבר בלתי סבות
מציאותו בלי ספק כי סבות המהות אמנם הם
העצמותיות וסבות המציאו אמנם הם העלות
הפועלו עם התנאי הכרחי בפעולתם ודע
שבעל ספר חבר זכר הנפש בשכל בזה המקו
ואין הנפש עלה למקו הגסם מאשר הוא גסם
ולא למציאותו אבל היא סלמו ראשון לגסמים
ומשלמים בהשפעת החיות והנמשכים אליה
מהחוש והתנועה וזולתם הנה הוא מעמדת
הגסמים בשלמותם בלתי מהותם ומציאותם
ולא יחוייב מחלוקת הגסם הלוקח כל הנפשות
המופשטו אשר אינם גסם ולא גסמיו כנפשות
המדברות ואולם הנפשות הגסמיות כנפשות
החיוניות והכומחו הנה יחוייב מחלוקת הגסם
חלוקם ועל זה האופן והוא טורחה הנפש
הנפש המופשטת בהשלמת הגסם בחיותו ומהות
ומציאותו יתאמת המסלו בפעם בזה החלק
והזהים יודע : אמר ההקדמה השתי עמדה
שכל כח נכח מתפשט בגסם הנה הוא בעל
תכלית להיות הגסם בתי . הביאור דע
שכל כח מזר השתכחותו למעור הגסמים הנה
הוא בגדר עצמותו אינו בעל פיעור ואולם
ישוער בפיעור הגסם לפיותו חל בו מתפשט
בחלקיו ואחר שהתבאר שכל גסם הוא בעל
תכלית הפיעור והכח מפוער בפיעור הגסם
במקרה הנה פיעורו אמנם הוא פיעור הגסם
ויהיה בעל תכלית הפיעור גם כן בחימתו
כי הוא יהיה מפוער בפיעור הגסם אחר
שימצ שכל חלק מהגסם החס חלק מהחיות
הנה יהיה פיעורה הוא פיעור הגסם ויהיה
בעל תכלית בפיעור בהכרח ודע שהתנועת
בקיום התכלית לכחות הגסמיות כפי תכלית
משכנס אמנם הוא קיום התכלית בהכוח
המפורדות מהם לקיים שהכחות הגסמיות לא
יחזיקו פעולות בלתי בעל תכלית ובהם
תועלת רבות ובפרט בקיום המופשטים כאם
נבא ואנחנו רוצים לחקור מהם וכבאר במופת
על

חלוק יהי כל אחד מחלקי רבוע בחלוק החלק
הראשון כי כאשר קרה לגסם בעל המראה
חלוק יחוייב ממנו חלוק המראה בכך יהיה
כל אחד מחלקיו במראה ואין היזק שיאמר
התמונה ואם לא תחלק בחלוק הגסם אל
חלקים דומים לכלם הנה היא תחלק בחלוקו
בכלל ואם היה אל חלקים מתחלפים לכלם
והחלק הפליטי מה מפעור ויחוייב מחלוק
הגסם חלוקו וזה כמו ההיולי והכור והגסמיות
פי שניהם מעמידים לגסם יחוייב מחלוק
הגסם חלוקם וזה מכאשר קרה לגסם חלוק
והפדרה הנה המקבל להפדרה אינו הרבקות
הגסמי כי הרבקות הפך ההפדרות ולא יהיה
בדבר כח קבלת הפכו לגמרי ואחר
סליח המקבל להפדרה באמת הכורה הגסמי
הנה הגסם המקבילו בזה הוא ההיולי הנה
כבר יחוייב מההגעת החלוק על הגסם הגעתו
על ההיולי ואולם הכור אל מתקבל החלוקה
הפרורית למה שזכרנוהו אבל היא תקבל
החלוק הממשכית והחלוק כפי חלוק המקרי
כי איפשר פיוכח ברבקות הגסמי במחשבה
דבר זולת דבר וכן איפשר פיוכס קצתו משכך
לקצת המקרי בלתי קצת ממנו סוה היו אותם
המקרי צירופים או בלתי צירופים הנה כבר
יחוייב בכ מההגעת החלוק על הגסם הגעתו
על הכורה הגסמית רכוכי החלוקה המחשבי
וחלוקת חלוק המקרים אבל לא החלוקה
הפירורית והחלק הרביעי מה פיעור הגסם
ולא יחוייב מן הגעת החלוק על הגסם הגעתו
על אותו המעמיד כמו הסכל כי הוא עלה
למציאות הגסם כאשר יבא באורו במקומו
מלת מציאות הדבר מעמידתו בלי ספק ולא
יחוייב מחלוקת הגסם חלוק מה שהוא מעמיד
למציאותו והוא הסכל יודע שההבדל בין העמד
ההיולי והכורה לגסם ובין העמדת הסכל
אותו משני פנים אחר מהם שההיולי והכורה
מעמידים לגסם ברבקות והסכל מעמידו
בהכרח והפני שניהם מעמידים לגסם

קצת ביאורי מהמורה

על מהכחות בעלות תכלית בפעולתם ונחמ' מהכח למה מלא יהיה בגדר עצמותו בעל כוחות לא ינסא עליו התכלית או הלא תכלית אשר נרצה בו ההפכה בלתי הפלילה אשר משניהם מכלולות הכחה אם לא בבחינת התלותו במה מביאה בעל כמה וזה אם הגם אשר הוא מעכנו או ההפכות אשר פורדו ממנו אולם הראשון קנה כבר זכרונותיו ואולם השני והוא מנסא עליו התכלית או לא תכלית בבחינת הכחות עליו הנה זה מב' פנים החוץ והמספר והזמן • משל החוץ והוא מביאה אחד המשליכים יותר חזק ההשלכה אחרי התאחדם בדרך ההתחלה בהשלכה • ומשל המספר הוא מביאה אחד המשליכים יותר רב מספר ההשלכות על ההמשך • ומשל הזמן הוא מביאה אחד המשליכים יותר ארוך זמן בהשלכה אל האויר אחד ההתאחדות בהתחלה • ונבאר מהכחות הגשמיים בעלות תכלית כפי חלה האופני' להשלכה • אולם כפי החוץ לפי החוץ לפי מהכח לו התחזקה תנועתו לגם חזק בב' הנה אם שתפול אותה בזמן או בלא זמן וממני חלקים בטלים הנה בטל התכלית כפי החוץ אולם המספר החלק הראשון לפי מהתנועה כל אשר הייתה יותר חזקה ויותר מהרה בדרך מורגש היה המה יותר קצר ולו הייתה מופלת בזמן איפשר הגעת תנועה אחרת חותכת אות' הדרך המשוייכת בזמן יותר קצר מאותו הזמן והיתה אותה התנועה יותר חזקה מהתנועה המופלת אל בעל תכלית ואז חייב חתוך התנועה הבבת מהכד אשר הוא בב' כפיו הנה לא תהיה בלתי בעלת תכלית זה חלוק • ואולם המספר החלק השני לפי שכל תנועה היה על דרך ותהיה התנועה כל חניה קודם שתהיה התנועה גר' פלמיתה ותהיה מופלת בזמן הנה כבר קיום תכלית הכחות הגשמיים כפי החוץ • ואולם באחד תכליתם כפי המספר והזמן לפי שאותו הכח אם מביאה טבעי או הכרחי ואם היה טבעי הייתה קבלת

הגם הגדול להנעה כמו קבלת הגם הקטן לפי שאין התנגדות למביאה בהנע' הטבעית בחלוק ההנעה ההכרחית כי הגם הגדול היו יותר קשה מקבל הגם הקטן וכאשר תנוע הכח גסם תנועות בלתי בעלות תכלית במספר או בזמן והכיב חלק חותו הכח קצת אותו הגם מהתחלה אחת הנה אם שתהיה הנעת החלק לו ב' או בלתי ב' והשני בטל ואם לא היה פעל קצת הכח כמו פעל כלו והוא בטל אחר שבכל הכח אותו החלק ויותר • ואיך איפשר זה ואתה ידעת שהגם כל אשר היה יותר גדול מיעור היה יותר חזק הפעל ובחן אותו באם קטנה ובאם גדולה ואם כן הנה פעל אותו החלק ב' אבל יחס הפעל זה פעל כי חס הפועל אל הפועל יחס הפועל אל הפועל יחס ב' אל ב' למה שזכרו בעל המספר שכל כח בגם הנה הוא בעל תכלית להגעת תכלית מעכנו הנה יחס הפעל אל הפעל יחס ב' אל ב' ויהיו אותם ההנעות ב' מספר זמן והוא הדרוש • ואולם אם היה אותו הכח הכרחי נכח שהוא יניע גסם תנועת ב' במס' או בזמן מהתחלה אחת ונכח שאותו הכח בצינו יניע קצת אותו הגם מאותה ההתחלה בצינו הנה אם שתהיה הנעתו לקצתו פנה להנעתו כלו והוא סקר לפי שכלו תוספת העקרי מההנעה ההכרחית על מה סקצתו ולא יהיה הדבר עס' זולתו לא עס' זולתו • ואם היה מוסף עליו ואם מבלתי החלוק ואמנם יראה מן הכד הבלתי ב' להתיחדם בהתחלה ותפסק הנעתו לכלו אבל יחס כל גסם אל קצתו יחס בעל תכלית אל ב' למה שקויים בראשית זה המספר הנה יחס ההנעה להנעה יחס ב' אל ב' מהחלוק בהנעת אמנם הוא כפי חלוק ההפכה בין הכל והחלק ותהיה הנעת החלק ג' ב' הנה כבר קוימה הנעת התכלית לרשות הגשמיים מן האופני' השלשה • אמר ההקדמה השלש עשר' שאם מביאה דבר ממני השני מתוכם אל תנועת ההתקפה

והעתיקה כבר והסבובי' ממנה : הביאור דע
 מהכונה באמתת זאת ההקדמה אמנם הוא
 קיום שהזמן אמנם ישמר בתנוע ההנפול' והוא
 התנועה הסבובית בלתי טיורימיני התנועות
 וביאור זה הוא מהמניי' אם סיהיה פתאום או
 לא פתאום והמניי' סיהיה פתאום אל סיתמיד
 מתדבק שאם לקח סניי אחד אל ספק בהעדר
 דבקותו והתמדתו ואם לקח סכנים רבים כל
 אחד מהם אחר האחר אל' א' סיהיה מתדבק
 כי כל אחד מהם יתחדש בעתה ולו התדבקו
 כמסכים חוייב שימסכו העתות והו' סקר כמו
 סיתבאר' ואלם המניי' אשר לא יהיה פתאום
 אבל יהיה על ההדרגה הנה הוא התנועה
 וכבר ביארנו שהוא אמנם תפול בארבעה
 מאמרות הכמה והאך והאנה והמצב וכבאר
 סאי' איפסר סיהי' דבר ממניי' התנוע' מתדבק
 תמיד אלל התנועה אשר תפול במאח' המצב
 והוא התנועה הסבובית ממנו' אולם התנועה
 במאמר האך והוא המניי' לפי שהוא מליכח
 מטישתנה הגסס מהסך אל הסך כמו סניי
 מהסס אל הקור ומהלובן אל הסחרות
 וממריירות אל המתיקות מעט מעט וכן
 זולתם מן האיכות הנה יהיה היות הגסס
 באותם המדרגות מהסניי מוקף בין הסניי
 מקיפים ואם המניי' אכיות אשר אחת מהם
 מתנועע ממנה והאחר מתנועע אליה ויהיה
 אותו הסניי בת בהכרח הנה כבר התבאר
 שהתנועה במאמר האך חוייב שתהיה בעלת
 תכלית' ואלם התנועה במאמר הכמה
 ככמיהה והסרון לפי שזאת התנוע' לא תפדר
 מהתנועה במאמר האנה הנה תגיע לתכלית
 בהצעתה' וביאור שהתנועה באנה בעלת
 תכלית נפסקת בלתי מתדבקת הוא שהתנוע'
 באנה הוא התנועה היסרה וכבר ביארנו לפי
 זה שהדרדים בעלי תכלית ותהיה כל תנועה
 יסרה ג' בעל תכלית' האלהים אם לא סיאח'
 שהמתנועע כאשר הגיע אל תכלית תנועתו
 סב מתנועע וכן כבר האח' ותהיה מתדבקת

מתדבקת אמנם היא התנועה :
 אמר ההקדמה הארבע עשרה מתנועות
 ההעתיקה יותר קודמת מבתנועות והראשונס
 מהם בטבע כי ההויה וההפסד יקדם לה
 ההשתנות והסתנויות יקדם לו קריבת המסנה
 זכ' המשתנה ואין במיהה ולא ססרון אם לא
 סיקדם להם ההויה והפסד' הביאור דע
 סיאח' סיתחדש דבר ממניי' המחדשים אשר
 זכרנוס אם לא יקדם לו תנועת ההעתיקה
 ובפרט המתבייט ממנה וממנה התלועה
 הסבובית' באורו שהתנועה בכמה אם היתה
 במיהה הנה היא תסטרך אל תנועת ההעתיקה
 והיא תנועת המלקים אשר הם דומים בכוח
 בכח ויעתיק לו ויורד לו בארך ורחב ועומק

קצת ביאור מחמורה

אולם אחר שמהווה וההפסד יקדם להסמי
והסמי יקדם לו קרבת המסנה מהמסנה
כבר ידעת מהווה וההפסד אינם מכת
התנועות אבל הם מכת הסמנים אשר יפלו
פתאום ורבה סיבאר שהסג"ל לא הגיעו אלא
אחר תנועת ההעתיקה וזה כי יקדם לסניהם
סמי מהמסנה ואח"כ יגיע בסד איכות הנאותה
לאותן המין בהגעת מה שיתקף לה מן
האיכו והתחזק הכנת החמר להפסדות הכורה
הראשונה והוא ההפסד והלבישה בצורה
הסמית והיא ההויה וכבר ביארנו שהסמי
יבטל תנועת ההעתיקה הנה להיותו והפסד ג'ס
תקדם תנועת ההעתיקה וכבר ביארנו במה
תקדם סמנים ההעתיקה הישרה נכסות ולא
תהיה היא הסבה הערסית בחדוש לא הסמני
אשר הם מתדבקין בעולם ויחוייב שתהיה
הסבה הערסית היא התנועה הסבובית
לאיפסוד דבקות ותמירותה כיהגס העגול
יקוף בתנועתו הסבובית על כל הגסמים
אשר הם בתוכו ויפלו התיחסיות בין הגסמי
המאירים התקועים בן ובין היסודיים והגיע
ציהם הפעל וההתפעלות ויגיע מזה הכנת
החמר לשיפסוד עליו הכורות מכות הכורות
וימסכו אליהם שאר הסמנים נזאת התנועה
לל הסבובית יותר ככברת מאלה התנועות
ג"כ כי הוא אמנם תקרה לנושאה אחר פלמית
עצמותהיה תמיד על סדר אחר ולא ידבק לה
החלוק כמו מידבק לתנועה הישרה כי היא
אם היתה בטבע היא היא תתחזק באחרית
ואם היתה בהכרח הנה היא תתחזק באמצע
ותחלם במקו ותהיה התנועה הישרה מתחלף
ואולם הסבובית הנה לא תתחלף כלל כאשר
סודרה מכת אחר הנה התנועה הסבובית
הקודמת שבתנועות בטבע והיותר ככברת
בעצמותהאל ידע: אמר ההקדמה החמש
עשרה שהוזמן מקרה כמסך לתנועה ודבק בו
ולא ימצא אחר מהם מבלתי האחר ולא תמצא
תנועה אלא בזמן ולא יושכל זמן אלא עם
התנועה

על התחממות סמור צריכמה הנזון ויתנועע
בכמותו אל פלמות במיחותו וגדלו ואכ אינ
צמיחה אם לא מיקדם לה תנועת ההעתיקה
ואולם ההרכבה הנה לפי שאי אפשר שיתקף
דבר מחלקי הנתיך עד לך חסר בכמותו אל
ההתכה וההסתחה והדבר הנתיך אלא מבלתי
מיפרד ויתנועע אל מקום אחר ואם כן כל עת
פלא יתנועע אותן החלקים הנתכים תנועת
ההעתיקה לא הגיע ההתכה ואולם הספוגות
והמקטיות לפי מהם לא יפדו מן הסמני
אחר מהדבר המסתפג ותהיה עזמותו
והמתעבר מן הסמני והוא התנוע באיך וכח
מהסמני לא ימצא אלא אחר תנועת ההעתיקה
וביארנו מהמסנה אם שפסנה בטבע או
בהכרח והראשון על סמי החלקים אחר מהם
סמי הפסודים בטבע כהסתכות המים
המחוממים אל הקור והסמי מהם השתכות
המורכבים בטבע כהסתכות בוסר הענבים
מהממיות למיתקן אולם השתכות הפסודי
המורכבים בטבע לפי שחוייב סיהיו ויבאים
מן האיתיות הטבעי עד איפסוד שיסבם טבעם
אל אותם האיכות ולא תסמ מהאיכו והטבעי
לא יהיה בטבע ואי אפשר מבלתי הנה מסנה
מכריח אותם ראשונה להשתנותם אל האיכו
היוכחות מן הטבע אחר כן כפרד מהם וישוב
טבעיהם חוזר גסמיהם אל האיכות הטבעיות
במי יקרב מהם האם ויחמם אחר כן ירחק
מהם וישובו אל הקור הטבע ויהיה זה הסמני
כבר קדם לו קרבת המסך ומרחקו מהמסנה
והוא תנועת ההעתיקה ואולם המורכבים
בטבע לפי מהם אמנם והיו אחר הגעת
הרכבה מקיפן גסמים מתחלפי המקומות
הטבעיים וזה לא יגיע אלא בתנועת ההעתיקה
ואולם הסמני בהכרח לפי שהמכריח אם היה
מדבק למוכריח המוכרח הוא באמת סמי
בטבע וכבר קדם הדבור בו ואם היה כפרד
אי איפשר מבלתי קרבתו למכו עד אפשר לו
סימניהו כתקדם לו תנועת ההעתיקה בלי ספק

מכ' עומד בעצמו לא יהיה בנושא לפי מאנחנו
בארנו מחלקנו מחודשים כלים וחל' לו מבלתי
נושא כמו שיבא ביאור שכל מחודש חל' לו
מבלתי נושא ובהיות לו נושא לא ימנע אם
שהיה זה הסיפור סיפור לנמשא או לתכונה בו
והראשון בטל ממני פנים אחד מהם שסיפור
הנושא כח העצמות וזה בלתי כח העצמות
והשני הוא שסיפור נושא כאש' כוסף הנה כוסף
הנושא בהיותו כוסף ולא כוסף הנושא בתוספת
זה הסיפור כי סיפורו המתאפשר' האריך מהם
בזה הסיפור בדרך מורגש עם סכבר יהיה
סיפורו קטן הנה אין זה סיפור הנושא והוא
אז לתכונה בנושא ולאותה התכונ' אם שתהיה
כח העצמות או לא תהיה כח העצמות
והראשון בטל בפני פנים הנזכרים הנה הוא
אם כן סיפור תכונה בלתי נחה והנה התכונה
הנה הזמן הוא סיפור התכונה לא מכד חלקי
הדרך כי סיפור חלקי הדרך נח העצמו' והקוד'
לא יקויים עם המתאחר אבל מכד הקודם
אשר לא יקויים עם המתאחר ולא יתחברו
לעולם מחלקי הסיפור אשר בארנו שהוא ער'
החדש והכלי' הנה כבר נראה מזאת החקיר'
מהות הזמן והתכונה דבקים לא יפרד אחד
מהם מן האחר' ביאורו הוא שהוא נר' בחקיר'
הראשונה שהזמן סיפור התכונה וחל' חמותו
בזולתה' ואולם שחל' לאמת התכונה בזולתו
לפי שכל תכונה היא ער' וכל דרך הנה הוא
מקבל לחלוק תמיד והוא נבנה על חלוק החלק
ותהיה התכונה לחכי הקודם התכונה אל'
אחריתה הנה תהיה נופלת בזמן וכבר קויים
דבקותם והחקיר' השלישית בביאור ממה שלא
יתנועע ולא ישתנה הנה לא יפול תחת הזמן
ביאורו הוא הנרצה מאמרו הדיבר הפלוגי נופל
תחת הזמן או בזמן הוא שמיאולו דבק לזמן
והזמן מתחדש עובר הנה הדבק לו מתחדש
עובר ואין זה אם לא התנוע' הנה הנופל בזמן
ותחתיו אמנם היא התנוע' בעצמו' והמתנועע
במקרה והוא הנמש' ומקרו' ומה שלא יהיה
ד ח א 4 i מתנועע

התנועה וכל מה שלא תמצא לו תנועה אינו
נופל תחת הזמן: הביאור דע שזאת
ההקדמה מקפת על שלש חקירות אחר מהם
בביאור מהות הזמן והשנית בביאור היות
הזמן עם התנועה דבקים לא יפרד אחד מהם
מן האחר כלל' והשלישית בביאור שאמר לא
יתנועע לא יפול תחת הזמן. החקיר' הראשונ'
בביאור מהות הזמן. וכאמר חלקו הראשונים
במהות הזמן על ארבע דעות אחת מהן שה'
כמא עומד בעצמו בלתי נמש' ולא נשמים
והוא מחויב המציאות לעצמותו: והשנית
שהוא נמש' המקיף בכל נשמי העולם והוא
גלגל מטה היום: והשלישית שהוא תנועת
מטה היום: והרביעית שהוא סיפור התנועה
מכד הקדומה והאחר אשר לא יתחברו
כאמר יבא ביאורו והוא בחירת ארסנו ומי
נמשך אחריו והוא אשר זכר' בעל הספר
סיפור התנועה מקרה נמשך לה. וכבר זה
הדעת ואחר השלמות נזכור טעות הסברות
הנפטרות עם תשובתם. וכאמר אם הנחנו
נשמים מתנועעים על דרך מורגש בסיפור
המהירות והנחנו נמש' אחד מתנועע באותו
הדרך ובאותה המהירות אין ספק ששניהם
לא הסכימו בלקיחה הסכימו במריב' א הגעת
תכלית אותן הדרך אבל לו התחיל הראשון
בלתי קטני אחר כן התחיל השני ועצבו יחד
הנה יהיה בין לקיחת הראשון ועצב' יפסרו'
אכיכו' דרך פחות מדרך הראשון והאפשרו'
השני חלק מהאפשרות הראשון והאפשרות
הראשון ענין סיפורו מקבל לתוספת וחכרון
ואין סיפור נח בעצמות אבל הוא לעולם בכלה
כי לולי יהיה כלה לא חקר מהשני כבר הוא
מגיע לראשון כי שניהם מסכימים במהירות
וההתחלה בנקוד' אחת מן הדרך וסוף התחילו
יחד או התחיל האחד מהם לפני האחר
ויחויב שהיה דרך השני כמו דרך הראשון
ואינו כן ואם כן הוא סיפור יהיה מציאותו על
דרך החדש והכליו' ולא יהיה זה הסיפור

קצת ביאורי מהמורה

והספר הגדולה קצתי לא יתכן שתהיה גדולת התמונה הראשונה. ואם אחרת נס' הגדולה פוללת כד' פילוד' כן ואין זולת גלגל מסנה היום מקיף בכל המחורשים ויוליד הנה אין הזמן דבר זולת גלגל מסה היום. אמרתי אז תהיה הגדולה כמעט נחסר' בתנועתו וסומה תנועתו. ותשובת השלישית מארבעה אופני' אחד מהם מה מזכרנו תשובה מהשנית והשני מהזמן לא יתוא' במהירו' אבל באורך והקצור והתנועה תתואר במעשה הנה היא זולתה. והשלישי שאי איפס' סימכאו שתי תנועות יחד ואי איפס' סימכאו שני זמנים יחד. והרביעי מהם שאכחנו נביח תנועה מראשית השם עד אחריתו בשיעור מהמהירות ונביח תנועה אחרת באותו בשיעור מהמהירות מראשית היום עד חציו הנה התנועה הראשונה פנה לשנית במהות והמחויבים לה והמהירות המורגש ויתחלף לה בשיעור' הידוע שחלושה ממנה. אמנם הוא בזמן לא זולתו מדר ממנה יותר ארוך הנה אין הזמן אלא שיעור התנועה אשר לא יתחברו חלקיו בקדימה ואחור והאל יורע. אמר ההקדמה השם עשרה הוא סכל מה שאינו גסם לא יוסכל בו מנין אלא במהיה כח בגסם וימנו אימי אותם הכחות במנין חמריהם או נוסחיה' ולכן הענינים הנפרדים אשר אינם גסם ולא כח בגסם לא יוסכל בס' מנין כלל אלא בשיעור עלות ועלוילס: דביאור המכונן מזהה ההקדמ' מבורר שכל מהו' מיכית ימנו האויסים אשר תחתיה הנה סבת אותה המנין אמנם הוא מנין בחמרים ושני המקבלים ביאורו הוא שאשיות אותו המהות חס' מיהיה הוא המהות או זולתו ואם היה הוא הנה חס' נמצא המהות נמצ' אלוה' האיש בעינו לא יהיה אישית מכיים אבל יהיה מרה בחייה והמונח חלופי ואם היה זולתו והוא מקרייו אז לו מבלתי עלת' עלולות חס' שתהיה אותו המהות או מה מיהיה חל בה או מה מיהיה מסכן לה או מה סלח

תנועת ולא משתנה כלל לא בעצמות ולא במקרה לא יהיה כופל תחת הזמן ולא יהיה מציאותו זמני. ונזכור דמות החולקים אומר בעל הסברה הראשונה שהזמן נמצא כאשר נאסדה העדרו חסוב ממנו בטל וכל מה שחובב מופשט הנחת העדרו. סקר הנה הוא מחובר המציאות לעצמותו הנה הזמן נמצא מחויב המציאו' לעצמותו. ביאור הקטנה הוא שהזמן נמצא בהכרח כי כל אחד יורע בהפרכת שא"ל מיהיה נמצא לפניו בחלף מנה וסוהא נמצא עתה מכך מנה משני חיוי והאמות כאמ' היה הכרחי הנה חלקיו הכרחיים הנה הידיעה במציאו' הזמן הכרחית ויחויב מופשט הנחת העדרו בטל לפי שכאשר הונח העדרו היה העדרו אחר מציאותו ומציאותו קודם העדרו קדימה ואחור לא יתחברו והקדימה והאחור אשר לא יתחברו הוא עכס הזמן הנה יהיה הזמן נמצא עם העדרו זה סקר ואלוה' הגדולה הנה כר' כי אין ענין למחויב המציאו' לעצמותו זולת מה שיחויב מהנחת העדרו בעיון אל עצמותו בטל הנה הזמן נמצא מחויב המציאו' לעצמותו וכל אשר יהיה מחויב לעצמותו לא יהיה גסם ולא גסמי הנה הזמן נמצא עומד בפניו אינו גסם ולא גסמי. ואולם מי שאמר בשחזמן הוא גלגל מסה היו' הנה הוא יתחזק בשאמר הזמן מקיף בכל המחורשים וגלגל מסה היום מקיף בכל המחורשים הנה הזמן הוא גלגל מסה היום. ואולם מי שאמר שהזמן הוא תנועת גלגל מסה היום הנה הוא מוסיף בזאת הראיה דבר ואמר הזמן מקיף בכל המחורשים ומתחדש עובר ותנועת מסה היום מקיף בכל המחורשים ומתחדש עובר הנה הזמן תנועתו. התשובה מהסברה הראשונה הוא שאכחנו בחרנו שהזמן בלתי נח העצמות אבל הוא לעולם בחדוש וההדבקה מחויב המציאות לעצמותו לא יהיה כן. ותשובת השנית שהקטס מהתמונה השנית והחבור המורכב משתי מחייבות בו לא יוליד

כי החי מחובר ממנו ומתנועע ולזה שאמר
מת כעדר ממנו המניע והוא הנפש וישאר
המתנועע והוא הגשם תכף כמו שהיה חלל
שהוא לא יתנועע אותה התנועה וילמה שהיה
המניע הנמצא במתנועע נעלם בלתי נראה
לחוש לחשב כחי שהוא מתנועע בלתי מניע
וכל מתנועע יהיה מניע בו הוא אשר יקרא
מתנועע מזדו ענינו שהכח המניע למה
שיתנועע ממנו בעצמות נמצא בכללו :

הביאור דע שזה הדבור מקיף על שתי
חקירות אחת מהם בביאור שכל מתנועע לו
מניע וזולתו והב' מה שבו חלוק המניע ופירושו
המתנועע מזדו החקירה הראשונה דאיתק
הוא שהגשם כאש התנועע הנה אם שיתנועע
לשהוא גשם משולח או לשהוא גשם מה והראשון
בטל מפני אחר מהם שלו היה כן היה כל גשם
מתנועע תמיד כי העלה כאשר היתה תמיד
היה העלול תמיד בתמידותו ואינו כן והשני
מהפנים שהגשם אם היה מתנועע במה שהוא
גשם לא ימנע אם שיהיה מכוח לבד מורגש
או לא יהיה והראשון בטל מפני פנים אחר
מהם שיחויב שיהיה כאשר הגיע אליו ואז לא
תהיה הגשמות לבריה עלת התנוע' כי אם היה
זה לא נח וכבר הנחנוהו כן זה חלוק ומהפנים
השניים שיחויב שלא יהיה כל גשם מכוח אל
אותו לבד בעינו ואנחנו כר' הגשמי מתממיעים
אל דברים מקבילים כתנועת האש למעלה
ותנועת הארץ למטה ואולם שם לא יהיה
המתנועע מכוח לבד מעוין אבל עבר
שיתנועע אל אי זה דבר הזרמן הנה אין
התנועעו אל קצת הדברים ראשון מהנעת אל
שאר הדברים ואם שיתנועע פתאום ל דברים
מתחלפים והוא סקר או לא יתנועע אל דבר
מהם הנה לא יתכן שיהיה הגשם לברו מחויב
תנועת עצמו והשלישי מהפנים הראשונים
או היה מתנועע הגשם במה שהוא גשם היתה
בטלה התנועה כי מה שבעצמו תמיד בתמידות
העצמות והרביעי מהם שהגשם מקבל
ד ב 2 4 לתנועה

שלא יהיה חל בהזלזל מעבך לה אבל לו התלות
עם המהות או מה שלא יהיה אותו ההתלות
בכ' במהות כלל והחלק הראשון בטל ואם לא
יהיה מינה באיפה ולא יהיו תחתיה אינן והוא
חלוק מה שאנחנו בו והחלק הב' בטל לפי
שחלוק החל אחר חלוק המסבך אחר בעצמות
ולא יהיה עלה למה שהוא לפני בעצמות
ואולם החלק הב' והר' הנה שניהם אחת ומל
החלק השלישי הכחות הגשמיים מהמקרים
והנורו ומל החלק הרביעי הנפשו המדבריו
ביאור זה שהעיונים ימנו ויתחלקו לאישים
כפי מנין התלה בהם מהחמרים והגופות
להכנה אשר תחורם בהם והחלק הה' בטל
כי מה שלא יהיה לו התלות במהות כלל ולא
באיפה הנה יחמו בה אליה בשום ומן הסקר
סמספט מספר מהם בלתי מספר אם לא לסבה
תעיד החלוק הנזכר בו ואז מבלתי ההנערה
אל אחר חלק השלישי והרביעי וכבר הגיע
מזה שכל מהות כללנו איננה אותה המהות
תוכנה בכחות הגשמיים מהכורות והמקרים
או כתלות בחמר בזמן מההתלות כנפשות
המדברות והמפסטים הנמורים והספרדים
במחלט אל שומנו איננהם כלל אבל יהיו
מיניהם באיניהם אם בשיניהם אשיותם כפס
מהותם כמו בחוק המחויב המציאו לעצמותו
או בשיניהם מהות מספקת בימותה ואיננה
ממחויב המציאות לעצמותו בעצמים השכליים
המתעלים מההתלות בחמר אחר שלא ימנו
בפעול הראשון ואין חלק במהותם ואין להם
מקבילים ולא מה שירמה למקבילים ולא ימנו
באיניהם אשר יהיו תחת מין אחר אבל יהיו
מיניהם באיניהם אך יגיע המנין בהשתלשלו
העלות אשר ביניהם בשיניהם קצתם עלה לקצת
ויגיע רבו אבל הם לא יהיו תחת מין אחר
אבל יהיה כל אחד מהם מין משתנה לזולתו :

אמר ההקדמה הטבע עשרה היא שכל
מתנועע יס לו מניע בהכרח אם שוץ ממנו
כאבן תניעה היד או יהיה מניעו בגשם החי

קצת ביאורי מהמורה

ההכרחיות האנושית והוא אשר רצה בה בעל
הספר. ומהם מי שהתנה בזה הפירוש שהיו
התנועות בדרגות יוצאין ממנו התנועות הנמשכות
והם תנועות הכנסת הזמנית והתנועות הטבעיות
וישארן התנועות הגלגליות והחיות לבד.
ואתה תבחר באלה השלושים כי אין הקל
בלשונות ואם היה היותר דומה מה שזכרנו
בזה הספר:

אמר דוקדוק המונח עשרה סכל מה
שנמצא מן הכח אל הפועל מוציאן זולתו והוא
חוץ ממנו בהכרח כי לו היה המוציא בו ולא
יהיה גם מונע לא נמצא בכח עת אחת אבל
היה בפועל תמיד ואם היה מוציא בו והיה לו
מונע וחולק אין ספק שמסיר המונע הוא אשר
הוציא אותו הכח אל הפועל והבין:

הביאור דע שזאת ההקדמה כסדר גרולת
המעלה תחתיה קורות דקדק וענייני הרופים
ונחזיק לדבר בס' ונאמר אמנם מה שבא מן
כח אל הפועל יהיה על שלש מדרגות הראשון
מהם שיהיה אותו הדבר נעדר וישב נמצא
כמו שהחמימו נעדרת במים אבל היא מקבלת
המציאות וכאשר תמציאה הפעל שבה נמצאת
בו ויאמר שהיא יציאה מן הכח אל הפועל:

והשנית שיהיה הדבר נמצא בפעל בעצמות
ואיפס שיהיה לו תאר מה אם כורה ואם מקרה
אבל היא לא תהיה נמצאת ויאמר לאותו הדבר
הנמצא בפעל כפי איפשרו הגעת אותו התאר
לו שהוא בכח כך וכאשר נמצא לו אותו התאר
יאמר שהוא שב בפעל כפי המציאות היו נמצאים
בפעל בעצמותם ואיפשר שיתוארו בחימויות
וקודם מציאותה לקם יאמר שהמציאות בכח וכאשר
נמצאה לו יאמר שהוא שב חס בפועל:

והמדרגה השלישית שיהיה הדבר נמצא בפעל
על העצמות תמי' התארים ואיפשר שיחודם
ממנו דבר אחר לא נמצא בו אבל כפרד ממנו
ולפי חרשן ממנו ואמר לאותו הנמצא שהוא
קועל לדבר האחר בכח וכאשר חורש ממנו
יאמר לו שב פועל בפועל. ואם החלק

לתנועה הנמצא לא יהיה פעולה כי המקבל לא
יהיה הוא הפועל. ואולם החלק השני מפורט
הדבור והוא שיהיה הגם אמנם מתנועע לפי
מהו גסם מה ולא יהיה המתנועע אותו היחוד
לא הגם מאשר הוא גסם. הנה כבר נרמזה
סכל גסם מתנועע הנה מניעו דבר זולת היותו
גסם. ולא יסתר זה הפרט בחי כי הפועל
לתנועתו הוא הכנסת זולת הגסם והוא כורת
הגסם אם מופשטת כמו באדם או מחוברת
לחומר כמו בשאר אבל כל אשר היתה בכנס
נעלמת העצמות בלתי מוחצת נחשב שהוא
יתנועע כגופו מבלתי מניע והוא סקר:

החקירה השנית בחלוק המניע נתלה בו והוא
אם שיהיה בדרגון או בהמשך אלהי מבלתי
רצון. ועל השני החלקים אם שיהיו אותם
התנועות מתאחדו על סדר אחר או מתחלפות
וניעו מזה ארבעה חלקי ואנחנו כבר הסלמנו
הדבור בזה ההקדמות הקודמות ולא נסיבהו
ואולם פירוש המתנועע מדרו הנה החכמים
חולקים בשמות זה הלשון. מהם מי שטעם
המתנועע מדרו הוא אשר לו שיתנועע בטבע
תנוע' בלתי אותה התנוע' אשר הוא במתנועע
ואותה התנוע' עם זאת לא תהיה מסבה מחוץ
וכפי הכח יכנס הכח בכלל המתנועע מדרו
ויצא הגלגל מכללו הם עם זה מונעים שיצא
הגלגל מזה הכח אין הפירוש מסכים לדעתם
ומהם מי שהוסיף על זה הפירוש תכא' אחר
והוא שיהיה לו עם זה שלא יתנועע כאש רצה
נכנס בו הגלגל ולא יחויב מדרק אמרנו כאשר
רצה שלא יתנועע כי הוא לא יתנועע איפשר
שתפול בו אותו האיפשרות וירצה שלא יתנועע
זה לפי שחייב מדרק התכא' דרך הנשואי
כמו שבארנו בהגיון ומהם מי שפרט
המתנועע מדרו במתנועע אשר לא תהי סבת
תנועתו. חוץ ממנו במכרות אבל יהיה אם
בתוכו או נתלה בו והם אמתיים מן החכמים
ולפי זה וכנס בו הגלגל והכח והחי והפשוט
המתנועעים בטבע ויצאן ממנו התנועות

והוא חוץ ממנו בהכרח * ואלו האופן
השלישי והוא שיהיה אותו הדבר נמצא
העצמות שלם התארים ויתחדש ממנו רושם
בפעל אחר שיהיה בכח ואותו הרושם אם
שיהיה בחומר בגוהות והמקרים החלים בו
במין מההתלות בפעמות המדברות אז לא
יהיה בחומר ואין התלות בו בשכלים
הנפרדים * והשני חלקים הראשונים
אפשרים כאשר הכין אותה החומר מכין ויוכן
להגעת השפע מאותו הפועל ויחדש בו אותו
הרושם משלו מן הטבעיות שהשם נמצאת
בפעל הספיעתו לאור איך קבור בו ולא המנע
מכדו בכתיבת האור * וכאשר לא יאיר ממנה
דבר לקבור בהכנתו בשלא יהיה בעל מראה
אז לא יהיה לכחו או יהיה בינה ובינו מסך
וכאשר הכינו מכין בטיביו לו אלה התנאים
ויסו ממנו הכה יושפע אור השם עליו מבלתי
עכב ולא חלוק אבל זה לא יחוייב שני בפעל
כי אותו החלוק לא יהיה לחסרון ענין
בפועל עד ייחסו לו שני אבל לחסרון במקבלי
וחדש הזוהר והמקרים בחדש הפעל גם
הנפשות במדברות מהבורא ומלאכיו אינו לא
על זה האופן כי התגופות העליונות יכינו זה
החמר לקבלת אופן הדברים ויחדש מהם
בם כפי כל מקבל מה מראוי בו מבלתי שני
כפעל כלל אחר שלא יתחלק מה ביתחלק אלא
לקבור לא לחסרון תאר בפעל * ואלו החלק
השלישי והוא שלא יהיה אותו המחורם בחמר
ואין התלות בו עם שלא יתאמת השני על אותו
הפועל הנמצא העצמות השלם התארים אם
איפשר זה או א"א הנה קבת מה טקדס ממנו
בהקדמות הקודמו ומה שיבא בהם בהקדמו
הבאות יעזר להטקיד על משפט זה החלק
ושלמות השני חלקים הראשונים *
אמר ההקדמה השש עשרה מכל אשר
למציאותו סבה הוא איפשר במציאו במציאת
עצמותו כי אם נמצאו סבותיו נמצאו ואם לא
נמצאו או נעדרו או תקנתה יחסם המחוייב
למציאותו

גדול הדרך מאד והדבור בו ארוך והחלוק
בו רב ויבנו עליו הרבה מהשאלות הגדולו כמו
חדש העולם וקדמותו וכדבר ראשונה בשני
החלקים הראשונים אחר נבאר השלישי ביאור
ראוי בזה המקום * ונזכור שלמותו בהקדמות
הבאות בזה * וכאמר כל מה שיבא מהכח אל
הפועל על השני פנים הראשונים לו מוציא
מציאותו מן הכח אל הפועל לפי שאותו הדבר
איפשר בעצמותו בלי ספק ויחס המציאות
והעדר אליו על הסווי ויטקד אל מכריע
יכריע מציאותו על העדרו ומכריע מציאות
הדבר על העדרו מוציא מהכח אל הפועל בלי
ספק וזה המכריע המוציא כבר יבא לחץ
מעצמות אותו הדבר אשר הוא בכח כאשר
ביחס אל המים וכבר יהיה בתוכו מקיף כמו
הכח הטבעי המבשל לפרות ההוות בו *
והחלק השני מהפנים שלא יתחלק ממנו פעלו
הנה הוא בפעמיו מה שהוא נמצא בו בפעל
תמיד ולא יהיה מסכנו בכח בעת מן העתים
ודברנו במה שיהיה בעת מה בכח אחר כן יבא
אל הפעל ואם נתחלק ממנו פעלו בשלא
ואם מה שהוא בו מן הכח אל הפעל ספק
שיהיה אותו החלוק אם להקם מונע או
לחסרון התנאי * ויטקד כל ענין חוץ ממנו
יסיר אותו המונע או יביע אותו התנאי ומסיר
המונע או ימניע התנאי שהוא חוץ ממנו מוציא
לזה שהוא חוץ אשר הוא בדבר בפעלו מהכח
אל הפעל כח הטבעי המבטל אפרות הוות
בו כאשר לא יביע ממנו אותו הבטול אם להקם
בו מונע קודר ממים אותם פנים בלתי
מבוססים או להפקר תנאי בחמום האויר
וכל עת סר המונע שהוא או הגיע זה
התנאי בשם כאשר התפשטה בו בחמום
האויר הנה הוא מוציא הכח הטבעי בפעלו
מהכח אל הפעל * ולפי זה יהיה המוציא
השמי אותם שהוא חוץ ואם כן המוציא
לדבר על הסלוח מהכח אל הפעל יהיה חוץ
ממנו תמיד ונה הוא אשר רמז אליו באמר

קצת ביאורי מהמורה

באופן מן האופנים ולא בענין מן העניינים :
 הביאור דע שאלא מיהיה לרבר המחוייב
 המציאות לעצמותו סבה בו ימצא כי אכתנו
 ביארנו בהקדמה אשר לפני זאת שכל אשר לו
 סבה הנה הוא בבחינת עצמותו איפשר
 המציאות וההעדר ויחוייב מזה בדרך הפך
 הסותר שאשר לא יהיה איפס' המציאו' וההעדר
 לעצמותו הנה לא יהיה לו סבה כלל אבל יהיה
 מחוייב המציאות לעצמותו אל' המציאות
 וההעדר לעצמותו הנה לא יהיה לו סבה
 באופן מן האופנים : ולאמר שיאמר אחר
 בארתם בהקדמה אשר לפני זאת שכל אשר
 לו סבה הנה הוא איפשר המציאות בבחינת
 עצמותו : ותהיה זאת ההקדמ' מחויבת ממנה
 בדרך הפך הסותר ואין צורך לשומה הקדמה
 נפרדת הלא תראה שכל הקדמה הנחתם אות'
 בזה הספר הנה יחויבו ממנה מחוייבים רבים
 אם בדרך הפך הסותר או בזולתו מן הדרכים
 המפורספים בהגיון כמו אמתת השוה ובזב
 הסותר וזולתם ולא תצטרך סנכרז אותם
 המחוייבים בפני עצמם כי הם יהיו יודעים
 משרש ההקדמה המונחת וכן הנהגה יצטרך
 לזכור זאת ההקדמה בפני עצמה אחרי הנחת
 ההקדמה הקודמת לעזיפת האריכות :
 והתשובה ממנה שזאת ההקדמה למה שהיתה
 רבת השמוש לרוב נפילת הצורך אליה בזה
 השאלות אשר ידברו בס' אין פגע לזכרם בפני
 עצמם כדי שיהיו יודעים נמצאים בשכל
 בפעל ולא נצטרך להוכיחם מההקדמה אחרת
 כי פעמים לא יעתק שכל המעיין אל הפך
 הסותר לאותה ההקדמה לעמוד באמתת
 אותם הדיוסים ואולם כאשר היתה נזכרת
 בפני עצמה הנה לא יגיע לזה ספק יעכב
 והאל יודע : אמר ההקדמה האחת ועשר'
 שכל מורכב מב' עניינים הנה אותה ההרכבה
 היא סבת מציאותו על מ' שהוא עליו בהכרח
 ואינו מחוייב המציאות לעצמותו כי מציאותו
 במציאות חלקיו ובהרכבתם : הביאור דע
 שכל

מציאותו לא ימצא : הביאור דע שכל אשר
 לו סבה הנה הוא בבחינת עצמותו איפשר
 המציאות וההעדר כי אם לא יהיה איפס'
 המציאו' וההעדר בעתן אל עצמותו אם מיהיה
 מחוייב המציאות לעצמותו לפי שאין אמצעי
 בין המציאות וההעדר וכאשר לא יהיה מקבל
 לסביה' היה אחר מהם לא מורגש אם המציאו'
 או ההעדר ואם היה הראשון הנה הוא מחוייב
 המציאות לעצמותו וכל אחר אל' מיהיה לו
 סבה : אולם המחוייב המציאות לעצמותו
 ואם לו סבה הנה הוא יסור בסור הזולת ואות'
 הסבה והקבוצ' בין סביהם סותר : ואולם
 הנמנע לעצמותו לפי שמה שלו סבה אל' שלא
 יסוב נמצא במציאות אותה הסבה והנמנע
 לעצמותו לא יסוב נמצא : אבל במה מיהיה לו
 סבה הוא בבחינת עצמו איפס' המציאות
 וההעדר בלתי נמנע מלקבלם לגמרי ואמנם
 ימצא כאשר נמצא סבת מציאותו עם התנאים
 הנכבחים באותו הפעל ויחוייב מציאותו בה כי
 אם לא יחוייב מציאותו נשאר בגדר האיפשר
 ולא יהיה מציאותו מוכרח העדרו ולא יהיה
 מציאותו ראשון מהעדרו בנפילה ולא יהיה
 נמצא עם מציאות סבתו השלימה ולא תהיה
 סבת מציאותו סבה למציאותו זה חלוף ואם
 כן כאשר נמצאת סלמה בתנאים הנכבחים
 בפעל חוייב בו מציאות המסובב ואמנם יאמר
 כאשר נעדרה סבתו או אם נמצא' אבל נעדרו
 התנאים והנדרים אשר יבחנו באותו הפעל
 וזהו הרבון באמרו או נסתנה יחסה המחוייב
 למציאותו ואז ימנע מציאותו המסובב בהכרח
 הנה כבר תגיע מזה ההקדמה שכל אשר
 לו סבה הוא בבחינת מציאות סבתו מחוייב
 המציאות ובבחינת העדר סבתו נמנע
 המציאות ובבחינת עצמותו עם הפסק העיון
 ממציאות סבתו וההעדר איפשר המציאות
 וההעדר והאל המייסיר בטובו :
 אמר ההקדמה העשר' שכל מחוייב המציאו'
 בבחינת עצמותו הנה אין סבה למציאותו

יִקְבְּלוּ הַחֲלוּקִים בַּפֶּעַל אֲבָל בְּכַח וּמִנִּיהֶם מִיֵּשׁ
וְהֵם כְּדוּרֵי הַתְּמוּנָה מִתְרַמֵּי הַמַּהוּת וְהַחֲמִתּוֹ
נִכְאָסֵר הַתַּחֲבָרוּ הַנִּינִי הַנִּשְׁמִים הַפְּסוּטִים
רִאשׁוֹנָה חֲסֵם הַמְּדַרְבָּרִים מִנִּיהֶם וְהַחֲלוּקִים
הַשְּׂנִי כִּבְרַת הַמְּדַרְבָּרִי כִּי אֲזָלָם הַגֶּשֶׁם מִהַחֲלִיקִי
הֵם מְנִיעִים בַּפֶּעַל וְהֵם בְּתוֹךְ הַחֲלוּקִים מִנִּיהֶם
הַמְּדַרְבָּרִים וְהֵם רַחֲוִיקִים מִנִּיהֶם מִהַמְּעַתְּזוֹת
וְהַשְּׂנִי מִהֶם מִנִּיהֶם הַחֲלוּקִים מְנִיעִים בְּכַח
וְהֵם בְּעֵלִי תְּכִלִּית וְהֵם קִבְּרָה זֶה לֹא אֲרָע
גִּטָּה אֵלֶיהָ וְהַרְבֵּיעִי מִהֶם מִנִּיהֶם הַחֲלוּקִים
בְּכַח וְהֵם בְּלִיתִי בְּעֵלִי תְּכִלִּית וְהֵם קִבְּרָה
הַחֲסִמִּים הַחֲמִתִּים וְגִלְוִי זֹאת הַקִּבְּרָה הִיא
מִהַגֶּשֶׁם הַפְּסוּטִים כִּמוֹ אֶחָד דְּרָךְ מִשָּׁל אֶחָד
בְּחִמָּת כִּמוֹ שֶׁהָאֲבָל הַחֲסִמִּים הֵם אֶחָד מִקְּבָל
לְחֲלוּקִים אֶל בְּלִיתִי תְּכִלִּית לֹא בְּעֵינֵי שֶׁהוּא הַנִּינִי
חֲלוּקִים בְּכַח בַּפֶּעַל כִּי זֶה שָׂקָר כִּמוֹ שֶׁיֵּבֶא
אֶחָד זֶה אֲבָל בְּעֵינֵי שֶׁלֹּא יִנְיַע אֵלֶיךָ חֲלוּקִים אִם
לֹא שֶׁאֵלֶּיךָ יִנְיַע עֲלֵיךָ חֲלוּקִים אֶחָד וְכָל אֶחָד יִנְיַע
בַּפֶּעַל הֵנָּה הִיא יִהְיֶה בְּעַל תְּכִלִּית מִוִּקָּח וְהַבֶּן
זֶה הַעֲנִין מִהֶם כִּמוֹ שֶׁתִּבְרָךְ מִחֲמַדְנוּ הַבּוֹרָא
יִכּוֹל לְהַמְצִיא דְּבָרִים בְּכַח שֶׁאֵינֶם עֵינֵינוּ שֶׁהוּא
מִמְּצִיא מִסִּפָּה בְּכַח אֲבָל עֵינֵינוּ שֶׁלֹּא יִנְיַע
לְהַמְצִיא דְּבָרִים אִם לֹא שֶׁאֵינֶם לֹא לְהַמְצִיא אֶחָד
דְּבָרִים אֶחָד עִם שֶׁלֹּא אֶחָד יִנְיַע הֵנָּה הִיא יִהְיֶה
בְּעַל תְּכִלִּית לְעוֹלָם וְלְעוֹלָם הַגֶּשֶׁם הַפְּסוּטִים
אֲזָלָם מִקְּבָל לְחֲלוּקִים אֶל בְּלִיתִי תְּכִלִּית בַּמַּסְפֵּר
וְשִׁיעוֹר וְזֶהוּ הַסּוּרָא אֶחָד יִבְנֶה עֲלֵיךָ קִיּוֹם הָיוּ
הַגֶּשֶׁם מְדַרְבָּרִים מִהֵינִלִּי וְהַזְכּוֹרָה וְנִזְכּוֹר מִהֶם
שִׁיעוֹרָה עַל חֲמִתָּה זֶה הַדְּרֵעַת וְנִזְכּוֹר אִי אִיפְסָר
שִׁיעוֹרָה הַגֶּשֶׁם בַּחֲלוּקָה אֶל חֲלוּקִים לֹא יִקְבְּלוּ
הַחֲלוּקָה כֻּלָּל לֹא בְּכַח וְלֹא בַּפֶּעַל וְיִנְיַע עֲלֵיךָ
אֲנִיכִים אֶחָד מִהֶם לֹא כִלְתָה הַחֲלוּקָה אֶל
חֲלוּקִי זֶה תִּתָּר הֵנָּה לֹא יִנְיַע אִם שֶׁאֵלֶּיךָ שִׁיעוֹרָה
אִי אִיפְסָר וְאִם אֵלֶּיךָ לֹא יִהְיֶה הַגֶּשֶׁם מְנִיעֵם
מִחֲבֹרָם וְאִם הַפְּסָר הֵנָּה נִכְיַח שֶׁלֹּא חֲלוּקִים
הֵנָּה אִם שֶׁהִיא הַחֲלוּקָה הַחֲמִתִּים מִדְּבָרִים לְפָנֶיךָ
הַקִּבְּרוֹת מִהַפְּסוּטִים אִי לֹא יִהְיֶה וְאִם הִיא מִדְּבָרִים
הִיא מִהַפְּסוּטִים מִמֶּנּוּ אֶחָד הַשְּׂנִי קִבְּרוֹת בְּלִיתִי

קח

מִכָּל מַהוּת תִּהְיֶה מְדַרְבָּרִים חֲלוּקִים אִי יוֹתֵר
הֵנָּה מִחֲבוֹב שִׁיעוֹרָה אִיפְסָרִי הַמְּצִיחִי לְעַמְּמוֹת
וְלֹא יִהְיֶה מִחֲבוֹב הַמְּצִיחִי לְעַמְּמוֹת מְדַרְבָּרִים
כֻּלָּל אֲבָל יִחְוֵב שֶׁתִּהְיֶה חֲמִתָּה פְּסוּטָה
מִתְּבַלְּת וּמִתְּעַלָּה מִדְּרִידִי הַדְּרִידָה בִּיאוֹרוֹ
מִכָּל מְדַרְבָּרִים מְצִיחִי דְּרָךְ אֶל מְצִיחִי חֲלוּקִים
וְחֲלוּקִים זֹלָתוֹ הֵנָּה כֻּלָּל מְדַרְבָּרִים מְצִיחִי
מִכְּטָרֵךְ אֶל זֹלָתוֹ וְכָל דְּרָךְ אֶל זֹלָתוֹ הֵנָּה יִסּוּר
בְּסוּר אֲוִתוֹ הַזֹּלָת הֵנָּה הוּא אִיפְסָר לְעַמְּמוֹת
וְיִוִּלֵּד מִכָּל מְדַרְבָּרִים הוּא אִיפְסָר לְעַמְּמוֹת וְאִין
דְּבָרִים מִאֲשֶׁר הוּא מִחֲבוֹב הַמְּצִיחִי לְעַמְּמוֹת
וְיִוִּלֵּד אִין דְּבָרִים מְדַרְבָּרִים מִחֲבוֹב הַמְּצִיחִי
לְעַמְּמוֹת וְיִהְיֶה אִין דְּבָרִים מִהַמְּחֻיָּב הַמְּצִיחִי
לְעַמְּמוֹת מְדַרְבָּרִים הֵנָּה כֻּלָּל הַשָּׂר הוּא מִחֲבוֹב
הַמְּצִיחִי לְעַמְּמוֹת עַמְּמוֹתוֹ חֲמִתָּה גְּמוּרָה
מִתְּגַדְּלֵת מִחֲבָר וּמִן הַדְּרִידָה זֶה מִהַמְּדַרְבָּרִים
לְבָאֲרוֹ וְהָאֵל לְבָדוֹ יִתְּבַח וְיִתְּעַלָּה כִּי הוּא הַיּוֹדֵעַ
חֲמִתָּה אֲמַר הַהִקְדָּמָה הַשְּׂנִי וְעִסְרִים
מִכָּל גֶּשֶׁם הוּא מְדַרְבָּרִים מְנִיעִים עֵינֵינוּ בְּהַכְרֵנוּ
וְיִשְׁנִינָהוּ מִקְּדָרִים בְּהַכְרָה אֲוִלָּם הֵם עֵינֵינוּ
הַמְּעַמְּדִים חֲמִתָּה חֲמִתָּה וְכִיּוֹרָתוֹ וְאֲוִלָּם הַמְּקָרִים
הַמְּנִיעִים אֲוִתוֹ הַכְּמָה וְהַתְּמוּנָה וְהַמְּצִיחִי

הַבִּיאוֹר דַּע שֶׁהַמְּכֻוֹן מִזֹּאת הַהִקְדָּמָה
בְּבִיאוֹר שְׁנֵי מְקוֹמוֹת אֶחָד מִהֶם בְּהַתְּעַבֵּם
הַנִּשְׁמִים וְהַשְּׂנִי בַּמְּקָרָה הַנִּשְׁמִים אֲוִלָּם הַמְּקָרִי
הַרְּאִשׁוֹן כֹּאמֵר חֲלוּקִים חֲסִמִּים בְּהַתְּעַמְּמוֹת
הַנִּשְׁמִים מִתְּחַלְּפִי הַטְּבָעִים בְּאֲדָרִים הַכְּלִיִּים
מִהַפְּרָתָם וְהֵם מִהַלְחֵת הַאֲרֻבָּעָה וְהֵם
מִהַמְּזֻנּוֹת וְהֵם מִהַיְסוּדוֹת הַאֲרֻבָּעָה וְכִבְּרָה
וְהֵם פְּסוּטִים וְהֵם יִהְיֶה כִּן אֲבָל בְּכַח וְעַל הַשְּׂנִי
שִׁיעוֹרִים אִם שִׁיעוֹרִים בְּכַח אִי בְּלִיתִי וְהֵם יִנְיַע
אֲרֻבָּעָה חֲלוּקִים אֶחָד מִהֶם שִׁיעוֹרָה שֶׁלֹּא
הַחֲלוּקִים מְנִיעִים בַּפֶּעַל וְהֵם בְּעֵלִי תְּכִלִּית
וְאֵלֶּה עַל שְׁנֵי חֲלוּקִים כִּי הַחֲלוּקִים אֶחָד בִּינֵיהֶם
אֲוִתָּם הַחֲלוּקִי הַכְּבִית בַּפֶּעַל אִם שִׁיעוֹרָה מִקְּבָלִי
לְחֲלוּקִים אִי לֹא יִהְיֶה וְהַרְּאִשׁוֹן כִּבְרַת רִיאֲמִתְּרִים
כִּי הִיא אֲוִתָּה מִהַחֲלוּקִים אֶחָד יִנְיַע עַל הַגֶּשֶׁם
הַפְּסוּטִים מְנִיעִים בַּפֶּעַל וְיִכְלוּ אֶל חֲלוּקִים לֹא

קצת ביאורי מהמורה

מה שיפגש האחד והיה מתחלק ואם לא היה
מבדיל כל אחד משני קבוצות פוגש האמצעי
בכלל כי לולי יהיה בכלל היה מתחלק וכאשר
היה כן לא יוסף שיעור מקובץ המלשה על
שיעור האחד ולא תהיה ההרכבה מכמו אלה
החלקים מקנה השיעור ואין השיעור מגיע
מהרכבתם וכבר תארוהו כן זה חלוק השני
מהאופנים שהלוח המורכב מהם כאשר האיר
בזריחת השמש עליה היו הפנים המאירים
זולת מה שלא יהיה כן הנה נחלק השלישי
הגסם כבר יהיה כלו דמיונו ויהיה דמיונו
מהכל חצי הגסם וכאשר הנחנו זה הגסם
מורכב ממותר כלו היה כלו זוג והיה לו חצי
הוא כל חצי הגסם ויהיה אותו הגסם מתחלק
בשני חלקים שווים ויהיה כבר חלוק החלקי
הרביעי מופת חקלירם בתמונת על
שמייתר הזווית הנכבדת גדר מרובעי השתי
צלעות המקיפות בשבת כל אחד מהם עשרה
חלקים היה מיתר הנכבדת גדר המאיתים ואין
למאיתים גדר אחת ואם מבלי חלוק החלק
החמישי מופת חקלירם על שהשטחים הנכחתי
הצלעות יהיו על תוספת אחת וכבר אחד וכן
קיים נכחתי יהיו שווים וכאשר הנחנו שני שטחי
בזה התאר ואחר מהם ארבעה בארבע יהיה
מורכב מששה עשר חלקים וזה סקר י ואם
אמרת וזה מחויב על בעל השטחים ב' כי
אחר השני שטחי כאשר היה זרת בזרת והאחר
מן המזרח אל המערב ואין יהיו שני חמרת
כאשר היה אחר השני שטחי נכב על התוספת
והאחר נכב וכל אשר הוסיף ארכו הוסיף רחבו
ואין סקר י בו האוסף השמי לו היה החלק אחת
היתה התנועה בטלה אבל התנועה אחתית
הנה החלק בטל ביאור התנאית שהמתנועע
מתחלק אל החלק תנועתו אם על הראשון
והוא סקר כי הוא אל הראשון לא יתנועע
עדין או על השני והוא גם כן סקר כי הכל
הנעתי ל השני כבר כלתה תנועתו כי התנוע'
היא שבת הנעתי אל המנוע השני גלא תהיה

התנועה הנה כבר התאמתה התנאית אבל
הנמשך בפסד בהכרח הנה הקודם כמותו
השביעי לו היה החלק אחת היתה העגולה
בטלה אבל העגולה אחתית הנה החלק
בטל ביאור התנאית הוא שהוא לו העגולה
או אם שהיו החלקים המגיעים בה פוגשים
הגולים או לא יהיו והשני בטל ואם לא
הגיע בכל חלק טרדה ורח ויחוייב החלק
זה חלוק ואם היו פוגשים הגולים היפטר
שחוסס עגולה אחת מקפת ומדבקת בה
ואם שורבב על כל חלק מהעגולה הפנימית
חלק מהעגולה החיצונה או שני חלקים ויותר
והשני סקר י ואם לא חוייב החלק בחלק
המורכב עליו והראשון יפטר שהיה מספר
החלקים מהחיצונה כמספר חלקיו מהפנימית
והיתה החיצונה כמו הפנימית וכן אם קרה
להקפת עגול אחת בשתייהן שלישות נכח
הקפה ב' שלישית ורביעית עד שיגיע אל
צבול יגיע מעור בשיעור הגלגל הנדול עם
שהוא יהיה מספר חלקיו כמו מספר חלק
העגולה הקטנה אשר הנחנו ראשונה וזה
בטל י ואולם ביאור העגולה אחתית משני
פנים אחד מהם שאלחנו נראה בחוס מה שגוף
בשכוב בעגולה ואם היה באמת כמו שהוא
אלל החוס הנה כבר קוימה העגולה ואם לא
תהיה באח עגולה כשהיו קצת חלקיו גבוהי
אקבת שפלי ויהיה כבר הגיעו עוות בו ואותו
העוות אם היה איך רחב בה אלא מה שהיה
פחות מהלך חוייב החלוק ואם ירחב כמו חלק
מלא אותה עד הגיע השווי ותקיים העגולה
ואם היה בו רחב יותר מאחר הנה אם אשר
ירחב בה מספר ב' מלאה עד הגיע השווי
ואם היה ב' חלק היה הריוח מקבל חלוק לבלתי
תכלית י והוא בטל משני פנים אחד מהם
שבעלי החלק מסכימים על הפסד י והשני
שסעורי אותה הריוח בעלי תכלית להיותם
מוקפים ביצאותם החלקים הארסיים והנעת
השיעור אלם אחתם הוא מהרכבת מספרי
אותם

ואחרונה כפי תוספת המספר ואחרונה הנה
מכיהם מתיחסים ויחס הסיפור אל הסיפור
יחס ב"ת אל ב"ת הנה יחס המספר אל המספר
יחס ב"ת אל ב"ת הנה ח"ל חלוק הגם בפעל
אל בלתי תכלית סקר. וסברת ד"המקדמ"ס
גם כן בטלה כי אותם החלקים שני המאות
והאמיתיות. או איפשר שימצאו מהם שנים שני
המאות והאמיתיות ויתאמת מה שבין שני חצאי
כל שנים מהם מהדבקות האחד לפרוד כמו
מה שבין שני חצאי כל האחד מהם ובהפך ואז
יחויב כיהיו אותם החלקים מקבלים לפרוק
ולפרוד. וכאשר קוינוו חלה התקומות לבאר
היות הגםס מורכב מן ההיולי והזורה.

וכאשר למה מקוים החלקים האפשרי בגםס
בב"ת וקוים שהחלקים בפעל ב"ת חויב ממחוב
שתי חלה ההקדמות שיהיה לנו גסם האה אחד
באמיתות כמו שהוא אלל החום וכאשר בא
עליו הפירוד הנה המקבל לפירוד ח"ל שיהיה
הוא הדבקות כי הדבקות הפך הפירוד ולא
יהיה ברבר לעולם קבלת הפכו כי המקבל
לברבר יהיה נמצא בעת מציאותו המקובל
והדבר לא יפא בעת פירוד הפכו ואח"כ המקבל
לפירוד בגםס אשר הוא מתדבק בפצמותו דבר
ובעל הדבקות הוא המקבל לרברקות והפירוד
יחד ואותו המקבל הוא ההיולי והרברקות
הגםס הוא הזורה ומקובץ מניה הוא הגםס
הפה הוא ח"ל מורכב מההיולי והזורה וזה מה
סרבינו לבארו במקו הראשון ואולם המקוים
הפני והוא העיון במקרים השלטה אשר זכרם
והוא הכמה והתמונה והמצב דע שהגםס
כאשר נעזב לטבעו הנה אין ספק שיגיע לו
סיפור מורגם אחר שגםס בזולת הסיפור סקר
וכי אין מכריח אז הנה אותו הסיפור לו טובעי
זכ"ן התמונה כי התמונה מליבה מדבר יקוף
בו גבול או גבולים והגםס למה מחויב לו
התכלית חויבו לו גבול או גבול בלי ספק
והיה בעל תמונה. ואולם המצב הנה הוא
מליבה מהתכונה המצבת לגםס בסבת יחס

ה ח א 5 חלקיו

אותם החלקים ומעוטם ואם כן הם מתיחסים
אל סיפורי הדיות בת הנה המספר אשר
ימכאם ב"ת. האופן השני לאמת העבודה הוא
מאכחנו כאשר לקחנו גסם וקיימנו ח"ל מב'
הכוונותיו במקום מיוחד מעטח וסבבהו הקצה
האחר עד שיכלה למקום התחלנו להגיעו אין
ספק שהקצה הקיים יהיה מרכז למקוף אשר
יגיע מהנפת הקצה האחר. ולמה שהיה סינו'
אותו הגםס אחד היה יחס המרכז אל כל חלקי
המקוף שנים והעטח המוקף באותו המקוף
הוא העבודה. הנה כבר נראה מזה הפסד
קברת מי שאמר בגםסגםס מורכבים לא
יתחלקו ויחויב ממנו גם כן הפסד קברת מי
שאמר בגםסגםס יחלק בפעל אל ב"ת כי יחויב
לזה המאמר בהיות הגםס מורכב מחלקים
לא יתחלקו ואם היו בלתי חלולים אותו וזה
מהם חלולים אל כל מה שאפשר מהחלוק
הנה הוא מביע בפעל ויתהפך הפוך הסותר
מה שאילן מתחלק בפעל ח"ל שיחלק הנה
הגםס למה שהיה בו רבוי בפעל וכל רבוי הוא
מליבה מאחרים הנה בגםס חלולים וכל אחד
מאותם החלולים לא יקבל החלוק לא בפעל
ולא בכח חולם בפעל כי אכחנו הנחמהו
אחר ולא היה הרבה בפעל לא היו אחד ואולם
בכח למה מחויב לאם שמה שאינו מתחלק
בפעל ח"ל שיחלק וכאשר לקחנו מספר ב"ת
מאותם החלקים אין ספק שאפשר להרכיבם
על אותן יגיע לאותו המקובץ הקטבי השלטה
ואם לא יהיה כמו חלה החלקים המקנים
לסיפור ולא יהיה סינו' הגםס מביע מהרכבת
זה חלוק וכאשר הרכבנוהו על האופן הנזכר
מביע גסם ב"ת הסיפור והמספר הנה אין כל
גסם כחמר סברו זולתו ב"ת המספר. וגם כן
יהיה לזה הגםס יחס אל שאר הגםסים אשר
חשבו מהם ממורכבים ממספרים בב"ת קוים
סכל הגםסים ב"ת הספור קצתם בחום ואשר
אינו מוחם בחופשים אשר קדמו בהקדמה
הראשונה. וכאשר היה התוספת הסיפור

קצת ביאורי מהמורה

נמשא עליו יהיה על אחד מצד פנים הנזכר.
ואם היה הפני היה סותרו בכפס המדברת כי
היא תהי' בכח לפני חרוט הבגד ואכל הבעתו
תמצא בפעל כי קיים בחכמה שחיו נשואת
לא תעדר ואם יחסר המצד ונפסד הבגד הנה
לא תהיה זאת הגזירה חמיתית על זה השלוח.
ואם היה השלישי הנה הוא נכ' רק מהתועלת
כי כל בעל תנאי הנה הוא ידבק עליו משלח
וכל אשר הוא בכח הנה ידבק עליו שהוא
איפסד שלא בפעל וזה ידוע בהכרח כי הוא
בעת הייתו בכח ידבק עליו שהוא איפסד שלא
ימצא בפעל ואין כורך לשומה מההקדמות
המופתיות והתשובה מהשאלה הראשונה
שהרצון באיפסדות הנה חמס' הוא איפסד.
הקיום וההפסד אחר זאת הדבר מן הכח הלא
הפעל והוא זולת איפסדות המציאות וההעדר
בציון אל עצמותה כי לא תשוב מחויבת
לעצמותה אחר שהיתה איפסרית לעצמותה
ואמנם יחויב מציאותה לחיוב עליה לא
לעצמותה ומן השכית שהכרה מאמרו הנה
כבר איפסד בעת מה שלא ימצא הוא שיעדר
בעת מה אחרי זאת אל הפעל והסתירה
בכפס המדברת לא תפנה אליה לקח מזכרנו
שהכרה באיפסדות חמס' הוא איפסדות
הקיום וההפסד ואין לכפס המדברת זה
האיפסדות ויהיה פיעור המליצה בזאת
ההקדמה כן כל מה שהוא בכח אל הפעל אי
איפסד שלא יעדר בעת מה וכבר עשה זאת
ההקדמה בפרק אשר זכר שהוא פיון רביעי
ואינה מכלל ראיות קייחוד על האופן אשר
זכרנו ונבי' מופת על חמתת ונחת כל מה
שימצא אחר שלא היה נכח הנה העדרו קורס
מציאותו ומציאותו אחר העדרו קדימה שלא
תתחבר עם האיוחור ואין הקדמה והאיוחור
עכס העדר כי העדר קורס בהעדר אחר
ואין הקורס הוא האחר הנה הם עניינים
נוספי על העדר הדבר ומציאותו והם מקבלי
החלוק בתוספת והחסרון והם מאסכים
מתן בקים

חלקיו קצתם אל קצת ויחמס' אל הנשמי אשר
מוכה לו יידוע מכל גסס לו יחם מיוחד בין
חלקיו ויחם אל הנשמים מהקורבה והרחק.
והסתכונה המבעת לו בכח פני חלה היחסים
הוא המצב ואם כל גסס לא ימצע זה המקרי'
השלמה אשר הם הכמה והתאונה והמכב:
אמר חזקדמה השלם ועשרים שכל מה
מכח ולו בעצמות איפסדות מה מכבר איפס'
בעת מה שלא ימצא בפעל:

הביאור דע שזאת ההקדמה בנושא כל
מה מכח וכסדר חזקה באמרו ולו בעצמותו
איפסדות מה ונסתוה אחרו כבר איפסד בעת
מה שלא ימצא בפעל והרצון מאמרו כל מה
שהוא בכח הוא כל מה שאיפסד שימצא בפעל
ולא ימצא וזה כי הבח מקביל הפעל בזה
המקום ואינו מופטט האיפסדות אבל הוא
מליצה מסייה הדבר איפסד המציאות ולזה
יהיה נמצא וכאשר נמצא ואמר שיכח מהכח
אל הפעל והיות הדבר נמצא בהח לא ידבק
עם היותו נמצא בפעל ועמו ואחריו וכאשר
קיום זה דע שכל זאת ההקדמה שאלות
אחת מהם שאמרו כל מה שהוא בכח ענינו
כל מה שהוא איפסד המציאות ואינו נמצא
כמו מזכרנו הנה האיפסדות ידוע ונכר בו
בכללותו ולמה חזקו פעם אחרת במאמרו
ובעצמותו איפסדות מה והשאלה השניה הא
נשוא הגזירה ראוי שיהיה זולת עשאה אחר
מאין תועלת בהשנות הדבר מופטט וסיהיה
חוץ ממנו ואם לא יהיה קיימו לנושא מוסכל:

ולא יהיה גזירה תדרש חמתת' במופת ודברינו
בבזירות המופתיות וכאשר קיום זה הנה
נאמר הרצון מהנשוא בזאת ההקדמה והוא
אמרו הנה כבר איפסד בעת מה שלא ימצא
בפעל אם שיהיה קיום האיפסדות לפני זאת
א הפעל או אחריו או משלח ואם היה הראשון
סיה' הגזירה בלתי נשאה או נכנס בו כי
ענין היות הדבר בכח הוא היותו בלתי איפסד
שימצא בפעל ושלא ימצא כאשר היה בלתי נמצא

והוא גם כן סקר כי יכולת היכול אחרי זה
האיפשרות הנה יאמר אם לא יהיה איפשר
בעצמו ולא יהיה הפועל יכול עליו ויהיה
איפשרות הדבר בלתי יכולת היכול עליו
בהכרח הנה כבר קיים שכל מה שהוא בכח
הנה הוא בעל חמר בלי ספק ויחוייב שיתאמת
אכלך אתה הדרוש האמת שהרצון ארססו
מהאיפשרות בזה המקום חמס הוא ההכנה
השלמה לחדוש הדבר כמו המנה האנושי.

והנמשכים אליו אשר יחורשו בהמרו רבנו
טפת הזרע ואלו האיפשרות המטולה
אשר הוא כפי המהות והוא מיהיה המאמת
מקבל למכילות וההעדר בכלל טוה הגיעה
הכנתו השלמה או לא הגיעה איך החפץ בזה
המקום כי האיפשרות אינו ענין נמצא ואלא
היה יחס מהותו אל מכילות באיפשרות כי
האיפשרות איפשרו אחר וכן הדבור באיפשרות
המני והסליסי הולך אל בתי ושואו סקר ואם כן
יחוייב מיהיה רבנו באיפשרות הוא האיפשרו
המני והוא ההכנה השלמה אשר היא מליכה
מהנעת התנאים וסור המונעים בהכנת טפת
הזרע במנה והנמשכים לה לכורה האנושית
וכבר נעלם זה הזיור למפרמי דברי ארססו
ונמסכו אליהם בזה המתאחדים עד כמאז
דבריו על איפשרות הראשון והוא כמסד ועליו
ספקות אי אפשר להמלט מהם ורע סעיד מה
שהעירונוק מהם ושמהרו ועיין בו אז תנכל
מהספקות אשר יגיעו על המלמד הראשון
בזה המרס הגדול אשר יבנו עליו רבים
מעקרי הסאלות: אמר ההקדמה האמת
ועשרים שהתחלות העצם המורכב האנושי
החומר והמורה ואי אפשר מבליט פועל רבנו
מניע הניע הנוסא עד הכינו לקבל המורה
והוא המניע הקרוב המכין לחומר איס מה
יחוייב מהנה העיון בתנוע והמניע והמתמנע
וכבר התבאר בכל זה מה שחוייב לבאר.

וכנין דברי ארססו על מהחל לא יניע עכמותו
ה ב ב 2 חות

התנעוץ והוא הזמן ואם כל מה שיימא
אחר שלא היה הוא מכטרך להזמן וכבר קדם
בהקדמות העוברות שהזמן הוא ממשיגי
התנועה הנה כל מחורס הוא מכטרך אל
התנוע ונאס היה בו איפשרות הקיו וההפסד
גב הנה לפי טעור הפסדו יהיה העדרו אחר
מכילותו על דמיון אשר אמרנו בחורשו ויהיה
שפסדו גם כן מכטרך אל הזמן והתנועה
יחוייב מיהיה מכטרך במכילותו וקיומו אל
התנועה אחר כך כאשר בך כמו זה המחורס
אם מיהיה אל התנועה בטלות איך תזמן
אזאל תנועות מורגשות וכפסדו הנה יערר זה
המחורס כי מכילותו מן הפעל חמס היה
בתנאי אותם התנועות המורגשות ונערר אל
העדרם בהכרח וזה הוא הנכבר המשער
לכל מחורס בטיעו אשר הוא הפרדת המפסד
האלהי הקורס הנה כבר התבאר שכל אשר
הוא בכח כאשר נמצא והיה לו בעכמותו
איפשרו הקיום וההפסד הנה איך ספק מיערש
בעת מן העתים: אמר ההקדמה החריב
ועשרים שכל מה שהוא בכח דבר אחר הוא
בעל חומר בהכרח כי האיפשרות הוא בחמר
לעילס: הביאור דע שכל מה הוא נמצא
בכח לו חמר מיהיה מסכן לאיפשרות מקבל
ההכנה והידעה עליו הוא סהיותו איפשר ענין
נמצא ואם לא יהיה איפשר ואותו האיפשרות
לו נוסא וחיותו הנוסא אם מיהיה עין איותו
האיפשרות אשר לו בכח או מה מיהיה חל בו
ואין מסכן לו והמני חלקים הראשונים
בטליס ואם לא חוייב עמידת הנמצא בהעדר
והחלק הסליסי אמת והוא החמר וזה כי
אנחנו לא נרצה בחמר זולת מה מיהיה מסכן
לאיפשרות הדבר אשר הוא בכח כטפת הזרע
ביחס אל האנושות אשר יהיה בכח כי היא
נושאת לאיפשרותה מקבלת לתנאי הכנתה
ואלס החלק הרביעי והוא כמו מיהא איפשרו
הדבר מליכה מיכולת היכול להמכיל.

קצת ביאורי מהמורה

וזאת היא ההקדמה הגדולה המביאה לחקור
מהמניע הראשון: הביאור כל מה שהוא
מקבל הדבר וחומר לו הנה אל אפשר שיהיה
הוא הפועל לאותו הדבר: ביאורו הוא שיהיה
הדבר אל הפועל בחיוב למה שביאורנו
בהקדמות העוברות: מהעלול יחויב מביאות
אל מביאות העלה ויחסו אל המקבל אחס
הוא באיפסמות לא בחיוב ובפרט בצורות
והמקרים היסודיים וזה שאין למקבל אל
היותו מוכן להגעת מביאותו הדבר: ולזה
אחסנו כאשר ידענו שהדבר מקבל לדבר
אחר הנה לא יהיה לנו ממופנט זאת הידיעה
למפנט מביאותו לא עוד: אולם כאשר ידענו

מפועלו הסלם מכא לנו ממפנט מפועלו
מכא הנה כבר היום מאי איפסר שיהיה
הדבר האחת מקבל ופועל יחד: וכל חומר
לכורה או כושא הנה המניעו לקבל אותה
הכורה או המקרה בפעל דבר זולת אותו
החומר ואותו הכושא: הנה זה ביאור הנה
הקדמות אשר פתח בס בעל הספר וסדרם
להסלים הכוונה אשר הכינו וחברו בעבירה
והאל המייצר בחסרו ייסירנו אל האמת
ונכנה אליו ואל טוב
באחריתנו:

תם ונפלים טבח לאל ב'ע

ובעל הספר אשר סדר אלו ההקדמות הוא הראש אשר משענתו החכמה
וכסאו כס הבינה והוא אשר הישראלי אשר גמל חסד עם אנשי אומתו
ועם כל אוהבי האל ועובדי עבודתו והישרים אל האמת לרעת
בי "אלהים אמת ושמו מעין החכמה ומקורהו אשר
רבינו משה בן סימון בן עזר האלהים הישראלי
תחא עבר אלהים השם יוכנו להיות
בדלק ויותן לנו מחוקו כי צדק
אמת ספקי והאל

יעזרנו אל

האמת:

אמן

זה מה שנמצא מספר נחמד ביאור על ספר מורה הנבוכים

מפיק מרגליות בדרושים נחמדים פעם מסייע לרב בלשון חכמים מרפא
לעצם עצמיות האדם הוא שכלו הטחור ומבאר דבריו היקרים
וידר לעומק כונת הרב.

ופעמים ישיב עליו בענוה ומוסר כנאות לכבוד הרב ולהלל וברברים מיוסרים
על ארני פז הקבלה מתקנים במעבי השכל הישר ומתוקנים
מרבש ונופת צופים

המס יתברך יתלא חפרונכו ויחיר עיניו בתפלות הספר היקר הזה וכמדרמה סתוה
קצת מספר ההסגנות מחבר החכם השלם כמחר
יוסף ג' ניקמיליאס זל"ס וכרך סודע :

א' לעיון

החכמות טעה חריו
בהעתיקה שהרי רמז
אמר בערבי ללאמור
אל טוריה כלומר חכמות העיוניות והם חלק
אחר מחלקי הפילוסופיה שהם חכמות עיוניות
לא מעשיות וחכמות עיוניות הם שלש מינים
הא' חכמות הלימודים נחלקת לר' חכמו' חכמת
המספר וחכמת התפבורת וחכמת הככבים
וחכמת הנגון . המין השני חכמת הטבע
מתעסקת בגופות ממם במקורות ובמחשים
ובעלי חיים במקריהם וסגולתם וסבותם .
המין השלישי חכמת האלהות והיא שני חלקי
האחד בהוראה בכל נמצא שאינו גוף ולא
כח בגוף כעם ית' וכמלאכיו השני מחכמת
האלהות הוראה בסבות הרחוקות מאד לכל
מה שכולל עליו שאר החכמות ונקראת גם כן
ההגיון

חכמת האלהות ומה שאחר הטבע . וכל זה
נקרא חכמות עיוניות . ולפי טעה חריו
באומרו בעיון החכמות שלא הרבים סברת
הרב' מ' ב' חכמת הלימודים במא' .
ג' חכמת התכונה היא סדר תכונות מערכי
שמים והככבים וכל הדברים הגופניים על
סדריהן ומספטיהן . ד' מלאכת ההגיון סס
הגיון נופל על ג' ענינים . הראשון הוא כח
סבו יסביל האדם המושכלות וילמוד החכמות
ויבדיל בין המגונה והנאה וזה נקרא הכח
המדבר . והשני הוא המושכל עצמו ונקרא
דבור פנימי . והשלישי הוא הביטוי בלשון
על חלו הענינים המכווירים בנפש ונקרא
דבור יוצא . ומלאכת ההגיון חקנה ארסנו
בשמונה ספרים . וערך מלאכת ההגיון לשכל
בערך חכמת הדקדוק ללשון ואמרו כי מלאכת

קצת ביאורי מהמורה

מכין האדם וזורת העץ יקראם אדם ודומים
למטותפים האמתיים מפני שחמתם זה העצם
בלתי אמתת זה האחד ולפי יקראם עם מספק
ח' חכמת הפלוסופיה • עם פלוסופיה נופל על
חשבו מופתית והמופת ממנו בודק וממנו כוזב
והמופת בודק הוא ההקם האמיתי • והמופת
כוזב ממנו כוזב גמור וממנו כוזב לא גמור
והכוזב הגמור הוא ההקם המלאב מקדמות
השיר והכוזב לא גמור בפעמים יהיה כוזב שבו
טוה לברקו והוא הקם ההצלה • ולפעמי יהיה
כוזב שבו יותר מן הכרך והוא הקם המטעה •
ולפעמים יהיה כוזב שבו מועט מן הכרך והוא
הקם הנכוח • וכל אלו ממות ההקסים תרעם
במ הקם וגם יקראו עם פלוסופיה על שני
מיני חכמה • ההחד כל חכמה עיונית מכלית
סחין בה מעשה ביד וזה בכלל חכמת עמית
הנזכר במה השני כמלתת והנברות ועבודת
האדמה ויקראת חכמות מעשיות ושני חלו
ככללים במ פלוסופיה • ט' בחבור ספרנו
בגמרא הוא מלכה תורה והס' יר ספרי ובראש
המדרש שהוא הספר הראשון ביאר חרבעה
פרקים בחלו הענינים כדמיון כללים •
י' חכמת הטבע הוא יועד כל חומר מוגבל
סמכנים עכמו בגבול וטבעיות וטבע מלשון
טבעת שהוא דבר מקיים ומוגבל כסוד זכר
ונקבה שאלו הם יסודי ההרכבות והמוצאם כל
דבר לפי מינו • יא מעשה מרכבה הוא
חכמת האלהות ובכח נריך ביאר חס היא
חכמת האלהות הרי חין בה דבר גופני •
והיא כחלית בעם גבולאכי כאשר נודע במא •
אבל ראוי לרעת מרע מעשה מרכבה על
יחזקאל כולל שלש עולמות גם לפי דעת רבינו
משה זכ"ל • אמנם דעתנו כי מעשה מרכבה
הוא סוד הסתלמלות כל הדברים והקיום זה
בזה מאכליות ראשונה עד טבור החץ וזהו
ענין מרכבה כלו גבוה מעל גבוה מומר
וגבוהים עליהם וחכמת הטבע לפי סברא זו
היא קיום כל דבר ומתקו על מתכונתו וחכמת
המרכבה

הענין אינה מכלל החכמות אבל היא כלי
החכמות שאין חכמה מתאמת על סדר בלי
מלאכת ההגיון • והנה מלאכת ההגיון ככללת
במא ופנעי וחמסה שמות כוללים כל דרכיה
לכל עניניה • ה' שמות משתתפים שמה מינין
אחר עם משותף גמור והוא כל שני דברי או
יותר שאין שתוף ביניהם מדר עצמם ונקראים
בשם אחד כעין קמים ועין האדם • השני
השם הנאמר בהסכמה והוא כל שני דברים
נקראים בשם אחד מדר שום ביניהם דמיון
בדר ענין שמתקין עכס כל אחד מהם כשם חי
מנאמה על האדם והנמר והפרס • והדג מפני
פכל אחד מהם כוז ומרגם וכן כל סוג שמו
נאמר על התניין מתחתיו בהסכמה •
השלישי שמות המספקין והוא כל שני דברים
או יותר נקראים בשם אחד מדר ענין שנסתתפו
בו ואין זה הענין מתקין עכס כל אחד מהם •
כשם האדם מנאמר על אדם יועל בורת עץ
דומה לאדם שדומין זה לזה בבורת הדמיון לא
באמתת עצמם • עיין במדעור • הרביעי
שם הנאמר בכלל ובפרט והוא מין הנקרא
בשם סוגו • כהיות כצב קטן שבשמים נקרא
בשם כצב ונקראים כל הככבים בשם ככב
בענין סוגו • החמישי שם המושאל והוא כל
שם נקרא בו עכס אחד בתחלת הנחתו
בלשון ויחר כך נקרא בו עכס אחד בקנה
העתים אבל לו תמיד כשם אריה שנקרא בו
מין האריה ולפעמים ייחסו בו החרס החזק
הגבור • הששי שם המועתק והוא שם המונח
תחלה בלשון לרבר ידוע מורה על ענין ואחר
כך הועתק לרבר אחר מפני כד דמיון טפין
שני העניני או מכלו כד דמיון וסודר זה השם
על שניהם יחד על הנעתק ממנו והמועתק
אליו • כפתח וקמץ בנקודות ופתח הב"ת
בשמוס הלשון • וקמץ משם מלא קוממו חלו
השפה נקראים בכלל שמות משתתפים •
שמה שמות מושלים במה • והשמו המספקין
דומים לשמות ההסכמים מפני שחזר שתוף

כמו יי' קודם לו ולפי' אמר אלה תולדות' המלך
והארץ בהבראם ביום עשות יי' אלהים ארץ
ומים • וכלל גדול המסוד לך סנית להגיד
איכות אצילות הנאצל מאת השם יתברך
מי טיובל להשיג זה ופגילו משה רבינו עם
לא השיג וזהו נוראית את אחר • ופני' שהם
איכות אצילות ראשונה היאך היה ממני לל
יראו • ולפי' אמרו להגיד כח מעשה בראשית
היאך נאצל לבשר ודפי' אפשר ולפי' העלים
השם המיוחד והעלים איכות אצילות הראשונה
שהיה הפנים והתחיל לפרט בבור האחר: רי"ט
זהו בראשית ברא אלהים כלומר אחר שנאצל
הראשית נבראו בו שאר הנביאים וסוד כ"ט
מעשה בראשית תמצא סדר ז' ספירות עשור
כ"ח וזהו כח מסיו הגיד לעמו • טו' רחוק מ'
שהיה כלומר מה שהיה קודם שנברא רחוק
הוא לנו להשיגו שאין זולת השם מי שישיג זהו
ועמוק עמוק הוא סוד אצילות ראשונה מאת
השם ית' שהוא עמוק אצלנו מזר השם ית' •

וגם מזר הנאצל שחינו בוק ואינו גופית הוא
עמוק כעם סנית • אצל בפסוק זה הוריע פי
לאמתת השם מה שהיה קודם שנברא עולם
חיון דר להשיגו ושערינו סגורים אצל אחר
בסנית עמוק ועמוק הוא ית' קרוב מן הרחוק
שאף על פי שפני אלו ההסגות מנועו הראשונה
שהיא אמתת השם יותר מנועה להשיג ולפי'
אמר בה רחוק • י' ובספר קשה הענינים עם
השכל • הוא ספר חשב רמז' לתברו לפרט • בו
הגדרות שבמרא ולחשוות בס' המורגם עש
המוטכל על פיהכונה סלה נאמרו ונקרא ספר
ההטואה ולפי' שלא השיג חריז' עם כולל
הענינים הוצרך לפרטו במלות רבות • ורבי'א
משה אמר בלשון הערב כתאב אל מטבו בקה
כלומר הטואה מסודרת וקשר ישר • י' ובשיר'
מלותיהם לנו לעורר קצת על דעת רמז' מה
שתכטרך לרעת כי כל הלשונות טבעולס בלתי
לשון הקדם לא נכטרך לברקם טעם לאותיות
המלה מפני שהם טעם' והלשונות אצלם הסכמיו

לא

המרפדה עליו המלות זו על גבו זו
א' שמו אותם משתנים במיניהם וכו' • כלל
דברו בהם בממרא בחירות ובהגדרות ועל זה
אמרו חזק מקטין בהגדה כלומר מהפסול לפי
מיסכל רחשון וסתפה גם על הראוי להרגם
לפי הטבע הראוי כס' אצל סוד נעלם טעליו
באמרה הגדה זו ואין זה בממרא לבד רק
בנביא' וסכתובי' ועל זה נבנה סכר מפני כלל
א' המדע הטבעי הוא אחרון למדע האלי ואו'
קודם לו בזמן הלימוד • ביאור זה כי כל
הנברא תחלה וקרוב לסבה הראשונה הוא יותר
דק ומעולה והר נברא הסכל תחלה וחסריו
החומר והמורכב ולפי' המדע הטבעי הוא
אחרון למדע האלי מלמעלה למטה יאכל חנו
סנכס למטה נתחיל ללמוד מן המדע הטבעי
כדי טעולה בדרך סולס למדע האלי שהוא
עליו • ולפי' קודם לנו בלימוד המדע הטבעי
שהמדע הטבעי בערך שלמו הוא קודם מלמט'
למעלה וזהו סוד החקר אליה תמצא בחקיר
מלמעלה • ואכ עד תכלית פדי' תמצא בחקיר
מלמט' ולפי' דרך זה קדם בתורה מעט הטבע
שהוא מעט בראשית והסמוך לו למתן תורה
שהיא חכמת האלהות בטור אכני' אלהיהך אף
על פי שהם מזוי קודם מעשה הטבע • אנו
מעשה בראשית קודם לנו כדי לעלות אליו
במדרגה ולפי' הקדים בתורה מעשה בראשית
לאכני' • יד' להגיד כח מעשה בראשית לבשר
ורס' אי אפשר לפי' סתם לך הכתוב בראשית
ברא וכו' • כלל גדול המסוד לך הנה דע כי
מכני היות אמתת קדמית השם ית' דבר שאינו
מוטב לחובה לו ית' חפילו לסכלים הנפרדים
כל טכ' לבשר ורס' הוצרך ית' להעלים בראש
התורה השם המיוחד ולהשתתם בכני' אלהים
שהוא מורה על החדוש ולפי' לא תמצא בכל
מעשה בראשית השם המיוחד אצל כסגמר
מעשה בראשית והתחיל לפרט היאך סררי
הבריאה בפרטת אלה תולדות השמים והארץ
פירם שאף על פי שתמצא במעשה בראשית

קצת ביאורי מהמורה

אז טבעיים כלומר הסכמה שהסכימו עליה לשון ואומה להקרא זה כך וזה כך ולפי' איך למלות לשונם דקדוק פנימי אבל לשון הקדש זריכה ובכל זה מפני שאינה לשון משכמת שהסכימה עליה אומם היא כוללת מחכמת השם ית' שאיך לה סוף והכל מסוד' על פי הכוונ' האלהית ולפי' אפי' למלה אחת לא נוכל להשיג תכליתה כל ימי חיובנו ודמיון אמסור לך הנה למלת בראמי' יס' לך על פי האמת טעם מרוע הוסימו בה אלו האותיות ומרוע הוסימו בסדר זה ומרוע בדקדוק זה וכדע כי כשהנפך אותה ונאמר ברא' יס' לה טעם גדול אבל הכוונה אמר השם ית' קדרה סוף דבר במלה אחת ממלות התורה יס' אלף אלפי טעמים שאיך מי פסיגם רק השם ית' וזהו מה שאמר שלמה אס' תבאפנה כסאך וכמטמונים תחפסני' אמר כי תחלת חקירת התורה כדמיון דבר כסאך והו' כדמיון כסא מבחוץ וזהב מבפנים וזהו ברבר הכעלס מן המורגס והפסג כי במטמונים הם הסודות בעלמים כלום ברמו האותיות והמלו' והנקוד ולפי' אמרו איך לך אות בתור' שאיך בה במה תלי' תלי' תלי' מקוונותי ואמר קוונותי תלתלים אפילו קוץ יור אחת אלף אלפי תלים תלויים בה וזהו פחורות כעורב כלומר יושבי' במסתרים שאיך לעיני האדם אור לראותם כהילך בחושך' ולפי' דרך זה נקראו כל החכמות אבל התורה חכמות חזוניות כלומר שאיך להם פנימיות ואיך להם רק הדמיון פעלתה בהסכמת כל לשון ולשון' אמנם תורת השם ית' לה פנימי וחיובן לחכם ולכסיל ובעוד שלא יביין הפנימי יתעסק אדם בחיובן וכשיגיע לפנימי אז האדם נכנס בהיכל השם ורואה אותו פנים אמתים ולפי' כל חכמות נקראות חיובנות שאיך בהם אמתת הפנים הפנימיים רק כלם כפי שהסכימה עליה' דעת אומה ולא עוד' ולפי' דרך זה תרע' לי למטה דבינו ע'ה נמסר במני' דרך קריאת התורה בפנים רבים שאיך להם מספר וכל דרך ודרך

מורה חכמה פנימיות ולפי' איך מסר תורה נקוד' כדי שיסבול כל מיני חכמה הנכללת בחפץ אלהי' שאלו היה נקוד' נמצא כחומר שהגיע לו כורה כי הנקוד' אבל המלות כורה אבל החומר באלו תאמר אדם אדם אדם' אלו לא ינוקד יסבול כל אחד שלשתן ואלו ינוקד לא יסבול רק המונבל' ולפי' הושרך כסר תורה להיות בלתי נקוד' כדי להיות תל' סכל החכמות מושכלות בו' ולפי' הוכרכו רבותינו לפרס' אל תקרי כך אלא כך' כלומר זה וזה וכל החכמות כלם נקשרות במלה אחת ואיך מי פסיג' מלה אחת רק השם ית' וזהו ארוכה מארץ מרה ורחבה מני' יס' תהום אמר לא כי היא יס' אמר איך עמדי' אל'ס הבין דרכה והוא ידע את מקומה' ולפי' שמור כלל זה כי כל מלה ממלות התורה בין במלה בין בנקוד' בין באותיות משונות בספר תורה עקומות ולפסופות בין במלא וחסר בין גמור פתוחות וכתומות לכל אלו הענינים סודות גדולים ונפלאים כתבארו למטה רבינו ע'ה בסני' ובהם ישיג כל משיג' שאיך חכמה בעולם ולא תבונה ולא ענין תבונה ולא ענין שאיך רמוז בתור' או באות או במלה או בנקוד' או בזולת זה ושפענה ואחת דע לך' יס' לבור שהיו מימינו עמוקים טעה חריזו וגם כל הכנסחאות שנמצא בהם כך' הענין הזה לרבותינו רק מאד והנני מבאר' דעתי סדר הגמרא כך הוא למטה היו דברי תורה דמיון קודם שלמה לבאר שמימיה עמוקים באר ולא בור ולפי' אמרתי למעלה כי במלות יתרון והפרט גדול בתורתו לרעת מה הוא באר ומהו בור' והכלל באר נובע בור אינו נובע והכלל מעין גנים באר מים חיים וכו' ואחת יורע מהומים חיים' וזהו והנה באר בסדה וכל מקום שתמצא באר' אבל בור בכל מקו' אינו נובע וזהו והבור רק איך בו מים' שלחתי אשירך מבור איך מים בו וכן בכל מקום' ואחר זה אמסור לך כלל גדול מרוע אמרו רבותינו

השינוי קצת אחר. דמיונים ומגלים שאין להם עינים בריאים לעיין באשפקלריא המאירה. ואחר זה דע כי שלמה פה אמר פסוק אחר במסלי פתח מים מבוך ומגלים מתוך בארך ולכו לבקש מדוע אמר בורך ואחר כך בארך. דע שבתחלה בזה על האדם שלא יהיה בודה תור. מלבד שלא יעשה עכמו כבוד שאינו מובע אבל יקבל התורה מרבנותו כדי שיהיה מוסר חכמתו על יסוד החכמה האלהית ואחר טקבל ומסרו לו סודות התורה יאס הוא חכם יבין מדעתו ויעשה עכמו באר מובע על העינים טקבל ואז תהיה הכונה שלמה בו. ולפי דרך זה התבונן בימי שהיה משבח לתלמידיו ואמר באחד בור סוד. שאינו מאבד טפה מבחו שלא היה מובע ולא מוכח. אבל ברבי אלעזר בן ערד טסקול כנגד כלל אמר שהוא באר וזהו כאלעזר בן ערך מעין המתגבר. ואחר טרמזנו לך מעט זה התבונן בסוד אותיות התורה וסוד המלות ותדע ותראה שכל מלה וכל אות יש להם סודי גדולי ועקרם אחתיו ולפי התבונן סוד ביאור בכל מקום שתמצא שם תמצא מלת פירוש לה כוונה אחת ואם תמצא מלת באור לה כוונה אחרת ויעלה ברעתך שכוונתם אחת ואין הענין כך. וכן מלת פטר דבר כלומר הדבר קשה על הקורא כשיבין בקצת הכוונה לא כל הכוונה כקרא בסוד מלשון מים פוטרין וכן דרש הוא מלת הגדה בפסטים לא בפנימיות ולפי היא מלה מורכבת דרש כלומר די רים כי לעני בפירוטו שתתן לו די לו. ולעשר אס לא תתן לו מתנה גדולה לא ישבך בזה וכן הרק מכוונת התורה במעט פשוט שתתן לו דיו. אבל לחכם תתן הבאר וזהו סוד תן לחכם ויחס עור על מה שתתן לו יוסף וירמיה לבאר. וזהו שאמר ודלא מסיף סוף. ואם כן מתוך מה שאמרנו יתבונן לך סוד המסל הזה שאמרנו היו דברי תורה דומין לבאר. ויתבונן לך סוד באר בסוד ברית כרותה בו

בבותינו והמשילו התורה לבאר. ואחר מן הידוע למקובלים שיש להם לבקש טעם אס מכל להשיגו לכל מלות מתדמות בתורה בדמיון בראשית דרש ראש דרש ברוש ראש. וכן ברא ברית בבות בר בר כמה מינין ואחר הקדמה זו דע כי באר שהוא מובע הוא דמיון אחת לכל התורה כי התורה נדרשת בשלשה פנים או יותר פירוט וביאור ופטר ודרש. ולשון פירוט הוא להבדיל מלה ממלה טרומה לה בטעם ידוע. ולשון ביאור הוא מסורת הסודות הפנימיים מנובעים ממקור החכמה האלהית בדמיון באר לרעת כל סוד וסוד על אמתתו וכפי דרך זה משה רבינו ע"ה באר את התורה לישראל וזהו בעבר הירדן בארץ מואב הוהיל משה באר את התורה הזאת לאמר באר אותה בעומקה בלשון באר וכך היה ראוי לאותו המעמד ולאותו הדור ולאותו המזון שהיו אוכלין שאשילו קטנה שבנשיהם הסיגה יותר מיוחאל וכוונתו בהם ראוי ביאור כלשון מעיין מובע שאינו פוסק ואין סוף למימיו ולדרך זה אחרו זל למה הידבריו תורה דמיון קורס טבא שלמה לבאר שהרי משה בלשון באר מסרה ואתה ידוע מה שאמר זל אלף וטבע מאות קלין וחמורין וגזרות סוות ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבא של משה ואף על פי כן החזיר עתניאל בן קנז מפלפלו טכא ויאמר כלב אשר וכה קרית ספר ולכדה וכתתי לו את עכסה בתי לאסה ואמר וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב ולכונא כללו ראוי לומר באר. והקורא בור הוא בור שהחול בשפה כדרך ואין לו כנקודת אמצעית בבוא באר. ולפי אמרו שלא היו יכולין להשיג דברי תורה שהם מוכן שאין הדבר מושג מרוב קרירות המקבל. ומטבא שלמה הוסיב מגלים ודמיון כדי לעמוד בקצת על הכוונה לא על פי הביאור שאין הזמן ובני אדם והמזון מיוכלו לסבול התורה על הביאור. ולפי אחר טבא שלמה

קצת ביאורי מהמורה

כל קדרי עולם שלמטה מהן / ולפי' הוצרך
בתורה לבאר זה ביעקב אבינו ע"ה ובכאן
ביאר קדר כל' כביא מציג הסבור עליונות
ואחר שאין כביא יכול להציג לא בדרך פסוק
זה כי מה שביאר בפסוק כולם הוא השבת
משה ע"ה בסנה' והוא מה שביאר ימשיה בפרש'
ואר' חת"י וסוד מעשה מרכב' שהציג יחזקאל
הכל שם הוא הלא שם הכתיר זה פירש'
והנני מפרש קצת / ויחלוס ענין חלוס בכאן
הוא חלוס כבואה בשור כלם שהוא המעלה
חת' הנסמה לעליונים ומפני שכל' יעקב ע"ה
לארץ טהורה מקום שבו שכינה שופעת והוא
התבורר ופנה מחטבתיו כדי להציג השבת
השם ית' בדרך זהו וזהו סוד יפגע במקום'
ואחר זה אומ' והנה כלם ראה כל העולם כולו
כדמיון כולם כולם שהציג קדר כל הדברים
מטבור הארץ עד השם ית' הכל נמשך כדמיון
שלשלת מדרגות זו למעלה מזו וכלם קיימים
גשם שהוא תכלית לכלם והוא קבת כלם וזהו
ענין כולם כלומר מדרגות מדרגות וסוד כלם
סימ' לו שלשלת מעלו' מטה ואמצע ומעלה שלם
שהן ארבע והתבונן בחלק ראשון פרק ט'
וענין כלם זה כבר רמזו רבותינו ז"ל שה' סיני
וזהו האמת שהיא סוד דרך המעלות וסוד
המערכות / ואחר שאמר כלם שהוא כלל קדרי
עולם אמר מוצב ארצה / וסוד ארצה במקום
זה הודיע שכל הדברים שהם עורכים אצל השם
ית' שהיא ארץ כנגדו כלום מקבלי כח אמתתו
וזהו סוד הדרך התחתונה שהיא חלק מהיא
מקבלת כח מולדת' והנ' כי הרוז' להציג הנבוא'
ירחיל' בראשון להציג סוד היקבור' התחתונים
שבארץ וסוד המציג' וההרכבות והכח' והכחול'
וכשרע זה יודע סוד המחכמים והמחזיקים
חיי' מהל' מדברי' וכדריהם וכמתם ופולתם
אז ישיג סוד ג' גלי' חיים המדברים וסוד קשר
הנסמה בהיכלה בשור' היותה הבנון וזהו מוצב
ארצה כפי' יתחלה קדרי עולם התחתון
וכפי' כין קדרי עולם השכל אז יעלה גשם
לקדרי

יכרה אים בור ואחר שביארנו לך ענין זה שמור
אחתו לטוטפת בין עיניך / יט' הם מכות
כוכה ולולב ודיון ארץ' שומרי' יס' בכאן להציג
על דביו משה מדוע כלל כוכה ולולב שהם
חק וסודות עמוק' אף למעלה מהן עם ארבע'
שומרי' שהם משפט' והם מכלל הנימוסים
המדינים וזה קשה עליו ועדין נסיב עליו
בטעמי המכות בענין זה שרומז עליו בעיניו
דברים קלים כפי' הטע' מכת' בהם / אבל אנו
תבלה ברורה אמתית עמוקה מאמיני' עליה /
ב' תפוחי זהב במשכיות כסף זה המשל' שפי'
רמז' על הפס' ועל המושל' כזה מאד /
והכלל להיות החיכוך נאה בכסף והפנימי
מעולה כזהב הוא פסוק' אחד במעלי' אים
תקפסנה בתחלה בכסף אז כמטמונים הדבר
הטמון שהוא הזהב תחפסנה וסוד תחפסנה
כלומר עין נמרץ מה כתיב אחריו אז תבין
יראת' י' ודעת' חל'ס תמצא וסוד דעת אלהים
הוא המושל' בדבר שנקרא דעת עליון /
כא' עיני כולם שאמר רמז' בכאן עדין
נבאר לך בכל אלו הענינים פלאות בתורה
מפני שהם סוד קדרי עולם לפי המקובלים
אבל דביו משה זל ביאר זו בספר המורה
דברי' מפני' עדיין נעודרך עליה במקומה /
והנני רומז לך קצת כלל' דע כי יעקב אבינו
ע"ה וסוד כל הנביאים לא היתה נבואה טורה
עליה עד שישיבו כל קדרי עולם על קדר ככון
ולסוף יתבורר בהיותן משיגין הכור' השכליו'
העליונות כדי להדבק בעולם העליון ובפנות
מחשבותם מן המורגשות ובהדבק במושכלות
העליונות אז הנכנס השכלית מתחברת בשכלים
הספריים אים כפי' התבוננות קשט' וכנפט
המציג נדב'ת למעלה זו הנבואה שופעת
עליה והיא רוחה ספרים עולמים מבני ארץ'
ומשיג העבר וההווה והעתיד כל אחד כפי' כח
טוהר השגתה ואלו היו מעלות הנבואה / אבל
הכלל הכולל שאין אחד מכל הנביאים מציג
המושכלות והזכרות העליונות עד שילמד וישיג

למדי עולם הגלגלים וזהו וראשו מגיע
השמימה כלומר סידע ויחקור כדרי הגלגלים
בכחותם ותנועתם ופעולתם בזמן מרוכזת
ידע היחך הגלגל מתנועע תמיד בחפץ השם
ית' ואז יסוג הגלגלים סכל השגת עמוקה
מהשגת כל אשר בארץ ואז תתעלה נפשו
ותתחיל יותר ממה שהיה בהשיג' כדרי עולם
הספל וכסיעבור על השגת עולם הגלגלים
בדרך החקירה האלהית אז יפחד עתו ומחשבותיו
להשיג סוד השגת עולם המלאכים שהם יותר
דקים וזכים מכל בעל חומר וזהו והנה מלאכי
אלהים אחר שהשיג' כדרי שמים שהם חומר
ישיג' סוד המלאכים שהם פשוטים מחומר
וכשיגיע אדם להשגת עולם המלאכים האז
לחקור בהם ולומר מאחר שהינם גופות והם
סכלים כפדרים היחך קהיה היריעה וההשגה
בהם ינסי' ביחך ואמר עולמי' והיה לו להקדים
יורדים מאחר שהם מלאכים ולחזור ולומר
עולים. אבל בכאן ראוי למקור כלל גדול
ונחמד מאד שהגיע אדם לקוד עולם המלאכים
ראויה נפשו להרבה ולהתחבר בהם. ואז
תעלה הנפשות לחקור בבית השם ית' בעולם
המלאכים במה שנקרבות לחקור בין בהשגת
מדות וסודות או בהשגת חקיר' כדרכי עולם
הספל וכסיעלו וישיגו מה שהשיגו אז יברלו
מסם ויחזרו וירדו לעולם זה להודיע ולבאר
להם מה שהשיגו. ואז בהיות העולם הספל
והגלגלים והמלאכים מושגים אז יהיו כלם
עדים נאמנים על מציאות השם ית' שהוא מצי
בכת מחמתו ואינו מושג' לזולתו רק מחד
פעולותיו שהם סלם כלומר כדרך עלות ועלוני'
וכדין שים לפעולה פועל וזהו סוד והנה יי' נבב
עליו כלומר אחר השגת עולם ספל וגלגל
ומלאך לא ימלאו אחר כך רק השם ית' קיים
באמתתו ומכאן ואילך התחיל לפרט ולומר
הנבואה ואמר אמי' אלהי אברהם אביך.
ואם כן הרי סלם ענין אחר מוצב ארצה ענין
מז' וראשו מגיע השמימה ענין שלישי והנה

מלאכי אלהים ענין רביעי. עולם ענין
חמישי. ויורדים ענין ששי והנה יי' ענין שביעי
זהו סדר מעלות הנבואה וההשגות ואם כן
התבונן מה שאמר רבינו משה זל' ועם כל זה
שבחרנו עוד בענין עולים ויורדים סודות
כניינים בענין היות למלאכים עליה וירידה
כדרך עלות ועלוני' וכל דבר בלתי השם ית'
יש בו רבוי בסוד עליה כנגד מה שלמטה ממנו
ויירדה כנגד מה שלמעלה ממנו. וזה הרבוי
יש נמצא במלאכים כי מחד עצמם אינם בעלי
גופות נאמרים סיוריים ועולים במקור ואם כן
שמע ופקח עיני' סכלך ואולי תזכה. כח כח
התולד טעה חריוו' שהענין לא פקח עין בחכמ'
והכנים עצמם במקום אש להבת שלהבת ממה
סלא היה ראוי לו. מה שאמ' כח התולדה הכח
הרב זל' אמר בהעתיקת הערב אל מחרה והוא
החומר אשר בגוף האדם. ואל ישיא פוס ענין
מחשבותיו לטוען עלינו כי כח התולדה הוא
ענין החומר שאין הרברים כמו שחושב.
ונחמד דע כי השם ית' ברא בורות כפדרות
מחמר וברא במדרגה למטה מהן החומר כאש'
כודע בספרי החכמה ויש בורות סכליו' נמצאו'
מבלי חומר אבל איך חומר נמלט מזכורה וגם
איך בורה גופנית נמצאת מאין חומר ומפני
היו ההעדר ראשית תולדת בורת החומר ומה
החומר לאשת איש זונה בענין מה שבאר.
דע כי הפלוסופים הראשונים היו מחפשים
בחקמו' והיו לוקחים לסוגי' לדבר בהם ברמזי'
כהיו אפלטון וקורא הזכור וזכר והחומר נקבה.
ומפני היות עניינים מורגשים מכונים ברמזי'
המושכלים תרע כי זכר ונקבה שבבעלי חיים
כלם רמזי' בורה וחומר אבל יש בין בורה
וחומר גופניים הברל בעליו זה על זה כי יש
לחמר עליו על הזכורה בהיות החומר קיים
תמיד ופשוט בורה ולובם בורה אחרת כאמרת
דע הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת.
ויש לבורה עליו על החומר מפני שהוא מושכלת
עליו ומשנה אותו ונחזור למה שאנו בו ונאמר

קצת ביאורי מהמורה

דע כי בהיות ההעדר ראש התולדת לא תמצא חמר בעולם זה השפל מבלי מהיה לזבט כורה ופוטט כורה בסביבת הגלגל ובהיות הכורה אחת דובקת בחומר אז בחזית הגלגל פוטט החמר אותה הכור ולזבט אחרת והנה הכור הוא הזכר והחמר היא הנקבה ולעולם אין החמר כמלט מהיות אחת איש שאף לו לעמוד מבלי זכר מהיה הכור אבל היא בעלת ברית איש אחד ונותנת עיניה באחר בהיות התאחד פוטט כורה ולזבט כורה ולפי דרך זה דמה החמר בספר משלי כאשר איש זונה שנותנת עיניה באחר ולפי היות החומר בדרך זה איננו ראוי לתעסק ברברים הפנימים הרקי השונים באחד שלימה מאחר שהחמר מתהפך במה פנים ולפי התבונן ותמצא כי בהיות החמר על מתכונת אין השכל מתאחד לעמוד על היחוד משלם ולפי נעשנו הזקנים באמרו ויצונו את האלהים ויחלנו וינחנו כלום סכת ערב בהשגתם חומר כדרי וזה אם זה אחר לא כזה אותם ולפי כלל בהשגתם ותחת רגליו כמעשה לבנת הקפיר והתבונן שלא השיגו כקרר טראו תחלה השכלים הנסדרים ואחר כך החמר טהו אינו ראוי כמו שכבר הודענוך בשלם וזהו ותחת רגליו ולפי היות החומר אחת איש והיא כבעלת לבמה בעלים המשילה בחמר האדם שהוא מעבב בהשגת האמתיות ולפי ענין זה תמצא עוד בריאת אדם תחלה לכבודות עמוקים וסוד בריאת חוה אחר האדם וסוד הכנס וסוד קין והבל וסוד ואל איסך תסוקתך ומכאן יתבאר סוד קדושת וגט וסוד מה שאמרו האדם נקנית בשלשה דרכים בפסח בטטר ובביאה ונקונה את עבמה בגט ובמיתת העבל כי כל אלו הענינים כלם דבקים בחומר וכורה ומכאן יתבונן בגט כי מלא בה עריות דבר ומה שפרשו זל אפי הקדושתו תבטליו ויתבאר סוף לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה להיות לו לאם אחרי אשר הוטמאה כי תושבה היא ובאמת כי

חכמה עליונה מתחייבת כן ולפי אלו הענינים התבונן כי יש חומר שהו מונע מקולקל מחד המולידיו או מכהבים רעים ויש חומר מיושב שאינו מתהפך לפי טעה כמו שיש אשה מחשבת תיקון ביתה ומסקת כדרי בעלה בנחת ויש אשה פת זונה מפסדת כל כדרי ביתה ונותנת ציניה באחר ולפי ענינים אלו יסר שלמה כל ספר משלי להיותו מוסר האדם ומלמדו בסדרי עולם זה בפסטים ומורה את הנפש שהיא הכורה היאך התנהג עם החומר הרע והיאך הדרך לעשות לב שתי הנזרות סותרות זו לזו בגלוייהם דע כי זה בתור לרוב מרוב עומק הענינים ושאיין בני אדם יכולין להשיגו על אמתתם כמו שדע באמת משמים וארץ בבראו כאשר נודע מחד אמתת חקירת העיון ומחד הקבלה ואני פואל אמור לי שמי וארץ במלה שדע סבכראו כאשר מחד קריאתו וזה אין גופני בעולם שוכל לאמר ולפי אמרה בתורה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ ואנו מקשים הרי שמים כבראו כאשר נודע יקדים שמים אח"כ נמצא פסוק הקר זה כאמרו ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים והרי שמים סותרין זה את זה וז"ל מה נעשה היהיה התשוב מפני שאין יכולין להאמר כאחר ושמים כבראו כאשר וכן לכל אחד מהם דין קרימה כדרי שלא יהיה זה קודם לזה אלא בהעברת הלשון לבד וא"כ מנין לנו סבכראו באחר זהו פסוק שלישי מכריח אף ידיו וסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני עליה ועמרו יחד וכן פסוק אחר אחס ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם ופסוק אחר אומר וירד יי על הר סיני והרי זה הורם את זה ויבא פסוק שלישי ויכריע מן השמים השמייער את קולו לפרך ועל הארץ היאך את אשם הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש כד עניני הקרמ' השמיית יתבאר איכותה בפה בהיותך מבין מיני ההיקשות כמה הם והיאך הם וטענתבין הקט החלוק שהוא אחד ממיני ההקט' ויבאר

הזמן לסטים מזויינים או בעלי מדינות סיכב'ם
הארץ מידם שהיו ואשתו לבד היו יחידים חלוא
מלאו את הארץ כלומר מלאו חלק התורה
הגופית אבל לא יותר מן הראוי וזהו וכבשה
כבשה חסר כתיב כלומר חייב אדם להכניס
תאותיו ועם כל זה לא ימנע מאהרן כמותה
ועונתה וזהו שאם בזיר מאמר חטא על הכפס
כלום כריך להביא כפרה על שחטא אבל כפס
הבהמית שחסר תענוגה הראוי וזהו שאמר
יביא כפרה על שהזיר עצמו מן היין :

פרק א' הנה רבינו משה מ"ב כתב בפר' זה
התרת קוסיות כלם ודמות וכסארו
אחר תרובו קוסיות איך מספר : וקודם
שאתחיל בקושיא עליו אקדים הקדמה ואומר
מאמר שנתעסק באמתות ולא נדבר בהגדות
ופסטי' עם עמי ארץ רק שאנו מתעסקי' בספר
זה עם חכם שלם כאשר אמר' הרב בהקדמת זה
הספר ראוי שיהיו התירוצי' שבזה הספ' שלמי'
ולא יסא' אחריה' קושיא ואם אינו כן נמצאת
הקושיא חזקה מאמר היתה קודם שנתעורר
האדם שהיה ימן מתחלה : וזו היא תחלת
קושייתנו על תירוצ' הרב ז"ל : נרצ' לחקור אבל
הרב ז"ל ולומר אף העם ית' והשכלים הנפגרים
אחרים במהות או לאו ואם ישיב שכלם אחרים
במה' זה לא נקבל ממנו מפני שכד' באמתת
כי השכל הנפגד ואף על פי שהוא נפגד יס'
לו עצם וכורה שכליים דקים רוחניים כאשר
חייבה חכמת המחביל ומהותם הוא עצמם
וכורחם היא סוד קיומם בשם ומאחר שהם
בעלי עצם וכורה יס' להם גבול זה אבל זה אף
על פי שאין להם גבול אבל חומר : ולפי' איך
לנו לומר שמהות השם ומהותם אחרים :

ואם יסוב ויאמר שאין מהות השם ומהותם
אחרים נשאל ממנו וכאמר אס' יס' לנו על מהות
השם או מהותם חקירה או לא : ואם ישיב
ויאמר שיש לנו על מהות השם חקיר' לא נקבל
מזה מנוע מכח' כדריך : ואם יאמר שיש לנו על
מהות המלאכי' חקירה מזה השכל נקבל שכן
תחבב

לך האמת : לה הסבה הרביעי' בזהו' בספרי
הנבוא' כתוב אחד אומר כך וכתוב אחר אומר
כך והם כמותרים זה את זה כאמרו במסכת
ראש השנה כתוב אחד אומר' כבסי' מרעה לבך
ירומלם למען תושפי' : וכתו' אחר אומר כי אס'
תכבסי' בנתר ותרבי לך בורית' הא כיצד כאן
קודם גמר דין כאן לאחר גמר דין : והרי לא
כתבאר אחת מהן במקומו מדוע אמר כאן
כבסי' ומדוע אמר כאן כי אס' תכבסי' וכן כל
כיוצא בזה : כל' שלמה לא דייך שדברך
קותרים וכו' : הנה אמר דוד לפני הארץ
יסרת ומעשה דייך שמים המה יאבדו ואתה
תעמוד וכו' : ושלמה אמר כי כל מעשה הלאה'
הוא ויהיה לעולם וכן דוד הולך ודוד בא והארץ
לעולם עומדת והנה דברי זה הפך זה לפי
הפס' אלא שדברך קותרים זה באמרו שמה
צחור בילדותך והלך בדרך לבך ובמראה
עניך ובמקום אחר אומר אל' יס' אל דרכיה
לבך וכו' וכמה כאלו וכאמרו ברכת יי' היא
תעשיר ובמקום אחר אומר לא לחכמים לחם
ולא לגבונים עושר והרב' כינא' באלו והתירוץ
בזה עיין בעיני' השכל ברכת יי' היא תעשיר
מזד הדבוק השם השפע העליון' אבל אס' איך
סס גם ופסע עליון הכל כפי מערכת הכבדים
כאמרו שבת' וראה תחת השמש כי לא לקלים
המרזן ולא לגבורים וכו' : כלומר אס' לא תהיה
סס השפג' פרטית' והתירוץ בשמה בחור הוא
כי על כל פנים מאמר שהאדם בעל הרבג'
וגופני יס' לו להמסך קצת אחר דמיוני הגוף
לתת לכל אחד ואחד חלק הראוי ובעת הראוי
אבל לא בענין פוזון גופו מן העביר ולפי' אמ'
במק' ודע כי על כל' זה יביא' להם במשפט'
זהו מה שאמרו אל' שפי' שיהיה קלה שבין אדם
לאשתו עתיד לתת עליה את הדין שאל' ומגיד
לאדם מה שיהיו : לפי' אמר אחר כך אל' יס' אל
דרכיה לבך ולשון נטיה הוא מקו' האמכעי' כי
האדם ראוי לתת לגוף חלק הראוי וזהו סוד
ומלאו את הארץ וכבשה שהיה לא יתה באותו

קצת ביאורי מהמורה

תחייב החכמה להיות ואחר חקיר'ו נחזור
ונאמר כי הפרט והברל גדול יש בין והות
השם ית' למהותם כמהותו ית' אבל מהותו
מכני שאין לו מהות מסתתק למהו עכש כבדא
בין מהיה העכש שכל כבדל או חמר ואין
דמיון ביכו ית' ובין זולתו במהות לא מעט ולא
הרבה וכל כך דומה למלאכים כמו שדומה
לבני אדם שאין לו ית' שתוף עם אלו ולא עם
אלו ואחר מידעת זה כרכה לחקור על רבינו
משה מ' מי הביאו בדוחק לתרץ קושיית השם
יתברך אינו דומה לנו כמאחר הגוף אבל שים
לנפשנו סוף כח בגוף דמיון לאמתות ית'
ועל זה נקשה עליו נומ' אס יש בדמיון לנשמה
עם השם ית' או לאו ואם יאמר שים דמיון לא
נקבל שאין המציאות והנמצאים שוים כמו
שאין האופר והמכתב שוין באמתת מציאות
אין אלו אומרים בגוף האופר בגוף המכתב
ואם כן מאי זה כד ירצה רבינו משה ללקח
הנשמות מאת השם ית' ולהכניסו בגדר שכל
נפרד מהרי גס השכל הנפרד שער יש לנו
בבחינת אמתתו מהרי כלם עלות ועלולים
והרי אחר תירצו נשמה קושיא חזקה אין
לם החר שדומה אמתת השם יתברך לאמתת
נשמה שכלית והרי אין לו מהות נמשלת למהו'
דבר כבדא שכל כבדא יש לו שער בעצם אף
על פי שהוא בתכלית הרקות אחר שהשם
ית' תכלית כל הנמצאים אין דבר בעולם שאין
לו תכלית ושער בלתי ית' ואם כן נשאר השם
ית' לפי תירוצו הזה שים למהותו שתוף עם
בורה מועצת ומהות מובלת אף על פי שאין
הבורה הזאת מובלת אל החומר אף על פי כן
גבול יש לה אל האמת ואם כן השם ית' לפי
דעת רבינו משה כמאמר בו כלם יורה על
מהות ידועה מדר אמתתה וזה אי אפשר להיו'
אמתת הנכס כאמתת הבורא שאין בין מהות
שניה שתוף לא מעט ולא הרבה ואין להקשו'
ממה שאמר ז"ל במאמר ברכות בדרך הגדה
באמתת דבר נשמה דומה לנשמה כי כשיכנו

דברי אותה הגדה כלם אמתיים ואין דמיון
במהות הנפש אבל הבורא ית' כדמיון הבורא
לכל דבר גופני מאחר שכל עצם זולת הבורא
כבדא ולפי דרך זה יהיה תירוצו רבינו משה
כהפך לקושיא אף למעלה ממכ' ואחר קושיאנו
הזאת התורה הטע' אומך ושמע דברי חכמים
ורעתך תשית לרעת הבורא ית' דע בני שאם
תענין עיון אמתו בתורת השם ית' תמצא שאין
לך דבר שיקשה לך בו ענין בכל התורה שאין
תשובתו בכדו כי תורת יי' תמימה ולא יחסר כל
בה מה שתבאר לרעת רעת אמתית בלי
פקפוק שאין לנו ולכל כבדא בעולם דר וענין
לספר באמתת השם ית' כד ומהות ואיכו מפני
שאין משוער ונדרמה לזולתו מכלי הנבראים
מהרי כל הנבראים בעלי גבול בין שכלים בין
חמריים כלם תכלית יש להם מאחר שהם
נמצאים מכה מציא זולתם ואחר שדע זה יש
לנו לתת הברל בין אמונת מהות השם יתברך
למהות המלאכים ולומר כי השם ית' לא נחקור
עליו בכד בעולם לספר עליו מה ואין אמת
נאמין מציאותו ואף על פי שלא נסב מהותו
ואיכותו שכל כרחנו פעולותיו יורנו על היותו
מצוי באמתתו ואין דומה לו בשום דר וענין
ואחר שנאמין זה עליו נחקור על השכל הנפרד
ונאמר כי השכל הנפרד בבחינת אמתתו כלו
מעלות מעלו ואף על פי שאינם גוף ואין להם
שער כנברנו שער יש להם זה אצל זה ואין
לנו להיותנו מדרילין עצמנו ולפסוק כי הרומה
לנו כי הוא אפשרי שתהיה המחשבה הזאת
מופרכת אך מה שיפקוק האמת ואם כן יש
לנו לרעת שאין מציאות דבר מתבטל כשאין
המלה מרמה מציאותו וכן אין לנו לנזור
שאין לשכל הנפרד גבול מאחר שאין אנו
מסיגין לו גבול רק נחקור אצל התכלית שים
לכל דבר תכלית אחת בדרך עלות ועלולים
ונמצא כל הנמצאים שים להם גבול אצל השם
אבל השם לבד אין לו גבול ואחר זה כד
שים שתוף בין כל הנבראים גדולים וקטנים
בשער

מפני מהבורא ית' כבדל מכל חלו העניני ואין
 בין מהותו ובין זולתו בכל הנבראי כד רמין
 לא מעט ולא הרבה וכמאמר בתורה ויאמר
 אלהים נעשה אדם בצלמנו ככל לומר כי
 אלהים יס לו מעור אכל יי והוא קור אצילות
 ראשונה ומהות פשוטה בעלוי ובטליות כח'
 טכסם האדם שהיא חמתתו כאכלה מאותה
 הצורה והוא ויבדל י' אלהים את האדם עפר מן
 האדמה ויפח באפיו נשמת חיים וחס יהוה
 כופח ידוע כי אלהים הוא הנפוח שאין הנפוח
 עם הכפח רבד רחב ר' רק הנפוח הוא הרב
 הקרוב לנפוח ולפיכך כאמר כי השם ית' נפח
 באדם מן הקירוב אליו נשמה ולפיכך נקראת
 הנשמה לפעמים רוח להיות נפש האדם נפוחה
 מן השכל הנאצל בראשונה והוא שאמר זל תקף
 נפשות עם האור הראשון ואף על פי שהרב
 רבינו משה ברבי נחמן אמר כי הנשמה מאתו
 יתברך ואמר כלה נפוח מרוחו הוא נפוח חס
 תתבונן תמצא שאין הרוח הוא הנפוח והוא
 הנפוח אך היתה דעת רבותי זל וכל הנכנסים
 לאמתיות כי הנשמה היא מן הדברים הקרובים
 לשם ית' ויותר מאמר כל הנבראי אכל שיאמר
 שהנשמה היא ממחלות השם ית' אי אפשר מכמה
 בדרך שהרי הנשמת יס לה כמה שנוי וערובין
 בגוף והרי יס לה גמול ועונש ולמהות השם
 ית' אין לה תפיסה כענין גדר והיאך תהיה
 מהות הנפש שהיא מן השם כענין זה ואם
 באמר שהנשמה ממחלות השם ויתחדשו עליה
 כמה ענינים וגמול ועונש כאמר שגם השם
 ית' יתחייב לו מעד זה השנוי כינא בנשמה
 מפני שהחלק מורה על הכלל אכל האמת
 שאמרתי לך כי אלהים הוא אומר נעשה אדם
 בצלמנו כדמותנו מפני טכסו טכר שם אלהים
 כלומר אצילות ראשונה היא מחודשת והיא
 קרוב לשם ית' מעד חמתתה כך נשמת האדם
 קרובה לשם ואין חמצני בין האדם ובין השם
 יתברך רק נפשו לבד ולפי כל העובר ומתפלל
 לחמצני כופר בשם ית' ובנפשו והוא עובר
 בלמים

במעור אכל יס מהם גדולי השעור ויותר
 מחולתם ועל דרך זה נאמין גודל מעור השכל
 הנברל על גרל מעור החומר ויותר כל חלו
 הקרמות שמע תירוצ הקושיא על חמתת שלא
 כמאמר אחריה קושיא דע כי השם ית' אין לו
 בכל הנבראים דמיון וכמו שאין לו בכל
 הנמצאים דמיון כך אין לשון בעולם שיכול
 מהותו וחמתתו רק עם בן ארבע אותיות שהוא
 יהוה ית' שמורה מציאותו אמיתית ולא יורה
 מהות מוגבלת ולא מסותפת עם דבר בעולם
 כמו שאין למציאותו עם הנמצאים שתוף שזה
 כונא וזה נסיון ולא כאמר נוסא ונסא בחבו זה
 לזה רק נוסא הכל וכבדל מן הכל כאמר ידעת
 במד יהוה ית' ספירט לך ויותר זה שאין בכל
 התורה ובכל הלשונות מלה מעידה על חמתת
 השם רק עם בן ארבע אותיות וכל שאר כנויין
 שתחבא אחר שם בן ארבע כלם נתחדשו בחדוש
 העולם ואין שיעור על חמתתו רק השם המיוחד
 שזהו שם שמעיד עליו כאמר בא בפרק רבי
 אליעזר הגדול זל קודם שנברא העולם היה
 הוא ושמו בלבד אכל אחר שברא העולם
 נתחדשו לו ית' כנויים רבים וכל כנוי מעיד
 פעולה ידועה ואין כנוי בלי פעולה כמו שלא
 תאמר אב אס אין עם בן וכמו שלא תאמר
 ארון אס אין עם עבד כך לא תאמר כנוי בלי
 הדבר שעליו נקרא ויס בכהן מקום עיון דק
 מאד וזה שאין אחר הלשונות שמין לו ית' לבד
 שם המיוחד ואף על פי כן שכלנו ראשון הוא
 אלהים הוא שם לאותו הנאצל בראשון ונתכב'
 בו יתברך על שם שהוא פעולתו ולפי דרך זה
 יתבאר לך כי כל הענין במעשה בראשית כלו
 אינו רק הפתלתל ענינים מן הנאצל בראשון
 הנקרא מביעי והוא אלהים בקריאת שמו
 ולפי דרך זה כי כל שנתחדש אחר אצילות
 ראשונה לא היה רק עקב נמשך מן המציין
 ברכין השם יתברך ולפי ענין זה התבונן כי
 באמר בתורה ויאמר אלהים נעשה אדם זה
 דבר אמתי כמאמר אלהים ולא אומר יהוה

קצת ביאורי מהמורה

כלמים שמניח כלם סלו הקרוב לסם ומכנים באמצע כלמים ולפי יס לך להתבונן כמה הפליגה התורה בעלוי נטמת האדם שאמר עליה שהיא בכלם אלהים ולפי ענין זה אמר בדמותנו כלומר מאחר שנפש האדם ממהות סלנו ראויה להיות דומה לנו בפעולותיה כלומר מיטה אדם למוטכלות ולא יפקיד הנשמה יוטביענה במורגסו ולפי אמר במערת הברית ויברא אלהים את האדם בצלמו ולא אמר בדמותו מפני שהכלם עשה אלהים והדמיון ביד האדם ולפי ענין זה התבונן במעשה בראשי ותמצא כי אלהים שהוא סוד הספעת האצילו לכדריין הוא בעל רבוי הפעולות ולפיכך אמר בכלמנו כדמותנו בלשון רבוי שזהו האמת מפני שאין אחר השם ית' אחר אמתיו אבל השם ית' הוא עשה אלהים כאמרו ביום עשות יי' אלהי כלום ית' הוא עשה אלהים. ואחר הקדמה זה התבונן יסתלקו ממך כל הספקות ותהיה תורת יי' פשוט לפניך ולא ישאר אחריך קושיא ויסמח לבך ותגל בפסך בהיותה דבקה בשם יתברך ועל ענין זה אמר לך קצת מקבלות הנאמרות בענין כלם אדם דומה לאלהים הנה אלהים סוף יהוה אלהים בסוד לו כף ואז פי כמסך מכח לו וסוד פו. סוד אדם בסוד מה מם הא אלהים. הנה לך מזה התורה שזה כמסך מזה והאדם האמתי נקרא אדם מזה כפס סכלית שהיא אלהים ולפיכך נקרא האדם השלם כפסם אלהים כאמרו אלהים לא תקלל ועל ענין זה כאמר ועל דמות הכסא כאמרו כמראה אדם ודוק ותשכח כי אלהי הוא הכסא לסם המיוחד וסוד כסא עדין יתבא ואם יקטה לך בענין ועל הלא רצעת כי אלהי ואם הוא ראש הכנויין אדם קורא לאף על פי ששניה באים כאחת כי אדם נקרא סוד מלבוס כי ראשית אצילות כמסכות מסוד יהוה הוא אדם בהיות אותיות יהוה מתפשטות בקריאתן בסוד יוד הא' ואז הא' מסודן מה והנה אדם הוא קרוב ליהוה יותר משאר כל הלשונות שבעולם כמו

שם ההבר קרוב לרבר מיקרה בו נכחו טשמות אלו האותיות קרובות לאותיות כך איך נמצא בעולם קרוב לסם יותר מן המדרג הנקראת אדם וסוד אדם הוא סוד טעור קומה בסוד אב' ג' ה' ז' ח' ט' סעך. כאן יגיע טעור כל הנמצאים עד העשירי סכלם כלולים בו והכל כלול בסוד אדם וזהו סוד מה שנאמר מהות סכל מהות שבעולם מכאן הוא מתפשט וזהו סוד על מה ארכיה הטבעי ועל ענין זה התבונן מה שאמר בתורה ועתה ישראל מה יי' אלהיך שואל מעמך ואמרו אל תקרי מה אלא מאה. ואתה התבונן היאך רבו רבותינו ז"ל לעורר יסנים בענין מה כלומר כורת אדם שבעבור מה נאכלת כך שהיא התלבשות השם המיוחד והקרוב חליו. והנה כל אדם שהוא אדם אמתו דבק בשם יהוה ואין ביניהם אמצעי. ולפי ענין זה כריך אתה לרעת ולהתבונן סוד כעסה אדם בכלמנו כדמותנו כלומר מה שאנו קרובים לסבה הראשונה בסוד מה שיהיה נקרא אדם אמתו קרוב לסבה ראשונה והנה בפסוק הזה הודיע סוד גדולת האדם וגדל מעלתו וקורבנותו ורבונו לסם והודיע שאין השם ית' נגדר עם דבר בעולם רק הקרוב קרוב:

פרק שני מה שאמר רבינו משה מב בענין תירוץ קושיות ותפקחה עיני סניהם וקושית יודעי טוב ורע דבריו נכוחים: אמנם בענין זה ראוי לנו לדרקק על דרך אמונת התורה ולומר אם אדם לפי רעת רבינו משה מב קודם שחטא היה משתקם במורגסות או לאו ואם היטה בותאות המסגל או לאו: ואם יאמר סלא היה משתקם במורגסו זה אי אפשר שהרי לא נבראו כלי ההרגס לריק וגם אם לא היתה בו תאות המסגל הרי לא היה ראוי להוליד וכך אמר השם ית' פרו ורבו. וגם מה שתירץ בענין טוב ורע שהן במורגסות ולא במוטכלו גם בזה יש ענין רק פנימי אם האל כדבריו אבל סאלה אחת יש לנו על דריגת' כסא יוד

חיים בעליו ובטוהר כאשר נבדיל סלת הקמח מתוך הפסולת כדי להיות מזב אותו החומר בהיר יך קרוב לקבל המושכלות ולפי כדור חמר אדם מחמר שאר בעל חי בזכו ובטוהר לא במין כי חמר כל מה שתחת הגלגל חמר אחר משותף אבל ההבדל בין המינין הוא כפי הנקיון והטוהר והמזב וכפי רבוי אחר היסודות או מיעוטו ואל תדמה על זה בין הבדל חמר המינין זה מזה כי גם חמר אדם אחד מה' נקי וטהור הוא קרוב לקבל המושכלות יותר מאדם אחר שחמר מלו עכור ואם זה יקרה בין המין האחר כל שכן בין מין למין זולתו ואחר שצורכנוך בזה דע כי לפיכך ברא השם ית' חמר האדם וסקל אותו בקו המטה בפלס הכדק בתכלית המבוע כדי שלא יתגבר אחר מהיסודות ותולדת המלחמה בגוף ובהיו טבעי הגוף כלחמים או ישתבש הסכל ולא יתברר כאשר בהיו המים העכורים אין הנורה נראית בהם ולפיכך תקן ית' חמר אדם הראשון ומזב הרכבותיו בתכלית השווי כדי להיות הסכל מוקט וכה אין טען ואין פגע רע בהיות מים המזוכים על מקום מוקט ירד העפר למטה ובשאריו זכים וכלולים וכן כשאר מזב אדם הראשון כל יסוד עומד על תקונו כי חכמת האומן הבורא מחייבת כן ולפיכך הושם אדם בגן שגם המזון מהיה אוכל היה נבלע באיברים והיו אותן הפירות בקו השווי מעין המזב שלו והיה המזון עם הגוף שוה בשוה וזהו מה שאמרו ז"ל פירות הגן נבלעים היו באיברים וכל זה תקן אותו ית' כדי להיות האדם שמתן בו הסכל העליון שגא' עליו בצלם אלהים כמו שרע"ת מהיה האדם מטיב השגות עליונו באמתת השם ית' ומהיה כפשו קמורה בעליונים בצורה אחת מכוונת הסכל הנפרד ובה יזכה האדם וזכיה שלמה בעולם הזה ובעולם הבא וזאת הייתה :

הכוונה בבריאת האדם אבל בהיותו ית' מכוונת על האדם ומזהירו לב לא יאכל עץ הדעת

ז א 7 ז טוב

הנחם לחוה והייתם כאלהים יודעי טוב ורע או לא הייתה חוה מבינה שחפרון גדול היה לה בהיותה יורדת ממעלת עקר ואמת למעלת טוב ורע וגם איך לא הייתה מבינה כי אין לאלהים בחינה בין טוב ורע מאחר כי הם אלהים כמו כנוי למושכלות וטוב והע כנוי למורגסו' אך לאלהים בחינה בין עקר ואמת וידוע כי הנחם לא יביא לה דמיון וראיה ממה שהיתה יודעת שאינו כך ואם כן משני פנים לא היה לה לקבל מאם הייתה יודעת שאין במדרגת אלהים ידיעת טוב ורע הרי היא תכמה גדולה הייתה בתכלית שלימות ככל ומרע מדברי הנחם כזב ולא תאמין וגם אם אמ' הנחם יודעי טוב ורע וזה השג' המורגסו' ולרדת ממעלת המושכלות גם כן לא הייתה לה לקבל לרדת ממעלה גדולה לגריעות אבל כשאר לנו להקשות על רבינו משה מ"ב מה יעשה אדם טוב ואם רע הוא במורגסות בפסוק אשר אחר באור הראשון השלם וירא אלהים את האור כי טוב ואין אלהים וגם את האור דברים גופניים ומפורסמים רק הכל דבר סכלי עליון וכן בכל מעשה בראשית וירא אלהים כי טוב ואם טוב בכל מקום הוא כנגד המפורסמות מה לו לאלהים להתעבך בכל מעשה בראשית כי טוב גם במושכלות גם במורגסו' גם בעליוני המעלה גם בגלגלי גם בתחתונים ולפי ענין זה קשה עליו תירוץ הר"ב זל אבל בדרכי החקירה האמתית לנו בעינים אלו קודות נפלאים וכתחיל ונאמר ההקדמה ואחר כך נבא לכונתנו ממה מראוי לכל חכמי לב להאמין בענין אדם נחם וחוה וג' ערך ונדרות וירקין והבל ושת והדומה לכל הענין הנמשך אחיו מהדברים כפולים הפשטים אמתיים והמושכל בהם הוא העקר ואח' הקדמה זו אל יהיה אדם אחרי ששכחתי ענין מהוא קשה אבל דברי באמרי מה שאני אומר דע כי בתחלה כשברא השם ית' אדם הראשון הבדיל חמר מחמר כל שאר בעלי

קצת ביאורי מהמורה

טוב ורע בזה יש לכל משכיל לעיין עיון במדע
מהו עץ הדעת טוב ורע. או מרוב שמך לעץ
זה טוב ורע. או אם אכל אדם מעץ החיים או
לאו ומהו ולקח גם מעץ החי' ואכל וחי לעולם
ועל כל אלו החקירות יש לנו סודות כפלאים
וענינים מוראים. והנני חוזר ומתרגל קושיא
מהקשיתי על הרב זל לפי כונת קושיתי לא
לפי כונת תירוטי דע כי אדם הראשון קודם
שהטא היה שלם במורגשות בתכלית השלימות
והנה השם ית' נתן בו כח להוליד מין כיוצ' בו
ולאכול ולשתות. וכח ההולדה היתה בעיניו
באותה השעה ככח המאכל וכל האיברי' כלם
בעיניו שקולים בקו היסוד ולא היה מנגה
אבר בכל הבוץ מפני שכל כונתו הית' לשמים
בהיות הבוץ במצו פה והטבל קסוד בעליוני'
וכסאמר לו השם ית' מעץ הדעת טוב ורע לא
תאכל ממנו אחר לו כך דע שאתה שקול
בפלט האמצעי כי המצו שלך בקו השווה
ומני הצדדין לעולם מהם שדות הקו השווה
האחר לעולם טוב והשני רע. כלומר מלא
וחסר. או מעלה או מטה או ימין או שמאל או
בנים או אחור. ואם כן הפירות שאתה אוכל
בגן הם כלם מצו בטני אינו כוטה לאחר מן
הצדדין וכסתאכל מהם לא יפסידו במצו שלך
דבר. אבל יש עץ שהוא כוטה לאחר מן
הצדדין ובו הפלט למלוי או לחסרון לטוב
או לרע כי בו ירגיש המרגיש מה יש בין מלא
לחסר או בין טוב לרע. ולפיכך אני אומר לך
שלא תאכל ממנו מפני שיוציא מזגך מן הקו
השווה וממס ואילך יתערבו טובערך ולא יזוקק
הפלט ולא תוכל להשיג השגות טכליות על
דרך האמת ויתערבו לך המורגשות עם
המוטכליות. וזה כי ביום אכלך ממנו מות
תמות. כלומר ביום שתגבר כך אחר
מהמזגים ורי המיתה כוללת שאין מיתה
בעולם רק בהגבר אחר היסודות על חברו
אמנם בהיותם כלם עין הרי אין הבוץ יכול
להשתנות לאחר הצדדין אלא עומד תמיד כמו

פכל יסודות בוסות עומדין פוק. והנה
באותו היום שאל כל מת כמו שאמר ית' כלומר
באותו היום יבא מקו השווה וכולדה בו המיתה
שהיא הכטיה לאחר הצדדין. ומה שאמרנו זל
שהאריך לו השם הכל הגדה וזהו האמת
שבאותו היום כולדה בו מיתה ויום שכולדה
בו מיתה הרי כאמר בהכרח שבאותו היום
מת. והנה פירות הגן היו פלטה מינין
מהם פירות מתמידין המצו השווה על
טבעו ואותן הפירות נקראין כגד המצו
השווה על טבעו עץ החיים. והיו בגן פירות
אחרים כגומים מן הקו השווה ומוציאין המצו
מן השוויו ונקראים סם המות. והיו גם בגן
פירות אחרים שאף על פי שהמצו יובא מקו
השווה יוכלו להחזירו לשוויו והיה בהם כגלה
להחיות הבוץ אחרי באתו מקו השווה ואוכליה'
יחינו לעולם ועל המין הזה אמר בסוף הכל
ולקח מעץ החי' ואכל וחי לעולם. וזה שהוסיף
מלת גם מכלל מעץ חיים אחר היה בו ועץ
חיים האחר אינו ממין זה אלא כמו שאמרנו
למעלה. ואחר שרעת זה נחזור להתייר
הקושיא. דע כי טוב ורע על דרך
האמת נוכל גם כן על ספק ואמת ואומר לך
היאך דע כי כל דבר שאמר עליו במעשה
בראשית כי טוב העיד עליו שהוא מתוקן
בתקון אמת וכל תקון אמת יתחייב להקרא
טוב שאין בו גרועות. וזהו מה שאמר הכור
תמים פעלו כי כל דרכיו משפט. אחר תמים
כלומר כל דבר כסוף בהכנה אמת ולפיכך
כל מעשה האלהים הוא יהיה לעולם. מרוב
משני פעלו חן להוסיף וממנו חן לגרוע וזהו
הקרא אמת כלומר שאין אחריו תוספת
או גרוע כי כל מי מלא יאמר אמת או יוסיף או
יגרע. והנה השם אמר בכל מעשה בראשית
במקום אמת טוב. בא חרון הכזבים ופירש
הכור תמים פעלו וכו' כדיוק וישר הוא. בא
שלמה והוסיף באור כי כל מעשה האלהים הוא
יהיה לעולם עליו חן להוסיף ממנו חן לגרוע
הנה

המורגסים שגם במורגס'ים טוב ורע כלומר
הקין והפסד כמו שבמוסכלים יש השגת טוב
ורע ואף על פי שאין ביניהם רע אלא הכל
מפילת הטוב והנה אחר שירד ממעלת הסכל
וכסלל ממנה וסר מעליו הזיו העליון העומד
בשנוי מצא טובעו גפוס נוסים לאחר הכרזין
ולפי' גנה גלוי הערוה ושאר הסמוך לו והנה
באותו היום נולדה בו מיתה' והנה אלו דיני
שמים מדה כנגד מדה הוא רצה לעלות
למדרגת האלהות בממסלה ובסח להמית
ולהחיות וכעס שירד למדרגת הבהמות שגם
נפשו איך בו סח להחיותה' והנה אס תתבונן
בכתו' הזה יתלקו ממך כמה ספקו ותתעלה
לפסך בסתרי תורה והעמוקות ומה שאמר
הרב בענין והייתם כאלהים יורעי טוב ורע
ושבח פירוש אהקלום ותקון כדברבין אל יעלה
ברעתך כי אהקלום פירש כדברבין במקום
זה אלא לסמוך המלאכים שהם דברבין שאם
כדברבין כבני אדם גדולים הרי עדין לא
היה בעולם איש אחד ריק אדם ואשתו'
ועל כל פנים כדברבין נתכון במקום הזה
לומר שיהיו גדולים כדבר הגדול סבכל
הנמצאים שהם נבראים ובהיות הסכל קרוי
טוב במוסכלות ובמורגסות כתוב מלא ומלא
חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם'
פרק שלישי ענין תמונה ותבנית לפי
העברת הלשון דברי דמ' אמת' אבל לפי עומק
סתרי הקבלה בהם פלאות והנני רומז'
תבנית תחלה עקרו מן בנה כאשר אמר וסוד
בינה וסוד בן וסוד בית וסוד בין כל אלה
ודומיהם כלם נמשכים אחר עקר אחד לפי
סודות עליונים והעקר שלא נסמכה תבנית
לשם ית' מפני כי תבנית הוא ראש כל הבנינים
כמו נמשכים הוא ראש לכל המינינים' ולפי'
נתכנה סוד תבנית ובנה ובן וכל דומיהם על
סוד בית' שהוא מלה פניה באפא ביתא והאמת
שכל אחד וסוד וכל פנים בבין' אבל בבין זה
יש ממנו בבין גופני ונקרא בבין' ויש ממנו

הנה פירוש כי הרבה הנקרא טוב הוא
התמים והוא שאין בו תוספת או גרעין הנקרא'
אמת' ומנין כי טוב שבאמר בפרשת בראשית
הוא קרוי אמת כשאמר כי טוב כאמרו ראש
דברך אמת' ואחר ביאור זה דע שכל הוא
הפך האמת והטוב הוא הרע והסקר' כיכר
במעשה בראשית פירשו זל והנה טוב מאד
טוב זה טוב מאד זה מות וכל מות הוא רע
והרע הוא ענין הפך החבור וזהו סוד' רוע
התרועעה ארץ פור התפוררה ארץ וזהו
סוד תרועה בהיות ממנה התקיעות דומים
פרפורים' ולפי' דרך זה יאמר כי חבור כל דבר
הוא טוב כלומר שלימות ופירודו הוא רע והוא
מערך מסקר המזג' ויבא מן הקו האמצעי'
ולפי' ענין זה התבונן ענין גדול שאני הבאה
לך עכשיו' רע כי מאמר טוב ורע נחלק לשני
דברים רוחני וגופני' וסוד טוב ורע כבר
אמרתי לך שאפי' גם בנאכל הראשון בא טוב
מזד מזיאותו ורע מזד אפיסתו' כלומר מזד
סלא היה מזוי קודם לכן והנה הנחש שאמר דבר
גדול שפיתח להם פתח לעלו' במדרגת הנאכל
בראשונה וזה העץ מכוון כנגד ההפכים שבו
ואחר שאם תאכלו מזה העץ יותן בכם סח
להיותכם יורעים דרכי הנחשת טובתו ותוכלו
לברוא עולם מזד הטוב ולהפסידו מזד הרע
ותהיו במדרגת אלהים יורעים אי זה הדרך
יחלק אור וחושך אי זה מקיוד כי זה העץ הוא
מכוון כנגד העץ העליון ומשתאכלו אותו
יספג בכם סח העליון ותהיו כאלהים' וזהו
שאמרו זל שאדם הראשון רצה לקצץ בנטיפות
וזהו סוד והמה כאר' עברו ברית סס פשעו בו'
והסוד המגדל אשר בנו בני האדם שאמר
בני האדם ולא אמר אשר בנו זה הגוי אלא בני
האדם כאמה בתה כלומר חטאם דומה לחטא
אביהם' והנה בעבור שרצו לפשוט ידיהם
בזבול עליון כעסנו שאפי' השגתם הראשונה
האלהית לא תשאר בידם וירדו מגדולת
הסמכה האלהית המוסכלת לטוב ורע

קצת ביאורי מהמורה

כיום בעולם העליון בנין דברים ונקר' תבונה ועל אותן הצורות אמ' השם ית' כתבניתם אל תקרי כתבניתם אלא כתבונתם כלום 'ככור' התבונה תפסה התבנית :

ברק חמישי דרכי ההקם דע כי מטעמי ההקם אל הפלוסופים הם יסוד הוכחות החכמה לאור ופלא יאמין אדם בכל דבר רק האמת ובהיות אדם יודע דרכי ההקם יוכל לבחון הדבר' אם כלם אמת או קצתם או כלם שקר' ומלת ההקם כריך אותה לרעתה דע שכבר נתבאר במלכת ההגיון שכל גזרה היא מנושא ונושא יחד כאמרך אדם חי וכל מי מרגיש וכשיתחברו שתי גזרות שיש להם קצת שתוף יולדו תולדה כאמרך כל אדם חי וכל חי מרגיש יולדו כל אדם מרגיש ואלו שתי הגזרות נקראות בכל מקום הקם' אבל אם שתי הגזרות נכדרות כאמרך כל אדם חי וכל שלב לבן לעולם לא יולדו תולדה עד שיהיה בציהם קצת יחס בלאחד הנפוא' או הנפואים ומיני ההקם הכללים שהם בדמיון סוג לבא אחריהם אלו הן ההקם המופתי והוא שכל הקדמותיו אמתיות' וההקם הנכוחי והוא שהקדמותיו כלם או קצתם מפורסמים לא מוסכלות' וההקם ההכללי והוא ההקם שהקדמותיו כלם או קצתם מקובלות לא מפורסמות ולא מוסכלות והקם המטעה הוא ההקם שהקדמותיו מנויפות בדברי כז' וקולו' ובערות ואינן מקובלות ולא מפורסמות ולא מוסכלו' והקם השירי והוא ההקם שהקדמותיו בכוונות על דמיוני' וחיקוי' כהיות האדם מטבח דבר או מבנה אותו בהיותו מדמה צורה לכז' בהיות אדם מדמה כדי לבנו' צורת אדם לצורת כלב או זולתו או כאשר יעשו בדרכי הסוד שמדמין בדרך טבח אדם אחד לשמש וללבנה וכיוצא באלו הדברים כל זה הדרך קורין אותו הקם השירי' אלו הם כללי ההקשים ולא הם פרטים רבים ומכאן היות אלו ההקשים מורים לאדם דרכי השמירה מן הטעות בכל דבר' אמר

בנין סכלי עליון ונקרא תבונה' ולפי ענין זה התבונן קוטיא אחת על רבינו משה חזקה מאד מהרי' אמר כתבניתם אשר אותה מראה בזה והרי זה כמראה הכבואה ואין עם תבנית גופני' ואם יאמר כי תבנית למדרגות מפני שטרם נבנה מה יאמר בענין תבונה שטרם נט כן בנה' אבל התירוץ לקוטיאנו בהיותנו משימי' תבנית עם משותף למורגמו' בבור בנין למוסכלות בבור תבונה וזהו סוד בחכמה יסד בית ובתבונ' יתבונן' ואם כן הרי מלת תבנית מבוארת ופאליה סמוכה לשם לא מעט ולא הרב' אבל ענין תמונה הוא כמו שאל' הרב לאמיתת כל דבר והכל רמוז במלת מניין או מינין כי כל מן לפי אמתתו מינו' וענין ותמונת השם יביט כלום המינין הראוין בהשגת המוסכלות אשר הם דבקים במציאו' השם הוא משיג' אבל כנגד הבורא כי לא ראייתם כל תמונה וסוד תמונה אמרו גדולי הקבלה בגמרא פרכוף אדם' ודי לך בביאור זה' ומה שאמר רבינו משה כי תמונה הוא בשם ממש ופי' אמתת השם ישיג' זה אי אפשר שנוכל לומר במשה רבינו ושאר כל הנמצאים מציאו' השם משיגין אבל אמתתו אינן משיגין' ואם יאמר ותמונת השם יביט הייך יתרץ קוסית כי לא ראייתם כל תמונה שנוכל לומר כמו שזה אמתת השם כך זה אמתת השם' אבל אמת ברורה כי לא תמונה זו ולא תמונה זו דבקים בשם ית' רק בנמצאות קרובות לו יבא גם כן על ענין האמת המושג בטכל' מאז מקום יבוא ראייה שכריך הוא להביא ראייה אחרת על ותמונת השם יביט כאשר עשה בסאר המקומות טאם יאמר כי פסוק ותמונת השם יביט הוא הטוען והטען זה אינו ככין אבל יבוא ראייה על פסוק זה' ואז מפסוק הראיה יבאר זה כי זה הדרך לכל מבאר' והנה מוסר לך סוד כתבניתם דע כי כל סדרי המסכן נעשו כזרות מורגשות כנגד כזרות מוסכלות כלומר תבנית כנגד תבונה

אבל עם כל זה לא היה מזוג כלם מזה וכל מזוג
לפי הערך ולפי הענין שמכאן אותן העמיד על
קו הטובה הראוי לאותו המזוג. ולפי ענין זה
היו כל ישראל במעמד הר סיני מזוג כפי ראוי
לנבואה. ועוד יש לך לעיני חכם היו מוכנים
מזוג המזוג לנבואה באמרו היו נכונים לשלש
ימים אל תבשו אל אשה מזה החמר מינין הית
להם החכמה שהיו ראוי להשיג מעלת נבואה
שאין הנבואה מזוג המזוג הטוב לבד רק מזוג
החכמה עם המזוג הטוב על זה תרע כי קודם
מעמד הר סיני היו כל ישראל חכמים גדולים
למדו חוקים ומכות וכתרי תורה וסוד מעלות
הכלם וזה כלו למדו אותן במרה כשאמרו גם
עם לו חוק ומשפט וגם נכחו כלומר במרה
כתנו לישראל סודות סתרי תורה הנקראו חק
וסתרי ההנהגות המדיניות הנקראו משכנו.
וגם הורגלו בהטבות העליונות וזהו עם נכחו
מלשון הרב כאמרו אשר לא נכתה כף רגלה
כלומר שלא הורגלה ואחר שאכלו המז והורגלו
במרה בסוד החכמות היו לומדין ברצון אחד
מה שהיה אדם אחר. לומר במה שנים כי
המזוג והרב מחייבין כן. ועם כל זה לא כאמר
שהשם ית' טנה המזוגים שלהם אלא כל אחד
ואחד עמד במזוג שלו אבל כדקק אותן המזוג
ונעשה טהור. ולפיכ' כשעמדו בהר סיני כלם
היו ראויים לנבואה גדולה שאין נבואה בעולם
בלתי נבואת משה רבינו דומה לה. ואחר
הקדמה זו רע כי כשעמדו בהר סיני עמדו כל
ישראל בהטבה זו מרעות מדרגות כלומר כל
מזוג בגבול הראוי לו. המזוג הדק או העבה או
הבנוני כל אחד במדרגה הראויה לו כאמרו
והגבולות העם סביב לאמר. ומאז והגבולות
כלומר כל מזוג יהיה עומד בהטבה הראויה לו
ומנין לנו לפרש מעלות המצויין כאמרו ואל
משה אמר עלה אל יי אתה בתחלה ואחר
אחריך ונרבו ואביהווא אחריכם וסבעים מזקני
ישראל אחריכם והשתחויתם מרחוק. מאז
מרחוק אלא כל אחד כפי רוחק שלו. ולפיכך
אמר

אמר הרב זל בספרו סידע דרכי ההקם כדי
שלא יאמין רק האמת מפי עצמו ולא מיסמך
על דעות נכריות מבלי בחינה מופתית וגם
בפרק זה יש לנו לעוררך על ענין אביל בני
ישראל ולהודיעך גם הענין הכללי האלו ונאמר.
רע כי מפני היות מעמד הר סיני דבר שלא
היה לפניו ולאחריו ענין נורא ונפלא כמותו יש
לנו לעוררך על היות כל אותן הדור דור שלא
היה בעולם כמותו ותחלת מה שאנו צריכין
לעוררך בו. ולהודיעך דרך שאלה אחת היאך
איפשר לגוי שהוא עם מאות אלף רגלי הנבדלי
לבד מטף וכספים כלם משיגים הטבה טלמה
כהטבת הר סיני שהיתה טלמה מכל הטבה
שהשיג סוס נביא אחר מתן תורה. ונאמר
תחלה מה שיטלך לרעת ענין אחר לרבותי
זל באמרו השיגה טפחה על הים יותר ממה
שהשיג יחזקאל בן בוזי הכהן ואם טפחה כך
כל טכן הטף ונכסים בני ברית וכל טכן טס
מאות אלף רגלי. והעקר שתצטרך לרעתו לי
כל אחד מישראל שהיה במעמד הר סיני כלם
היו נביאים כאמרו בעבור ישמע העם בדברי
עמר. ואתה יש לך להפלה היאך איפשר להיות
כלן נביאים. ואין נבואה מבלי הקדמות
הראויות לה כמו סידעת במעלות כלם כי
כשיעלת אדם כל הסלס. והוא הר סיני אזי ימכ'
על ראש הסלס והנה יי נכב עליו ועל ראש
סיני וירד יי על הר סיני א ראש ההר זה שיה
לזה. ואם תאמר היאך איפשר לאנשים שהיו
עבדים משועבדים בחמר וטיט להיות כלם
חכמים בעלי הטבה ראויים לנבואה זו אי אפשר
אבל בהיו תורתנו התמימה טלמה בלי חסרון
הודיעה אותנו סודות חתומי וענינים גדולים.
והוא היות המן חיוב לישראל וכבר ידעת מה
שאמרו זל בענין המן לחם אבירים אכל איש
כלומר לחם שכלי זיו עליון כתבסם בחפץ להי
וזכך שכלם בהעמרו על קו היושר פשוט טלם
זך ונקי וטהור ולפי' אמרו שהיה נכלע באיברי'
כלומר שלא היה בהם ערבות הרגשה בטל

קצת ביאורי מהמורה

מזקק הסכל ומעמידו על האמת וחלו הן ענני כבוד מהיו מזקקין ומטהרין את הנפשו ומטביעין אותן בזיו העליון הבהיר וכחכות אספקלריה המאירה כאמרו וי' הולך לפנייהם יומם בעמוד ענן לנחותם והיו טבעה ענני כבוד וטבת הארבעים מעידה על טוהר אותה העננים ואם למנעלים ואם למלבושים היו מטהרין ומקיימין כל שכן לנפשות שהן ממינס כאמרו וענך עומד עליהם כנה זה הענן למס יתברך ועל זה תדע לך כי מיר שהוטפפו על ישראל ענני הכבוד התלבטו נשמותיו עליון וטוהר מחשבה אבל עם כל זה לא הסיגו במעמד הים ענן מיהיה כטפה מן הים אבל מעמד הר סיני כי בים אומר שהסיגו ה' וסוד היר ידוע כאמרו וירא ישראל את היר הגדולה וזה די לו בענני הכבוד אבל מעמד הר סיני שאין בעולם דומה לו הוצרכו לענני כבוד והמן ומרה וכלן הקדמות למעמד חלה כזה ועל כן התבונן ותמכא היאך אמרו ל כי יחזקאל הסיג מעט מרכבה שזה מדרגה להשגת השם וכן ענין הים היתה דמיון מדרגה למעמד הר סיני ו

ברק ששי מה שתצטרך לדעת בכל מקום כי כל שם שהוא בתורת השם יתברך מונח לכל דבר אינו מקריי הסכמי כאשר חשב הרב ל באמרו שהשמות הסכמי ולא טבעיים והביא ראיה מאמרו ויקרא ארס שמות כלומר שהם לפי הסכמת הלשון וטבת פירוש דקדוקי אמיתי שאמר בסוף הפסוק וכל אשר יקרא לו הארס נפס חיה הוא שמו ופירש בו פירוש מקיים לפי סברתו שאמר הוא שמו כלומר שמו המוסכם עליו אבל פירש הוא שמו כלומר הוא שמו האמיתי לפי החכמה האלהית על פי הסדר העליון מפני שהיה מקובל הכל בידו והשם יתברך הודיעהו סוד סודי עולם וסוד המרכבות ודרך התולדות וסודי הכחות לכל המערכות ואחר שסודיעהו זה אז היה יכול לקרוא לכל דבר שם הראוי

לפי

אמר וגם הכהנים הנבטים אל וי יתקדשו פן יפרצו בהם וי' והנה אחר כל זה התבונן וידבר ואביהוא וטבע זקנים כלם רצו להסיג ויתר מן הראוי להם כאמרו ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו ומאי ענין זה תדע לך בלא בא פסוק זה לבאר השגתם בדרך עליו כאשר דרך שאר הנביאים רק בא לדרק עליהם ולתפוס בהם ולהענינם שהסיגו יותר מן הראוי להם ולא כדרך הראוי כי אתה ידעת כי מעלות כלם הם סודות ההשגה בלומר הארץ תחלה הנקראת רגל ואחריה השמים הנקראים כסא ואחריהם המלאכים ואחר הכל השם יתברך ואמר בפסוק זה שהסיגו המלאכים תחלה באמרו ויראו את אלהי ישראל ואחר כך הסיגו מה שתחת רגליו שהם השמים והחומר התחתון שהוא חומר הארץ ואחר הקדמה זו דע כי נדב ואביהוא וטבעים זקנים נתחייבו מיר כליה ונתפלל עליהם משה רבינו ע"ה והאריך להם עד שנשרפו נדב ואביהוא באלה מועד כאמרו ויקריבו לפניי אש זרה ואתה ידעת כי אשה זרה וככריה נמשל החמר בה כי החמר הוא זר מן השם יתברך ואמיתי הזהירם שאמר אשר לא כזה אותם כאמרו וגם הכהנים הנבטים אל וי יתקדשו פן יפרצו בהם ושאר הממונין נשרפו בתבערה והתבונן מכלם נתחייבו מיתה באש שהוא קרוב לשם יתברך שהכניסו עצמם במקום אש להבת מלהבת כאמרו כי באש י' נשפטו וכאמרו כי י' אלהיך אש אוכלת הוא ועל כן התבונן בפירוש זה שפירשתי לך ובמקראות ותראה מה שאמר ויחזו את האלהים ויאלכו וישתו כי סרה הפגתם המהופכת באר הכתוב ושמענה ואתה דע לך ואם תקטה ותאמר השיגה טפחה על הים יותר מהשגת יחזקאל והרי הים קודם המן וקודם מרה דע כי ענינים המסייע השם על ישראל מלא עשה כן לכל גוי שהרי קודם המן ומרה הקדים להם ענין

מלאכת המסכן חוברות אשה אל אחותה ולא
 אמר איש אל אשה עם לא אמר אח אל אחותה
 כל אלו דברים ראויים לנו להתעורר עליהם
 ולבקש להם טעם נכון ונאמר דע כי ענין איש
 ואשה לא תמצאם רק בבעלי חיים מפני שהם
 מולידים בורה דומה למיניהם • אבל בטמ
 דברים שאין מולידים בורה מימינם בענין
 החיות אמר בהם- אשה אל אחותה כלומר
 מורכבות זו אל זו • ולא יוליד בורה כדמיונם
 ולפיכך אמר אשה אל אחותה דמיון שתי נקבות
 שלא יולידו לבולס בורה מדמיונם • וכן
 ביריעות ממם אמר אשה אל אחותה כלומר
 שלא יולידו פליטות מהרכבות • ואמר זה
 שמע ממני דבר והוא ככך פוקח עיני העורים
 ומסיר מעליהם הסנורים • דע שיש עליהם
 להקשות על הרב מבבני מקומות בפר זה
 החתם שחמר כי אחות ואח באמרים מבין
 ההשאלה כדמיון איש ואשה וזה אינו כך כי
 לא תמצא אח כי עם זכר באמרו איש אל אחות
 וגם לא תמצא בהרכבה בשום מקום רק
 אחות • והשני כי איש ואשה הם לבעלי חיים
 לבד ומולידים בורה פליטות • ואשה ואחות
 אינם רק לשאינם מולידים בורה פליטות דומה
 להם ואם כן יש לך לדעת שאין ענין איש
 ואשה דומה לענין אשה אל אחותה • ותמצא
 כל אלו הענינים לפי הדרך שלנו הנו מבואר
 במה שהוא כתוב שמענה ואתה דע לך • ואם
 תתבונן בעין השכל עיין במלאכת המסכן
 כשאמר בראשונה אשה אל אחותה ותמצא
 בקרב השני אחת אל אחת ודי לכל מבין •
 ואחר כל זה התבונן והשכל כלל בפרק איש
 ואשה כי זהו אחד מן הפרקים שהביאם רבינו
 משה זל לסודות אחרים עמוקים נפלאים שהם
 במעשה מרכבה ובשאר ספרים פנימים •
 ודע כי כל מה שפירשנו אהנו בפרק זה כלם
 אינם לכוונתם לבד רק לסודות חבור עולם
 העליון ועולם הגלגלי וגם הרכבת זה העולם
 השפל כל אלו הענינים רמזים גדולים הרדים
 גדולים

לפי הכונה העליונה וזהו מה שאמרו זל סוד
 העבור משר הקבה לאדם הראשון ולפי זה
 הענין יש להתבונן בענין ויקרא להם ליבמה
 ארץ ויקרא אליהם לרקיב שמים כי כל אלו
 זכיונא בהם אינם גם הסמכיים כאשר חשב
 הרב • ואחר הקדמה זו נסוב לסודותיו ונאמר •
 דע כי על דרך האמת ענין איש ואשה כבר
 הביאו רבותינו זל בהם ענין ואמר כי איש
 ואשה זה מתוך ביניהם כדי להטיל ביניהם
 כחו הגדול והיו יכולין להתקיים ויולידו בורה
 פליטות דומה להם • ואמרו זל כשהאיש והאשה
 הם בפלוס זה עם זה פכינה ביניהם ואם אין
 פלוס ביניהם פכינה מסתלקת מביניהם פזוה
 זה • ואחר כן שמע האמת • דע כי לכך נסמך
 איש ואשה לכל אחד מבעלי חיים וגם לשם
 יתברך כסמך באמרו יי איש מלחמה להיות
 ענין נעם הוא סוד אש וסוד אש הוא היסוד
 העליון האמתי שאין זולתו יסוד • וענין אש
 מענין אשויא יחיטו שהוא יסוד ומפני היות
 יסוד אש כלל כל היסודות לפעמים מכנה כל
 הנבראים מן היסודות על שם הגדול שבהם
 וגם מפני היות יסוד אש קרוב לבורא ומעולה
 פובכל הנבראים ממיל בו הנורא מפני שאין
 דבר פובכל הנבראים מעולה ממנו פנוכל
 לרמותו אליו שאלו היה פס דבר עליון ומעולה
 בו היינו מכנין אותו וזהו כי יי אלהיך אש
 אוכלה הוא • אבל על דרך האמת שאין
 לו דמיון לאש כמו לעפר ממם שהוא הפפל
 פובכל • ולפי היות ענין אש מתקבל עם
 פאר יסודות ומוליד בורות כך איש ואשה
 בהתחברם יולידו בורה והוא הבן • כמו
 בהיות האש יסוד כך איש ואשה פניהם יסוד
 להוליד • ואם כן אחר הקדמה זו התבונן
 למה נסמך אלל השם יתברך ענין אש ולמה
 נסמך אלל זולתו ואחר שרמזנו לך זה נחזור
 אלל הרב זל בענין אחר ונאמר מדוע אמר
 במעשה מרכבה חוברות אשה אל אחותה
 ולא אמר חוברים איש אל אשה • וכן בענין

קצת ביאורי מהמורה

גדולים תלוי' במעדר' דקה ודי לכל משכיל בזה:
פרק שביעי כורה חנוסית דע כי כורה
 חנוסית היא כורת הנפש השכלית שהגיע לאר'
 עצמותו מן הכח אל הפועל זאת נקראת
 השלמות האחרון. ובעבור זאת הכורה
 נאמר באדם בכלם אלהים וכבר ידעת זה
 בביאור ובכל מקום שתמצא כורה חנוסית
 היא בזאת הנפש מן הכח אל הפועל וזה
 נאמר בה בכלם אלהים. ענין שם שאמרו
 עליו שהגיע לתכלית האחרון שהוא השלמות
 האחרונה שיכל אדם מן הכח אל הפועל דע
 כי לפי ענין זה נקרא שמו שם שתי חויות
 שהן תכלית האסא ביתא. ושמו מעיד שהגיע
 לו שלימות אחרונה והשלמות הזאת נקראת
 כמו שידעת כלם דמיות שהבור' הזאת הולכת
 ברמיון המלאכים ולפיכך אמר ויולד ברמותו
 עצמו ויקרא את שמו פת והנה שמו מעיד
 שהגיע לתכלית אחרונה. גם בפרק זה והנה
 ידעת כי כל מי שאין בו זאת הכורה אינו נחשב
 עבדי אדם כי אם מן החיות ראוי לך לרקרק
 מדוע אמר ידעת כי לשון ידיעה שירע אותו
 במופת מה שתבטור לדעת ממה שהקדמנו
 כי אם אדם אינו מופל על תבנית הגוף
 והרגשותיו רק על הכורה העליון שהיא כורת
 הנפש השכלית הנקראת אדם העליון בסוד
 מה. וכסאל יגיע אדם לכורה זאת לא יקראוהו
 בשם ענין אדם אבל כאמר שהוא מכלל בעלי
 חיים שאינם מדברים שרשם האברים אין
 הפרש בהם בין אדם לבהמה מאחר שהם כלי
 הגוף וסמנם גוף והנהגות גוף. ואחר
 הקדמה זאת אבין לך מופת ברורה על זה דע
 כי השם יתברך ברא בעולם התחתון ארבע
 מדרגות כנגד ארבע יסודות. המדרגה
 התחתונה אבני' ושאר מתכות שהם מורכבים
 מארבע יסודות ואין בהם כח גדול. למעלה
 מהם הכתמים שהם בהרכבה וגדול ולפיכך
 יונקים הכתמים מן המדרגה שלמה מהם
 ומשתמשין בהם. למעלה מן הכתמים בעלי

חיים שאינם מדברים שהם בהרכבה וגדול
 ובהרגש ולפיכך בעלי חיים אובלים כחמים
 ומשתמשין במורכבים. למעלה מבעלי חיים
 שאינם מדברים בעלי חיים המדברים.
 וכח הדבור כבר ידעת מהו לשון הגיון כמו
 שתמצא בסיומ' ד' שאין דבור אחת רק בהשיג
 אדם כורת הסכל כמה שהוא מדבר ולפיכך
 משתמש אדם בבעלי חיים שאוכל אותם ואת
 הכתמים ומשתמש בכלם כל אחד בפי הכח
 הנתוסף על האחר משתמש בו. ואם כן
 כמציא סכל אדם שלא הגיעה לו כורת הדבור
 שאינו אדם רק. הוא כבעלי חיים שאינם
 מדברים. ולפיכך מותר לנוחיו ביום הכפורים
 שחל להיות בשבת ולפיכך אמרו עם הארץ
 אסור לאכול בשר מפני שהוא אדם מ' אחד
 מאחר שאין לו כח הדבור. ועם הארץ
 שאמרנו עם הארץ גמור באדות שכליות
 ונפשויות. ולפי ערך זה התבונן מה שאמר
 הרב ז"ל כי כל מי שאין לו זאת הכורה אינו
 נחשב מבני אדם כי אם כשאר הבהמות ואין
 זה ענין משל רק דבר אחת נכון וקיים.
 גם בפרק זה היה מוליד רוחות ר"ל שדים
 התבונן הפלגה גדולה שאמר רבותינו ז"ל
 בהגדה זו ששמו לאדם שאין בו כורה עליונה
 שהוא פחות ממדרגה בהמה כי הבהמה נקבל
 בהם פועלת לכורכנו. אבל זה האיש הרע
 בליעל שאין בו כורת שכלי' רק משתמש ברעות
 ובדברים הבאים מהם כח וטובה וזה נקרא
 טען באמת שהוא משחית העולם ואינו עושה בו
 תועלת אפי' בבהמות ולפיכך ראוי לקרוא עם
 הארץ רע כמו שצא בפסוקים. ולפיכך אמרו
 במדרש כי הבני' שהוליד אדם הראשון באותן
 קל פנה היו בני שטנה כלומר משחיתים עולם
 ומחבלים כשטן ולא היה בלידתם תועלת דבר
 עד שצא שם שהיה ככורה העליונה שהיה בו
 הכח הנוסף על הבהמות ונקרא בכלם אלהים
 והוא אדם. ולשון שדים שאמרו מלשון עוררי
 עולם וזהו מקטב יסוד שהרים.

קדש • ואחר סידעת זה דע כי מפני שהכל
אכלו ית' יס' לו גבול ואין לבורא ית' גבול אבל
דבר בעולם מן הדין הוא סויהיה מקום וקיום
לכל ואין בכל נמצא מקום לו שהרי הוא גדול
מהכל בבחינת אמתתו ואם כן באי זה מקום
יהיה מוגבל והרי הכל מוגבל אכלו • ונפש
אפילו ברברים המתדמים אין החלק נוסף
את הכלל • וזה הוא סוד הנה העמים ומה
העמים לא יכלכלוך • וסוד יכלכלוך מלפון כל
כלומר מאתה הוא כל והשאר חלקים • וזה
בדרך דמיון גבולם אכלו לא בערך דמיון
מהות חלילה חלילה • ואחר סידעת זה
דע כי מקום תחלת האמת הוא לכל העם
ית' ואחר כך האמאל לכל דבר נוסף דבר אחד
ולפי ענין זה בעליו אחרו פלוני ממלא מקום
אבותיו וסוד מלוי מקום זה בסוד ספע
השכל הבא מהעם שהוא יהיה להיותו אוחז
מקום סכלי רוחני • ואחר כל זה דע כי בדרך
כבוד ית' ממקומו פירסו מה שאמרנו כי הנאכל
בראשונה שהוא הכבוד העולם מקבל ספע
ברכה מאת הבורא יתבר' שהוא מקומו ונמשך
אותו ומקיימו וזהו סוד מקו' עולמו ואין עולמו
מקומו • ואחר כל זה התבונן סוד הנה מקום
אתי כל' לי מיוחד אמתת מקום וקיום שהמקו'
אתי ולא עם זולתי וזהו סוד וכבדת על הכור
מכר שאני מקום הכור שהוא סוד הנאכל והוא
כשוא ואני משא אותו ומקיימו • תוכל להבין
ולעמוד על אמתת חרשנו וזהו סוד וכבדת על
הכור • ואם כן התבונן בסוד מקום ותמצא
מקום לוי • ובפרט זה שהוא כמו שהתבאר
במופת כבר נודע בראיות מופתותי' שהמקו'
המוגבל מגביל מי שהוא בו ואין גוף בלי
מקום • ואם מקום מוגבל מגביל לאותו טבע
הרי אותו טבע מקום גוף • וכל גוף בעל דבא
ואלו העתירות כן באחרו' שאין בה רבוי כאשר
בא המופת על האחרות ואם כן יתחייב מזה
לכל יהיה העם יתברך מגביל אותו מקום
ולפיכך איז לו מקום בדרך זה מופת זה נש
ח א 8 ו דרך

פרק שמיני ענין מקו' ספיר' בו הרב ז"ל בעל
ברו' כבוד ית' ממקומו גם בזה בסתרי הקבלה
מתורגמו ענין פנימי נעלם וקוד' מאזכור תרוץ
זה הקדו' לפרש ענין מקו' הנאמ' בעם ית' • דע
כי הרב ז"ל לא הזכיר ענין מקו' שכן רבותי' ז"ל
באמר ברוך כבוד המקו' שנתן תורה לישראל וכך
בכמה מקומו' ואחרו' במקום אחר הוא מקום
עולמו ואין עולמו מקומו יוכמה הפליגו בכחו'
ענין זה לפרש ברוך כבוד ית' ממקומו • והנה
נתחיל לפרש מלת מקו' דע כי כל למון שתמצא
בתור' לו סודו' נפלא ופנימי נעלמים ומה שאנו
חושבים שהוא עם מונח תחלה לעני' תחתון חלוי
הוא עם מונח תחלה על דרך האמת לרב סכלי
רוחני עליון פנימי ומזנו הושאל לרברים
המורגשים • וסוד כלל זה לכל מקום כי הוא
עמוק כי גם עין ואוזן ופנים ואחור וזולתם גם
הם שמות אמתיים לכורות עליונות שכליות
שאין בר' לשער דקותם וכלם כחות נברלות
וכל קא' בקרא' עם אמת' כפי היכולת טבו וגם
אותו העם כפי עומק חכמת התור' יורה לאות'
סנכנסו להיכל פנימי איכות אותה הכח ואילו
הם הסודות שמתקדו למשה רבינו ע"ה בסיני
וה"ח הושאלו למעלה אותן השמות לאיברי
בעלי חיים לענין דמיון שפעו דברי מורגשי'
בדמיון המושכלים ושמוד עיקר זה שהוא גדול
וכבדו ושמוהו לטוטפות בין עיניך • ואחר זה
דע כי מקום ענינו האמת' שקראו רבותינו ז"ל
מה' המקום באמת הוא לפי קבלה שהיתה
בירם על דרך האמת והכל מכה עם מיוחד
בסוד יהיה שהוא סוד מקום בסוד היותו ית'
מקיף הכל בסוד קוף וזה מודע בהיות העם
המיוחד כחשב בצורתו יור' עשרה פעמים
כמותה קוף הא' חמש פעמים כצורתה כה'
ו' שם פעמים כצורתה לו' הא' שנייה חמש
פעמים כצורתה כה' נמצאת הקפת ה' לכל
דבר כפי שער המעלות הנכללות בחשבון
העם שהוא סוד מקום וזהו סוד קוף שהוא ית'
מקיף לכל ומקיף את הכל בסוד העשירי והיה

קצת ביאורי מהמורה

ובין שאר כל הנמצאים ובו יסתתר השם יתב' כדבר המסתתר בהיכלו ולא להיות לשם יתב' דבר מקיף אותו • ולפי דרך זה טעוררנוך דע כי לכך נקרא לשון כסא אצל השם יתב' שמים או כבוד נברא או המקדש כלום • שבהם מתבססה מתעלה ומתעלה מזולתו • ולפיכך קנה באמרו השמים כסאי כלומר אצל כל מי שבארץ הנה אלו השמים דבר כדמיון חביון שאפילו השמים אינם משיגין כל שכן שסיגו לתכלית אמתתו ובערך היות השמים נקראין כסא אצל מי שבארץ כך יש דבר פנימי למעלה מן השמים ונקרא כסא אצל השמים כלומר שאותו הדבר הוא ענין מתעלה איך תכלית ואין השמים משיגין אותו וכל שכן שסיגו אמתת הבורא שזה הדבר הוא כדמיון דבר חיכוך וברוך זה התבונן אמרם ז"ל שמים מהיכן נבראו מאור לבוש התבונן ותמצא כסא לכסא ושמור עקר זה מאד ותמצא כסא נקרא כל דבר שהשם יתב' מתבונן לפניו ממנו ולפי ענין זה התבונן כי כל דבר שהוא פנימי ומעולה מזולתו קורא אותה בתור כסא לבד להיות זה הדבר הפנימי כמעט בהשגתו לזה שלמטה ממנו כל שכן השם יתב' שהוא לפני לפני • ועקר לשון כסא מלשון כסוי ולפיכך תמצא שמות אלו מתדמין כוס כיס כסא כסוי כלן דווק ותשכח ואחר טעוררנוך בזה נחזור לתאר כוונתנו אצל כוונת הרב ז"ל ונאמר • דע והאמין שאין בכל השמות מלה שהיא מורה על מציאות השם יתב' ואמתתו רק שם המיוחד לבד ושמור כלל זה • ואל תכא ממנו ולא תזון מנקודתו ולא תוכל לטעות ולהטות דעתך לפי כשרי שאינו מין האמת • ואחר הקדמה זו דע שאין כסא בתור שהיה מורה על מציאות השם יתב' (ואמתתו רק כלן באין להודיענו סוד התעלמותו יתב' ושאינו מיוסב לזולתו לאמתות ולפי היות ברואי הארץ דבר שכל במדרג ובהשגה כנה השמים אכלו ית' כסא בערך אל מה שבארץ והטעם

כי

דרך חכמת המחקר ענין כלה ומקובל • אבל האמת הכולל כל הסברות מה שאמרנו למעלה ואין קושיא נשאלת אחר זה • וסוד שם מקום על פי האמת הוא לשון קיום • בי מקום וקיום וקיומה וקומה הכל הולך אצל כונה אחת • ובפרק זה המקום הנרמז אליו כלומר הדבוק בשם יתעלה • פרק תשיעי • כבר הודענוך כמה פעמים שאין העקר בתורתנו קריאת המלות רק הפנימיות שבהן מהכל חפץ עליון איך מי שיגיע בו לכונה האלהית לבד השם יתב' ואף על פי כן נגיע אנו ומי שהיו לפנינו כמי שרואה אחר גוף בהיר דרך התבוננות ונאמר דע כי כל מה שפירש רבינו משה ע"ה בענין כסא כל ידבריו לפי כונת הספר נכונים • אבל לפי כונת דרכי הקבלה למלת כסא יש לה פנים אחרים • ונאמר הנה כבר טעוררנוך שכל מלות המתרמות באותיו אף על פי שטרסיהם משוני קצת או משמע שלהם בהעברת הלשון משונה ראויים אנו לבקש להם טעם מרע מלות אלו מתרמות אס יס ביניהם קצת ערך או לא ואחר הקדמה זו נתחיל בפי' כסא דע כי מפני היות השם יתב' מתת מכל מה שזולתו ואין מי שישיגנו מדר מהותו בכל הנמצאות כי אס מדר פעולותיו נתכנו בתורה מלות רומזות קתרים פנימיות ואין ברירה יכולה לשער רקיותן וכן הוא ראוי להיות • ומפני היות הדבר קרוב לשם יתב' נקרא אור לבוש בערך אל כל מה שזולתו יתב' לא להיות זה האור מלבוס לשם יתעלה שאלו היה מלבוס לו היה מקיפו והמקיף גדול מן המוקף • אף נקרא מלבוס כלום היותו פרגוד בין השם יתב' ובין שאר כל הנמצאי' שאין מי שיוכל להגיע ליריעת אמתת השם וכל המגיעין עד זה יבאו ויעמדו בהיות החלוק מבריל בין הבוץ ובין שאר המלבוסים או בין שאר מי שהם חובה לו כך באלפי הברלות זה האור בערך אכלנו הוא מלבוס חובץ בין השם יתב'

מקום חסם' אבל לחכמי האמת גם בזה סוד
 כי הפרט גדול יס' בין לעולם ובין לרור ודור'
 כי לרור ודור למטה מעולם הוא והוא מעיד
 על עצמו' ואחר שעוררנוך בזה התבונן כל
 כסא שבה בשם ית' אלל הדבר כסמך אליו
 ותמצאהו מתכס' ולפי תמצא במקומו בתורה
 כסה באות הא' וגם בענין כסא שלמה סס
 מעלות לכסא' מחחו פני כסא ובענין זה
 כאמ' כי כמו שכתב עליון הוא לשון התעלמות
 ועליו כך הושאל כסא עליון למורגמות
 כי כל מי שיש לו כסא הכסא מעיד על עליו
 כפי שהוא ויפה פירש הרב זה והוא השמים
 כסא כלומר ממציאות השמים תרעו שאין
 דרך להשיב אמתתו מרוב עלויו' ואחר כל זה
 פמור להיות זה גם כן הפך סברת הרב שהרב
 חשב להשאיל הכסא למטה למעלה ואמ
 משאילין כסא מלמעלה למטה כאשר עשנו
 בענין מקום וגם בענין מקדש סנקראו כסא
 מיוך מה פבחרנו בכסא שמים ובכס ית'
 יתבא לך הסוד בענין מקדש' כי סדרי מקדש
 מכוננין כנגד סדרי עולם העליון ואלו דמיון
 לאלו ולפי' ראוי לזה להקרא כסא בבחינת
 אמתתו כמו שאלו נקראין כסא בבחינת
 אמתתם' ובאמת כי ירושלם כסא לשם כאמרו
 ואחר לירושלם כסא יהוה' ובאמת כי סוד
 ירושלם הוא סוד התעלמות השם והסתרו
 בסוד טבעים ושתים נגרים טבהם יתעלה
 השם בסוד ידו אמותיו' ואחר שעוררנוך על
 זה מכאן וחילך כאחזקב שאר המקומות ולא
 יפלא ממך שכל מלש בענין כסא' ואחר כל
 זה עוד לבעלי החכמה האמתית בסוד כסא
 וסוד כס ענינים פנימים בסוד סדרי המרכבה
 והשם ית' יורנו ויראנו כפלאות מתורתו'
 פרק עשירי ענין ירד ועלה ספירש הרב
 אל בפרק זה דבריו ככונים אין בהם נפתל
 ועקס' אך כדי לקצר בפירושו אמור לך
 כלל מלא טעפה בכל ירידה ועליה שהמלא
 בבורא ית' ואחזן לך במוסכל זה מופת כאלו
 ח ב 8 2 היה

כי אין בכל ברוחי מטה מי שגייע לדיעת
 אמתת שמים כפי מה שהם שאין בכל חכמי
 האמות מי שיגזור אומר כל השמים בדרך
 החיוב ולומר שהם מחומר כך ומכבד כך
 ובתכונת כך ובמהות כך רק יגזרו עליהם
 בדרך השלילה ואומר שאינם קלים ולא כבדים
 ולא אחד הכבדים סוף דבר מתוך שלא יביט
 מה ה' אבל יגזרו אומר על השמים שהם כך
 אמנם סירדו על פי האמת לתכלית אמתתם
 זה נמנע בחק האדם' ואין חנו אמרי' בארון
 הנביאים אבל אלל כל מה שזולתו' ואחר זה
 דע כי לך נתכנו השמים כסא לומר שהם
 נסתרים ומתכסים ממנו ואין מושגי' כל סכן
 מה למעלה מהם וכערך השמים אל הארץ
 כך עקר השכלים אלל השמים' והוא סוד כי
 יד על כס ית' כלומר הדבר קרוב לו שהוא
 כסא אלל שמים' ולפיכך באר ברא ית' שבו
 יתברך מקתתר בסוד סולו לרוכב בערבות
 ביה שמו' וסוד ערבות הוא סוד חבור דברים
 בנאכל הראשון ואל טענה בסוד גלגל תפישי
 סנקרא ערב' כי ית' אלל זה הערבות ערבות
 פנימי אין למעלה מפנימיותו בנבראים והוא
 סוד וערכי נחל ולפיכך שתי ערבות בלולב'
 ולרבותי בזה סודות פנימיים' ית' ית' לגזירה
 סוה' ואם יאמר הרב אל מדוע גזר אומר
 להיות זה הכסא מתמיד בשם יתברך באמרו
 גאתה יי' לעולם תשב כסאך לרור ודור'
 התבונן הפסוק שאמר לעולם ודור ודור ותמכ'
 שאין בו הפוך כלום' וכי אס רור ודור שהם
 דבר הוה נפסד הם הולכים ובאים אינו דין
 שהכסא שהוא היסוד שלהם שיהיה קיים ואין
 לעולם קיים בלתי זה הכסא' דע כי סוד כסא
 הוא סוד עולם באמת זה מתכס' וזה מתעלם'
 וכשאמר בפסוק זה לעולם ולרור ודור אין
 בכלן מקום חסם' מלא תלה קיומם כקיום
 השם יתברך סוה בטוה על דרך אמתת השם
 רק ברבר חוץ לשם ית' ואמר אחת יי' מחויב
 המציאות והקיום וכסאך כמך היה בזה

קצת ביאורי מהמורה

היה מורגש ואחר שתשיג המופת בזה יסתלקו מעליך כל הספקות בענין ירידה ועליה הנאמרים אצלנו ית' והנני נכנס לדרכי המופת כבר ידעת מה שהקדמנו לך היותו פועל כל הנבראים וממשיגם מכח אמתת היותו מזוהה באמתתו לבד. ומאחר שכל הנמצאים באים מוכחו הרי כחן גדול מכל הנמצאים כלם ולפי בקרא מקום לעולם כמו סודעת. ואם הוא מקום לכל והוא מקיף בכל והוא בכל וחוצה לכל הרי אין דבר גדול ממנו. ואם אין בכל הנמצאות דבר גדול ממנו באי זה דבר ירד ויעלה והרי הוא כולל את הכל והוא נמשך את הכל ואם כן יתחייב מזה שאין החלק נמשך את הכל ואם כן נמצא ית' שאין לו ירידה ועליה כבר סהרי כל הנבראים בו יורדים ועולים. והנה שלמה עשה חמר הנה השמים ושמי השמי' לא יכלכלוך. ואם כן היאך ירד מן השמים והרי פסוק מלא אומר הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם י'. ואם הוא מלא את הכל היאך ירד ממקום שיהיה אותו המקום ריקס ממנו והרי הוא ממלא את הכל. ולהפלת מליצה גדולה בעקר היותו נמשך את הכל חמר השמים כסאי והארץ הדוס רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנוחתי חמר בפסוק זה שאין בכל הנמצאות כדאי להיותו נח בהם. והרי הוא אומר את כל אלה ירי עשתה ויהיו כל אלה נאם י'. ואם הסעור הכרמז ביד לבד פועל את הכל אי זה מקום מיהיה כולל את כולו. והרי מקום אחר חמר ושמים בזרת תכן וכל בשלים עפר הארץ ואם השמים סעור וזרת הכרמז כנגדו באי זה מקו' מן השמים מיהיה יורד ועולה כל פכן שאין זרת ולא ירד כדאי להעריכו ית' אצל דבר נבראי והרי אמרנו שכל הנבראים יש להם גבול אצלנו והוא אין לו גבול אצל זולתו. ואם כן היאך יגביל הגבול למי שאין לא גבול. ואם כן אחר כל אלו ההקדמות פקח עיניך וראה שאין לו ית' ירידה ועליה מזה האמ' שהיורד או העולה

בדבר גדול ממנו יורד ועולה. ואחר עקר זה בא וחשוב בכל מקום שתמצא בתורה אצלנו ית' ירידה ועליה שאין זה על דר אמתתו. ואחר שפוררנוך על זה ראוי לנו לעוררך על ענין ההבדל שבין ירידת סיני או ירידת סדום ועמורה שאלו הם שתי המחלוקות אחד כנגד טוב והשני כנגד הפכו. ומה שראוי לנו בזה להודיעך כי הוא ית' ארץ החביון והוא השם הגדול המסתתר מכל מה שזולתו ואם ירצה להודיע אמתתו להבדל גופני הרי זה אי אפשר מדבר שאין לו גבול היאך יגבילו שכל שהוא בגבול ובעבור היות הדבר כן וראה ית' שאין תחבולה להיותו מושג לסוס גופני על דר השגת אמת הערי' תחבולות ומסלים ורמיונים כדי שכתקרב ליריעת אמונתו והנה הרמיונים האלו אינם מורים אמתתו רק המושכל מהם יורה קצת מאמתת מציאותו ואם כן מאחר שאין אלו הלשונות כוללים דבר מאמתתו אלא שיש רמיונים קרובים למורגשות הים בעולם ירידה גדולה בידידתו ית' ממעלת אמתתו לרמיונים שאינם בו לא מעט ולא הרבה וכי כשיאמרו רצה או חשב או עמד או עלה או ירד. הים ירידה גדולה מהיותו ית' ככלל במה שאין בו דבר ממנו וכל זה תחבולה אמתית מאחר שאין דרך לשכל גופני להשיג מי שאין לו דמות וערך כאמרו אל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו. אחר בכל עניני הנבואה והשפע וההשגה שהיא אצלנו ירידה שאלו לא יורידוהו מאמתתו הנסתרת לא יוכלו להשיגו השגה גופנית. ואם כן זאת היא כוונת ירידה ועליה הנאמרים בענין ההשגות כי כשהוא מתקרב ליריעה אנושית ויאמרו עליו סיר וכשהוא מסתתר באמתתו הקיימת אומר שכתעלה וזה יסוד ועקר גדול אל תרחקו מאתך. ואמנם ירידה או עליה שבאה בגמול ועונם הם בענין שאודיעך הנה כבר ידעת במופת ובקבלה שאין בו ית' שני אצל ההפכים וילרי מזה הנאכל בראשונה ואף על פי שהנאכל הוא תחלת

החמין מורגם מפרט לנו סוד יהוה שהוא דבר מתעלם. והנהעל כל פנים ירדתו יתברך בלשון כיני שהוא מורגם ועליתו בשמו המיוחד שהוא יהוה ואנו אף לנו דרך להכנס ליריעת חמתת שהוא מכני מציא הכל רק בהיותו מלבישין לשמו מלבוש הרגם בסוד כלם ובסוד כיני. ואז כעלה וכניע לסוד והנה ייכבב עליו וכך יורד יי על הר כיני אל פאם ההר. וזהו סוד ואל משה אמר עלה אל יי כי תחלה בעלייה בסיני שהוא הקלס וזה חמת מבואר. ואם כן הרי העליה והירידה שאלו יתברך כלם מבוארים ברמזים אלו לא יסיר אחריהם ספק והואל כל ובין וייטב לבך:

פרק ארבעה עשר. מה שאמר הרב בפרק ארס אף על פי שגרע שהוא אחד מן הפרקים הבאים לרמזו סתר פנימי מסתרי תורה ואף על פי שהעלים בפרק הזה העקר שעליו בא הפדק. וכשארה כוונתו כסתרת עם כל זה עלינו לשוב אכלו במה שהזכיר בפרק זה:

הנה כבר נתבאר לבעלי הקבלה כי פס ארס הוא סוד פנימי והיות הארס נקד' ארס בחמת בהיות בגורת מלבוש יור' הא' ואז הא' שהוא סוד ארס. וזהו סוד דמות כמראה ארס עליו וזהו סוד ודמות פניהם פני ארס. ומה שאמר הרב כי ארס פס בגזר מארמה אינו כך חלילה חלילה. אבל הוא הפך מה שחשב כי ארס הוא פס מונח תחלה על יסוד עליון פנימי והוא סוד צורת הסכל בסוד מה ארס באמרו יהוה מה ארס ותדעו. כי בסוד פסוק זה הודיע ה' אף יריעת השם יתברך כדבקות בארס ולא בא פסוק זה לפחיתות ארס רק למעלתו הגדולה ולחלקו הגדול באור העליון. ואחר שכתב הארס הוא בסוד עליון סמכו פס הארס לארץ הנעבדת ביד הארס שהוא מוציאה מזון מובחר לארס משאר בעלי חיים אחר הטווח והיביעה כאמרו בזעת אפך תאכל לחם וקראו לארץ הנעבדת בחכמת הארס שהוא בכוננת הסכל קראו אותה ארמה על

תחלת ההפכים הרי לא יסתנה מזה שהוא מוכח או אהב שהוא אף בו חיברים המחייבין אהבה וסנאה. וזה דבר מקובל ומופתי וכבר אמרו רבותינו ז"ל אף למעלה לא יסבה ולא עמידה לא קנאה ולא מנאה לא עיוף ולא עפוי. אמנם יתחייבו הנמול והעושים מזה היות כל הנבדלים דבקים בנאכל וכפאם בדרך האמת יתרבקו בו ויתחייב היותם קיימים וכפועשים מה שאינו הנון הרי הם נפרדים מן הנאכל סכלו טהור ונקי מזה חמתתו ואז יתחייבו ההפסד והפסד מאותו הכד.

והנה הבור ית' לא יגיע מזה שלו רק טוב שלם שאין בזה הטוב הפסד והפסד מאחר שהוא ית' אף בו הפך. ואם כן כשייחס בתורה שארס חטא והפליג ברוע והבורא יתברך מעניש אותו על אותו חטא הרי אף ירדה אכלו יתברך גדולה מזו שאומר שהוא מענישו והרי לא יבא מאתו יתברך רק הטוב השלם. אבל בהיותו ית' מפליג טובה על טוב שפשה אומר עליו. שנתעלה מפני שהטוב בחמת יבא מאתו וזהו ויאמר לי עברי אתה ישראל אשר בך אתפאר. כלומר אשפיע בך הטוב הבא מאמתתי ובו אני מתעלה כי שאר הוא לשון עליו כאשר בא בקבלה לתת להם שאר תחת אפר ואלו תפליג עבראם. ואם כן כמבא ירדה ועליה שבענין עונם וגמול באים מזה שאמרנו ואלו הלשונות ירדה אכלו יתברך באמרנו שיתנה מחפץ לחפץ בראותו טוב או רע וזה רחוק מאמתתו יתברך אבל הוצרך לספר עמנו ברברים מהם קרובים לרעו גופניות כדי שיתקרב השגתנו ליריעת קבת חמתתו. ואם כן הרי עלה יורד בכל ענין ובכל מקום שתמצאם בין במורגשים בין במופשלים כלם כדונן על דרך זה שאמרנו וגם בענין יורד יי על הר כיני לבעלי הקבלה בזה ענינים ופלאים כי כיני הוא סוד השם המפורש שהוא יהוה וגם כלם ולפיכך אמר והנה יי כבב עליו. ועל כל פנים כיני הוא

קצת ביאורי מהמורה

התבונן כל מקום שתמצא בו אדם שהוא נדון
בשני דינים אדם חסד למלס מהניע לו כורת
השכל קורא אותו אדם לצד הכורה העליונה
ואדם שנורתו העליונה ריקנית ומתעסק
בתענוגי הגוף ושאר דרכי החומר והוא עובד
אדמה קורא אותו אדם גם כן לצד היותו דבק
בחומר התחתון. והנה לשני או הצדדין יבאו
כל הכתובים הבאים בענין אדם וסוד ומותר
האדם מן הבהמה איך אל יעלה ברעתך כי
איך במקום זה הוא דבר קטון. אמנם איך
הוא סוד השכל הקבוי מאיך כלומר מדרך
השלילה. היות האדם שולל כל תאוות הגוף
ומתדבק בשם יתברך בהיותו שולל מאת
השם יתברך כל דמיוני הגוף ובהיותו שולל
מאת השם יתברך דמיוני הגוף ורואים שהם
דברים חוצה לו. שולל מנופו גם כן הדברים
שהם רחוקים מן השם וזהו ובו תדבק וזהו
והלכת בדרכיו וזהו שכונו להרמות לשם יתב'
וזהו סוד איך במקום הזה. וזהו סוד מאיך
יבא עזרי. וזהו סוד והחכמה מאיך תמצ' כל או
העקרים נמשכים אחר סודות פנימיים ואחר
שאל והחכמ' מאיך תמצא שהוא סוד השלילה
באו הפוסקים שאחר זה מבארים כי איך:

על שם שהוא נעבדת בשכל האדם לכונה
ידועה ובזמנים ידועים ובכלים ידועים ובעניני
ידועים כל אלו דברים באים מכח כורת השכל
הנקראת אדם. ולפיכך יכנו לאותה הארץ
אדם ואין הדבר כמחשבת הרב שחשב שאדם
שם נגזר מאדמה אבל האמת שאדמה שם
נגזר מאדם. מפני שלא תקרא שם היסוד
רק ארץ. ומה שאמר ויזכר יי' אלהים את
האדם עפר מן האדמה שנראה שפסע זה
מסייע לרב אינו כן. שאין בריאת אדם
מן הארץ רק מהמזגת ארבע היסודות בכורת
השכל העליונה שנקראת אדם באמת.
וכמיצג ארבע היסודות קראום בשם אחד
והוא אדמה! כלומר חמר מוכן קרוב לקבל
כורת אדם לא כשאר הבהמו' שהחומר שלהם
רחוק לקבל כורת אדם אבל הפליג לומר עפר
מן האדמה להיותו קרוב להתקשר בו כורת
אדם לא תחשוב זולת זה. ולפיכך לא תמצא
בתורה יסוד אחד מן היסודות לצד שיהיה
כנוי אדמה רק ארץ או עפר. ואם כן תמצא
אומר וקין היה עובד אדמה עובד ארמתו
יסבע לחם. קרא לארץ הנעבדת בשם אדם
וזה אמת בלי ספק ואם כן. אחר מידעת זה

עד כאן מה שמצינו מזה הספר וגם כי אין דרכנו להורפ' ספר אשר
איננו שלם בראותנו אנחנו המרפ'ים היות זה הספר תפוח
זהב במשכיות כסף רב התועלת בחירו להורפ' מה
שנמצא ממנו נרפס וריוגה בעיני רב יום ד'
ד' אייר ש'לד לפ'ק וט'טוב אשר
הטיב ה' עמנו למב'א
בחלק זה הספר
והטבנו לכם:

פה ויניציאה